

รูปแบบการดำเนินชีวิตของข้าราชการไทยภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

นางผจงจิตต์ วงศ์ธีรญาณเดช

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาบริหารรัฐกิจ สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2551

**Thai Government Officer's Way of Life Pattern under the Sufficiency Economy
Philosophy**

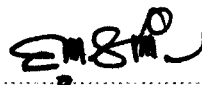
Mrs. Pajongchit Wongtheerayandej

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Public Administration
School of Management Science
Sukhothai Thammathirat Open University

2008

หัวข้อวิทยานิพนธ์ รูปแบบการดำเนินงานชีวิตของข้าราชการไทยภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ชื่อและนามสกุล นางผจงจิตต์ วงศ์ธีรญาณเดชะ
แขนงวิชา บริหารรัฐกิจ
สาขาวิชา วิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร.เสนห์ จุ้ยโต
2. รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพร เลี่ยนสลาย

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้ให้ความเห็นชอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว

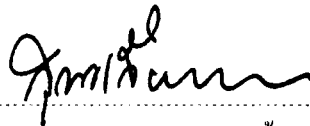
ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ เชาวลิต)

กรรมการ

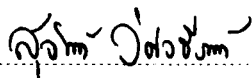
(รองศาสตราจารย์ ดร.เสนห์ จุ้ยโต)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพร เลี่ยนสลาย)

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชา บริหารรัฐกิจ สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ วิสวธีรานนท์)

วันที่ 13 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2552

ชื่อวิทยานิพนธ์ รูปแบบการดำเนินชีวิตของข้าราชการไทยภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
 ผู้วิจัย นางผจงจิตต์ วงศ์ธีรญาณเดชะ ปริญญา รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
 อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร.เสนห์ จุ้ยโต (2) รองศาสตราจารย์ ดร.สุพรรณ เสียนสลาย
 ปีการศึกษา 2551

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) รูปแบบการดำเนินชีวิตของข้าราชการไทยภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (2) แนวทางการพัฒนาข้าราชการไทยให้มีการดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นข้าราชการที่ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งระดับ 9 ขึ้นไป และ/หรือเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญหรือประสบการณ์การทำงานเกี่ยวกับข้าราชการ/เศรษฐกิจพอเพียง 22 คน โดยกำหนดกลุ่มตัวแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมด 3 รอบ โดยใช้เทคนิคเคลฟาย

ผลการวิจัยพบว่า (1) รูปแบบการดำเนินชีวิตของข้าราชการไทยฯ จำแนกเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบการดำเนินชีวิตในการปฏิบัติราชการ และรูปแบบการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัว โดยรูปแบบการดำเนินชีวิตในการปฏิบัติราชการ ประกอบด้วย การบริหารงบประมาณและทรัพยากรของทางราชการอย่างรู้คุณค่า ประหยัด และมีประสิทธิภาพ ปฏิบัติหน้าที่ตามกรอบของระดับตำแหน่งและภารกิจที่กำหนดอย่างมีศักดิ์ศรี คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม เน้นระบบคุณธรรม ความสามารถ ยึดถือผลงานเป็นหลัก ตัดสินใจดำเนินการหรือปฏิบัติงานในเรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุผลบนหลักการที่ถูกต้อง ศึกษาแสวงหาความรู้ใหม่ไม่หยุดนิ่ง ให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ส่วนรูปแบบ การดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัว ข้าราชการควรมีวิถีชีวิตและความสุขอยู่ในกรอบที่ตนเองเป็นอยู่ โดยเริ่มจากคำว่า “พอ” ผลิตและบริโภคอยู่ในระดับพอประมาณ รับประทานอาหารในความคิดเห็นของสมาชิกในครอบครัว รักษาความรัก ความใกล้ชิดกันในครอบครัวไว้ตลอดเวลา สร้างความมั่นคงให้กับตนเองและครอบครัวด้วยการออมทรัพย์ การทำประกันชีวิต ประกันภัย เป็นต้น (2) แนวทางการพัฒนาข้าราชการให้มีการดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านวิธีการพัฒนา ควรพัฒนาให้ข้าราชการปฏิบัติตามแนวพระราชดำริ สร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง ในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ปรับกระบวนทัศน์ และค่านิยมในการปฏิบัติงาน และจัดศึกษาดูงานโครงการพระราชดำริและหน่วยงานต้นแบบต่างๆ ด้านระบบสนับสนุน ควรกำหนดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นนโยบายของรัฐที่ข้าราชการทุกคนต้องปฏิบัติ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงาน และสนับสนุนองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

คำสำคัญ การดำเนินชีวิต เศรษฐกิจพอเพียง ข้าราชการไทย

Thesis title: Thai Government Officer's Way of Life Pattern under the Sufficiency Economy
Philosophy

Researcher: Mrs. Pajongchit Wongtheerayandej ; **Degree:** Master of Public Administration

Thesis advisors: (1) Dr.Saneh Juito, Associate Professor; (2) Dr.Surarpon Siansalai, Associate Professor ;

Academic year: 2008

ABSTRACT

The objectives of this research were to study (1) pattern of Thai government officers' way of life according to sufficiency economy philosophy (2) the approach to develop Thai government officers' way of life in accordance with sufficiency economy philosophy.

Samples were Thai government officers who hold or used to hold the 9 level positions or above and/or experts who had experience or expertise in the area of sufficiency economy and civil service. 22 samples were specifically chosen. Instrument employed was questionnaire. Data was collected in 3 different periods using Delphi technique.

The research findings indicated that (1) the pattern of Thai government officers could be categorized into 2 patterns: pattern of work life and pattern of private and family life. As for pattern of work life: the officers should manage public budget and public resource economically and efficiently and perform their duties within position scope with dignity and concerns on public interest, respect to merit system, together with competency and result-oriented concern, make decision reasonably upon right principles, be loyal to nation, religion and His Majesty the King. As for private and family life, the officers should live their lives and be satisfied in appropriate ways, start all things with the word sufficiency, produce and consume sufficiently, listen and respect opinion of family's members, always keep loving and close relationship within family, live lives with discretion, build security in one's life and family with money saving and holding life insurance, live life with moral and behave ethically.

(2) As for the approach to develop Thai government officers' way of life in accordance with Sufficiency Economy Philosophy; the officers should be induced to behave according to Royal initiatives, developed with the right knowledge and understanding of the Philosophy, should adjust their paradigm and values on their performance, should be provided with observational study on the Royal Projects, as for supporting system: Sufficiency Economy Philosophy should be stated as state policy that required all officers to follow, the development of the officers should be emphasized, and government agencies as learning organizations should be supported.

Key words: Way of life, Sufficiency Economy Philosophy, Thai Government Officers

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วย ความกรุณาเป็นอย่างสูงจาก รองศาสตราจารย์ ดร.เสนห์ จุ้ยโต และรองศาสตราจารย์ ดร.สุรพร เสียนสลาข อาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำการทำวิทยานิพนธ์ รวมทั้งได้กรุณาตรวจสอบและ แก้ไขปรับปรุงวิทยานิพนธ์จนมีความสมบูรณ์ และขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. สุเทพ เซาวลิต ประธานกรรมการสอบป้องกันวิทยานิพนธ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ให้คำแนะนำที่มี คุณค่ายิ่ง ตลอดจนคณาจารย์สาขาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้ความรู้ทางด้านรัฐประศาสนศาสตร์มาโดยตลอดระยะเวลาการศึกษา ผู้วิจัยรู้สึก ซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

นอกจากนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทั้ง 22 ท่าน ที่ได้กรุณา เสียสละเวลาอันมีค่าในการตอบแบบสอบถาม และอำนวยความสะดวกให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในการ ทำวิจัยด้วยดี นอกจากนี้ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชที่กรุณาให้ทุนสนับสนุนใน การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ซึ่งเป็นบุพการีที่เคารพรักรยิ่งของผู้วิจัย ท่านทั้งสอง ให้ความรักความเมตตาต่อผู้วิจัยอย่างสูงสุด ท้ายที่สุดขอขอบคุณเป็นพิเศษแด่ที่ร้อยโทอักรินทร์ วงศ์ธีรญาณเดช และบุตรชายสุดที่รัก ค.ช.สิทธิธัญญ์ วงศ์ธีรญาณเดช ที่เป็นพลังใจให้ผู้วิจัย ก้าวผ่านอุปสรรคทั้งหลายที่ผ่านเข้ามาในชีวิตได้อย่างงดงาม

ผจงจิตต์ วงศ์ธีรญาณเดช

พฤษภาคม 2552

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	5
กรอบแนวคิดการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	8
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	9
ความหมายของรูปแบบการดำเนินชีวิต	9
หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	10
ข้าราชการไทยกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	31
ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง	48
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	58
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	58
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	59
การเก็บรวบรวมข้อมูล	60
การวิเคราะห์ข้อมูล	61
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	64

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	66
รูปแบบการดำเนินชีวิตของข้าราชการไทยภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	66
แนวทางการพัฒนาข้าราชการไทยให้มีรูปแบบการดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	92
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	96
สรุปการวิจัย	97
อภิปรายผล	108
ข้อเสนอแนะ	116
บรรณานุกรม	119
ภาคผนวก	125
ก รายนามผู้เชี่ยวชาญ	126
ข หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย	129
ค แบบสอบถาม	131
ประวัติผู้วิจัย	169

สารบัญตาราง

	หน้า	
ตารางที่ 2.1	สรุปความหมายหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้วยวิธีการจำแนกวิเคราะห์ (Parsing).....	21
ตารางที่ 2.2	จำนวนผู้เชี่ยวชาญกับอัตราความคลาดเคลื่อนของข้อมูล.....	52
ตารางที่ 3.1	การพิจารณาความสอดคล้องของความคิดเห็นในแต่ละข้อความของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ.....	63
ตารางที่ 4.1	แนวทางการปฏิบัติหน้าที่ราชการของข้าราชการบนพื้นฐานของความพอประมาณ.....	67
ตารางที่ 4.2	แนวทางการปฏิบัติหน้าที่ราชการของข้าราชการบนพื้นฐานของความมีเหตุผล.....	69
ตารางที่ 4.3	แนวทางการปฏิบัติหน้าที่ราชการของข้าราชการบนพื้นฐานของการมีและสร้างระบบภูมิคุ้มกันในด้านที่ดี.....	71
ตารางที่ 4.4	แนวทางการปฏิบัติหน้าที่ราชการของข้าราชการบนพื้นฐานของความรู้และการแสวงหาความรู้.....	73
ตารางที่ 4.5	แนวทางการปฏิบัติหน้าที่ราชการของข้าราชการบนพื้นฐานของคุณธรรม.....	75
ตารางที่ 4.6	แนวทางการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัวของข้าราชการบนพื้นฐานความพอประมาณ.....	77
ตารางที่ 4.7	แนวทางการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัวของข้าราชการบนพื้นฐานความมีเหตุผล.....	79
ตารางที่ 4.8	แนวทางการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัวของข้าราชการบนพื้นฐานของการมีและสร้างระบบภูมิคุ้มกันในด้านที่ดี.....	81
ตารางที่ 4.9	ความรู้ที่ข้าราชการควรมีในการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัว.....	83
ตารางที่ 4.10	คุณธรรมที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัวของข้าราชการ.....	85
ตารางที่ 4.11	ผลกระทบทางด้านบวกของการดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่อการปฏิบัติราชการ.....	87
ตารางที่ 4.12	ผลกระทบทางด้านลบของการดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่อการปฏิบัติราชการ.....	88
ตารางที่ 4.13	ผลกระทบทางด้านบวกของการดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่อการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัว.....	90

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.14 ผลกระทบทางด้านลบของการดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ต่อการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัว.....	91
ตารางที่ 4.15 แนวทางการพัฒนาข้าราชการไทยให้มีรูปแบบการดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง.....	92

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	6
ภาพที่ 2.1 สรุปปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	15
ภาพที่ 2.2 การพัฒนากรมราชทัณฑ์สู่ความเป็นองค์กรแห่งความพอเพียง	52
ภาพที่ 2.3 ทฤษฎีราชทัณฑ์พอเพียง	52
ภาพที่ 2.4 ขั้นตอนการสร้างเรือนจำแห่งความพอเพียง	53
ภาพที่ 5.1 รูปแบบการดำเนินชีวิตของข้าราชการไทยภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง...	104
ภาพที่ 5.2 ผลกระทบทางด้านบวกและด้านลบของการดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่อการปฏิบัติราชการของข้าราชการไทย.....	105
ภาพที่ 5.3 ผลกระทบทางด้านบวกและด้านลบของการดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่อการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัวของข้าราชการไทย.....	106
ภาพที่ 5.4 แนวทางการพัฒนาข้าราชการไทยให้มีรูปแบบการดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....	107
ภาพที่ 5.5 การอภิปรายผลในภาพรวมของการวิจัย เรื่อง รูปแบบการดำเนินชีวิตของข้าราชการไทยภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....	116

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เศรษฐกิจพอเพียง (sufficiency economy) เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 30 ปี ตั้งแต่ก่อนวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้นสามารถดำรงประเทศอยู่ได้อย่างมั่นคงยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เป็นลำดับตลอดมา

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศ ให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับให้มีจิตสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ 2550: 14-20)

การยอมรับในระดับนานาชาติของความสำเร็จของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีมากขึ้น หลังจากสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Program หรือ UNDP) ได้ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายรางวัล “ความสำเร็จสูงสุดด้านการพัฒนา มนุษย์” แต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2549 (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ 2550: 38) รวมทั้งได้จัดพิมพ์รายงาน การพัฒนามนุษย์ของประเทศไทยฉบับปี พ.ศ. 2550 (Thailand Human Development Report 2007)

ภายใต้ชื่อ เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนามนุษย์ รายงานนี้เป็นผลของความร่วมมือนานนับปีระหว่างผู้เชี่ยวชาญไทยและผู้เชี่ยวชาญต่างชาติพร้อมด้วยความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่และนักวิชาการฝ่ายไทยหลายคน ซึ่งมุ่งมั่นที่จะทำให้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานให้คนไทยได้ฝังรากลึกในสังคมไทยและกลายเป็นปรัชญาชั้นนำยุทธศาสตร์และนโยบายการพัฒนาประเทศในระยะเวลาต่อมา

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ในฐานะหน่วยงานหลักในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ได้ตระหนักในปัญหาจากการพัฒนาที่ขาดสมดุล ไม่ยั่งยืน และเปราะบางต่อผลกระทบจากความผันผวนของปัจจัยภายนอก จึงเล็งเห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องกำหนดแนวทางการพัฒนาของประเทศในทิศทางใหม่ที่มุ่งส่งเสริมความสมดุลในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างบูรณาการ เน้นความยั่งยืนของการพัฒนาเพื่อให้คนรุ่นหลังมีคุณภาพชีวิตที่ไม่ด้อยหรือดีกว่าคนรุ่นปัจจุบัน และให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกระดับ ตั้งแต่ครอบครัว ชุมชน และทุกภาคส่วนของสังคมในการพัฒนา ดังนั้น เริ่มตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 สศช. จึงได้อัญเชิญ "ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง" ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงได้พระราชทานเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทย ซึ่งเน้นการพัฒนาที่ยึดมั่นในทางสายกลาง ความพอเพียง ความมีเหตุมีผลในการดำเนินชีวิต และการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวควบคู่ไปกับการเสริมสร้างความรู้คู่กับคุณธรรม มาใช้เป็นปรัชญานำทางในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 อย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีในรัฐบาลชุดต่าง ๆ อาทิ พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรี ได้แถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเมื่อวันศุกร์ที่ 3 พฤศจิกายน 2549 ข้อ 1.7 มุ่งเน้นการบริหารทรัพยากรบุคคลและการจัดองค์กรภาครัฐให้สอดคล้องกับทิศทางการนำพาประชาชนไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน สังคมมีความเข้มแข็ง และประชาชนมีความสุขด้วยการดำรงชีพตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยให้การรับราชการมีความเป็นมืออาชีพ ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถดำรงชีพอย่างพอเพียง มีมโนสุจริต ตลอดจนมีสมรรถนะจิตความสามารถในการให้บริการประชาชนตามแนวทางพระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” (สำนักงาน ก.พ. 2550) รวมทั้งคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี ที่ได้แถลงต่อรัฐสภา เมื่อวันอังคารที่ 30 ธันวาคม 2551 กล่าวว่า รัฐบาลจะน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักในการบริหารราชการแผ่นดิน เน้นการใช้คุณธรรมนำความรู้ และปฏิบัติตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญอย่างเคร่งครัด ซึ่งในส่วนของนโยบายการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี รัฐบาลมุ่งเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารราชการแผ่นดิน โดยจะ

เร่งสร้างมาตรฐานด้านคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลให้แก่ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ พร้อมทั้งพัฒนาความโปร่งใสในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อให้เป็นที่เชื่อถือไว้วางใจของประชาชน ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน รวมถึงการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ (คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา 2551)

ณ วันนี้จึงเป็นที่ยอมรับกันว่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีความเชื่อมโยงกับสภาพการณ์ของโลกในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นวิกฤติเศรษฐกิจ การบริหารราชการแผ่นดิน การดำเนินชีวิตของบุคคลในสังคม ปรัชญานี้มุ่งให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและมีสมดุลมากขึ้น ดังนั้นข้าราชการในฐานะเป็นทรัพยากรบุคคลของหน่วยงานภาครัฐที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ด้วยบุคคลกลุ่มนี้เป็นบุคคลกลุ่มใหญ่ มีความรู้ มีทักษะ และสะสมประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของชาติ สืบต่อกันมาเป็นเวลาอันยาวนาน คุณสมบัติดังกล่าวนี้ทำให้ข้าราชการเป็นกลุ่มบุคคลที่มีอำนาจที่สำคัญในสังคมและในระบบการเมือง (Ferkiss 1969 อ้างถึงใน กระทบต. ทองธรรมชาติ และพรศักดิ์ ผ่องแผ้ว 2547: 1) โดยเฉพาะอำนาจในการเสนอข้อมูลให้เกิดการกำหนดนโยบายและการดัดแปลงใช้นโยบายให้เกิดผลตามที่ตนปรารถนา (Nadel and Rourke, Greenstein and Polsby 1975: 374 อ้างถึงใน กระทบต. ทองธรรมชาติ และพรศักดิ์ ผ่องแผ้ว 2547: 1) ข้าราชการจึงทำหน้าที่เป็นกลไกที่สำคัญของประเทศ ทั้งทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม จากความสำคัญดังกล่าว การดำเนินชีวิตของข้าราชการทั้งการปฏิบัติราชการและการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัว จึงมีผลกระทบต่อประเทศอย่างมากมาย และผลกระทบดังกล่าวจะดีหรือไม่ดีส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับรูปแบบการดำเนินชีวิตของข้าราชการ ด้วยเหตุนี้ข้าราชการจึงเป็นกลุ่มบุคคลที่ได้รับการกล่าวขานว่าควรน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ เพื่อให้เกิดความมีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้เกิดความสมดุลและพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในโลกยุคปัจจุบัน อันจะนำไปสู่การผลักดันให้การทำงานตามภารกิจแห่งรัฐประสบความสำเร็จ สามารถตอบสนองความต้องการประชาชนได้อย่างแท้จริง ข้าราชการทุกคนจึงต้องตระหนักในการดำรงชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พร้อมทั้งลงมือปฏิบัติอย่างจริงจัง และพร้อมเพรียง

แต่อย่างไรก็ตาม พบว่า ข้าราชการบางส่วนมีการดำเนินชีวิตที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาตนเองและประเทศ อาทิ การมีภาระหนี้สิน จากข้อมูลผลการสำรวจภาวะการครองชีพของข้าราชการพลเรือนสามัญ (ในสังกัดคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน หรือ ก.พ.) ประจำปี 2551 ซึ่งสำนักงานสถิติแห่งชาติ (สสช.) ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากข้าราชการตัวอย่างทั้งสิ้น 12,945 ราย

ผลการสำรวจพบว่า ครอบครัวข้าราชการระดับ 1 - 11 ทั่วประเทศ ร้อยละ 84.0 มีหนี้สิน มีจำนวนหนี้สินเฉลี่ย 749,771 บาทต่อครอบครัวที่มีหนี้ โดยข้าราชการระดับ 3 - 5 มีหนี้สูงที่สุดคือร้อยละ 85.8 มีจำนวนหนี้สินเฉลี่ย 614,109 บาท รองลงมาคือข้าราชการระดับ 6 - 8 ร้อยละ 83.6 มีจำนวนหนี้สินเฉลี่ย 847,003 บาท และระดับ 1 - 2 ร้อยละ 77.7 มีจำนวนหนี้สินเฉลี่ย 277,040 บาท ในขณะที่ระดับ 9 - 11 มีหนี้ต่ำที่สุดเพียงร้อยละ 48.2 แต่มีจำนวนหนี้สินเฉลี่ยสูงถึง 1,462,525 บาท เมื่อเปรียบเทียบรายได้ ค่าใช้จ่าย และหนี้สินต่อรายได้ของครอบครัวข้าราชการ ปี 2547 - 2551 ครอบครัวข้าราชการมีรายได้เฉลี่ยสูงกว่าค่าใช้จ่าย ขณะที่พบว่ารายได้และค่าใช้จ่ายมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น กล่าวคือ รายได้เพิ่มจาก 29,231 บาท ในปี 2547 เป็น 41,139 บาท ในปี 2551 ส่วนค่าใช้จ่ายเพิ่มจาก 24,970 บาท เป็น 32,411 บาท ขณะที่หนี้สินต่อรายได้ของครอบครัวข้าราชการ พบว่า เพิ่มขึ้นจาก 16.8 เท่า ในปี 2547 เป็น 18.2 เท่า ในปี 2551 จากผลสำรวจครั้งนี้ สสช.จึงเสนอแนะรัฐบาลหาแนวทางช่วยเหลือข้าราชการ อาทิ การปรับอัตราเงินเดือน การเพิ่มค่าตอบแทนและสวัสดิการต่าง ๆ เพื่อให้ข้าราชการดำรงชีพอยู่ได้อย่างเหมาะสมกับค่าครองชีพที่เปลี่ยนแปลงไป (<http://www.posttoday.com/breakingnews.php>)

ในส่วนของข้อมูลการทุจริตคอร์รัปชัน ผลการวิจัยของเสาวณีย์ ไทยรุ่งโรจน์ และคณะ (2542) เรื่อง สภาพแวดล้อมทางธุรกิจและทัศนคติของผู้ประกอบการต่อการให้บริการของภาครัฐ พบว่า ผู้ประกอบการเห็นว่า การทุจริตประพฤติมิชอบเป็นอุปสรรคที่สำคัญต่อการเจริญเติบโตของธุรกิจรองมาจากผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจ โดยร้อยละ 79 ของผู้ประกอบการยอมรับว่าเป็นเรื่องปกติธรรมดาที่ธุรกิจต้องจ่ายค่าสินบนให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างสะดวก และภาครัฐส่วนใหญ่ต้องมีการหยอดน้ำมันด้วย “เงินและผลประโยชน์” งานจึงจะสำเร็จได้ แม้ข้าราชการก็ยังคิดว่าการทุจริตประพฤติมิชอบเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตในสังคมและเป็นเรื่องปกติทั่วไป โดยร้อยละ 49 ยอมรับว่า มีการซื้อขายตำแหน่งในวงราชการ ทั้งนี้ มีข้าราชการเพียงร้อยละ 24 เท่านั้นที่เห็นว่ารัฐมีความตั้งใจจริงที่จะต่อสู้กับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในภาคราชการ ถึงแม้ว่าในช่วงปี 2544 - 2547 ภาพลักษณ์การคอร์รัปชันในการบริหารภาครัฐจะลดลง โดยดัชนีวัดธรรมาภิบาลของธนาคารโลก ดัชนีวัดภาพลักษณ์การคอร์รัปชันของ Transparency International และของ World Economic forum ให้ข้อสรุปที่สอดคล้องว่าประเทศไทยมีภาพลักษณ์การคอร์รัปชันหรือการรับสินบนลดลงก็ตาม (สุพจน์ ทรายแก้ว 2545: 16) นอกจากนี้ ผลการวิจัยของสถาบันพัฒนานโยบายและการจัดการ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2548: 5-21) ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการไทยยุค ค.ศ. 2000: ข้อมูลระดับประเทศ จากข้าราชการและพนักงานของรัฐทุกประเภททั่วประเทศ จำนวน 248 หน่วยงาน ผลการศึกษาพบว่า ความประพฤติกการปฏิบัติตนของ

ข้าราชการเป็นไปในทางเสื่อมมากกว่าความประพฤติกปฏิบัติในทิศทางที่ควรจะเป็น สังคมไทยและคนไทยจึงอยู่ในภาวะเสี่ยง เนื่องจากข้าราชการเป็นเสมือนกลไกของบ้านเมืองที่ทำหน้าที่ดูแลให้สังคมเกิดสันติสุข ป้องกันและปราบปรามสิ่งที่เป็นปัญหาต่อประชาชน

ดังนั้นเจ้าหน้าที่รัฐหรือข้าราชการผู้ปฏิบัติงานภายใต้เบื้องพระยุคลบาททุกหมู่เหล่าที่ได้รับการกล่าวว่าเป็นกลุ่มคนที่ควรนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ จึงควรมีการดำเนินชีวิตตามแนวพระราชดำรัสปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างลึกซึ้ง โดยจะต้องศึกษาถึงรูปแบบการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ และการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัวให้ถูกต้องเหมาะสม จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการดำเนินชีวิตของข้าราชการไทยภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อวิเคราะห์ให้เห็นอย่างชัดเจนว่าข้าราชการจะมีแนวทางการดำเนินชีวิต ทั้งในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ และการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัว ภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างไร และแนวทางในการพัฒนาข้าราชการให้มีรูปแบบการดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงควรเป็นอย่างไร โดยใช้เทคนิคเดลฟาย ผลที่ได้จากการศึกษาดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดแนวทางในการน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของข้าราชการ และปลูกฝังปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการดำรงชีวิตของข้าราชการให้อยู่บนพื้นฐานของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน และส่วนราชการต่าง ๆ สามารถใช้ดุลยพินิจในการนำรูปแบบการดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปเป็นหลักในการบริหารงานและพัฒนาข้าราชการ เพื่อให้ข้าราชการมีแนวทางในการประพฤติปฏิบัติหน้าที่ราชการ และการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัวที่เหมาะสม ชัดเจน เป็นรูปธรรม ตลอดจนเป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าวิจัยสำหรับผู้สนใจเกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่อการปฏิบัติในมุมมองอื่นๆ ต่อไป

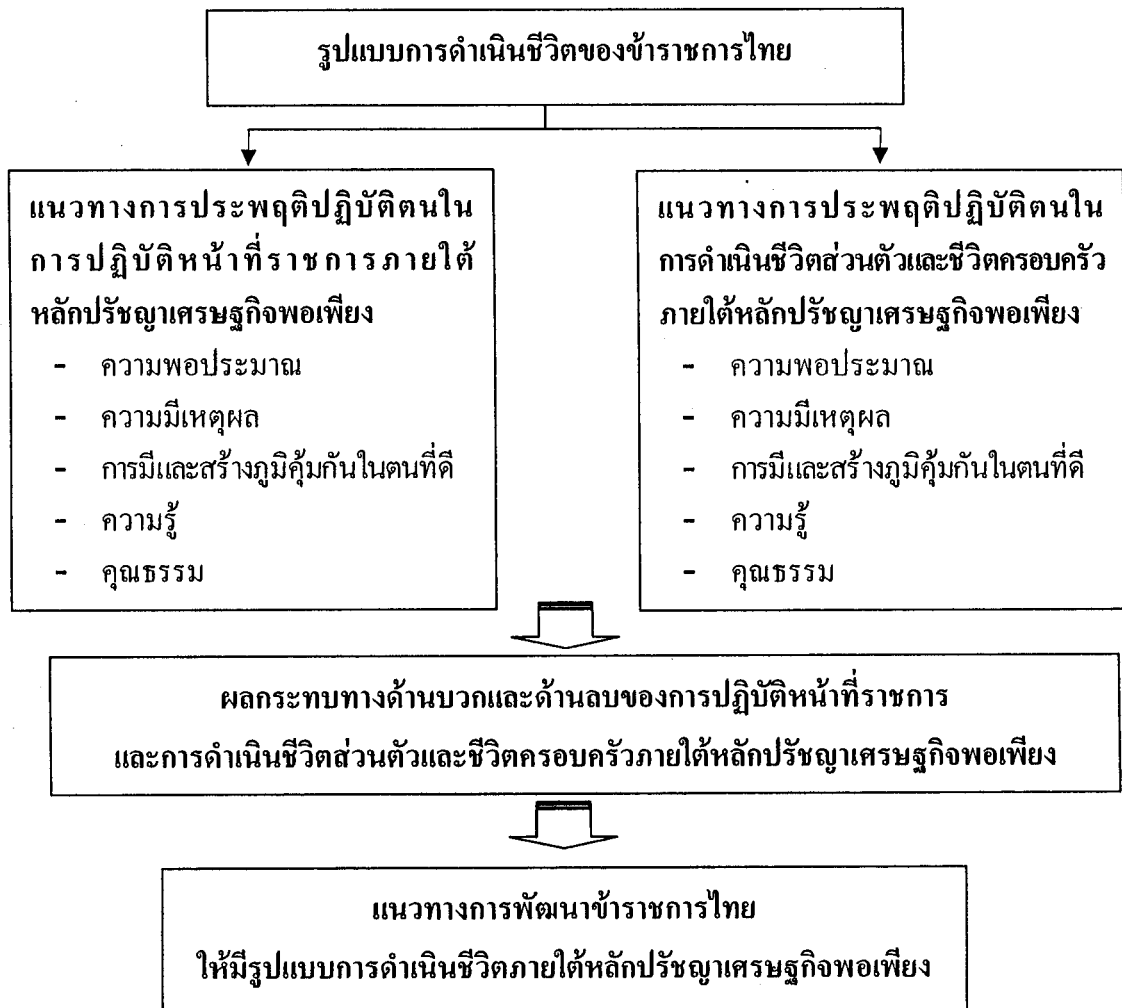
2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษารูปแบบการดำเนินชีวิตของข้าราชการไทยภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2.2 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาข้าราชการไทยให้มีการดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีและสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ความรู้ และคุณธรรม ซึ่งรูปแบบการดำเนินชีวิตของข้าราชการไทย ภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการศึกษาถึงรูปแบบการประพฤติปฏิบัติตนในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ และการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัว รวมทั้งผลกระทบทางด้านบวกและด้านลบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจดังกล่าว ตลอดจนแนวทางการพัฒนาข้าราชการให้มีรูปแบบการดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีจุดมุ่งหมายสูงสุดเพื่อให้ข้าราชการมีความสุขในการดำเนินชีวิต และทำงานตามภารกิจแห่งรัฐประสบความสำเร็จ สามารถตอบสนองความต้องการประชาชนอย่างแท้จริง รายละเอียดปรากฏดังภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

4.1 การวิจัยนี้เป็นการศึกษารูปแบบการดำเนินชีวิตของข้าราชการไทยภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยจำแนกเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบการปฏิบัติหน้าที่ราชการ และรูปแบบการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัว

4.2 การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเฉพาะรูปแบบการดำเนินชีวิตของข้าราชการไทยภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามที่เสนอของผู้เชี่ยวชาญเท่านั้น รูปแบบการดำเนินชีวิตนอกเหนือจากหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมิได้อยู่ในขอบเขตของการวิจัยนี้

4.3 รูปแบบการดำเนินชีวิตของข้าราชการไทยภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในครั้งนี้เป็นการเสนอภาพในมุมกว้าง โดยมุ่งเน้นอธิบายแนวทางการประพฤติปฏิบัติตน ทั้งในด้านการปฏิบัติหน้าที่ราชการ และการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัว ซึ่งวิธีการอธิบายดังกล่าวจะต้องมีข้อจำกัดเนื่องจากไม่สามารถเข้าถึงรายละเอียดปลีกย่อยซึ่งเต็มไปด้วยความแตกต่างหลากหลายอันเป็นคุณสมบัติของวิถีชีวิตข้าราชการไทยได้อย่างครบถ้วน แต่อย่างไรก็ตามการทำความเข้าใจในแนวทางการประพฤติปฏิบัติตน อาจช่วยให้เข้าใจรูปแบบที่ควรจะเป็นของการดำเนินชีวิตของข้าราชการไทยภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในรายละเอียดปลีกย่อยได้ง่ายขึ้น และสามารถมองเห็นแนวทางการพัฒนาข้าราชการไทยให้มีรูปแบบการดำเนินชีวิตในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ และการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัวภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับความเป็นจริงมากขึ้น

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 รูปแบบการดำเนินชีวิตของข้าราชการไทยภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง แนวทางในการประพฤติปฏิบัติตน ทั้งการปฏิบัติหน้าที่ราชการ และการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัวของข้าราชการไทย โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักหรือเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต

5.2 หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง หลักปรัชญาตามแนวพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ประกอบด้วย 3 ห่วง ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีและสร้างระบบภูมิคุ้มกันที่ดี และ 2 เงื่อนไข ได้แก่ ความรู้และการแสวงหาความรู้ และคุณธรรม

5.3 ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่มากเกินไปและไม่น้อยเกินไปในมิติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการกระทำของแต่ละบุคคล

5.4 ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจในเรื่องต่างๆ โดยพิจารณาจากเหตุ ปัจจัย และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ

5.5 การมีและสร้างระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หมายถึง การป้องกันและการจัดการกับความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

5.6 ความรู้และการแสวงหาความรู้ หมายถึง ความรอบรู้เกี่ยวกับเนื้อหาของเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และวิธีการแสวงหาความรู้เพื่อใช้เป็นพื้นฐานสำหรับการนำไปใช้ในโอกาสและเวลาต่าง ๆ

5.7 คุณธรรม หมายถึง หลักที่ใช้ยึดเหนี่ยวจิตใจเพื่อให้มีแนวทางการดำเนินชีวิตที่เหมาะสม

6. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

6.1 สร้างองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการดำเนินชีวิตของข้าราชการไทยภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งในส่วนของ การดำเนินชีวิตในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ และการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัว ซึ่งข้าราชการที่สนใจสามารถนำองค์ความรู้ รวมทั้งแนวทางการประพฤติปฏิบัติตนที่ได้จากผลการศึกษาไปปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการดำรงชีวิตให้อยู่บนพื้นฐานของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

6.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน และส่วนราชการต่าง ๆ สามารถใช้ดุลยพินิจในการนำรูปแบบการดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปเป็นหลักในการพัฒนาข้าราชการ เพื่อให้ข้าราชการมีแนวทางในการประพฤติปฏิบัติหน้าที่ราชการ และการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัวที่เหมาะสม ชัดเจน เป็นรูปธรรม

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้เป็นการอัญเชิญหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมานำเสนออย่างละเอียด โดยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 4 ตอน ดังนี้ ตอนที่หนึ่ง ความหมายของรูปแบบการดำเนินชีวิต ตอนที่สอง การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งประกอบด้วย พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งกลั่นกรองและเรียบเรียงโดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจพอเพียง และการประกวดผลงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตอนที่สาม เป็นการทบทวนถึงวรรณกรรมในแง่ของแนวคิดเกี่ยวกับข้าราชการไทยกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย ปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ราชการและการดำรงตนของข้าราชการไทย คุณลักษณะของข้าราชการไทยที่พึงประสงค์ และข้าราชการกับการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต โดยได้ประมวลหลักการทรงงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับผู้ปฏิบัติงานราชการ ตลอดจนข้าราชการกับการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในฐานะที่เป็นกระบวนการหนึ่งของการบริหารจัดการราชการไปปฏิบัติ และตอนที่สี่ เป็นผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติในองค์กรภาคราชการ และแนวทางการพัฒนาคนให้มีการดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ความหมายของรูปแบบการดำเนินชีวิต

คำว่า รูปแบบ หมายถึง เค้าโครงหรือสิ่งที่กำหนดให้ถือเป็นหลักหรือเป็นแนวทางการปฏิบัติ รูปแบบ ใช้คำศัพท์ภาษาอังกฤษว่า Model โดยมีความหมายว่า แบบจำลอง ต้นแบบ หรือตัวอย่างศัพท์ที่มีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า model ได้แก่ pattern, mold และ example

รัตนา สิงหกุล (2547) กล่าวว่า รูปแบบ (Model) หมายถึง ชุดของความสัมพันธ์ จะเป็นเชิงปริมาณหรือคุณภาพก็ได้ ซึ่งจะแสดงให้เห็นความหมายเกี่ยวพันของลักษณะที่แท้จริงของสิ่งที่เราเกี่ยวข้อง ในทางศึกษาศาสตร์มีคำที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบ คือ รูปแบบการสอน Model

of Teaching หรือ Teaching Model และรูปแบบการเรียนการสอนหรือรูปแบบการจัดการเรียน การสอน Instructional Model หรือ Teaching – Learning Model คำว่า รูปแบบการสอนมีผู้อธิบาย ไว้ ได้แก่ แบบหรือแผนของการสอน แผนหรือแบบซึ่งสามารถใช้การสอน แผนแสดงการเรียน การสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนด

ในขณะที่ทางการบริหารธุรกิจ รูปแบบการดำเนินชีวิต เป็นแนวคิดที่เสนอโดย Lazer ในปี ค.ศ. 1963 (Plummer 1974 อ้างถึงใน เกษรา เกิดมงคล 2546: 17) หมายถึง ลักษณะ การใช้ชีวิตของผู้บริโภคแต่ละคน ซึ่งเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคมตลอดช่วงชีวิต ในแต่ละวัย การศึกษารูปแบบการดำเนินชีวิต เนื่องจากรูปแบบการดำเนินชีวิตมักจะทำให้เกิด แรงจูงใจเบื้องต้น และเป็นแนวทางสำหรับการซื้อสินค้าหรือบริการของแต่ละคนได้ในทางอ้อม ลักษณะที่ศึกษามี 2 ลักษณะ ลักษณะแรกคือ การศึกษารูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้บริโภค โดยทั่วไป มักใช้คำถามกว้าง ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับสินค้าหรือบริการอย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะ เพื่อนำผลที่ได้มาประยุกต์เข้ากับประเภทของสินค้าและระบุส่วนของตลาดอย่างกว้าง ๆ มัก นำมาใช้ประโยชน์ในการแสวงหาโอกาสให้กับสินค้าใหม่ที่กำลังจะเข้าตลาด ลักษณะที่สองคือ การศึกษารูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้บริโภคโดยเน้นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสินค้าหรือบริการ อย่างใดอย่างหนึ่งเป็นการเฉพาะเจาะจง เพื่อนำผลที่ได้มาใช้ประโยชน์ในการวางตำแหน่งใหม่ ให้กับสินค้าและบริการที่มีอยู่แล้วในตลาด (เกษรา เกิดมงคล 2546: 19-20)

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น ในการวิจัยนี้จึงให้ความหมายของคำว่า รูปแบบการ ดำเนินชีวิต หมายถึง แนวทางในการประพฤติปฏิบัติตนในสถานการณ์ต่าง ๆ รูปแบบการดำเนิน ชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จึงหมายถึง แนวทางในการประพฤติปฏิบัติตนใน สถานการณ์ต่าง ๆ โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักหรือเป็นแนวทางในการดำเนิน ชีวิตประจำวัน

2. หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การทบทวนวรรณกรรมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วยสาระสำคัญดังนี้ พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระ เจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงซึ่ง กลั่นกรองและเรียบเรียงโดย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง และการประกวดผลงานตาม ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2.1 พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

นับตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติ เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน พุทธศักราช 2489 ถึงปัจจุบันครบ 60 ปี ยั่งยืนนานที่สุดในประวัติศาสตร์ของชาติไทยและของโลก ด้วยพระปรีชาสามารถและพระวิสัยทัศน์กว้างไกลของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นเวลากว่า 20 ปี ก่อนเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ขณะที่ระบบเศรษฐกิจเติบโตอย่างรวดเร็วและสร้างความมั่งคั่งให้แก่ประเทศ ภายใต้อิทธิพลของกระแสโลกาภิวัตน์และการค้าเสรีที่มีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็วและแข่งขันสูง ทรงทอดพระเนตรเห็นความเสี่ยงของเศรษฐกิจไทยที่พึ่งพาปัจจัยภายนอกสูง จึงได้ทรงเตือนให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่เสมอ ดังจะเห็นได้จากพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสของพระองค์นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 เป็นต้นมา พบว่าพระองค์ท่านได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการพัฒนาบนหลักแนวคิดการพึ่งตนเอง เพื่อให้เกิดความพอมีพอกิน พอมีพอใช้ของคนส่วนใหญ่ โดยใช้หลักความพอประมาณ การคำนึงถึงความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว และทรงเตือนสติประชาชนชาวไทยไม่ให้ประมาท ตระหนักถึงการพัฒนาอย่างเป็นลำดับขั้นตอนที่ใช้ความรู้ คุณธรรมและความเพียรในการปฏิบัติและการดำรงชีวิต ซึ่งทั้งหมดนี้ภายหลังวิกฤตเศรษฐกิจเป็นที่รู้จักกันดีภายใต้ชื่อว่า “เศรษฐกิจพอเพียง” (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2549: ฉ) แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economic) จึงเป็นแนวคิดและปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสแนะแนวทางการดำเนินชีวิตพสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 30 ปี

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีที่มาเริ่มจากพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ได้ทรงพระราชทานตั้งแต่เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2517 เป็นครั้งแรกภายใต้หลักของการสร้างความพออยู่ พอกิน และความสมดุล โดยทรงชี้ให้เห็นความจำเป็นในการปรับปรุงทิศทางการพัฒนาประเทศ (วรเดช จันทรศร และคณะ 2551: 3) โดยมีข้อความสำคัญตอนหนึ่งว่า

“...การพัฒนาประเทศนั้นจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐาน คือความพอมีพอกิน พอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อน ใช้วิธีการและใช้อุปกรณ์ที่ประหยัดแต่ถูกต้องตามหลักวิชา เมื่อได้พื้นฐานมั่นคง พร้อมพอควรและปฏิบัติได้แล้วจึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญและฐานะเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้น โดยลำดับต่อไป หากมุ่งแต่จะทุ่มเทสร้างความเจริญยกเศรษฐกิจขึ้นให้รวดเร็วแต่ประการเดียว โดยไม่ให้แผนปฏิบัติการสัมพันธ์กับสภาวะของประเทศและของประชาชนโดยสอดคล้องด้วย ก็จะเกิดความไม่สมดุลในเรื่องต่าง ๆ ขึ้น ซึ่งอาจกลายเป็นความยุ่งยากล้มเหลวได้ในที่สุด ดังเห็นได้ที่อารยประเทศหลายประเทศกำลังประสบปัญหาทางเศรษฐกิจ

อย่างรุนแรงอยู่ในเวลานี้...” (พระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วันที่ 18 กรกฎาคม 2517)

พระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งประมวลและกลั่นกรองจากพระราชดำรัสที่พระราชทานในโอกาสต่าง ๆ รวมทั้งพระราชดำรัสอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นำไปเผยแพร่ เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2542 เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติแก่ทุกฝ่ายและประชาชนโดยทั่วไป ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ 2550: 14-20)

“...เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีจิตสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี...”

“...คนอื่นจะว่าอย่างไรก็ช่างเขา จะว่าเมืองไทยล้าสมัย ว่าเมืองไทยเชย ว่าเมืองไทยไม่มีสิ่งที่ดีสมัยใหม่ แต่เราอยู่อย่างพอมีพอกิน และขอให้ทุกคนมีความปรารถนาที่จะให้เมืองไทยพอมีพอกิน มีความสงบ และทำงานตั้งจิตอธิษฐาน ตั้งปณิธานในทางนี้ที่จะให้เมืองไทยอยู่แบบพอมีพอกิน มีความสงบเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ ถ้าเรารักษาความพอมีพอกินนี้ได้ เราก็จะยอดยิ่งยวดได้...” (พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานเนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต วันที่ 4 ธันวาคม 2517)

“...การจะเป็นเสือนั้นไม่สำคัญ สำคัญอยู่ที่เรามีเศรษฐกิจแบบพอมีพอกิน แบบพอมีพอกินนั้นหมายความว่า อิ่มชูตัวเองได้ ให้มีพอกเพียงกับตัวเอง...”

...ความพอเพียงนี้ ไม่ได้หมายความว่าทุกครอบครัวจะต้องผลิตอาหารของตัวเอง จะต้องทอผ้าใส่เอง อย่างนั้นมันเกินไป แต่ว่าในหมู่บ้านหรือในอำเภอจะต้องมีความพอเพียงพอสมควร บางสิ่งบางอย่างที่ผลิตได้มากกว่าความต้องการ ก็ขายได้ แต่ขายในที่ไม่ห่างไกลเท่าไร ไม่ต้องเสีย ค่า

ขนส่งมากนัก อย่างนี้ท่านนักเศรษฐกิจต่าง ๆ ก็มาบอกว่าล้าสมัย จริงอาจจะล้าสมัย คนอื่นเขาต้องการมีการเศรษฐกิจที่ต้องมีการแลกเปลี่ยน เรียกว่า เป็นเศรษฐกิจการค้าไม่ใช่เศรษฐกิจความพอเพียง เลย์รูส์ก็ว่าไม่หรูหรา แต่เมืองไทยเป็นประเทศที่มีบุญอยู่ว่าผลิตให้พอเพียงได้...ถ้าสามารถจะเปลี่ยนไป ทำให้กลับเป็นเศรษฐกิจแบบพอเพียง ไม่ต้องทั้งหมดแม้แต่ครั้งก็ไม่ต้องอาจจะสักเศษหนึ่งส่วนสี่ ก็จะสามารถอยู่ได้ การแก้ไขอาจจะต้องใช้เวลา ไม่ใช่ง่าย ๆ โดยมากคนก็ใจร้อนเพราะเดือดร้อน แต่ถ้าทำตั้งแต่เดี๋ยวนี้ก็สามารถที่จะแก้ไขได้...” (พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานเนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต วันที่ 4 ธันวาคม 2540)

“...ปีที่แล้วพูดว่า เศรษฐกิจพอเพียง เพราะหาคำอื่นไม่ได้ และได้พูดอย่างหนึ่งว่า เศรษฐกิจพอเพียงนี้ ให้ปฏิบัติเพียงครั้งเดียว คือไม่ต้องทั้งหมด หรือแม้จะเศษหนึ่งส่วนสี่ก็พอ ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงและทำได้เศษหนึ่งส่วนสี่ก็พอนั้น ไม่ได้แปลว่าเศษหนึ่งส่วนสี่ของพื้นที่ แต่เศษหนึ่งส่วนสี่ของการกระทำ...”

“...คำว่าพอเพียงมีความหมายอีกอย่างหนึ่ง มีความหมายกว้างออกไปอีก ไม่ได้หมายถึงการมีพอสำหรับใช้เองเท่านั้น แต่มีความหมายว่าพอมิพอกิน.. พอมิพอกินนี้ก็แปลว่าเศรษฐกิจพอเพียงนั่นเอง...”

“...พอเพียงนี้ก็หมายความว่า มีกินมีอยู่ ไม่ฟุ่มเฟือย ไม่หรูหราก็ได้ แต่ว่าพอ แม้บางอย่างอาจจะดูฟุ่มเฟือย แต่ถ้าทำให้มีความสุข ถ้าทำได้ก็สมควรที่จะทำ สมควรที่จะปฏิบัติ...”

“...Self-sufficiency นั้นหมายความว่าผลิตอะไรที่มีพอที่จะใช้ ไม่ต้องไปขอซื้อคนอื่น อยู่ได้ด้วยตนเอง...”

“...คนเราถ้าพอในความต้องการ ก็มีความโลภน้อย เมื่อมีความโลภน้อย ก็เบียดเบียนคนอื่นน้อยถ้าทุกประเทศมีความคิด อันนี้ไม่ใช่เศรษฐกิจ มีความคิดว่าทำอะไรต้องพอเพียง หมายความว่าพอประมาณไม่สุดโต่ง ไม่โลภอย่างมาก คนเราก็อยู่เป็นสุข พอเพียงนี้อาจจะมีมาก อาจจะมีของหรูหราก็ได้ แต่ว่าต้องไม่ไปเบียดเบียนคนอื่น ต้องให้พอประมาณตามอัธยาศัย พุดจากที่พอเพียง ทำอะไรก็พอเพียง ปฏิบัติตนก็พอเพียง...ฉะนั้น ความพอเพียงนี้ก็แปลว่า ความพอประมาณและความมีเหตุผล...” (พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานเนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต วันที่ 4 ธันวาคม 2541)

“...เศรษฐกิจพอเพียง แปลว่า Sufficiency Economy... คำว่า Sufficiency Economy นี้ไม่มีในตำราเศรษฐกิจ จะมีได้อย่างไร เพราะว่าเป็นทฤษฎีใหม่... Sufficiency Economy นั้น ไม่มีในตำราเพราะหมายความว่า เรามีความคิดใหม่...และโดยที่ท่านผู้เชี่ยวชาญสนใจ ก็หมายความว่าเรา

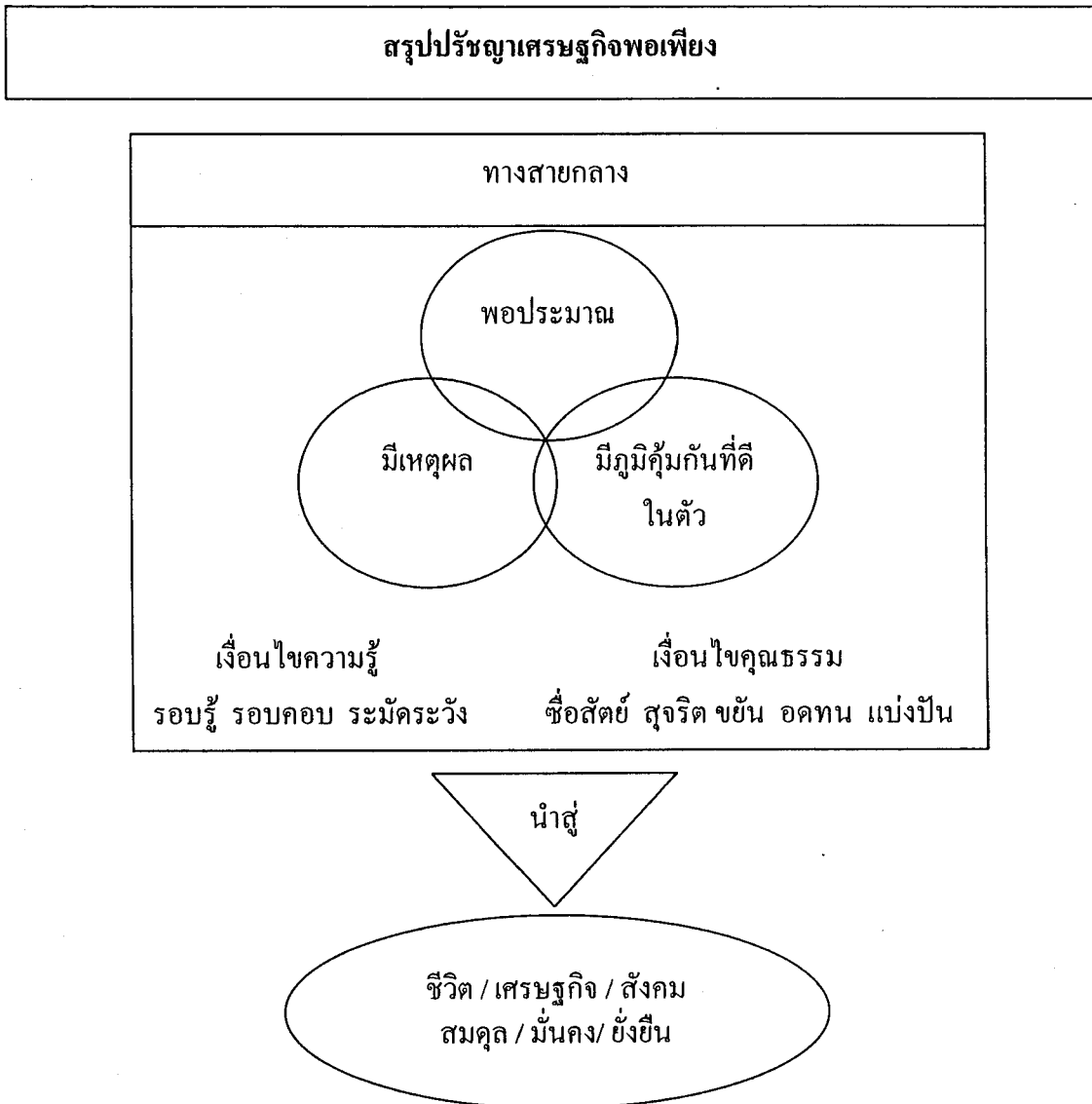
ก็สามารถที่จะไปปรับปรุง หรือไปใช้หลักการเพื่อที่จะให้เศรษฐกิจของประเทศและของโลก พัฒนาดีขึ้น”

“...ขอให้ทุกคนมีความปรารถนาที่จะให้เมืองไทยอยู่พอกินมีความสงบและทำงาน ตั้งอธิษฐาน ตั้งปณิธานในทางนี้ ที่จะให้เมืองไทยอยู่แบบพอกิน ไม่ใช่ว่าจะรุ่งเรืองอย่างยอด แต่มีความความ พอกอยู่พอกิน มีความสงบเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ ถ้าเรารักษาความพอกอยู่พอกินนี้ได้ เราก็จะ ยอดยิ่งยวดได้...ฉะนั้นถ้าทุกท่านซึ่งถือว่าเป็นผู้มีความคิดและมีอิทธิพลมีพลังที่จะทำให้ผู้อื่น ซึ่งมีความคิดเหมือนกัน ช่วยกันรักษาส่วนรวมให้อยู่ดีกินดีพอสมควร ขอย้ำพอกควรพอกอยู่พอกิน มีความสงบ ไม่ให้คนอื่นมาแย่งคุณสมบัตินี้จากเราไปได้ ก็จะเป็นของขวัญวันเกิดที่ถาวรที่จะมี คุณค่าอยู่ตลอดเวลา”

“...ถ้าไม่มีเศรษฐกิจพอเพียง เวลาไฟดับจะพังหมด จะทำอะไร ที่ที่ต้องใช้ไฟก็ต้องแย่งไป... หากมี เศรษฐกิจพอเพียงแบบไม่เต็มที่ ถ้าเรามีเครื่องปั่นไฟ ก็ให้ปั่นไฟ หรือถ้าขึ้นโบราณกว่า มีดก็จุดเทียน คือ มีทางที่จะแก้ปัญหาเสมอ...ฉะนั้นเศรษฐกิจพอเพียงนี้ ก็มีเป็นขั้น ๆ แต่จะบอกว่า เศรษฐกิจ พอเพียงนี้ ให้พอเพียงเฉพาะตัวเองร้อยเปอร์เซ็นต์ นี่เป็นสิ่งที่ทำไม่ได้ จะต้องมีการแลกเปลี่ยน ต้องมีการช่วยกัน...พอเพียงในทฤษฎีหลวงนี้คือให้สามารถที่จะดำเนินงานได้...” (พระราชดำรัส พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานเนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต วันที่ 23 ธันวาคม 2542)

“...เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเสมือนรากฐานของชีวิต รากฐานความมั่นคงของแผ่นดิน เปรียบเสมือน เสาเข็มที่ถูกตอกรองรับบ้านเรือนตัวอาคารไว้นั่นเอง สิ่งก่อสร้างจะมั่นคงได้ก็อยู่ที่เสาเข็ม แต่คน ส่วนมากมองไม่เห็นเสาเข็ม และลืมเสาเข็มเสียด้วยซ้ำไป...” (พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จากวารสารชัยพัฒนา ประจำเดือนสิงหาคม 2542)

พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนับตั้งแต่ปี 2517 เป็นต้นมา จะพบว่าพระองค์ท่านได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการดำเนินชีวิตและการพัฒนา ประเทศที่อยู่บนพื้นฐานของการพึ่งตนเอง ความพอมีพอกิน พอมีพอใช้ การรู้จักความพอประมาณ การคำนึงถึงความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว และทรงเตือนสติประชาชนคนไทยไม่ให้ ประมาท ตระหนักถึงการพัฒนาดำเนินชีวิตที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ตลอดจนมีคุณธรรม เป็นกรอบในการดำรงชีวิต ทั้งหมดนี้เป็นที่รู้กันภายใต้ชื่อว่า หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดย สามารถสรุปได้ดังแผนภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 สรุปปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2.2 ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งกลั่นกรองและเรียบเรียงโดย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิในทางเศรษฐศาสตร์และสาขาอื่นมาร่วมกันประมวลกลั่นกรองพระราชดำรัสเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง และขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตนำบทความดังกล่าวไปเผยแพร่เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของสำนักงานฯ และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนประชาชนทั่วไป ตามหนังสือที่ นร1001/ ท01 ลงวันที่ 22 ตุลาคม 2542 ซึ่งทรงพระกรุณาแก้ไขปรับปรุงพระราชทานให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นำไปเผยแพร่

ตามที่ขอพระบรมราชานุญาต ตามหนังสือสำนักราชเลขาธิการ พระบรมมหาราชวัง ที่ รล.0003/18888 ลงวันที่ 21 พฤศจิกายน 2542 ดังนี้

“เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัวระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปใน ทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผน และการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียรมีสติปัญญาและความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี”

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัส ชี้นำแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 30 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้นและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงครอบคลุมความหมายที่กว้าง โดยเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของประชาชนในทุกระดับภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในหลาย ๆ ด้าน ไม่จำกัดเฉพาะภาคเกษตร และสืบเนื่องจากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่พระราชทาน เรื่อง “เศรษฐกิจพอเพียง” ในหลายวาระช่วงหลังเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ซึ่งนักวิชาการหลายท่านได้ตีความหมายหลากหลาย กลุ่มพัฒนากรอบแนวคิดทางทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จึงได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิจากหลายสาขาวิชามาร่วมกันประมวล ถิ่นกรองพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงพระราชทานเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงไว้ในโอกาสต่างๆ รวมถึงพระราชดำรัสอื่นที่เกี่ยวข้องจัดทำวรรณกรรมปริทัศน์เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง (กลุ่มพัฒนากรอบแนวคิดทางทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2546)

การพัฒนากรอบแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในความหมายเชิงทฤษฎีของกลุ่มนักคิดต่างๆ สรุปได้ว่า “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาการดำรงชีวิตและดำรงชาติที่ก้าวพ้นพหุความคิดแบบตะวันตกที่มีลักษณะเป็นเอกนิยม (unitary) และทวินิยม

(duality) แต่ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มีลักษณะเป็นพหุนิยม (plurality) ที่ยอมรับการดำรงอยู่ร่วมกันของสิ่งที่แตกต่างกัน โดยไม่จำเป็นต้องมีความขัดแย้ง ซึ่งมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทยที่เชื่อมโยงทุกมิติของวิถีชีวิตเข้าด้วยกัน การวิเคราะห์ความหมายได้ใช้วิธีการจำแนกวิเคราะห์ (Parsing) ซึ่งเป็นหลักวิธีทางตรรกศาสตร์โดยทำความเข้าใจความเชื่อมโยงของแต่ละข้อความ และประโยคที่อธิบาย “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งจากการวิเคราะห์ดังกล่าวได้ข้อสรุปว่า ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีองค์ประกอบด้านต่าง ๆ อย่างสมบูรณ์ที่จะสามารถใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนากรอบทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ได้ (Foundation for Economic Theory Framework) กล่าวคือ ประกอบด้วย

2.2.1 กรอบแนวคิด

1) เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตน (Economic life guiding principles) ในทางที่ควรจะเป็น (i.e. secularized normative prescription) โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย (positive aspect) และตลอดระยะเวลากว่า 25 ปีที่ผ่านมา ก็ได้มีการทดลองดำเนินโครงการพัฒนาที่หลากหลายตามแนวพระราชดำริ เพื่อหาแนวทางและรูปแบบการพัฒนาที่สอดคล้องกับสถานการณ์ทั้งภายในและภายนอกประเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้แล้วยังเกิดชุมชนหลายแห่งที่มีแนวทางการดำรงชีวิตและการพัฒนาที่สามารถใช้เป็นกรณีศึกษาได้ ทั้งหมดนี้บ่งชี้ให้เห็นถึงแนวทางปฏิบัติและตัวอย่างการนำไปประยุกต์ใช้ที่เกิดขึ้นจริง (existence of empirical evidence)

2) เป็นปรัชญาที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา ทั้งอดีต ปัจจุบัน และอนาคต (timely / timeless) กล่าวคือ ได้มีพระราชดำรัสมาตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในปี 2540 และสามารถใช้เป็นแนวทางการพัฒนาเพื่อก้าวพ้นจากวิกฤต และการพัฒนาในสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ในปัจจุบัน

3) เป็นปรัชญาที่มองโลกเชิงระบบที่มีลักษณะพลวัต (dynamic) กล่าวคือ มองว่าสถานการณ์ในโลกนั้นมีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นตลอดเวลา (uncertainties) เนื่องจากความเชื่อมโยง (connectivity) ของปัจจัยต่าง ๆ ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์

4) เป็นปรัชญาที่มุ่งผลทั้งในระยะสั้นและระยะยาว โดยเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤตในแต่ละช่วงเวลาเพื่อความมั่นคง (security) และความยั่งยืนของการพัฒนา (sustainability) ในมิติต่าง ๆ อาทิ มิติทางธรรมชาติ สังคม และเศรษฐกิจ

5) อาจกล่าวได้ว่า ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็น Paradigm Shift ลักษณะหนึ่งที่เกิดขึ้นจากการพิจารณาและวิเคราะห์สถานการณ์และความเปลี่ยนแปลง ตลอดจนนโยบาย แนวทาง และวิธีการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา ตลอดจนผลที่เกิดขึ้น ตลอดช่วงระยะเวลา

กว่า 30 ปีที่ผ่านมา ซึ่งหมายรวมถึง การที่ชุมชนและประเทศต่างๆ มีความเชื่อมโยงกันมากขึ้น ภายใต้อิทธิพลของเทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี วัฒนธรรม และ ค่านิยมทางสังคม

2.2.2 คุณลักษณะ (Characteristics)

1) เป็นแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น (normative prescription) โดยมีพื้นฐานมาจาก *วิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย* (positive aspect)

2) เป็นปรัชญาที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนของประชาชน ในทุกระดับ (scalable) ทั้งระดับครอบครัว ระดับชุมชน และระดับรัฐ หนึ่งระดับปัจเจกบุคคล นั้นอาจนับเป็นหน่วยครอบครัวเดี่ยว (single household) นอกจากนี้ ยังได้เน้นว่าสามารถใช้ได้กับ คนทุกระดับ อาทิ เจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจ เป็นต้น

3) แนวคิดทางสายกลาง (Middle Path) เป็นหัวใจสำคัญ (Keyword) ของ ปรัชญาที่นำมาใช้ในการบริหารและพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกแห่งความเปลี่ยนแปลง ในยุคโลกาภิวัตน์ กล่าวคือ ไม่ใช่การปิดประเทศอย่างสิ้นเชิง แต่ก็ไม่ใช่การเปิดเสรีอย่างเต็มที่ โดยไม่มีการเตรียมความพร้อมของคนและสังคมในการเข้าสู่กลไกตลาด ไม่ใช่การอยู่อย่างโดด เดี่ยว (Independence) หรือพึ่งพิงภายนอกหรือคนอื่นทั้งหมด (Dependence) แต่เน้นความคิดและการกระทำที่จะพึ่งตัวเองเป็นหลัก (self-reliance) ก่อนที่จะไปพึ่งคนอื่น *ทางสายกลาง* ในที่นี้ หมายถึง วิธีการ (Means) หรือการกระทำที่พอประมาณบนพื้นฐานของความมีเหตุผล และสร้าง ภูมิคุ้มกัน ซึ่งในที่สุดแล้วจะนำไปสู่การพัฒนาแบบเศรษฐกิจพอเพียง ที่เป็นทั้งแนวทางการแก้ไข ปัญหาเพื่อให้รอดพ้นวิกฤต และทำให้สังคมและประเทศสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง (security) และยั่งยืน (sustainable) ภายใต้อิทธิพลของเทคโนโลยีและความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

2.2.3 คำนิยาม (Working definition)

ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผลรวมถึง ความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการ เปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในคุณลักษณะทั้ง 3 ประกอบด้วย

1) ความพอประมาณ (Moderation) หมายถึง ความพอดี (dynamic optimum) ที่ไม่มากเกินไปและไม่น้อยเกินไปในมิติต่าง ๆ ของการกระทำ 3 ตัวอย่าง อาทิ กิจกรรม ทางเศรษฐกิจ เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณเพื่อนำไปสู่ความสมดุลและ พร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลง

2) ความมีเหตุผล (Reasonableness) หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับ ของความพอประมาณในมิติต่าง ๆ นั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุ ปัจจัย

และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ (expected results) อย่างรอบคอบ

3) การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร (Self-immunity) เพื่อเตรียมตัวพร้อมรับผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ เนื่องจากเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่มองโลกเชิงระบบที่มีลักษณะพลวัตคงได้กล่าวแล้วข้างต้น การกระทำที่จะสามารถเรียกได้ว่า *พอเพียง* (systematic and dynamic optimum) นั้น จึงมิใช่แต่จะคำนึงถึงเหตุการณ์และผลในปัจจุบันเท่านั้น แต่จำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ

ความพอประมาณ อาจพิจารณาจากความพอดีใน 7 มิติ คือ พอดีกับเหตุ พอดีกับผล พอดีกับตน พอดีในเชิงปริมาณ พอดีกับกาล พอดีกับชุมชน และพอดีกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง หรือสัปปริสรรรม 7

ความสมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงเป็นผลที่มุ่งหวังให้เกิดขึ้นจากการกระทำที่พอเพียง (scenario) ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกลภายใต้ข้อจำกัดของความรู้ที่มีอยู่ (bounded rationality) และสร้างภูมิคุ้มกันในตัวให้พอเพียงที่จะสามารถพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ระดับของความพอประมาณต้องครอบคลุมมิติการจัดการความเสี่ยง (risk management) เชิงพลวัต (dynamic) จึงจะนับได้ว่าเป็นระดับพอเพียงที่สมบูรณ์

2.2.4 เงื่อนไข (Conditions of Sufficiency Actions)

การปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีเงื่อนไขสำคัญ 2 ประการ คือ เงื่อนไขรอบความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม ดังนี้

1) เงื่อนไขรอบความรู้ (Set of Knowledge) ผู้การตัดสินใจในการประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่อยู่ในระดับพอเพียงต้องอาศัย

(1) ความรอบรู้ คือ มีความรู้ (Stock of all relevant knowledge) เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ อย่างรอบด้าน โดยครอบคลุมเนื้อหาของเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นพื้นฐานสำหรับการนำไปใช้ในโอกาสและเวลาต่างๆ

(2) ความรอบคอบ คือ ความสามารถที่จะนำความรู้และหลักวิชาต่างๆ เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงสัมพันธ์กัน (Connectivity of all acquired knowledge) ประกอบการวางแผนก่อนที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติทุกขั้นตอน

(3) ความระมัดระวัง คือ ความมีสติในการนำแผนปฏิบัติที่ตั้งอยู่บนหลักวิชาต่างๆ เหล่านั้นไปใช้ในทางปฏิบัติ (Utilization of knowledge at any point of time with carefulness and attentiveness) เพราะในความเป็นจริงแล้วสถานการณ์เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

ดังนั้นการนำความรู้และความรอบคอบมาใช้ จึงต้องอาศัยความระมัดระวังให้รู้เท่าทันเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปด้วย

2) **เงื่อนไขคุณธรรม (Ethical Qualification)** ที่จะต้องเสริมสร้างใน 2 ด้าน

(1) ด้านจิตใจ/ปัญญา โดยเน้นความรู้คู่คุณธรรม กล่าวคือ ตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความรอบรู้ที่เหมาะสม

(2) ด้านการกระทำหรือแนวทางการดำเนินชีวิต โดยเน้นความอดทน ความเพียร สติปัญญา และความรอบคอบ

ทั้งนี้ก็มีกลุ่มเป้าหมายที่เน้นเป็นพิเศษในการเสริมสร้างเงื่อนไข 2 ด้านข้างต้น คือ **เจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับ** เนื่องจากการกระทำใด ๆ ของคนกลุ่มนี้สามารถก่อให้เกิดผลกระทบในสังคมวงกว้างได้

2.2.5 แนวทางปฏิบัติและผลที่คาดว่าจะได้รับ

เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

1) **การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้** จะทำให้เกิดทั้งวิถีการพัฒนา (Development path) และผลของการพัฒนา (Development goal) ที่สมดุล (Balance) และพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลง (internal consistency between means and ends) กล่าวคือ ความพอเพียงเป็นทั้งวิธีการ (Means) ที่คำนึงถึงความสมดุล พอประมาณอย่างมีเหตุผล และการสร้างภูมิคุ้มกันที่เหมาะสม ในขณะที่เดียวกันก็นำไปสู่ผลของการกระทำ (Ends) ที่ก่อให้เกิดความสมดุล และพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลง

2) **ความสมดุลและความพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลง** หมายถึง ความสมดุล (Balance) ในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และความรู้/เทคโนโลยี ในขณะที่เดียวกันความสมดุลของการกระทำทั้งเหตุและผลที่เกิดขึ้นในมิติของเวลาที่จะนำไปสู่ความยั่งยืนของการพัฒนา หรือความดำรงอยู่อย่างต่อเนื่อง (sustainability) ของทุนในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางสังคม ทุนทางสิ่งแวดล้อม และทุนทางภูมิปัญญา

ตารางที่ 2.1 สรุปความหมายหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้วยวิธีการจำแนกวิเคราะห์ (Parsing)

1. กรอบแนวคิด				
(1.1) ปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตน (Economic life guiding principles)	(1.2) ปรัชญาที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา ทั้งอดีต ปัจจุบัน และอนาคต (timely / timeless)	(1.3) เป็นปรัชญาที่มองโลกเชิงระบบที่มีลักษณะพลวัต (dynamic) ภายใต้อิทธิพลของกระแสโลกาภิวัตน์ที่มีความเชื่อมโยง (connectivity) ของปัจจัยต่างๆ และความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นตลอดเวลา (uncertainties)	(1.4) ปรัชญาที่มุ่งผลทั้งในระยะสั้นและระยะยาว โดยเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤตเพื่อความมั่นคง (security) และความยั่งยืนของการพัฒนา (sustainability) ในมิติต่างๆ	(1.5) เป็น Paradigm Shift ที่เกิดขึ้นจากการพิจารณาและวิเคราะห์สถานการณ์และความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี วัฒนธรรมและค่านิยมทางสังคม
2. คุณลักษณะ				
(2.1) เป็นแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น (normative prescription) โดยมีพื้นฐานมาจาก วิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย (positive aspect)	(2.2) เป็นปรัชญาที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ (scalable) ทั้งระดับครอบครัว ระดับ ชุมชน และระดับรัฐ หนึ่ง ระดับปัจเจกบุคคลนั้นอาจนับเป็นหน่วยครอบครัวเดี่ยว (single household)	(2.3) เป็นแนวคิดทางสายกลาง (Middle Path) ที่นำมาใช้ในการบริหารและพัฒนาเศรษฐกิจที่จะพึ่งตัวเองเป็นหลัก (self-reliance) ก่อนที่จะไปพึ่งคนอื่น		

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

3. คำนิยาม				
(3.1) ความพอประมาณ (Moderation) หมายถึง ความพอดี (dynamic optimum) ที่ไม่มากเกินไปและไม่น้อยเกินไป ในมิติต่างๆของการกระทำ อาจพิจารณาจากความพอดีใน 7 มิติ คือ พอดีกับเหตุ พอดีกับผล พอดีกับตน พอดีในเชิงปริมาณ พอดีกับกาล พอดีกับชุมชนและพอดีกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง หรือ สัปปริสธรรม 7	(3.2) ความมีเหตุผล (Reasonableness) หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอประมาณในมิติต่างๆ นั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัย และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ (expected results) อย่างรอบคอบ	(3.3) การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พอสสมควร (Self-immunity) หรือสร้างภูมิคุ้มกันจัดการความเสี่ยง (risk management) เชิงพลวัต (dynamic) ให้พอเพียงที่สมบูรณ์ในอนาคต ทั้งใกล้และไกล		
4. เงื่อนไข				
4.1 ความรู้		4.2 คุณธรรม		
ก) ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆอย่างรอบด้าน โดยครอบคลุมเนื้อหาของเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นพื้นฐานสำหรับการนำไปใช้ในโอกาสและเวลาต่างๆ	ข) ความรอบคอบที่จะนำความรู้และหลักวิชาต่างๆมาพิจารณาให้เชื่อมโยงสัมพันธ์กันประกอบการวางแผน ก่อนที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติทุกขั้นตอน	ค) ความระมัดระวังในการนำแผนปฏิบัติที่ตั้งอยู่บนหลักวิชาต่างๆ เหล่านั้นไปใช้ในทางปฏิบัติ	ก) ด้านจิตใจ / ปัญญา โดยเน้นความรู้คู่คุณธรรม กล่าวคือ ตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์ สุจริต และมีความรอบรู้ที่เหมาะสม	ข) ด้านการกระทำ หรือ แนวทางการดำเนินชีวิต โดยเน้น ความอดทน ความเพียร สติปัญญา และความรอบคอบ

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

5. แนวทางปฏิบัติ และผลที่คาดว่าจะได้รับ	
(5.1) การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้จะทำให้เกิดทั้งวิถีการพัฒนา (Development path) และผลของการพัฒนา (Development goal) ที่สมดุล (Balance) และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง (internal-consistency between means and ends)	(5.2) ความสมดุล (Balance) ในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และความรู้/เทคโนโลยี ความสมดุลของการกระทำทั้งหมด และผลที่เกิดขึ้นในมิติของเวลาที่จะนำไปสู่ความดำรงอยู่อย่างต่อเนื่อง (sustainability)

หมายเหตุ : ดัดแปลงเป็นตารางจากกรอบวิธีการจำแนกวิเคราะห์ (Parsing) ของกลุ่มพัฒนากรอบแนวคิดทางเศรษฐกิจของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2546)

2.2.6 ระดับเศรษฐกิจพอเพียง 2 รูปแบบ

กลุ่มพัฒนากรอบแนวคิดทางทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้ศึกษาจัดระดับเศรษฐกิจพอเพียงไว้ 2 รูปแบบ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2546)

1) เศรษฐกิจพอเพียงแบบพื้นฐาน คือ ความพอมีพอกินสามารถพึ่งตนเองได้ โดยไม่โลภมากและไม่เบียดเบียนคนอื่น ดังมีรายละเอียดตามพระราชดำรัสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานไว้ว่า

“...เศรษฐกิจพอเพียงนี้มีความหมายกว้างขวางกว่า Self-sufficiency คือ self-sufficiency นั้นหมายความว่า ผลิตอะไรมีพอที่จะใช้ ไม่ต้องไปขอซื้อคนอื่น อยู่ได้ด้วยตนเอง (พึ่งตนเอง)... เป็นตามที่เขาเรียกว่ายืนบนขาของตัวเอง (ซึ่งแปลว่าพึ่งตนเอง)... ไม่ต้องไปยืมขาของคนอื่นมาใช้สำหรับยืน... แต่พอเพียงนี้ มีความหมายกว้างขวางยิ่งกว่านี้อีก คือ คำว่าพอก็เพียงพอ ดังนั้นคนเราถ้าพอในความต้องการ ก็มีความโลภน้อย เมื่อมีความโลภน้อย ก็เบียดเบียนคนอื่นน้อย ถ้าทุกประเทศมีความคิด...ว่าทำอะไรต้องพอเพียง หมายความว่าพอประมาณ ไม่สุดโต่ง ไม่โลภอย่างมาก คนเราก็คืออยู่เป็นสุข พอเพียงนี้อาจจะมีมาก อาจจะมีของหรูหราก็ได้ แต่ว่าต้องไม่ไปเบียดเบียนคนอื่น ต้องให้พอประมาณตามอัตภาพ พูดจาก็พอเพียง ทำอะไรก็พอเพียง ปฏิบัติตนก็พอเพียง” (พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 4 ธันวาคม 2541)

ความหมายจากพระราชดำรัสข้างต้นนี้ได้สื่อให้เข้าใจถึงความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงแบบพื้นฐาน คือ การพึ่งตนเองให้ได้ โดยยึดหลักของความพอเพียง ทั้งทางความคิดและการกระทำในการดำเนินชีวิต ประกอบสัมมาอาชีพหาเลี้ยงตนเองอย่างสุจริต ไม่โลภหรือไม่ดักดวงในระดับที่เกินความต้องการ จนต้องเบียดเบียนผู้อื่น หากแต่เป็นการยึดมั่นในหลักการดำเนินชีวิตที่อยู่บนพื้นฐานของการรู้จักตนเอง และการพัฒนาตนเองก่อนเป็นพื้นฐาน

2) เศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า คือ การแลกเปลี่ยน ร่วมมือช่วยเหลือกัน เพื่อให้ส่วนรวมได้รับประโยชน์ และนำไปสู่การพัฒนาชุมชน และสังคมให้เจริญอย่างยั่งยืน ดังพระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่พระราชทานไว้ว่า

“...เศรษฐกิจพอเพียงนั้น เขาตีความว่าเป็นเศรษฐกิจชุมชนหมายความว่า ให้พอเพียงในหมู่บ้านหรือในท้องถิ่นให้สามารถที่จะมีพอกิน เริ่มด้วยพอกิน พอกิน...แต่ว่าพอกินพอกินนี้เป็นเพียงเริ่มต้นของเศรษฐกิจ...ถ้าพอกินพอกิน คือ พอกินพอกินของตนเองนั้น ไม่ใช่เศรษฐกิจพอเพียง เป็นเศรษฐกิจสมัยหิน สมัยหินนั้นเป็นเศรษฐกิจพอเพียงเหมือนกัน แต่ค่อย ๆ พัฒนาขึ้นมา ต้องมีการแลกเปลี่ยนกัน มีการช่วยระหว่างหมู่บ้าน หรือระหว่างจะเรียกว่าอำเภอ จังหวัด ประเทศ จะต้องมีการแลกเปลี่ยนมีการไม่พอเพียง จึงบอกว่าถ้ามีเศรษฐกิจพอเพียงเพียงเศษหนึ่งส่วนสี่ ก็จะพอแล้วจะใช้ได้...ไหนๆ ได้เอ๋ยถึงเขื่อนป่าสักแล้ว จะขอกล่าวว่า คนเดียวทำให้สำเร็จไม่ได้ หรือแม้หน่วยราชการหนึ่งเดียว ก็ทำไม่ได้ เขื่อนป่าสักนี่...เป็นเรื่องกว้างขวางมาก จึงต้องรวบรวมกำลังมากมาย และกลายเป็นกิจการของรัฐบาลเป็นส่วนรวม จะว่าไปไม่ใช่รัฐบาลเดียว แต่ต้องเป็นรัฐบาลหลายรัฐบาล ถ้าพูดภาษาอังกฤษ ก็ต้องใส่ตัวเอส (s) หรือหลายรัฐบาลต้องทำ” (พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 23 ธันวาคม 2542)

เมื่อพิจารณาจะเห็นได้ว่าเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้านี้สามารถดำเนินควบคู่ไปกับหลักการเศรษฐกิจพอเพียงแบบพื้นฐานในชีวิตประจำวันได้อย่างส่งเสริมซึ่งกันและกัน เพราะหลักเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้ามุ่งส่งเสริมให้แบ่งปันกันและร่วมมือกัน อันเป็นการอยู่ร่วมกันในชุมชนอย่างสันติสุขและมีไมตรีต่อกัน

(ก) การพึ่งตนเองได้และพอเพียงในระดับบุคคลและครอบครัว โดยเฉพาะเกษตรกรตรงกับทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 และเป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบพื้นฐาน กล่าวคือ การที่สมาชิกในครอบครัวมีความเป็นอยู่ในลักษณะที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ ดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข ทั้งทางกายและใจตนเอง และครอบครัวมีความพอเพียงในการดำรงชีวิต ลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น โดยใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่หาได้ในท้องถิ่นทำให้ไม่เป็นหนี้เป็นสิน และไม่จำเป็นต้องเบียดเบียนผู้อื่น หากแต่สามารถสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน เช่น ความต้องการในปัจจุบันของตนเองและครอบครัวได้อย่างพอเพียง

(ข) การพึ่งตนเองได้และพอเพียงในระดับชุมชนตรงกับทฤษฎีใหม่ ขั้นที่ 2 และเป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า กล่าวคือ เมื่อสมาชิกในแต่ละครอบครัวมีความพอเพียงขั้นพื้นฐานเป็นเบื้องต้นแล้ว ก็จะทำให้ครอบครัวต่างๆ เหล่านั้นหันมารวมกลุ่ม เพื่อร่วมมือกันสร้างประโยชน์เพื่อส่วนรวม ตามกำลังและความสามารถของตน ซึ่งจะสามารถทำให้ชุมชนโดยรวมเกิดความพอเพียงในการดำเนินชีวิตและมีชีวิตที่สมดุลอย่างแท้จริง

(ค) การพึ่งตนเองได้และพอเพียงในระดับประเทศตรงกับทฤษฎีใหม่ ขั้นที่ 3 และเป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า กล่าวคือ เศรษฐกิจพอเพียงในระดับนี้ เป็นผลมาจากการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงในระดับหนึ่งของชุมชนต่างๆ ที่เมื่อสมาชิกในชุมชนเหล่านั้นมีความพอเพียงแล้ว ชุมชนเหล่านั้นจึงคิดสร้างเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ สืบทอดภูมิปัญญา และบทเรียนจากการพัฒนา หรือร่วมกันลงมือ ทำการพัฒนาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกัน ทำให้ประเทศอันเป็นสังคมใหญ่ที่ประกอบด้วยชุมชนต่าง ๆ ที่ดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง กลายเป็นประเทศแห่งความพอเพียงได้ในที่สุด

2.3 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

การทบทวนผลการพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 ถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 มีข้อสรุปร่วมกันว่า “เศรษฐกิจดี สังคมมีปัญหา การพัฒนาจะไม่ยั่งยืน” จึงนำมาสู่การปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์การพัฒนาประเทศใหม่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) นับเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญของการวางแผนของประเทศในด้านกระบวนกร ซึ่งได้น้อมนำแนวพระราชดำริ “เศรษฐกิจพอเพียง” มาปรับกระบวนทัศน์การพัฒนาประเทศ โดยเปลี่ยนจากเดิมที่ให้ความสำคัญกับการเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นหลักมาเป็นการพัฒนาที่มี “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” และใช้เศรษฐกิจเป็นเครื่องมือช่วยพัฒนาให้คนมีความสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดี พร้อมทั้งปรับเปลี่ยนวิธีการพัฒนาแบบแยกส่วนมาเป็นบูรณาการแบบองค์รวม มีกระบวนกรพัฒนาที่เชื่อมโยงกันทุกมิติ และเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายในสังคมมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนการพัฒนา อย่างไรก็ตามความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงที่ยึดคนเป็นตัวตั้งและใช้เศรษฐกิจเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนจำต้องสะดุดลงตั้งแต่ปีแรกของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 เมื่อประเทศไทยต้องเผชิญกับวิกฤตเศรษฐกิจและส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนและสังคมในวงกว้าง ทำให้ต้องหันกลับมาเร่งแก้ไขฟื้นฟูเศรษฐกิจให้มีเสถียรภาพ และลดผลกระทบจากปัญหาการว่างงานและความยากจนที่เพิ่มขึ้นอย่างรุนแรง

วิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นมีสาเหตุมาจากปัญหาความอ่อนแอของโครงสร้างที่สะสมมานานและไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง ความไม่พร้อมทั้งด้านคุณภาพคนและระบบแบบเก่า

ทำให้ไม่สามารถปรับตัวให้รองรับและเผชิญกับกระแสโลกาภิวัตน์และสภาพแวดล้อมของสังคมสมัยใหม่ที่เชื่อมโยงสลับซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้ บทเรียนจากการพัฒนาที่ไม่สมดุลดังกล่าวได้ทำให้ประชาชนชาวไทยทุกระดับในทุกภาคส่วนของสังคม ทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาสังคม นักวิชาการ ย้อนกลับมาพิจารณาและทบทวนวิถีการดำเนินชีวิตและยุทธศาสตร์การพัฒนาในช่วงที่ผ่านมา แล้วหันมาให้ความสำคัญกับการพัฒนาและดำรงวิถีชีวิตตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) จึงได้อัญเชิญ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาและบริหารประเทศ โดยยึดหลักทางสายกลาง เพื่อให้ประเทศรอดพ้นจากวิกฤต สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและนำไปสู่การพัฒนาที่สมดุล มีคุณภาพและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และสถานการณ์เปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ควบคู่ไปกับกระบวนการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่มี “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 โดยให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาจากวิกฤตเศรษฐกิจให้ถูกลง และสร้างฐานเศรษฐกิจภายในประเทศให้เข้มแข็งและมีภูมิคุ้มกันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงจากภายนอก ขณะเดียวกัน มุ่งการพัฒนาที่สมดุลทั้งด้านตัวคน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของคน ซึ่งภายใต้สถานการณ์และแนวโน้มของช่วงดังกล่าว แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 จึงเป็นแผนที่ดำเนินการในช่วงเปลี่ยนผ่านที่สำคัญที่สุดช่วงหนึ่งของประเทศ ที่จำเป็นต้องเร่งรัดการปฏิรูประบบเศรษฐกิจและสังคมให้เกิดสัมฤทธิ์ผลในทางปฏิบัติให้มากยิ่งขึ้น และมุ่งฟื้นฟูเศรษฐกิจให้หลุดพ้นจากภาวะวิกฤต พร้อมทั้งวางรากฐานการพัฒนากระบวนเศรษฐกิจภายในประเทศให้มีความเข้มแข็งมีเสถียรภาพ และมีภูมิคุ้มกันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงจากภายนอกและสามารถพึ่งตนเองได้มากขึ้น ขณะเดียวกันจะต้องให้ความสำคัญลำดับสูงกับการบริหารการเปลี่ยนแปลง เพื่อสร้างสภาวะผู้นำร่วมกันในทุกระดับในอันที่จะสร้างพลังร่วมกันให้เกิดค่านิยมใหม่ในสังคมที่จะผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการบริหารจัดการประเทศใหม่ที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลก

ในระยะของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) ประเทศไทยยังคงต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในหลายบริบท ทั้งที่เป็นโอกาสและข้อจำกัดต่อการพัฒนาประเทศ จึงต้องมีการเตรียมความพร้อมของคนและระบบให้สามารถปรับตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตและแสวงหาประโยชน์อย่างรู้เท่าทันโลกาภิวัตน์และสร้างภูมิคุ้มกันให้กับทุกภาคส่วนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ได้ประกาศใช้ในปีพ.ศ. 2550 ได้เกิดจากการระดมพลัง

ความคิดและการมีส่วนร่วมของประชาชนชาวไทยจากทุกภาคส่วน ทุกหมู่เหล่า ทุกภูมิภาคทั่วประเทศ มาร่วมกันดำเนินการในทุกชั้นตอนอย่างกว้างขวาง และเห็นพ้องร่วมกันอัญเชิญ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นแนวทางปฏิบัติ ควบคู่ไปกับการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่มีคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาอย่างจริงจัง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้เกิดความสมดุล เป็นธรรมและยั่งยืนมุ่งพัฒนาสู่ *สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน (Green and Happiness Society)* คนไทยมีคุณธรรม นำความรอบรู้ รู้เท่าทันโลก ครอบครัวยุบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง สังคมสันติสุข เศรษฐกิจมีคุณภาพ เสถียรภาพ และเป็นธรรม สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพและทรัพยากรธรรมชาติที่ยั่งยืนอยู่ภายใต้ระบบบริหารจัดการประเทศที่มีธรรมาภิบาล ดำรงไว้ซึ่งระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และอยู่ในประชาคมโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี

2.4 การประกวดผลงานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เนื่องในโอกาสสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงานกปร.) ได้จัดโครงการเฉลิมพระเกียรติ ภายใต้ชื่อ “80 พรรษา ปวงประชาเป็นสุขसानต์” โดยกำหนดให้มีการจัดประกวดผลงานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นกิจกรรมสำคัญในการเฉลิมพระเกียรติ เพื่อให้พสกนิกรชาวไทยได้จัดส่งผลงานการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่นำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ การดำเนินชีวิตและการบริหารธุรกิจจนประสบความสำเร็จ เป็นรูปธรรมเข้าร่วมประกวด โดยแบ่งประเภทการประกวดเป็น 2 ประเภท 5 ด้าน ได้แก่ ประเภทบุคคล ประกอบด้วย ด้านประชาชนทั่วไป และด้านเกษตรทฤษฎีใหม่ และประเภทธุรกิจ ประกอบด้วย ด้านธุรกิจขนาดใหญ่ ด้านธุรกิจขนาดกลาง และด้านธุรกิจขนาดย่อม ตัวอย่างผลสำเร็จตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในประเภทบุคคล ด้านประชาชนทั่วไป อาทิ (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ 2550: คำนำ)

2.4.1 ด้านหลักเกณฑ์การพิจารณา

พิจารณาจากการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ 2550: 5-6)

1) ความพอประมาณ หมายถึง การดำเนินชีวิตอย่างพอดี ไม่มากเกินไป ไม่น้อยเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเอง ผู้อื่นและทรัพยากรธรรมชาติ มีการบริโภคที่มีความพอประมาณ และมีรายรับสมดุลกับรายจ่าย

2) *ความมีเหตุผล* หมายถึง การใช้เหตุผลประกอบการตัดสินใจ มีการวางแผนการดำเนินชีวิตอย่างมีเหตุผล และมีการประเมินสถานการณ์และผลกระทบจากสิ่งที่เกิดขึ้นจากการกระทำอย่างรอบคอบ

3) *การมีภูมิคุ้มกัน* หมายถึง มีการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ทั้งในอนาคตใกล้และไกล มีการออม มีความสุข มีสุขภาพดี มีครอบครัวอบอุ่น มีสังคมดี และมีเครือข่าย/การรวมกลุ่มเพื่อการพัฒนาสังคม

4) *ความรอบรู้ ความรอบคอบ* หมายถึง การเป็นผู้ใฝ่รู้และนำความรู้มาปฏิบัติจนเกิดประโยชน์และนำไปสู่ความสุข การใช้ความรอบคอบของความรู้มาเชื่อมโยงการวางแผน การใช้ความระมัดระวังในการปฏิบัติ

5) *คุณธรรมและจริยธรรม* หมายถึง ความซื่อสัตย์สุจริต ความซื่อสัตย์ การช่วยเหลือเกื้อกูลและแบ่งปัน การเสียสละเพื่อส่วนรวม การมีส่วนร่วมกับสังคม ความรู้จักพอเพียงตามศักยภาพของตนเอง ไม่เบียดเบียนผู้อื่น และไม่ยึดติดกับสิ่งที่เป็นอบายมุข

2.4.2 ด้านตัวอย่างผู้ชนะการประกวด

1) ผู้ได้รับรางวัลชนะเลิศ

นายแสนหมั่น อินทรไชยา อายุ 52 ปี ประกอบอาชีพ เกษตรกรและผู้นำชุมชน ที่อยู่ บ้านเลขที่ 27 หมู่ 1 บ้านถ่อนนาถับ ตำบลถ่อนนาถับ อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอบ้านดุง หลักการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ “การใช้ชีวิตแบบพอมีพอกิน ไม่สร้างความเดือดร้อนให้คนอื่น มีความสุขกับชีวิตที่เป็นอยู่ มีน้อยใช้น้อย มีมากใช้น้อย รู้จักแบ่งปันให้คนอื่น ใช้ชีวิตไม่ประมาท รอบคอบ รู้จักเก็บออม มีคุณธรรมในการใช้ชีวิต มีเหตุผลมีปัญญาในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เมื่อพอเพียงแล้ว สามารถช่วยเหลือผู้อื่นได้ ทำวันนี้ให้ดีที่สุด ตั้งมั่นในการทำงานที่กำลังทำไม่ว่าจะเกิดอะไรขึ้น” การดำเนินชีวิตครอบครัว คุณแสนหมั่นมีสมาชิกอยู่ด้วยกัน 4 คน ภายในครอบครัว มีการเอาใจใส่กัน มีความอบอุ่น ไม่ทะเลาะวิวาท ไม่ติดการพนัน และไม่ดื่มเหล้า สมาชิกในครอบครัวมีการปรึกษาพูดคุยกัน รู้จักการให้อภัยกัน และเข้าวัดทำบุญอย่างสม่ำเสมอ ด้านการทำงานเพื่อชุมชน คุณแสนหมั่นเป็นผู้นำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง ฟังตนเองได้ โดยได้หาแนวทางที่จะช่วยให้คนในชุมชนมีงานทำ ทำให้คนในชุมชนมีวินัยในการเงิน รู้จักออม และจัดการอย่างเป็นระบบโดยมีธนาคารชุมชนเป็นศูนย์กลางในการดำเนินงานและเรียนรู้ ทำให้เกิดการหมุนเวียนเงินในชุมชน สอนให้คนในชุมชนรู้จักการแบ่งปัน มีน้ำใจไมตรีกันภายในชุมชน สอนให้คนในชุมชนใช้สติปัญญาในการดำเนินงานและร่วมกับคนในชุมชนจัดทำแผนชุมชน ในเรื่องของการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างพอเพียงนั้น คุณแสนหมั่น

ร่วมกับชุมชนจัดตั้งกฎระเบียบหมู่บ้าน เช่น ห้ามตัดต้นไม้ ห้ามจับสัตว์ในที่หวงห้ามของหมู่บ้าน หากผู้ใดฝ่าฝืนจะถูกปรับ 2,000 บาท ทำให้เยาวชนได้ซึมซับเอากฎระเบียบของหมู่บ้านจนเกิดเป็นจิตสำนึกในการอนุรักษ์ธรรมชาติตั้งแต่เด็ก ๆ และได้ปฏิบัติตามสืบทอดกันมา คุณแสนหมั่นมองเห็นว่าพืชสมุนไพรเป็นสิ่งที่มีความสำคัญแก่คนในชุมชน จึงมีการชักชวนคนในหมู่บ้านมาร่วมกันจัดตั้งกลุ่มสวนสมุนไพรขึ้น โดยให้คนในชุมชนมาร่วมปลูกสมุนไพรปีละ 4 ครั้ง นอกจากนี้ยังนำทรัพยากรที่เหลือใช้ในชุมชนมาสร้างมูลค่า โดยนำมาทำน้ำหมักชีวภาพและทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ด และได้ส่งเสริมให้เยาวชนในหมู่บ้านได้รู้จักกับวัฒนธรรมภูไท ซึ่งเป็นวัฒนธรรมของคนในหมู่บ้านและสืบทอดให้คงอยู่กับชุมชน มีการจัดตั้งกลุ่มพัฒนาแคนแดนภูไทให้ลูกหลานได้สืบทอด คุณแสนหมั่นมีแนวคิดว่าการพัฒนาคุณภาพชีวิตนั้น ควรเริ่มต้นจากตนเองก่อนและพัฒนาตนเองอย่างมีคุณภาพขึ้นเรื่อย ๆ จนชีวิตมีอยู่มีกิน มีใช้ มีออม สมาชิกครอบครัวมีความสุข เมื่อครอบครัวซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสังคมมีความสุขแล้วจึงขยายผลสู่คนอื่นและชุมชน โดยใช้ความรู้ความสามารถที่มีและจิตใจที่เป็นคุณธรรม มุ่งแบ่งปัน ทำงานอย่างต่อเนื่องและทำประโยชน์ให้ชุมชน จนชุมชนมีความเข้มแข็ง เป็นผู้ขยายผลการน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ผลจากการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่งผลให้ครอบครัวคุณแสนหมั่นมีอาหารเหลือกินและมีเงินเหลือเก็บ ทั้งยังสามารถสร้างประโยชน์ให้ชุมชนได้เป็นอย่างมาก ทำให้ชุมชนบ้านถ่อนนาถับเป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้ ทั้งยังเป็นแบบอย่างให้กับชุมชนอื่น ๆ ได้นำรูปแบบไปประยุกต์ใช้กับชุมชนของตนให้เกิดประโยชน์ต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ 2550: 46-50)

2) ผู้ได้รับรางวัลรองชนะเลิศ

นายอรุณ วรชุน อายุ 78 ปี อาชีพ ข้าราชการบำนาญ อยู่บ้านเลขที่ 73/1 ถนนลำพูน แขวงวัดสามพระยา เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิต (กศ.บ.) จากมหาวิทยาลัยการศึกษามหาสารคาม หลักการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ “การรู้จักกิน รู้จักใช้ และการเหลือเก็บเพื่อไม่ให้ตนเองและครอบครัวเดือดร้อน ไม่ก่อหนี้สินด้วยการซื้อของฟุ้งเฟ้อ ไม่กระทำตนให้อวดอวดปากแห้งไม่ตัดสังคัมแต่รู้จักเลือกเข้าสังคัม หลีกเลียงอบายมุขและสิ่งเสพติด โดยยึดหลักการดำรงชีวิตด้วยความมีเหตุผล รู้จักการให้แก่ผู้เดือดร้อน มีการบริจาค ทำบุญอย่างมีความคิด” อาจารย์อรุณ วรชุน เป็นบุคคลหนึ่งที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงมาตั้งแต่แรกเริ่ม โดยไม่ได้ประสพภาวะวิกฤตใด ๆ เนื่องจากมีการสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ตนเองและครอบครัวมาตั้งแต่ปี 2490 เมื่อครั้งที่รับราชการครู โดยมีการจัดสรรค่าใช้จ่ายตามของต่าง ๆ เช่น ค่าอาหาร ค่าสิ่งของเครื่องใช้ที่จำเป็น ค่าพาหนะ เป็นต้น เนื่องจากในขณะนั้นมีเงินเดือนน้อย จึงได้ทำสวนครัว เลี้ยงไก่ เลี้ยงปลา เพื่อเป็นรายได้เสริม

รวมทั้งยึดหลักคือความซื่อสัตย์ต่อการใช้จ่าย ซึ่งช่วยให้มีเงินเดือนใช้จ่ายเพียงพอ ทำให้ตลอดระยะเวลากว่า 60 ปี ที่ผ่านมานั้น ไม่ต้องประสบปัญหาเรื่องค่าใช้จ่าย อีกทั้งยังมีเงินเหลือเก็บทั้งในรูปของสมุดบัญชีเงินฝาก และหุ้นกู้ของสหกรณ์ครู แม้เมื่อมาอยู่ใจกลางเมืองของกรุงเทพฯ มีพื้นที่จำกัดก็ได้ปลูกผักและต้นไม้เต็มพื้นที่ สร้างความร่วมมือให้กับบ้านใจกลางเมืองได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ ในขณะที่เป็นครูที่โรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม ได้สร้าง “เตาหุงข้าวอรุณประดิษฐ์แบบประหยัดเชื้อเพลิงเพื่อเศรษฐกิจพอเพียง” “เครื่องมือดักไขมันจากอ่างล้างจานก่อนทิ้งน้ำเสียลงคูคลอง” “โครงการป้องกันน้ำท่วมขังโรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม” แม้ขณะนี้มีอายุ 78 ปี ก็ยังมุ่งมั่นที่จะสร้างประโยชน์ให้สังคมในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การทำน้ำชีวภาพ EM เพื่อบำบัดกลิ่นจากกองขยะ คูคลอง ท่อระบายน้ำ ห้องน้ำ – ห้องส้วม และการทำปุ๋ยหมักจากผัก-ผลไม้ที่มีเหลือในครัวเรือน ชีวิตครอบครัวอาจารย์อรุณสมรสกับนางอมรา วรชุน เป็นครอบครัวขนาดเล็กอยู่กัน 2 คน แวะลัดมไปด้วยเพื่อนบ้านที่ไม่ได้มีความสัมพันธ์ทางสายเลือด แต่ก็เป็นผู้ที่เพื่อนบ้านตลอดจนลูกศิษย์ให้ความเคารพรักเสมือนเป็นญาติมิตรหรือพี่น้องกัน จนกล่าวได้ว่า “ใครเป็นครู ต้องเป็นไปตลอดชีวิต” สามารถใช้ได้กับครอบครัวนี้เป็นอย่างดี และด้วยความที่สามีภรรยาทั้งคู่เป็นข้าราชการครูที่เกษียณอายุทั้งคู่ ทำให้เข้าใจในวิถีชีวิตของกันและกันเป็นอย่างดี เมื่อประสบปัญหาใจจะมีการปรึกษาหารือกันตลอดเวลา โดยไม่มีความขัดแย้งกันแต่อย่างใด เป็นผู้ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีในความเป็นครู โดยการไม่เสพของมีนเมา ไม่เล่นการพนัน มีความซื่อสัตย์สุจริตไม่คดโกงช่วยเหลือ ผู้ที่ด้อยกว่า นอกจากนี้ด้านความใฝ่รู้ ยังเป็นคนที่สนใจศึกษาหาความรู้ต่างๆ โดยยึดหลักว่า “ความรู้คือดวงประทีป” จากการเข้าร่วมประชุม และเข้าอบรมหลักสูตรต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ จนสามารถคิดประดิษฐ์เครื่องมือเครื่องใช้ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมในการช่วยเหลือสังคม-ชุมชนของอาจารย์อรุณนั้น ได้รับคำยืนยันจากครูโรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม เจ้าหน้าที่กรุงเทพฯ และสมาชิกชมรมผู้สูงอายุว่า อาจารย์อรุณได้ช่วยเหลือสังคมมาอย่างต่อเนื่อง ทั้งการบริจาคเงินทำบุญให้กับวัด โรงพยาบาล ซึ่งไม่เพียงแต่การบริจาคทรัพย์สินเงินทองเท่านั้น อาจารย์อรุณยังได้ให้ความรู้เพื่อเป็นวิทยาทานแก่ผู้อื่น โดยแนะนำให้คนทั่วไปได้รู้จักทำบัญชีเพื่อประหยัดค่าใช้จ่าย และการเผยแพร่ความรู้ทั้งการทำปุ๋ยแห้ง ปุ๋ยเม็ด ให้แก่กลุ่มเยาวชน อีกทั้งอาจารย์ยังเป็นผู้ดำเนินการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างพอเพียง โดยได้นำเศษพืชผักมาทำน้ำชีวภาพ EM และปุ๋ยหมักสำหรับใช้ในครัวเรือนและใช้ในที่สาธารณะ นอกจากนี้ ยังได้พยายามประหยัดค่าน้ำ-ค่าไฟฟ้า โดยมีการจดบันทึกการใช้น้ำ – ไฟฟ้า ในแต่ละเดือน และมีการตกลงกับภรรยาว่าเดือน ๆ หนึ่ง ควรจะลดปริมาณการใช้น้ำ - ไฟฟ้าอย่างไร ด้วยวิธีการใด และสังเกตได้ว่าอาจารย์อรุณมีการดัดแปลงสิ่งของเครื่องใช้ในครัวเรือนที่ชำรุดให้กลับมาใช้ได้ใหม่ ซึ่งช่วยลดปัญหาขยะได้เป็นอย่างดี ทั้งยังพบว่าอาจารย์ได้ใช้พื้นที่ซึ่งมีจำกัดอย่างคุ้มค่า

เพื่อเป็นที่ปลูกต้นไม้ ที่เก็บถ้ำน้ำชีภาพ เป็นต้น นอกจากนี้อาจารย์ยังเป็นผู้ดำเนินการจัดกิจกรรมวันสำคัญของไทย เช่น วันสงกรานต์ วันลอยกระทง วันสำคัญทางศาสนา ทั้งในองค์กรผู้สูงอายุ และชุมชนชาวบางลำพู และยังเป็นผู้ที่อุทิศตนเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นผู้ดำเนินการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงให้กับทั้งคนรอบข้าง ชมรมผู้สูงอายุ เด็กและเยาวชน ผลจากการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่งผลให้อาจารย์อยู่ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของสังคมเมืองได้เป็นอย่างดี ด้วยการจรรยาบรรณละเอียดค่าใช้จ่าย ทำให้สามารถจัดสรรการใช้เงินได้อย่างเป็นระบบ การนำน้ำชีภาพมาใช้ในครัวเรือนและที่สาธารณะ เพื่อบำบัดกลิ่นจากกองขยะ ห้องน้ำ-ห้องส้วม ซึ่งช่วยรักษาสภาพแวดล้อมได้อีกส่วนหนึ่ง แม้ว่าอาจารย์อยู่ซึ่งอยู่ในวัยที่ควรพักผ่อน และดูแลจากลูกหลาน แต่ด้วยใจที่อยากช่วยเหลือสังคม อาจารย์จึงอุทิศตนให้กับสังคมอย่างไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย ดังนั้นอาจารย์จึงเป็นต้นแบบของข้าราชการแห่งความพอเพียงในสังคมเมืองปัจจุบัน (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ 2550: 64-66)

3. ข้าราชการไทยกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

คำว่า ข้าราชการ มาจากคำสามคำรวมกัน คือ ข้าราชการ หมายถึง บ่าวไพร่ หรือคนรับใช้ราช หมายถึง พระเจ้าแผ่นดิน หรือพระราชา และ การ หมายถึง การงาน เมื่อรวมทั้งสามคำเข้าด้วยกัน จึงเป็น ข้าราชการ คือ ผู้ทำงานให้พระราชา ข้าราชการเป็นกลไกสำคัญในฐานะผู้ปฏิบัติบริหารงานของแผ่นดินในการนำนโยบายของรัฐ และภารกิจของส่วนราชการไปปฏิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุดต่อประชาชนและประเทศชาติ ข้าราชการจึงมีภาระหน้าที่มากมายหลายด้านที่ส่งผลกระทบต่อหรือเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนเป็นอย่างมาก จึงมีความจำเป็นที่ข้าราชการทุกคนจะต้องมีหลักการที่เป็นกรอบในการทำงาน ตลอดจนแนวคิดในการดำเนินวิถีชีวิตที่เหมาะสม ทั้งนี้เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ราชการและการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัวของข้าราชการเป็นไปอย่างถูกต้อง เหมาะสม เกิดประโยชน์ต่อประชาชนและประเทศชาติอย่างแท้จริง

3.1 ปัญหาการปฏิบัติงานและการดำรงตนของข้าราชการไทย

การบริหารภาครัฐไทยในปัจจุบันมีปัญหาอันเนื่องมาจากหลายสาเหตุ อุปสรรคสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้การพัฒนาประเทศในภาพรวมไม่สามารถที่จะเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วเท่าที่ควร นั่นก็คือ อุปสรรคจากปัญหาของบุคลากรในระบบราชการ ซึ่งก็เป็นสาเหตุก่อให้เกิดปัญหาเรื้อรังอื่น ๆ ตามมามากมาย ปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ราชการและการดำเนินชีวิต

ส่วนตัวและชีวิตครอบครัวของข้าราชการไทยมีสาเหตุสำคัญที่มาจากปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในตัวข้าราชการ ดังต่อไปนี้ (ผจงจิตต์ วงศ์ธีรญาณเดช 2550: 121 – 122)

3.1.1 ปัญหาที่เกิดขึ้นจากปัจจัยภายนอก ได้แก่ ปัญหาความอ่อนด้อยและไร้ประสิทธิภาพของระบบโครงสร้าง กระบวนการบริหาร และการตัดสินใจ ปัญหาการบริหารแบบรวมศูนย์อำนาจ ปัญหาค่าตอบแทนไม่เหมาะสม และปัญหากฎระเบียบและเทคโนโลยีไม่ทันสมัย กล่าวคือ

1) **ปัญหาความอ่อนด้อยและไร้ประสิทธิภาพของระบบ โครงสร้าง กระบวนการบริหารและการตัดสินใจ** ทั้งนี้เนื่องจากองค์กรราชการแบบบิวรอกเรซี (bureaucracy) ของแมกซ์ เวเบอร์ (Max Weber) ซึ่งมีการใช้มาอย่างยาวนาน เนื่องจากเป็นองค์กรแบบอุดมคติที่คำนึงถึงเหตุผล ความถูกต้องตามกฎหมาย (rational legal) ซึ่งจำเป็นสำหรับองค์กรภาครัฐ แต่การที่องค์กรแบบนี้ยึดสายการบังคับบัญชาตามขั้นตอน มีงานเอกสาร มีกฎเกณฑ์ระเบียบต่าง ๆ ที่รัดรั้ง ทำให้เกิดความใหญ่โต ชับซ้อน มีพิธีการ (red tape) ล่าช้า และเกิดความไร้ประสิทธิภาพได้เช่นกัน

2) **ปัญหาการบริหารแบบรวมศูนย์อำนาจ** โดยรวมศูนย์อำนาจในการสั่งการ การตัดสินใจ และการบริหารจัดการต่าง ๆ ไว้ที่ผู้บริหารสูงสุดหรือการบริหารราชการส่วนกลาง ส่งผลให้ข้าราชการอำนวยการความสะดวกต่อประชาชนด้วยความล่าช้า

3) **ปัญหาค่าตอบแทนไม่เหมาะสม** เมื่อเทียบกับค่าตอบแทนของเอกชน และมีปัญหาซ้ำซ้อนเกิดขึ้นเนื่องจากข้าราชการเงินเดือนน้อยแต่คิดว่าตนควรมีรายได้สูง ใช้จ่ายไม่ประหยัดทำให้เกิดการหาเงินที่ไม่ควร

4) **ปัญหากฎระเบียบและเทคโนโลยีไม่ทันสมัย** ไม่สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นได้อย่างทันท่วงที

3.1.2 ปัญหาที่เกิดขึ้นจากปัจจัยภายในตัวข้าราชการ ได้แก่ ปัญหาการขาดคุณภาพในการปฏิบัติงาน ปัญหาทัศนคติและค่านิยมแบบดั้งเดิม ปัญหาภาระหนี้สิน ซึ่งนำมาสู่ปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบ ดังนี้

1) **ปัญหาการขาดคุณภาพในการปฏิบัติงาน** ทั้งนี้เนื่องจากข้าราชการมักเข้าใจผิดคิดว่าตนมีความรู้เพียงพอและเหนือประชาชน ทำให้ไม่หาความรู้เพิ่มเติม ไม่ทันโลก ไม่ทันเหตุการณ์

2) **ปัญหาทัศนคติและค่านิยมแบบดั้งเดิม** คิดว่าตนมีความสามารถเกินกว่าตำแหน่งหน้าที่ปฏิบัติไม่พอใจงานที่รับผิดชอบ ขาดความสนใจและตั้งใจทำงาน ทำให้งานไม่ได้ผล เข้าใจว่ามีอำนาจเหนือประชาชน เบียดเบียนไม่ให้ความเป็นธรรม กดขี่ข่มเหงประชาชน

ซึ่งในช่วงปี 2542 - 2543 สำนักงาน ก.พ. ได้ดำเนินการศึกษาวิจัยร่วมกับสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์เกี่ยวกับค่านิยมของสังคมไทยที่มีผลกระทบต่อการบริหารงานภาครัฐ ผลการวิจัยสามารถอธิบายพฤติกรรมต่าง ๆ ของระบบราชการได้เป็นอย่างดี ซึ่งจากการวิจัยพบว่าคนไทยส่วนใหญ่มีค่านิยมหลักอยู่ 4 ประการ คือ บุญคุณนิยม พวกพ้องนิยม อำนาจนิยม และสุขนิยม กล่าวคือ บุญคุณนิยม หมายถึง ความกตัญญูกตเวทิตา รู้คุณและตอบแทนบุญคุณ พวกพ้องนิยม หมายถึง การเลือกปฏิบัติโดยคำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลไม่ว่าจะเป็นครอบครัว เครือญาติ พรรคพวก เพื่อนฝูง บุคคลใกล้ชิดเป็นสำคัญ อำนาจนิยม หมายถึง พฤติกรรมมุ่งสู่การมีอำนาจ การเคารพนบถนอบต่อผู้มีอำนาจ เป็นการยอมจำนนต่อผู้ที่อยู่ในตำแหน่งหน้าที่สูง และสุขนิยม หมายถึง พฤติกรรมที่ชอบแสวงหาความสุขชอบอะไรที่สบายง่าย ๆ เป็นลักษณะของคนไทย ค่านิยมเหล่านี้จะเห็นว่าเป็นค่านิยมที่ส่งผลได้ทั้งด้านบวกและด้านลบ และอาจส่งผลถึงพฤติกรรมที่ขัดแย้งกันได้ (Paradox of Paradigms) กล่าวคือ ค่านิยมทั้ง 4 ประการดังกล่าวข้างต้น อาจจะไปสู่พฤติกรรมในทางบวก เช่น ตอบแทนบุญคุณ ช่วยเหลือเกื้อกูลปฏิบัติต่อบุคคลใกล้ชิด รับใช้หรือมุ่งสู่อำนาจในทางที่ถูกที่ควรอย่างสุจริต ยุติธรรม หรือตอบแทนบุญคุณเลือกปฏิบัติกับบุคคลใกล้ชิด รับใช้หรือมุ่งสู่อำนาจในทางที่ผิด ทุจริต ไม่ยุติธรรมก็ได้ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีค่านิยมที่สร้างสรรค์ หรือมีกลไกเครื่องมือที่จะควบคุมให้เกิดพฤติกรรมในทางบวก และป้องกันไม่ให้เกิดพฤติกรรมในทางลบได้

3) ปัญหาภาระหนี้สิน สำนักงานสถิติแห่งชาติ (สสช.) ได้ทำการสำรวจภาวะการครองชีพของข้าราชการพลเรือนสามัญ (ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน หรือ สำนักงาน ก.พ.) ประจำปี 2551 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากข้าราชการตัวอย่างทั้งสิ้น 12,945 ราย ผลการสำรวจพบว่า ครอบครัวข้าราชการระดับ 1 - 11 ทั่วประเทศ ร้อยละ 84.0 มีหนี้สิน มีจำนวนหนี้สินเฉลี่ย 749,771 บาทต่อครอบครัวที่มีหนี้ โดยข้าราชการระดับ 3 - 5 มีหนี้สูงที่สุด คือร้อยละ 85.8 มีจำนวนหนี้สินเฉลี่ย 614,109 บาท รองลงมาคือ ข้าราชการระดับ 6 - 8 ร้อยละ 83.6 มีจำนวนหนี้สินเฉลี่ย 847,003 บาท และระดับ 1 - 2 ร้อยละ 77.7 มีจำนวนหนี้สินเฉลี่ย 277,040 บาท ในขณะที่ระดับ 9 - 11 มีหนี้ต่ำที่สุดเพียงร้อยละ 48.2 แต่มีจำนวนหนี้สินเฉลี่ยสูงถึง 1,462,525 บาท เมื่อพิจารณาจำนวนหนี้สินทั้งสิ้นของครอบครัวข้าราชการพบว่า เป็นหนี้สินเพื่อที่อยู่อาศัย ร้อยละ 56.3 รองลงมาเพื่อซื้อหรือซ่อมแซมยานพาหนะ ร้อยละ 16.7 เพื่อใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคร้อยละ 12.4 มีการลงทุนในธุรกิจของครอบครัว ร้อยละ 6.3 ส่วนหนี้สินเพื่อการศึกษามีเพียงร้อยละ 3.7 สำหรับครอบครัวข้าราชการมีรายได้เฉลี่ยเดือนละ 41,139 บาท ส่วนใหญ่เป็นค่าตอบแทนที่ได้รับเป็นประจำจากการทำงาน เช่น เงินเดือน/เงินประจำตำแหน่ง/เงินเพิ่มพิเศษ ร้อยละ 82.5 มีรายได้ที่ได้รับเป็นครั้งคราว เช่น ค่าเบี้ยประชุม/

ค่าล่วงเวลา/โบนัส ร้อยละ 4.1 นอกจากนี้ยังมีรายได้จากการประกอบธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 8.1 จากการให้เช่าทรัพย์สิน ร้อยละ 1.6 และรายได้อื่น ๆ เช่น ดอกเบี้ย เงินปันผล และเงินช่วยเหลือที่ได้จากบุคคลอื่น/รัฐ เป็นต้น ร้อยละ 3.7 ด้านค่าใช้จ่าย มีการใช้จ่ายเฉลี่ยเดือนละ 32,411 บาท ในจำนวนนี้เป็นค่าอาหารและเครื่องดื่ม ร้อยละ 24.4 รองลงมาเป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับยานพาหนะ การเดินทางและการสื่อสาร ร้อยละ 19.3 ค่าซื้อยานพาหนะ เครื่องเรือน/เครื่องใช้ คอมพิวเตอร์ และโทรศัพท์มือถือ ร้อยละ 15.1 การศึกษา ร้อยละ 10.2 ค่าใช้จ่ายสมทบ เช่น เงินที่ส่งให้คู่สมรส หรือบุตร หรือผู้ที่อยู่ในความอุปการะที่ไม่ได้อยู่ด้วยกัน ฯลฯ ร้อยละ 7.2 ค่าที่อยู่อาศัย ร้อยละ 5.5 ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการบันเทิง / การอ่าน และค่ายา เวชภัณฑ์ ค่ารักษาพยาบาล มีเพียงร้อยละ 2.4 และ 1.9 ตามลำดับ สำหรับค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เช่น ค่าของใช้และบริการส่วนบุคคล ค่าภาษี ดอกเบี้ยเงินกู้ ค่าใช้จ่ายด้านสังคม มีร้อยละ 14.0 เมื่อเปรียบเทียบรายได้ ค่าใช้จ่ายและหนี้สินต่อรายได้ของครอบครัวข้าราชการ ปี 2547 - 2551 ครอบครัวข้าราชการมีรายได้เฉลี่ยสูงกว่าค่าใช้จ่าย ขณะที่พบว่ารายได้และค่าใช้จ่ายมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น กล่าวคือ รายได้เพิ่มจาก 29,231 บาท ในปี 2547 เป็น 41,139 บาท ในปี 2551 ส่วนค่าใช้จ่ายเพิ่มจาก 24,970 บาท เป็น 32,411 บาท ขณะที่หนี้สินต่อรายได้ของครอบครัวข้าราชการ พบว่า เพิ่มขึ้นจาก 16.8 เท่า ในปี 2547 เป็น 18.2 เท่า ในปี 2551 จากผลสำรวจครั้งนี้สำนักงานสถิติแห่งชาติจึงเสนอแนะรัฐบาลให้หาแนวทางช่วยเหลือข้าราชการด้วยการปรับอัตราเงินเดือน การเพิ่มค่าตอบแทนและสวัสดิการต่าง ๆ เพื่อให้ข้าราชการสามารถดำรงชีพอยู่ได้อย่างเหมาะสมกับค่าครองชีพที่เปลี่ยนแปลงไป (<http://www.posttoday.com/breakingnews.php>)

4) ปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบ ปัญหาการคอร์รัปชันยังคงมีอยู่จากผลการวิจัยของเสวณีย์ ไทยรุ่งโรจน์ และคณะ (2542) เรื่อง สภาพแวดล้อมทางธุรกิจและทัศนคติของผู้ประกอบการต่อการให้บริการของภาครัฐ พบว่า การทุจริตคอร์รัปชันยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการดำเนินงานและการเติบโตของภาคเอกชน การจ่ายเงินพิเศษหรือค่าสินบนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อทำให้การติดต่อกับราชการได้รับการอำนวยความสะดวกได้กลายเป็นประเพณีปฏิบัติสำหรับนักธุรกิจ โดยร้อยละ 79 ของผู้ประกอบการยอมรับว่าเป็นเรื่องธรรมดาที่จะต้องมีการจ่ายเงินพิเศษดังกล่าวให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อแลกเปลี่ยนกับการอำนวยความสะดวกตามที่ใดตกลงกันได้ ถึงแม้ว่าในช่วงปี 2544 - 2547 ภาพลักษณ์การคอร์รัปชันในการบริหารภาครัฐจะลดลง โดยดัชนีวัดธรรมาภิบาลของธนาคารโลก ดัชนีวัดภาพลักษณ์การคอร์รัปชันของ Transparency International และของ World Economic Forum ให้ข้อสรุปที่สอดคล้องกันว่าประเทศไทยมีภาพลักษณ์การคอร์รัปชันหรือการรับสินบนลดลงก็ตาม

จากปัญหาที่เกิดขึ้นกับข้าราชการไทยตามที่กล่าวมาข้างต้น ส่งผลให้การบริหารงานภาครัฐในปัจจุบันต้องมีการเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ของประเทศที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งการตอบสนองของภาครัฐที่มีแรงกดดัน จึงออกมาในรูปของแนวคิดที่เรียกว่า “การบริหารภาครัฐแนวใหม่” (New Public Management : NPM) แต่อย่างไรก็ตามควรมีการเปลี่ยนแปลงในเชิงระบบการคิดและวัฒนธรรมการดำเนินชีวิตของข้าราชการเพื่อให้การบริหารภาครัฐแนวใหม่สามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

3.2 คุณลักษณะของข้าราชการไทยที่พึงประสงค์

แนวคิดการกำหนดคุณลักษณะของข้าราชการไทยที่พึงประสงค์ที่มีผู้กล่าวไว้มีดังต่อไปนี้

3.2.1 คุณลักษณะของข้าราชการไทยที่พึงประสงค์ตามแนวทางของพุทธศาสนา

ข้าราชการที่พึงประสงค์ตามแนวทางของพุทธศาสนาจำเป็นต้องมีคุณธรรมที่เรียกว่า พละ 4 ประการ คือ

1) ปัญญาพละ ฉลาด มีความรู้ดีในหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบสามารถแก้ไข ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นได้ ความรู้ดีนี้สามารถสร้างให้เกิดด้วยการเรียนจากครู ดูจากตำรา และ สดับปาฐะ คือ การรับฟังเรื่องราวหรือเนื้อหาที่เป็นประโยชน์อยู่เสมอ

2) วิริยพละ ขยันทำงานอย่างแข็งขันไม่ปล่อยปละละเลย ติดตามผลงาน อย่างต่อเนื่อง ไม่ทอดธุระจนกว่าจะบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

3) อดวิชชพละ ซื่อสัตย์ มีความซื่อสัตย์สุจริต อดทนต่อความชั่ว กลัวต่อ ความผิด ประพฤติซื่อตรงไม่ว่าต่อหน้าหรือลับหลัง แม้จะยากจนก็ยินดีถือ คติว่า "ถึงเป็นอยู่อย่าง ต่ำ แต่มีการกระทำอย่างสูง"

4) สังคหพละ มนุษย์สัมพันธ์ คือ สามารถทำงานกับเพื่อนร่วมงานได้ อย่างดี ยึดเหนี่ยวน้ำใจของเพื่อนร่วมงานได้โดยใช้หลักความโอบอ้อมอารี วจีไพเราะ สงเคราะห์ เพื่อนร่วมงาน และชาญฉลาดในการวางตน

คุณธรรมทั้ง 4 ประการ จะช่วยให้ทำงานอย่างมีความสุข ถึงเงินเดือนจะ น้อยหรือยศจะต่ำ แต่ก็จะมีพลัง มีคุณค่า และมีเกียรติสูง สมกับเป็นข้าราชการที่แปลว่า "ผู้ทำงาน ให้พระราชา"

3.2.2 คุณลักษณะของข้าราชการไทยที่พึงประสงค์ตามแนวทางของสำนักงาน

ก.พ.ร.

ประเทศไทยได้ประสบกับภาวะวิกฤต ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง รวมทั้งแรงกดดันจากกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ส่งผลให้ประเทศไทยต้อง

เร่งปรับตัวในแต่ละด้านอย่างเร่งด่วน และเป็นที่มาของการปฏิรูประบบราชการที่ผ่านมา โดยมุ่งปรับเปลี่ยนระบบการบริหารงานภาครัฐไปสู่ “รูปแบบการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่” ที่เน้นการทำงานโดยยึดผลลัพธ์เป็นหลัก ซึ่งเป็นการเปลี่ยนกระบวนการทำงานภาครัฐที่ไปสู่การทำงานเพื่อประชาชน มีการวัดผลอย่างเป็นรูปธรรม มีความโปร่งใสในการตัดสินใจ และวิธีการทำงานที่มีความรวดเร็วและคล่องตัว เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของสังคมและประชาชน ส่งผลให้ภาคราชการจะต้องปรับตัว ปรับเปลี่ยนวิธีคิด วิธีการทำงาน โดยแสวงหาวิธีการบริหารจัดการสมัยใหม่เข้ามาเพื่อให้องค์กรภาคราชการสามารถฝ่าฟันกับวิกฤตที่เผชิญอยู่และพร้อมรับกับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต การบริหารทรัพยากรบุคคลในภาครัฐถือเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและท้าทายโดยมีโจทย์ที่สำคัญคือ ทำอย่างไรที่จะทำให้ข้าราชการมีความสุขในการทำงาน รวมทั้งจะสามารถรักษานักวิชาการที่มีสมรรถนะสูงไว้ในระบบราชการ เพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และสร้างความเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับเป้าหมายของการบริหารราชการเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน สำนักงาน ก.พ.ร. จึงได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาข้าราชการไทยให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 8 ประการ ได้แก่ ข้าราชการต้องเป็นผู้ที่ทำงานอย่างมีศักดิ์ศรี (Integrity) ขยันตั้งใจทำงาน (Activeness) มีศีลธรรม คุณธรรม (Morality) รู้ทันโลก ปรับตัวให้ทันโลก (Relevancy) มุ่งเน้น ประสิทธิภาพ (Efficiency) รับผิดชอบผลงานต่อสังคม (Accountability) มีใจและการกระทำที่เป็นประชาธิปไตย ประชาชนมีส่วนร่วม โปร่งใส (Democracy) และมุ่งเน้นผลงาน (Yield) โดยมีคำกล่าวที่ง่ายต่อการจำว่า "I A M R E A D Y" (อาวุธ วรรณวงศ์ 2549: 39)

3.2.3 คุณลักษณะของข้าราชการไทยที่พึงประสงค์ตามแนวทางของสำนักงาน

ก.พ.

สำนักงาน ก.พ. ได้กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในรูปแบบสมรรถนะ และระดับความชำนาญแต่ละสมรรถนะหลักของการเป็นข้าราชการพลเรือนไทยยุคใหม่ 5 ด้าน ดังนี้ (สำนักงาน ก.พ. 2550)

1) ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Achievement Motivation) ความมุ่งมั่นจะปฏิบัติราชการให้ดีหรือให้เกินมาตรฐานที่มีอยู่ โดยมาตรฐานนี้อาจเป็นผลการปฏิบัติงานที่ผ่านมาของตนเอง หรือเกณฑ์วัดผลสัมฤทธิ์ที่ส่วนราชการกำหนดขึ้น อีกทั้งยังหมายรวมถึงการสร้างสรรคพัฒนาผลงาน หรือกระบวนการปฏิบัติงานตามเป้าหมายที่ยาก และท้าทายชนิดที่อาจไม่เคยมีผู้ใดสามารถกระทำได้มาก่อน

2) **ด้านการบริการที่ดี (Service Mind)** ความตั้งใจและความพยายามของข้าราชการในการให้บริการเพื่อสนองความต้องการของประชาชน ตลอดจนของหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3) **ด้านการสั่งสมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ (Expertise)** ความขวนขวาย สนใจ ใฝ่รู้เพื่อสั่งสมพัฒนาศักยภาพ ความรู้ความสามารถของตนในการปฏิบัติงานราชการ ด้วยการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ พัฒนาดตนเองอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งรู้จักพัฒนาปรับปรุงประยุกต์ใช้ความรู้เชิงวิชาการและเทคโนโลยีต่างๆ เข้ากับการปฏิบัติงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์

4) **ด้านจริยธรรม (Integrity)** การครองตนและประพฤติปฏิบัติถูกต้องเหมาะสมทั้งตามหลักกฎหมายและคุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนหลักแนวทางในวิชาชีพของตน โดยมุ่งประโยชน์ของประเทศชาติมากกว่าประโยชน์ส่วนตน ทั้งนี้เพื่อธำรงรักษาศักดิ์ศรีแห่งอาชีพข้าราชการ อีกทั้งเพื่อเป็นกำลังสำคัญในการสนับสนุนผลักดันให้ภารกิจหลักภาครัฐบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

5) **ด้านความร่วมมือร่วมใจ (Teamwork)** ความตั้งใจที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นส่วนหนึ่งในทีมงาน หน่วยงาน หรือองค์กร โดยผู้ปฏิบัติมีฐานะเป็นสมาชิกในทีม มิใช่ในฐานะหัวหน้าทีม และความสามารถในการสร้างและดำรงรักษาสัมพันธภาพกับสมาชิกในทีม

นอกจากนี้สำนักงาน ก.พ. ได้จัดทำข้อบังคับ ก.พ. ว่าด้วยจรรยาบรรณของข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2537 ด้วยเหตุผลความสำคัญกล่าวคือ โดยที่ข้าราชการพลเรือนมีหน้าที่และความรับผิดชอบสำคัญในการพัฒนาประเทศ รวมทั้งการให้บริการแก่ประชาชน ซึ่งจำเป็นต้องทำงานร่วมกันหลายฝ่าย ฉะนั้น เพื่อให้ข้าราชการพลเรือนมีความประพฤติดี สำนึกในหน้าที่ สามารถประสานงานกับทุกฝ่าย ตลอดจนปฏิบัติหน้าที่ราชการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลยิ่งขึ้น จึงสมควรให้มีข้อบังคับ ก.พ. ว่าด้วยจรรยาบรรณของข้าราชการพลเรือนไว้เป็นประมวลความประพฤติเพื่อรักษาไว้ซึ่งศักดิ์ศรีและส่งเสริมชื่อเสียง เกียรติคุณของข้าราชการพลเรือน อันจะยังผลให้ผู้ประพฤติเป็นที่เลื่อมใส ศรัทธา และยกย่องของบุคคลโดยทั่วไป

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 8 (5) และมาตรา 91 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 จึงออกข้อบังคับ ก.พ. ว่าด้วยจรรยาบรรณของข้าราชการพลเรือนไว้ดังต่อไปนี้

จรรยาบรรณต่อตนเอง

ข้อ 1 ข้าราชการพลเรือนพึงเป็นผู้มีศีลธรรมอันดี และประพฤติตนให้เหมาะสมกับการเป็นข้าราชการ

ข้อ 2 ข้าราชการพลเรือนพึงใช้วิชาชีพในการปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์และไม่แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ในกรณีที่วิชาชีพใดมีจรรยาวิชาชีพกำหนดไว้ก็พึงปฏิบัติตามจรรยาวิชานั้นด้วย

ข้อ 3 ข้าราชการพลเรือนพึงมีทัศนคติที่ดีและพัฒนาตนเองให้มีคุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถและทักษะในการทำงานเพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ราชการมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลยิ่งขึ้น

จรรยาบรรณต่อหน่วยงาน

ข้อ 4 ข้าราชการพลเรือนพึงปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความสุจริต เสมอภาคและปราศจากอคติ

ข้อ 5 ข้าราชการพลเรือนพึงปฏิบัติหน้าที่ราชการอย่างเต็มกำลังความสามารถ รอบคอบ รวดเร็ว ขยันหมั่นเพียร ถูกต้องสมเหตุสมผล โดยคำนึงถึงประโยชน์ของทางราชการและประชาชนเป็นสำคัญ

ข้อ 6 ข้าราชการพลเรือนพึงประพฤติตนเป็นผู้ตรงต่อเวลา และใช้เวลาราชการให้เป็นประโยชน์ต่อทางราชการอย่างเต็มที่

ข้อ 7 ข้าราชการพลเรือนพึงดูแลรักษาและใช้ทรัพย์สินของทางราชการอย่างประหยัด คุ่มค่า โดยระมัดระวังมิให้เสียหายหรือสิ้นเปลืองเยี่ยงวิญญูชนจะพึงปฏิบัติต่อทรัพย์สินของตนเอง

จรรยาบรรณต่อผู้บังคับบัญชา ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา และผู้ร่วมงาน

ข้อ 8 ข้าราชการพลเรือนพึงมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน การให้ความร่วมมือช่วยเหลือกลุ่มงานของตนทั้งในด้านการให้ความคิดเห็น การช่วยทำงานและการแก้ปัญหา ร่วมกัน รวมทั้งการเสนอแนะในสิ่งที่เห็นว่าจะมีประโยชน์ต่อการพัฒนางานในความรับผิดชอบด้วย

ข้อ 9 ข้าราชการพลเรือนซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาพึงดูแลเอาใจใส่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาทั้งในด้านการปฏิบัติงาน ขวัญ กำลังใจ สวัสดิการ และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา ตลอดจนปกครองผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาด้วยหลักการและเหตุผลที่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม

ข้อ 10 ข้าราชการพลเรือนพึงช่วยเหลือเกื้อกูลกันในทางที่ชอบ รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดความสามัคคี ร่วมแรงร่วมใจในบรรดาผู้ร่วมงานในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม

ข้อ 11 ข้าราชการพลเรือนพึงปฏิบัติต่อผู้ร่วมงาน ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องด้วยความสุภาพ มีน้ำใจ และมนุษยสัมพันธ์อันดี

ข้อ 12 ข้าราชการพลเรือนพึงละเว้นจากการนำผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตน

จรรยาบรรณต่อประชาชนและสังคม

ข้อ 13 ข้าราชการพลเรือนพึงให้บริการประชาชนอย่างเต็มกำลังความสามารถด้วยความเป็นธรรม เอื้อเฟื้อ มีน้ำใจ และใช้กิริยาวาจาที่สุภาพอ่อนโยน เมื่อเห็นว่าเรื่องใดไม่สามารถปฏิบัติได้หรือไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของตนจะต้องปฏิบัติ ควรชี้แจงเหตุผลหรือแนะนำให้ติดต่อยังหน่วยงานหรือบุคคลซึ่งตนทราบว่า มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น ๆ ต่อไป

ข้อ 14 ข้าราชการพลเรือนพึงประพฤติตนให้เป็นที่เชื่อถือของบุคคลทั่วไป

ข้อ 15 ข้าราชการพลเรือนพึงละเว้นการรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด ซึ่งมีมูลค่าเกินปกติวิสัยที่วิญญูชนจะให้กับโดยเสน่หาจากผู้มาติดต่อราชการ หรือผู้ซึ่งอาจได้รับประโยชน์จากการปฏิบัติหน้าที่ราชการนั้น หากได้รับไว้แล้วและทราบภายหลังว่าทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่รับไว้มีมูลค่าเกินปกติวิสัย ก็ให้รายงานผู้บังคับบัญชาทราบโดยเร็ว เพื่อดำเนินการตามสมควรแก่กรณี

ข้อ 16 ข้อบังคับฉบับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

3.3 ข้าราชการกับการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นหนึ่งในแนวพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ได้พระราชทานเป็นปรัชญาในการดำรงชีวิตที่ยึดหลักความพอเหมาะพอดี มีเหตุมีผล และความไม่ประมาท ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงถือปฏิบัติด้วยพระองค์เอง ทำอย่างต่อเนื่องยาวนาน ดำรงชีวิตเป็นแบบอย่างได้อย่างสมบูรณ์ อีกทั้งได้พระราชทานพระราชดำริให้แก่คนไทยนำไปปฏิบัติตั้งแต่ปี 2517

สุเมธ ตันติเวชกุล (2541) อ้างถึงใน สมพร เทพสิทธิ (2546: 16-17) ได้กล่าวถึงการปฏิบัติตนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในระดับบุคคลว่า หมายถึง ความสามารถในการดำรงชีวิตได้อย่างไม่เดือดร้อน มีความเป็นอยู่อย่างประมาณตนตามฐานะ ตามอัตภาพ และที่สำคัญไม่หลงไหลไปตามกระแสวัตถุนิยม มีอิสรภาพไม่พัวพันการอยู่กับสิ่งใด ซึ่งการปฏิบัติตนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง อันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้มีดังต่อไปนี้

1) **ยึดความประหยัด** ตัดตอนค่าใช้จ่ายทุกด้าน ลดละความฟุ่มเฟือยในการดำรงชีพอย่างจริงจัง ดังพระราชดำรัสที่ว่า “ความเป็นอยู่ที่ไม่ฟุ้งเฟ้อ ต้องประหยัดไปในทางที่ถูกต้อง”

2) **ยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้องสุจริต** แม้จะตกอยู่ในภาวะขาดแคลนในการดำรงชีพก็ตาม ดังพระราชดำรัสที่ว่า “ความเจริญของคนทั้งหลาย ย่อมเกิดมาจากการประพฤติชอบและการหาเลี้ยงชีพชอบเป็นสำคัญ”

3) ตะเล็การแก่งแย่งผลประโยชน์และแข่งขันกันในการการค้าขาย ประกอบอาชีพแบบต่อสู้กันอย่างรุนแรงดังอดีต ซึ่งมีพระราชดำรัสในเรื่องนี้ว่า “ความสุขความเจริญอันแท้จริงนั้น หมายถึงความสุขความเจริญที่บุคคลแสวงหาด้วยความเป็นธรรมทั้งในเจตนาและการกระทำ ไม่ใช่ได้มาด้วยความบังเอิญหรือด้วยการแก่งแย่งเบียดบังมาจากผู้อื่น”

4) ไม่หยุดนิ่งที่จะหาทางให้ชีวิตหลุดพ้นจากความทุกข์ยาก โดยต้องขวนขวายใฝ่หาความรู้ให้เกิดมีรายได้เพิ่มพูนขึ้น จนถึงขั้นพอเพียงเป็นเป้าหมายสำคัญ พระราชดำรัสตอนหนึ่งที่ทำให้ความชัดเจนว่า “การที่ต้องการให้ทุกคนพยายามที่จะหาความรู้และสร้างตนเองให้มั่นคงนี้เพื่อตนเอง เพื่อที่จะให้ตัวเองมีความเป็นอยู่ที่ก้าวหน้า ที่มีความสุขพอมิพอกินเป็นข้อหนึ่ง และขั้นต่อไปก็คือให้มีเกียรติว่ายืนได้ด้วยตนเอง”

5) ปฏิบัติตนในแนวทางที่ดี ลดละสิ่งชั่วให้หมดสิ้นไป ทั้งนี้ด้วยสังคมไทยที่ล่มสลายลงในครั้งนี้เพราะยังมีบุคคลจำนวนมากมิใช่น้อยที่ดำเนินการโดยปราศจากความละเอียดต่อแผ่นดิน พระบรมราโชวาทที่ได้พระราชทานว่า “พยายามไม่ก่อความชั่วให้เป็นเครื่องทำลายตัวทำลายผู้อื่น พยายามลดพยายามละความชั่วที่ตัวเองมีอยู่ พยายามก่อความดีให้แก่ตัวเองอยู่เสมอ พยายามรักษาและเพิ่มพูนความดีที่มีอยู่นั้นในห้วงกามสมบูรณ์ขึ้น”

การปฏิบัติตนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงดังกล่าวจึงเป็นการหันกลับมายึดทางสายกลาง (มัชฌิมาปฏิปทา) ในการดำรงชีวิต ที่ส่งผลให้สามารถพึ่งตนเองได้ โดยหลักการพึ่งตนเองมีอยู่ด้วยกัน 5 ประการ คือ

1) ด้านจิตใจ คนที่สมบูรณ์พร้อมต้องมีจิตใจที่เข้มแข็ง มีจิตสำนึกว่าตนเองสามารถพึ่งตนเองได้ ดังนั้นจึงควรที่จะสร้างพลังผลักดันให้มีภาวะจิตใจอีกheimต่อสู้ชีวิตด้วยความสุจริต แม้อาจจะไม่ประสบผลสำเร็จบ้างก็ตาม มิพึงควรท้อแท้ ให้พยายามต่อไป พึงยึดพระราชดำรัส “การพัฒนาตน” ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ว่า “บุคคลต้องมีรากฐานทางจิตใจที่ดี คือความหนักแน่นมั่นคงในสุจริตธรรม และความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้จนสำเร็จ ทั้งต้องมีกุศโลบายหรือวิธีการอันเหมาะสมในการปฏิบัติงาน ประกอบพร้อมกันด้วยจึงจะสัมฤทธิ์ผลดีแน่นอน และบังเกิดประโยชน์อันยั่งยืนแก่ตนเองและแผ่นดิน

2) ด้านสังคม ควรเริ่มสร้างให้แต่ละชุมชนในท้องถิ่นได้ร่วมมือช่วยเหลือเกื้อกูลกัน นำความรู้ที่ได้รับมาถ่ายทอดและเผยแพร่ให้ได้รับประโยชน์ซึ่งกันและกัน ดังพระบรมราโชวาทที่ว่า “เพื่อให้งานรุดหน้าไปพร้อมเพรียงกันไม่ลดหล่น จึงขอให้ทุกคนพยายามที่จะทำงานในหน้าที่อย่างเต็มที่ และให้มีการประสานสัมพันธ์กันให้ดี เพื่อให้งานทั้งหมดเกื้อหนุนสนับสนุนกัน”

3) **ด้านทรัพยากรธรรมชาติ** คือการส่งเสริมให้มีการนำเอาศักยภาพของผู้คนในท้องถิ่น สามารถแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติหรือวัตถุในท้องถิ่นที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งส่งผลให้เกิดการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน สิ่งดีคือ การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom) ซึ่งมีมากมายในประเทศ

4) **ด้านเทคโนโลยี** ควรส่งเสริมให้มีการศึกษาทดลอง ทดสอบ เพื่อให้ได้มาซึ่งเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่สอดคล้องกับสภาพภูมิประเทศและสังคมไทย และสิ่งสำคัญสามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับพระราชดำรัสที่ว่า “จุดประสงค์ของศูนย์การศึกษาฯ คือเป็นสถานที่สำหรับค้นคว้าวิจัยในท้องถิ่น เพราะว่าแต่ละท้องถิ่น สภาพฝนฟ้าอากาศและประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ กันก็มีลักษณะแตกต่างกันมากเหมือนกัน”

5) **ด้านเศรษฐกิจ** แต่เดิมนักพัฒนามักมุ่งที่การเพิ่มรายได้ และไม่มีการมุ่งที่จะลดรายจ่าย ในเวลาเช่นนี้ต้องปรับทิศทางใหม่ คือ ต้องมุ่งลดรายจ่ายก่อนเป็นสำคัญ และยึดหลักพออยู่ พอกิน พอใช้ หลังจากนั้นจึงคิดหารายได้ในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป หลีกเลี่ยงการก่อหนี้ โดยไม่มีผลตอบแทนที่คุ้มค่า และพยายามลดความเสี่ยงด้านต่าง ๆ

ในขณะที่สมพร เทพสิทธา (2546) ระบุว่า เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริอยู่เหนือกว่าเศรษฐกิจแบบทุนนิยมของตะวันตก ซึ่งเกี่ยวกับเรื่องวัตถุที่เป็นรูปธรรม เช่น เงิน ทรัพย์สิน กำไร ไม่เกี่ยวกับเรื่องจิตใจซึ่งเป็นนามธรรม แต่เศรษฐกิจพอเพียงมีขอบเขตกว้างขวางกว่าเศรษฐกิจนายทุนหรือเศรษฐกิจธุรกิจ เพราะครอบคลุมถึง 4 ด้าน คือ มิติด้านเศรษฐกิจ มิติด้านจิตใจ มิติด้านสังคม และมิติด้านวัฒนธรรม ดังนี้

1) **มิติด้านเศรษฐกิจ** เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเศรษฐกิจแบบพออยู่พอกิน ให้ความขยันหมั่นเพียร ประกอบสัมมาอาชีพ เพื่อให้พึ่งตนเองได้ ให้พ้นจากความยากจน การปฏิบัติตามทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ เป็นตัวอย่างของการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งได้ช่วยให้เกษตรกรจำนวนมากมีรายได้เพิ่มสูงขึ้น มีชีวิตที่เป็นสุขตามสมควรแก่สภาพ พ้นจากการเป็นหนี้สินและความยากจน สามารถพึ่งตนเองได้มีครอบครัวที่อบอุ่นและเป็นสุข

2) **มิติด้านจิตใจ** เศรษฐกิจพอเพียงเน้นที่จิตใจที่รู้จักพอ คือ พอดี พอประมาณ และพอใจในสิ่งที่ได้ ยินดีในสิ่งที่ได้ ไม่โลภ เศรษฐกิจพอเพียงจะต้องเริ่มต้นที่ตนเอง โดยสร้างรากฐานทางจิตใจที่มั่นคงโดยเริ่มจากใจที่รู้จักพอ เป็นการปฏิบัติตามทางสายกลางหรือมัชฌิมาปฏิปทา

3) **มิติด้านสังคม** เศรษฐกิจพอเพียงมุ่งให้เกิดสังคมที่มีสงบสุข ประชาชนมีความเมตตาเอื้ออาทรช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่ใช่ต่างคนต่างอยู่ มุ่งให้เกิดความสามัคคีร่วมมือ

กัน เพื่อให้ทุกคนอยู่ร่วมกัน ได้โดยปราศจากการเบียดเบียนกัน การเอาเปรียบกัน การมุ่งทำร้าย ทำลายกัน

4) *มิติด้านวัฒนธรรม* เศรษฐกิจพอเพียงมุ่งให้เกิดวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตที่ ประหยัด อุดม มีชีวิตที่เรียบง่าย ไม่ฟุ้งเฟ้อ ไม่ตกเป็นทาสของวัตถุนิยม ซึ่งทำให้เกิดการเป็น หนี้สิน เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งเป็นปัญหาสังคมที่ร้ายแรงที่สุดปัญหาหนึ่งที่บ่อนทำลายความ มั่นคงของชาติ

3.4 หลักการทรงงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับผู้ปฏิบัติงานราชการ

แก่นแท้ของการดำเนินชีวิตที่มาจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้มีการ ประมวลไว้ในหนังสือตามรอยเบื้องพระยุคลบาท ด้วยทศพิธราชธรรมและหลักการทรงงาน ซึ่งจัดทำโดย มูลนิธิชัยพัฒนา สำนักงาน กปร. สำนักงบประมาณ และกรุงเทพมหานคร ในปี 2550 ประกอบด้วย

3.4.1 ทำงานอย่างผู้รู้จริง

ให้ศึกษางานที่จะทำให้ดี อย่าผลิผลาม ความรู้จะหยุดนิ่งไม่ได้ ต้อง ขวนขวาย ต้องเก็บบันทึกไว้ แล้วนำกลับมาใช้ประโยชน์ “ความรู้”ต้องพัฒนาอยู่เรื่อย ๆ ต้องรู้ หมดและรู้อย่างแท้จริง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงทำให้ดูเป็นตัวอย่าง เช่น การที่จะ พระราชทานโครงการใดโครงการหนึ่งจะต้องศึกษาข้อมูลรายละเอียดอย่างรอบคอบและครบถ้วน ทั้งจากข้อมูลเบื้องต้นจากเอกสาร แผนที่ สอบถามจากเจ้าหน้าที่ นักวิชาการและประชาชนในพื้นที่ เพื่อให้ได้รายละเอียดถูกต้องและตรงกับความเป็นจริง เพื่อที่พระองค์จะได้พระราชทานความ ช่วยเหลือได้อย่างถูกต้องและรวดเร็วตรงตามที่ประชาชนต้องการ ซึ่งนั่นก็คือ ไม่ว่าเราจะทำอะไร ต้องรู้จริง ศึกษาให้เข้าใจ แล้วจึงลงมือปฏิบัติ

3.4.2 ระเบิดจากข้างใน

คือการทำสิ่งใดต้องสร้างฐาน ต้องเริ่มจากความพร้อม ความเห็นพ้อง ต้องกันในกลุ่มเล็กๆ ก่อน แล้วค่อยๆ สร้าง ค่อยๆ ก่อ จะมั่นคงถาวร พระองค์ทรงมุ่งเน้นเรื่อง การพัฒนาคน ทรงมีพระราชทานกระแสรับสั่งว่า “ต้องระเบิดจากข้างใน” นั้นหมายความว่า ต้อง สร้างความเข้มแข็งให้ในชุมชนที่เราเข้าไปพัฒนา ให้มีสภาพพร้อมที่จะรับการพัฒนาเสียก่อนแล้ว จึงค่อยออกมาสู่สังคมภายนอก มิใช่การนำเอาความเจริญหรือบุคคลจากสังคมภายนอกเข้าไปหา ชุมชน หมู่บ้าน ที่ยังไม่มีโอกาสเตรียมตัวหรือตั้งตัว

3.4.3 อดทน มุ่งมั่น

ให้รู้จักการอดทน ทำจนเป็นนิสัย ไม่ว่าสิ่งใดๆ ที่เข้ามา ทุกข์ที่เข้ามา สุข ที่เข้ามา เราก็รับด้วยใจสงบ ไม่ตื่นตื่นหรือกังวลกับสิ่งที่เกิดขึ้นกับตัวเรา เหมือนดังคำว่า

“ธรรมะ” ซึ่งนั่นก็คือ ธรรมชาติ ธรรมดา นอกจากนี้ หากเกิดปัญหา เราก็ทำจิตใจให้รู้สึกท้าทายกับปัญหานั้น เห็นปัญหาแล้วกระโดดเข้าไปเป็นการท้าทายสติปัญญา อย่ากลัวปัญหาและละเลยปัญหาจากเรื่องยากให้เป็นเรื่องง่าย

3.4.4 อ่อนน้อม ถ่อมตน เรียบง่ายและประหยัด

เป็นสิ่งสำคัญ เช่น นาฬิกาซื้อพระกรที่พระองค์ทรงใช้ ไม่จำเป็นต้องราคาแพง แต่ทรงเน้นที่ประโยชน์ของการบอกเวลา ทรงอ่อนน้อมถ่อมพระองค์มาก เวลาที่เสด็จฯ เยี่ยมเยียนราษฎร ทรงโน้มพระวรกาย กุ้มเกล้า และประทับพับเพียบเข้าหาประชาชน ในการพัฒนาและช่วยเหลือราษฎรทรงใช้หลักในการแก้ไขปัญหาด้วยธรรมชาติ เรียบง่ายและประหยัด ราษฎรสามารถทำได้เอง หาได้ในท้องถิ่น และประยุกต์ใช้สิ่งที่มีอยู่ในภูมิภาคนั้นมาแก้ไขปัญหาโดยไม่ต้องลงทุนสูง หรือใช้เทคโนโลยีที่ยุ้งยากนัก

3.4.5 ซื่อสัตย์ สุจริต กตัญญู

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงกตัญญูต่อสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนากรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ และพระบรมวงศานุวงศ์ ทรงให้ความสำคัญในเรื่องความซื่อสัตย์มาก ดังพระราชดำรัสความตอนหนึ่งว่า “...ถ้าทุจริตแม้แต่นิดเดียว ก็ขอแข่งให้มียันเป็นไป พุดอย่างนี้หยาบคาย แต่ว่าต้องให้มียันเป็นไป แต่ถ้าไม่ทุจริต สุจริต และมีความตั้งใจมุ่งมั่น สร้างความเจริญ ก็ขอต่ออายุให้ถึง 100 ปี ...ความสุจริตจะทำให้ประเทศไทยรอดพ้นอันตราย ภายใน 10 ปี เมืองไทยน่าจะเจริญ ซื่อสำคัญต้องยึดความสุจริตให้สำเร็จ และไม่ทุจริตเสียเอง...”

3.4.6 รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง

ในทุกครั้งที่เสด็จฯไปในที่ต่างๆ ทรงทำประชาพิจารณ์ (Public Hearing) ทุกครั้งโดยวิธีการของพระองค์นั้นเป็นวิธีที่เรียบง่ายและตรงไปตรงมา โดยจะทรงอธิบายถึงวัตถุประสงค์และผลที่จะได้รับจากโครงการพัฒนากับพสกนิกรที่มาเฝ้าฯล้อมรอบอยู่ หลังจากนั้นจะทรงถามถึงความต้องการของประชาชน ความสมัครใจและตกลงกันเองในกลุ่มที่จะได้รับประโยชน์และกลุ่มที่จะต้องเสียสละในขณะนั้นเลย พร้อมทั้งทรงวางแผนเพื่อตรวจสอบถึงข้อมูลและข้อเท็จจริงของสภาพภูมิประเทศ และหลังจากนั้น ก็จะทรงเรียกผู้นำท้องถิ่นและฝ่ายปกครองให้มารับทราบและดำเนินการในขั้นต้น ก่อนที่จะพระราชทานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการในเชิงบริหารและวิชาการต่อไปจนเสร็จสิ้นโครงการ “...มีคนบอกว่าโครงการพระราชดำริแต่ละต้องไม่ได้ ซ่อนี่เป็นความคิดที่ผิดหรือเป็นความคิดที่ไม่ถูกต้องนัก เพราะหากโครงการพระราชดำริแต่ละต้องไม่ได้ เมืองไทยไม่เจริญ...”

3.4.7 ความตั้งใจจริงและมีความเพียร

ทำงานต้องมีความตั้งใจ อย่าทำงานไปวันๆ ตั้งใจทำงานจะทำให้มีแรง มีกำลังใจและต้องขยันหมั่นเพียร งานบางอย่างยาก แต่ก็ต้องฟันฝ่าไปให้ได้ ดังที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานข้อคิดเกี่ยวกับความเพียรในพระราชนิพนธ์เรื่อง “พระมหาชนก” ความตอนหนึ่งว่า “...คนเราทำอะไรต้องมีความเพียร แม้ไม่เห็นฝั่งก็ต้องว่ายน้ำและมีคำตอบอยู่ว่า มีประโยชน์อย่างไร เพราะถ้าหากไม่เพียรที่จะว่ายน้ำเป็นเวลา 7 วัน 7 คืน ก็จะไม่พบเทวดา คนอื่นไม่มีความเพียรที่จะว่ายน้ำ ก็จมเป็นอาหารของปลา ของเต่า เพราะฉะนั้น ความเพียรแม้จะไม่ทราบว่าจะถึงฝั่งเมื่อไหร่ ก็ต้องเพียรว่ายน้ำต่อไป...”

3.4.8 คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม

โดยต้องคิดให้ดี ให้ลึกซึ้ง อย่างเช่น โครงการเขื่อนป่าสักฯ เป็นการดำเนินโครงการพัฒนาขนาดใหญ่ที่เป็นตัวอย่างที่ดี ที่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมและไม่ละเลยคนส่วนน้อยที่ต้องเสียสละเพื่อส่วนรวม เมื่อส่วนรวมได้ประโยชน์อย่างมากมาย คนส่วนรวมต้องช่วยคนกลุ่มเล็กที่เสียสละอย่างเต็มที่ “...การปฏิบัติงานทุกอย่างของข้าราชการ มีผลเกี่ยวเนื่องถึงประโยชน์ส่วนรวมของบ้านเมืองและประชาชนทุกคน เพราะฉะนั้นจึงจำเป็นที่ข้าราชการทุกคนจะต้องทำหน้าที่ทุกๆ ประการให้บริสุทธิ์ บริบูรณ์โดยเต็มกำลังสติปัญญา ความรู้ ความสามารถ เพื่อผลการปฏิบัติราชการทุกอย่างจักได้บรรลุความสำเร็จอย่างสูงและบังเกิดประโยชน์อย่างดีที่สุดแก่ตนเอง แก่หน้าที่และแก่แผ่นดิน...”

3.4.9 เข้าใจความต้องการของประชาชน

ถ้าประชาชนไม่ต้องการอย่าไปยึดเยียดอะไรให้ ดังเช่นการดำเนินโครงการต่างๆ ให้แก่ประชาชนนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะพระราชทานพระราชดำริแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอยู่เสมอว่า “...การเข้าใจถึงสถานการณ์ของผู้ที่เราจะช่วยเหลือนั้นเป็นสิ่งสำคัญที่สุด การช่วยเหลือให้เขาได้รับสิ่งที่เขาควรจะได้รับตามความจำเป็นอย่างเหมาะสม จะเป็นการช่วยเหลือที่ได้ผลที่สุด...อีกประการหนึ่ง ในการช่วยเหลือนั้น ควรยึดหลักสำคัญว่า เราจะช่วยเหลือเพื่อให้เขาสามารถช่วยตนเองได้ต่อไป...”

3.4.10 พึ่งตนเอง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงสอนให้ชาวไทยสามารถดำรงชีวิตด้วยตนเองได้ ไม่ว่าจะเป็นการพึ่งตนเองทั้งทางด้านจิตใจ ที่ต้องเข้มแข็ง มีจิตสำนึกที่ดี สร้างสรรค์ให้ตนเองและชาติโดยรวม ด้านสังคม ก็ต้องช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายชุมชนที่เข้มแข็งเป็นอิสระ หรือแม้กระทั่งด้านเศรษฐกิจ ที่ต้องมุ่งลดรายจ่ายก่อนเป็นสำคัญและยึดหลักพออยู่ พอกิน พอใช้ และสามารถอยู่ได้ด้วยตนเองในระดับพื้นฐานดัง

พระราชดำรัสความตอนหนึ่งว่า “...ยืมบนขาของตนเอง (ซึ่งแปลว่าพึ่งตนเอง) หมายความว่า สองขาของเรานี้ ยืมบนพื้นให้อยู่ได้ไม่หกล้ม ไม่ต้องไปขอยืมขาของคนอื่นมาใช้สำหรับยืน...”

3.4.11 ส่งเสริมคนดีและคนเก่ง

ควรให้การสนับสนุนส่งเสริมผู้ปฏิบัติงาน เพราะคนดี คนเก่ง จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาความเจริญในด้านต่างๆ ได้เป็นอย่างดี ดังพระราชดำรัสที่ว่า “...ในบ้านเมืองนั้นมีทั้งคนดีและคนไม่ดี การทำให้บ้านเมืองมีความปกติสุขเรียบร้อย จึงมิใช่การทำให้ทุกคนเป็นคนดี ไม่มีใครจะทำให้ทุกคนเป็นคนดีได้ทั้งหมด หากแต่อยู่ที่การส่งเสริมคนดี ให้คนดีได้ปกครองบ้านเมือง และควบคุมคนไม่ดี ไม่ให้มีอำนาจ ไม่ให้ก่อความเดือดร้อนวุ่นวายได้...”

3.4.12 การเอื้อเฟื้อซึ่งกันและกัน

ต้องคิดถึงคนอื่นบ้าง อย่าคิดถึงแต่ตนเอง เห็นแก่ตัวอย่างเดียวอยู่ไม่รอด ต้องรู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม ดังที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราชดำริแก่คนไทยไว้ว่า “...สังคมใดก็ตาม ถ้ามีความเอื้อเฟื้อเกื้อกูลกัน ด้วยความมุ่งดีมุ่งเจริญต่อกัน สังคมนั้นย่อมเต็มไปด้วยไมตรีจิต มิตรภาพ มีความร่มเย็นเป็นสุขน่าอยู่...” อีกทั้งทรงรับสั่งอยู่เสมอเกี่ยวกับการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ว่า ที่พระองค์ทรงทำอยู่นั้นทรงใช้หลักสังฆทาน ความหมายนี้ลึกซึ้งมาก คือ “ให้เพื่อให้” พระองค์ไม่เคยนึกว่าเมื่อให้แล้วจะต้องอย่างนั้นอย่างนี้ หลักสังฆทานให้โดยไม่เลือก ในฐานะเพื่อนมนุษย์ผู้ประสบความสำเร็จทุกขาก็มีโครงการเข้าไปช่วยเหลือ ให้เพื่อให้อีกจริงๆ ไม่ได้ให้เพื่อคิดหวังอะไรตอบแทน

3.4.13 ภูมิสังคม

การพัฒนาใด ๆ ต้องสอดคล้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นในภูมิภาคนั้น ๆ เนื่องจากแต่ละแห่งคนไม่เหมือนกัน ต้องคำนึงถึงสภาพภูมิประเทศของบริเวณนั้นว่าเป็นอย่างไร และสังคมวิทยาเกี่ยวกับลักษณะนิสัยใจคอของคนของคน ตลอดจนวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีก็ไม่เหมือนกัน ทรงใช้คำว่า “ภูมิสังคม” คือ ทรงดูลักษณะภูมิศาสตร์และลักษณะของสังคม ดังพระราชดำรัสตอนหนึ่งความว่า “...การพัฒนาจะต้องเป็นไปตามภูมิประเทศทางภูมิศาสตร์ และภูมิประเทศทางสังคมศาสตร์ ในสังคมวิทยา ภูมิประเทศ ตามสังคมวิทยา คือนิสัยใจคอของคนเรา จะไปบังคับให้คนคิดอย่างอื่นไม่ได้ เราต้องแนะนำเราเข้าไป ไปช่วย โดยที่จะคิดให้เขาเข้ากับเราไม่ได้ แต่ถ้าเราเข้าไปแล้วเราเข้าไปดูว่าเขาต้องการอะไรจริงๆ แล้วก็อธิบายให้เขาเข้าใจหลักการของการพัฒนานี้ ก็จะเกิดประโยชน์อย่างยิ่ง...”

3.4.14 รู้ รัก สามัคคี

1) รู้ คือ รู้ต้นเหตุ รู้ปลายเหตุ แล้วถึงเริ่มทำงาน จะได้มีประสิทธิภาพ ต้องรู้ถึงปัจจัยทั้งหมด ทั้งรู้ถึงปัญหา และรู้ถึงวิธีการแก้ไขปัญหา

2) รัก คือ ความรัก ความเมตตา ซึ่งจะเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดการกระทำ และไปลงมือปฏิบัติแก้ไขปัญหานั้น ๆ อีกทั้งความรักที่มีความเมตตากรุณาเป็นพื้นฐานก็สามารถนำไปสู่ความปรารถนาที่จะช่วยเหลือเกื้อกูลสนับสนุนให้บุคคลอื่นบรรลุประโยชน์หรือเข้าถึงจุดหมายของชีวิตของเขาในระดับต่าง ๆ ได้

3) สามัคคี คือ การที่จะลงมือปฏิบัติกันนั้น ควรคำนึงเสมอว่า เราจะทำงานคนเดียวไม่ได้ต้องทำงานร่วมมือร่วมใจเป็นองค์กร เป็นหมู่คณะ จึงจะมีพลังเข้าไปแก้ปัญหาให้ลุล่วงไปได้ด้วยดี

3.4.15 เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา

เป็นสิ่งที่ต้องเข้าใจก่อน การพัฒนาในด้านต่าง ๆ ต้องเข้าใจภูมิประเทศ เข้าใจคนเข้าใจหลักปฏิบัติ และที่สำคัญ เราเข้าใจเขาและจะต้องทำอะไรให้เขาเข้าใจเราด้วย เราเข้าถึงเขาแล้ว ต้องทำอะไรให้เขาอยากเข้าถึงเราด้วย เมื่อเข้าใจแล้วก็สามารถที่จะนำไปสู่การพัฒนาในขั้นต่อไปได้

3.4.16 ปลุกป่าในใจคน

เป็นการปลุกป่าลงบนแผ่นดิน ด้วยความต้องการอยู่รอดของมนุษย์ ทำให้ต้องการบริโภคและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสิ้นเปลือง เพื่อประโยชน์ของตนเองและสร้างความเสียหายให้แก่สิ่งแวดล้อม ไม่รู้จักพอ ปัญหาความไม่สมดุลจึงบังเกิดขึ้น ดังนั้นในการที่จะฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติให้กลับคืนมาจะต้องปลุกจิตสำนึกในการรักผืนป่าให้แก่คนเสียก่อน ดังพระราชดำรัสตอนหนึ่งความว่า “...เจ้าหน้าที่ป่าไม้ควรจะปลุกต้นไม้ลงในใจคนเสียก่อนแล้วคนเหล่านั้นก็จะพากันปลุกต้นไม้ลงบนแผ่นดิน และรักษาต้นไม้ด้วยตนเอง...”

3.4.17 ทำงานอย่างมีความสุข

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระเกษมสำราญ และทรงมีความสุขทุกคราที่ได้ช่วยเหลือประชาชน ซึ่งเคยรับสั่งครั้งหนึ่งว่า “...ทำงานกับฉัน ฉันไม่มีอะไรจะให้ นอกจากการมีความสุขร่วมกัน ในการทำประโยชน์ให้กันผู้อื่น...”

ดังนั้นข้าราชการผู้ปฏิบัติงานภายใต้เบื้องพระยุคลบาททุกหมู่เหล่า จึงควรมีการดำเนินชีวิตตามแนวพระราชดำรัสปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างลึกซึ้ง เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ และการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัว ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม นอกจากนี้แก่นแท้สำหรับการดำเนินชีวิตข้างต้นมิได้หลักสำหรับผู้ปฏิบัติราชการเท่านั้น หากแต่เป็นหลักการงานที่ดีที่ทุก ๆ คนสามารถนำไปปรับใช้กับวิถีชีวิตและการทำงานของแต่ละคนได้ ซึ่งจะเป็นมงคลชีวิตของผู้นำไปปฏิบัติเป็นแนวทางที่นำไปสู่ความสุขที่แท้จริงและยั่งยืน

3.5 ข้าราชการกับการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในฐานะที่เป็นกระบวนการหนึ่งของการบริหารจัดการราชการไปปฏิบัติ

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักคิดที่สามารถประยุกต์ใช้ได้เป็นอย่างดีกับบุคคลทุกคน ทุกระดับชั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “เจ้าหน้าที่รัฐหรือข้าราชการ” ที่ได้รับการกล่าวว่าเป็นกลุ่มคนที่ควรนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ เพื่อให้เกิดความมีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้เกิดความสมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในโลกยุคปัจจุบัน การพัฒนาวัฒนธรรมและกระบวนการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ 2550)

1) การเป็นข้าราชการที่มี “วัฒนธรรมและกระบวนการแบบพอประมาณ” วัฒนธรรมการพอประมาณ คือ วัฒนธรรมที่รู้จักความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป ไม่สุดโต่ง ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น หน่วยราชการที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้ข้าราชการในหน่วยราชการได้มีชีวิตแบบพอประมาณ จะเป็นหน่วยราชการที่คนใช้ชีวิตอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับความเป็นจริงและสอดคล้องกับศักยภาพแห่งตน ทั้งนี้จะต้องไม่ก่อให้เกิดความเสียหายให้แก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยมีเกณฑ์พิจารณาประกอบ อาทิ ความสันโดษของข้าราชการ กล่าวคือ คนในระบบราชการที่มีความยินดี พอใจ อิ่มใจ สุขใจกับของของตน ให้ข้าราชการมุ่งคำนึงที่จะพึงตนเองให้ได้มากที่สุด เพื่อลดการพึ่งพิงความช่วยเหลือจากภายนอกให้น้อยที่สุด เป็นต้น

2) การเป็นข้าราชการที่มี “วัฒนธรรมและกระบวนการแห่งความมีเหตุผล” วัฒนธรรมแห่งความมีเหตุผล คือ การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงที่เป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ ความมีเหตุผลจะทำให้หน่วยราชการรู้จักประมาณตนและประมาณสถานการณ์ ประการสำคัญคือ การพิจารณาตัดสินใจหรือดำเนินการเรื่องใดเรื่องหนึ่งซึ่งหน่วยราชการต้องมีกระบวนการพิจารณาหรือตัดสินใจอย่างมีเหตุผลโดยใช้ความเป็นกลางเป็นธรรม เทียบตรง ปราศจากอคติ สอดคล้องกับสถานการณ์จริง และบริบททางสังคม

3) การเป็นข้าราชการที่มี “วัฒนธรรมแห่งการมีและสร้างระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี” วัฒนธรรมแห่งการมีและสร้างระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี คือ การมีหรือสร้างระบบการเตรียมตัวให้พร้อมรับกับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งระยะใกล้และระยะไกล โดยการร่วมกันเตรียมความพร้อมในทุก ๆ ด้าน ของหน่วยราชการ

ระบบภูมิคุ้มกันที่ดีจะเป็นตัวช่วยลดความรุนแรงของวิกฤตหรือผลกระทบต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น อีกทั้งยังเป็นทุนทางสังคมในระยะยาวที่จะช่วยพัฒนาหน่วยงานราชการอย่างยั่งยืน

4) การเป็นหน่วยราชการที่มี “วัฒนธรรมที่เน้นการมีความรู้คุณธรรม” วัฒนธรรมที่เน้นการมีความรู้คุณธรรม ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญประการหนึ่งของการเป็นหน่วยราชการที่มีวัฒนธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กล่าวคือ หน่วยราชการนั้นต้องส่งเสริมการเรียนรู้หลักวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน และนำความรู้มาพิจารณาเชื่อมโยงกันเพื่อประกอบการวางแผนและการประยุกต์ปฏิบัติอย่างรอบคอบระมัดระวังและเข้ากับสถานการณ์ พร้อมกับวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ หน่วยราชการต้องส่งเสริมหลักคุณธรรมอันประกอบไปด้วยความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความอดทน มีความเพียรใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต และมีคุณธรรมต่าง ๆ ที่ช่วยกำกับการดำเนินชีวิตให้อยู่ในครรลองที่เหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความรับผิดชอบ ความเสียสละ ฯลฯ

5) การเป็นหน่วยราชการที่มี “วัฒนธรรมที่เน้นความสมดุลและยั่งยืน” วัฒนธรรมที่เน้นความสมดุลและยั่งยืน เป็นวัฒนธรรมที่เน้นการให้คุณค่าในด้านต่าง ๆ อย่างรอบด้านและยุติธรรม โดยไม่เน้นพัฒนาด้านใดด้านหนึ่งมากเกินไป จนเกิดความเสียหายแก่ด้านอื่น ๆ เป็นหน่วยราชการที่มีอัตลักษณ์ของตนเองและยังคงรักษาอัตลักษณ์นั้นไว้ได้ แม้จะต้องมีการเปิดรับกับความสัมพันธ์ทางสังคมรูปแบบใหม่ ๆ พร้อมกันนั้นเป็นหน่วยราชการที่ให้ความสำคัญกับการเตรียมพร้อมรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้านทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้ และเทคโนโลยี

4. ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติ ตลอดจนแนวทางการพัฒนาคนให้มีการดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติในองค์กรภาคราชการ

ตัวอย่างขององค์กรภาคราชการที่นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้อย่างเป็นรูปธรรม ได้แก่ กรมราชทัณฑ์ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

กรมราชทัณฑ์เป็นองค์กรหนึ่งที่น่าหลัก “เศรษฐกิจพอเพียง” มาปรับใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ราชการและการดำเนินชีวิตประจำวันของข้าราชการที่ปฏิบัติงานในเรือนจำ

และทัศนสถานต่าง ๆ ซึ่งจุดเริ่มต้นของแนวคิดองค์กรแห่งความพอเพียงมาจากแนวความคิดของ อธิปไตยกรมราชทัณฑ์ (นายนิติ จิตสว่าง) ที่ต้องการให้ผู้ต้องขังในเรือนจำใช้ชีวิตแบบพอเพียง จึงต้องทำให้ “ผู้คุม” หรือเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์มีความพอเพียงก่อน ดังนั้น กรมราชทัณฑ์จึงได้จัดอบรมความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงหลายครั้ง รวมทั้งให้ข้าราชการลงมือปฏิบัติ อย่างจริงจัง ด้วยการนำมาประยุกต์ในการดำเนินชีวิตประจำวันภายใต้แนวคิดที่ว่า “เมื่อเห็น ประโยชน์จากการลงมือปฏิบัติ ข้าราชการจะเข้าใจว่าเศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร และเมื่อปฏิบัติ แล้วเกิดประโยชน์ มีผลดีต่อตนเองและครอบครัว ก็จะทำได้ง่ายและทำด้วยใจ” ข้าราชการแต่ละ คนจะมีวิธีการปรับใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับสถานที่อยู่อาศัย และวิถี การดำเนินชีวิต ซึ่งกรมราชทัณฑ์ได้แบ่งข้าราชการออกเป็น 3 กลุ่ม คือ ข้าราชการที่ทำงานเรือนจำ ต่างจังหวัดมีบ้านพักเป็นหลังเดียว ข้าราชการที่อยู่อาศัยในแฟลต และข้าราชการที่ทำงานภายใน กรมราชทัณฑ์ หลังจากนั้นได้กำหนดยุทธศาสตร์ 8 ยุทธศาสตร์ พร้อมทั้งกำหนดโครงการ ตัวอย่างเพื่อนำสู่การปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

- 1) การใช้ชีวิตพอประมาณและการพึ่งตนเอง เช่น โครงการแก้มลิง โครงการ เกษตรชีวิตวิถี การประกวดชีวิตผู้คุมแบบพอเพียง
- 2) การมีคุณธรรมซื่อสัตย์สุจริตและปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มประสิทธิภาพ เช่น โครงการเรือนจำใสสะอาดมาตรฐานเรือนจำโปร่งใส 5 ด้าน โครงการปลูกฝังจริยธรรม ความ ประพฤติและระเบียบวินัย
- 3) การเสริมสร้างความสุขภายในครอบครัวและการพัฒนาทางจริยธรรม เช่น โครงการรักเดียวใจเดียว โครงการลูกหลานราชทัณฑ์อบอุ่น โครงการครอบครัวสัมพันธ์
- 4) การปลอดอบายมุข เช่น โครงการงดเหล้าเข้าเวร
- 5) ความสามัคคีและการรวมพลัง เช่น โครงการชุมชนพิทักษ์ความสะอาด โครงการหนึ่งรักราชทัณฑ์ โครงการเพื่อนเตือนเพื่อน
- 6) การส่งเสริมสุขภาพอนามัย เช่น โครงการคลินิกหลายทุกซ์ โครงการวิ่งรอบ คุก
- 7) การพัฒนาตนเองการสร้างเครือข่ายความรู้ เช่น โครงการความรู้คู่การทำงาน โครงการห้องสมุดกำแพง
- 8) การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด เช่น โครงการกระดาศรีไซเคิล โครงการปั่นจักรยาน และโครงการประหยัดไฟ

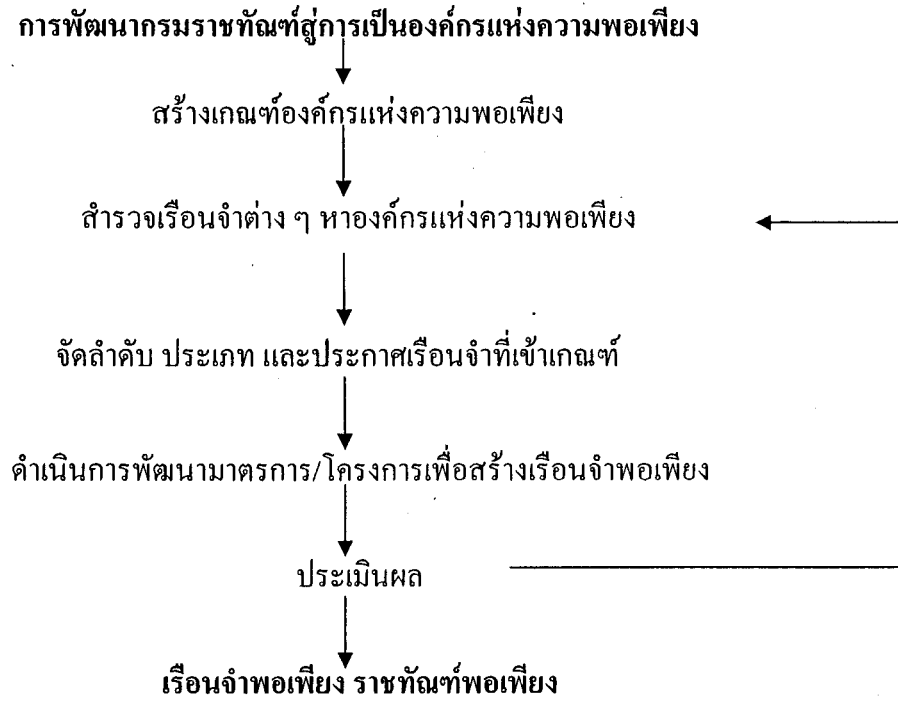
สำหรับเรือนจำนำร่องตามหลักเกณฑ์กลุ่มแรกคือ เรือนจำอำเภอสีคิ้ว เนื่องจาก สภาพบริเวณพื้นที่ของเรือนจำอำเภอสีคิ้วจะเป็นเรือนจำอำเภอเล็ก ๆ ซึ่งตั้งอยู่บนถนนสระบุรี -

โคราช จังหวัดนครราชสีมา มีนายสุพจน์ หังสเนตร เป็นผู้บัญชาการเรือนจำ ข้าราชการในเรือนจำแห่งนี้จะมีบ้านพักเป็นสัดส่วนมีพื้นที่เหลือใช้พอสมควรอยู่ร่วมกันเป็นชุมชน จำนวน 56 หลัง ปัญหาที่เห็นได้ชัดเจนก่อนข้าราชการเรือนจำอำเภอสีคิ้วจะเข้าโครงการ ได้แก่ ข้าราชการจะมีลักษณะต่างคนต่างอยู่ ไม่มีกิจกรรมทำร่วมกัน บางคนออกไปมีสังคมเป็นของตนเอง บางรายเมื่อเลิกงานไม่ได้เข้าเวรก็ตั้งวงดื่มสุรา สังสรรค์ตามประสาผู้ชาย ส่วนบรรดาแม่บ้านราชทัณฑ์ก็จับกลุ่มพูดคุยกัน ส่วนรายได้ก็ไม่พอจุนจายต้องซื้อรถจักรยานยนต์ไปซื้อกับข้าวที่ตลาดซึ่งอยู่ห่างจากเรือนจำไปประมาณ 10 กิโลเมตร เมื่อเริ่มรับแนวนโยบายจากกรมราชทัณฑ์ และต้องเป็นเรือนจำนำร่องในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ ผู้บัญชาการเรือนจำจึงได้เชิญเจ้าหน้าที่เข้าร่วมประชุม เพื่อให้ทุกคนรับทราบร่วมกัน แต่ไม่มีการบังคับว่าทุกคนต้องเข้าร่วมโครงการ ซึ่งข้าราชการบางคนจะรู้สึกว่ามีชีวิตทุกวันนี้อยู่พอเพียงอยู่แล้ว ผู้บัญชาการเรือนจำจึงต้องเป็นตัวอย่างในการเริ่มต้นดำเนินการโดยใช้พื้นที่ในบ้านพักซึ่งมีเนื้อที่ประมาณ 1 งาน ขุดสระเลี้ยงปลาขนาดเล็ก 2 เมตร x 4 เมตร ลึก 1 เมตร ปลูกด้วยพลาสติกเพื่อเลียนแบบธรรมชาติ และปลูกพืชผักสวนครัว เลี้ยงไก่ โดยเริ่มลองผิดลองถูก นอกจากนี้ในครอบครัวที่มีความสนใจในโครงการ ก็จะเริ่มปลูกผักสวนครัว ปลูกต้นไม้ ดอกไม้ประดับ บางครอบครัวมีอาชีพเสริมด้วยการเลี้ยงโคพันธุ์ เลี้ยงหมู เลี้ยงไก่ เมื่อทดลองไปได้สักระยะก็เห็นผล ลดค่าอาหารลงวันละ 200 บาท เจ้าหน้าที่ท่านอื่นที่ไม่ได้ดำเนินการเริ่มเห็นประโยชน์และให้ความสนใจ

นอกจากนี้เจ้าหน้าที่อบรมและฝึกวิชาชีพ 5 ท่านหนึ่ง กล่าวว่าการทำตามโครงการดังกล่าว ทำให้สามารถเก็บผักและผลผลิตของพืชที่ปลูกมากขึ้น ลดรายจ่ายและไม่ต้องเดินทางไปซื้อของที่ตลาด จากเดิมมีรายจ่ายวันละ 200 บาท ขณะนี้ลดลงเหลือแค่ 100 บาท รวมทั้งในส่วนของการผลิต ผลผลิตส่วนใหญ่ที่ได้นำมาใช้ในการบริโภค ส่วนที่เหลือจะนำไปวางที่ “ตลาดแลกเปลี่ยน” เพื่อแบ่งปันกันในชุมชน เป็นประจำทุกวันพุธ จากการเริ่มต้นกิจกรรมดังกล่าวทำให้ข้าราชการที่ไม่ค่อยสนใจ เกิดความรู้สึกละอาย เนื่องจากไม่มีสิ่งของหรือผัก ผลไม้มาแลกเปลี่ยนกับเพื่อน ๆ ดังนั้น จึงเริ่มให้ความสนใจและทดลองทำ สิ่งที่มาคือ บุคลากรในเรือนจำมีความสามัคคีกันมากขึ้น ช่วยเหลือกันและกัน จากเดิมที่ต่างคนต่างไปซื้ออาหารที่ตลาดเสียค่าใช้จ่ายสูง ตอนนี้รวมตัวกันลดค่าใช้จ่าย ซึ่งตั้งแต่เริ่มมีนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ ทำให้ชีวิตของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์เปลี่ยนไป สามารถใช้ชีวิตแบบพอเพียงเรียบง่าย นอกจากนี้ยังมีโครงการที่ช่วยเสริมการใช้ชีวิตพอเพียง อาทิ การยึดหลักธรรมโดยทุกเดือนเจ้าหน้าที่จะฝึกปฏิบัติที่ลานธรรมหน้าเรือนจำ รวมทั้งมีโครงการเพื่อสุขภาพ การออกกำลังกาย ผลสำเร็จที่เกิดขึ้นในเบื้องต้นคือ เรือนจำปลอดอบายมุข ปลอดสุรา ปลอดบุหรี่ และปลอดการพนัน

สำหรับข้าราชการเรือนจำที่อยู่เฟลตจะมีชีวิตความเป็นอยู่แตกต่างจากข้าราชการที่มีบ้านพัก เนื่องจากไม่มีพื้นที่สำหรับเกษตรกรรม ดังนั้น กรมราชทัณฑ์จึงใช้หลักการออมทรัพย์ลดค่าใช้จ่าย เช่น การทำบัญชีครัวเรือนรายรับ - รายจ่าย เช่น ทัณฑสถานบำบัดพิเศษหญิงคลองไผ่ได้เข้าโครงการตามหลักเกณฑ์กลุ่มที่ 2 จะเน้นการมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่ โดยใช้การทำกิจกรรมร่วมกัน ส่วนข้าราชการเรือนจำกลุ่มสุดท้ายคือ ข้าราชการที่ทำงานในกรมราชทัณฑ์ ซึ่งเป็นข้าราชการกลุ่มที่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้ยากที่สุด เนื่องจากวิถีการใช้ชีวิตต่างกันอยู่ในสังคมวัตถุนิยม แต่กรมราชทัณฑ์ได้คิดโครงการที่นำมาปรับใช้ได้บางส่วน เริ่มต้นด้วยโครงการรณรงค์การไม่นิยมหรือสนับสนุนใช้ของแบรนด์เนม ต่อมาจัดโครงการอบรมธรรมะ และหลักการทำบัญชีครัวเรือน หลังจากเริ่มต้นในเรือนจำนำร่องก็มีการกระจายแนวคิดดังกล่าวไปสู่เรือนจำอื่นๆ อีกกว่า 130 แห่ง ซึ่งหากมีการปฏิบัติทุกโครงการอย่างต่อเนื่องจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของข้าราชการกรมราชทัณฑ์ได้ในที่สุด และจะนำไปสู่การเป็นองค์กรแห่งความพอเพียงอย่างแท้จริง

การพัฒนานุเคราะห์ให้สอดคล้องกับความเป็นองค์กรแห่งความพอเพียงนั้น กรมราชทัณฑ์ได้จัดทำคู่มือจัดการอบรมและนำข้าราชการศึกษาดูงานในสถานที่ต่างๆ แล้วลงมือปฏิบัติสำหรับเรือนจำ/ทัณฑสถานที่มีความพร้อม โดยกำหนดให้มีหลักเกณฑ์การประเมิน “องค์กรแห่งความพอเพียง” เพื่อให้การดำเนินงานการเป็นองค์กรแห่งความพอเพียงบรรลุเป้าหมาย ทั้งในมิติการเปลี่ยนวิถีชีวิตข้าราชการให้ใช้ชีวิตแบบพอเพียง และการบริหารองค์กรแบบพอเพียงไว้ 8 ประการ คือ (จวน คงแก้ว และคณะ 2551: 18-20)

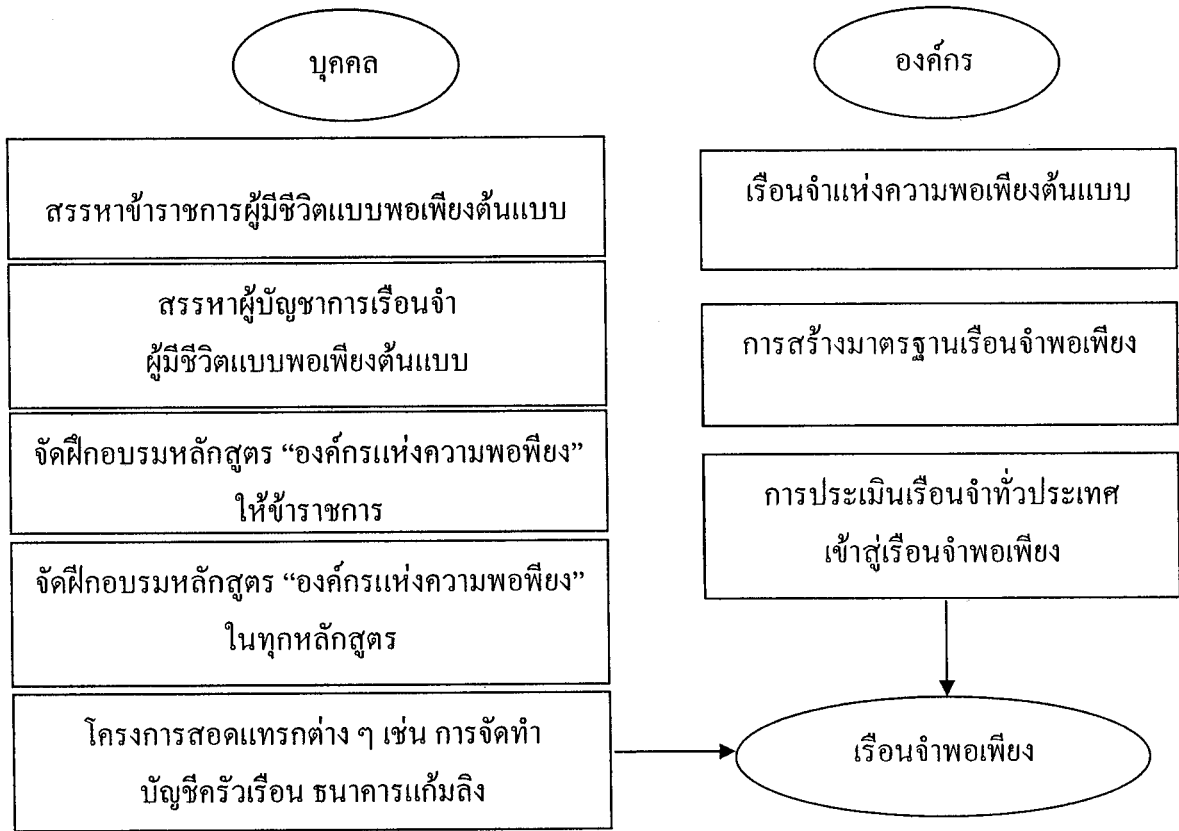
ภาพที่ 2.2 การพัฒนากรมราชทัณฑ์สู่ความเป็นองค์กรแห่งความพอเพียง (กรมราชทัณฑ์ 2550)

ลงมือปฏิบัติไปพร้อมกับการซึมซับความรู้

ภาพที่ 2.3 ทฤษฎีราชทัณฑ์พอเพียง (กรมราชทัณฑ์ 2550)

ขั้นตอนการสร้างเรือนจำแห่งความพอเพียง

ภาพที่ 2.4 ขั้นตอนการสร้างเรือนจำแห่งความพอเพียง (กรมราชทัณฑ์ 2550)

4.2 ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาคนให้มีการดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า งานวิจัยที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการพัฒนาคนให้มีคุณลักษณะตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีดังต่อไปนี้

พระมหาประทีป พรหมสิทธิ์ (2545) ศึกษาเรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์เชิงปรัชญาเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง” ด้วยวิธีวิเคราะห์แนวคิดเชิงปรัชญาประสบการณ์นิยมและปฏิบัตินิยม ผลการศึกษาพบว่า เศรษฐกิจพอเพียงให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาจากภายในสู่ภายนอก ที่มุ่งเอาชนะกิเลสที่มีอยู่ภายในจิตใจ คือ ความโลภ ความโกรธ ความหลง โดยเศรษฐกิจพอเพียงจะเน้นการมีปัญญารู้เท่าทันในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และเป็นการพัฒนาตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม ด้วยความสมดุล ซึ่งการที่จะทำให้เศรษฐกิจพอเพียงเกิดผลตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจำเป็นจะต้องสร้างคุณธรรมขึ้นในตัวมนุษย์ 5 ประการ คือ

ความพอดีด้านจิตใจ ความพอดีด้านสังคม ความพอดีด้านเศรษฐกิจ (ปัจจัย 4) ความพอดีด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และความพอดีด้านเทคโนโลยี

สหัชชา พลปิดพี (2548) ศึกษาเรื่อง “การนำเสนอแนวทางการพัฒนาคนให้มีคุณลักษณะตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การวิจัยเอกสารเพื่อกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และใช้การวิจัยภาคสนาม เพื่อวิเคราะห์กิจกรรมทางเศรษฐกิจพอเพียงและการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจริงในชุมชน การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการสัมภาษณ์เจาะลึก การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมในชุมชนชนบท 3 แห่ง ในภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือ ผลการวิจัยพบว่า

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แบ่งเป็น 3 ประการ คือ

1.1 พอประมาณ ได้แก่ พอประมาณกับศักยภาพของตน ที่เกิดขึ้นจากการพิจารณาร่างกาย แรงสมอง ความรู้ ทักษะ ความสามารถ สถานภาพ และข้อจำกัดของตนเอง และตัดสินใจกระทำการใด ๆ โดยอยู่บนพื้นฐานของศักยภาพของตัวเอง และไม่ทำให้ตัวเองเดือดร้อน พอประมาณกับสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากการพิจารณาบริบทของชุมชน/สังคมที่แวดล้อม ทั้งส่วนที่เป็นข้อได้เปรียบ ข้อจำกัด ผลตอบแทนที่จะเกิดขึ้นทั้งต่อส่วนตัวและส่วนรวมและตัดสินใจหรือกระทำการใด ๆ ให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชน/สังคม โดยไม่สร้างผลกระทบต่อส่วนรวมหรือทำให้ชุมชน/สังคมเสียประโยชน์ และไม่โลภเกินไปจนเบียดเบียนผู้อื่น หมายถึง การมีความต้องการน้อย ทำให้ไม่ต้องแข่งขันอย่างเอาเป็นเอาตาย เอารัดเอาเปรียบทำลายสิ่งแวดล้อม หรือเบียดเบียนผู้อื่น เพื่อให้ได้สิ่งที่ต้องการมาเป็นของตนเอง โดยบุคคลที่มีความโลภน้อยจะเน้นการตัดสินใจและการกระทำที่อยู่บนพื้นฐานของความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต การไม่เบียดเบียนผู้อื่น และการแบ่งปันผลประโยชน์ในลักษณะที่ทำให้ทุกฝ่ายต่างได้รับผลประโยชน์ (win-win situation) เพื่อให้สังคมโดยรวมได้รับผลประโยชน์มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

1.2 มีเหตุผล ได้แก่ ไม่ประมาท การรู้ถึงสาเหตุ หมายถึง การมีความสามารถที่จับประเด็นปัญหาและเข้าใจถึงสาเหตุเบื้องต้นหรือที่มาของปัญหา/เรื่องราวที่เกิดขึ้นว่ามาจากสิ่งใด การมีความสามารถในการพิจารณาค้นหาปัจจัยที่เกี่ยวข้อง และการคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการกระทำ หมายถึง การมีความตระหนักถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำของตนเองว่าจะส่งผลต่อเนื่องไปอย่างไร

1.3 มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ได้แก่ การพึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจ ซึ่งแยกได้เป็น (1) การมีความสามารถในการหาเลี้ยงชีพได้ด้วยตนเอง เช่น มีรายได้ที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต มีอาชีพที่สามารถสร้างรายได้ให้ตนเองอยู่ได้อย่างมีความสุข และ (2) การมีระบบป้องกันความเสี่ยง

ทางเศรษฐกิจ เช่น การมีเงินออม การมีระบบประกัน การกระจายการลงทุนในแหล่งต่าง ๆ เป็นต้น การพึ่งตนเองได้ทางสังคม ซึ่งหมายถึง การที่บุคคลนั้นสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งรวมถึง การมีครอบครัวที่ดีและการมีกัลยาณมิตรที่ดีที่จะให้กำลังใจ ให้คำปรึกษาแนะนำ ช่วยเหลือเกื้อกูลกันเมื่อได้รับความเดือดร้อน หรือคอยช่วยชี้แนะ สิ่งที่ควรปรับปรุง การคำนึงถึงผลกระทบยาวมากกว่าระยะสั้น การรู้เท่าทันและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง หมายถึง การที่บุคคลนั้นมีการเรียนรู้อยู่เสมอ จึงสามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่จะเข้ามากระทบได้

ซึ่งคุณลักษณะทั้ง 3 ประการ จะเกิดขึ้นได้จากการพัฒนาความรู้และคุณธรรม ซึ่งเป็นเงื่อนไขหลักของการพัฒนาคน โดยการมีความรู้ ประกอบด้วย การรู้จักตนเอง หมายถึง การมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องของตนเอง ทั้งในมิติด้านกายภาพ และมิติด้านจิตใจ การมีความรู้ในเรื่องภายนอก ได้แก่ ความรู้เรื่องชุมชน/สังคม/ประเทศ/โลก ความรู้ด้านการประกอบอาชีพ ความรู้ทางวิชาการ เป็นต้น การมีความรอบคอบในการเชื่อมโยงปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งความรู้จากภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ และความรู้จากหลากหลายสาขาวิชา มีความระมัดระวังในการนำความรู้ที่มีไปใช้ในการปฏิบัติ การมีคุณธรรม ซึ่งประกอบด้วย การมีศรัทธาและตั้งมั่นที่จะทำแต่สิ่งที่ดีถูกต้อง การมีความซื่อสัตย์ สุจริต การมีความเกรงกลัวและละเอียดต่อการทำชั่ว มีความเอื้อเฟื้อ แบ่งปัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความสามัคคี โปร่งดอง การมีความอดทน พากเพียรที่จะปฏิบัติตามสิ่งที่ได้ตั้งใจไว้ให้ประสบผลสำเร็จ การรู้ตนเองอยู่เสมอ หมายถึง การมีสติระลึกรู้ตัวตนเองอยู่ทุกขณะ และความสามารถในการเข้าใจสิ่งต่าง ๆ อย่างถูกต้องตามความเป็นจริง

2. กิจกรรมทางเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนที่ดำเนินการตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถแบ่งได้ 4 ด้าน คือ กิจกรรมเพื่อสร้างความพอเพียงด้านเศรษฐกิจ กิจกรรมเพื่อสร้างความพอเพียงด้านสังคม กิจกรรมเพื่อสร้างความพอเพียงด้านสิ่งแวดล้อมและกิจกรรมที่สร้างความพอเพียงด้านจิตใจ ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้จำเป็นต้องมีการดำเนินไปพร้อมกันอย่างสมดุล จึงจะสร้างความพอเพียงให้เกิดขึ้นในชุมชนได้

3. การเรียนรู้ของชุมชนเพื่อพัฒนาคนไปสู่คุณลักษณะตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 2 รูปแบบ คือ การเรียนรู้เพื่อพัฒนาคนโดยตรง และการเรียนรู้เพื่อพัฒนาระบบที่จะช่วยสนับสนุนการเปลี่ยนแปลง

4. แนวทางการพัฒนาคนในชุมชนให้มีคุณลักษณะตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แบ่งได้ 2 ระดับ คือ การพัฒนาความรู้และคุณธรรมในตัวบุคคลผ่านการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ และการพัฒนาชุมชนให้มีการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 4 ด้านอย่างสมดุล เพื่อนำไปสู่ความยั่งยืนและพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลง

จวน คงแก้ว และคณะ (2551) ศึกษาเรื่อง “ความคาดหวังของข้าราชการกรมราชทัณฑ์ต่อการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง: ศึกษาเฉพาะกรณีเรือนจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน” การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความคาดหวังของข้าราชการกรมราชทัณฑ์ที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในเรือนจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 4 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านวัฒนธรรม จำแนกตามตัวแปรคือ เพศ อายุ การศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ อายุการทำงาน รายได้ สถานภาพ และระยะเวลาที่ดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการกรมราชทัณฑ์ที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในเรือนจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งได้เข้าร่วมการดำเนินกิจกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้งานโครงการหมู่บ้านข้าราชการราชทัณฑ์เดินตามรอยพ่ออยู่อย่างพอเพียง จำนวน 64 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการเรือนจำจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีความคาดหวังต่อการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมสูงที่สุดในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความคาดหวังระดับสูงที่สุดระดับมาก 3 ด้าน คือ ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านวัฒนธรรม ส่วนอีกด้านหนึ่งคือ ด้านเศรษฐกิจ มีความคาดหวังสูงสุดในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาแต่ละด้านเป็นรายข้อพบว่า ด้านเศรษฐกิจมีความคาดหวังสูงที่สุดในระดับมากคือ ใ้บุคคลในครอบครัวไม่ติดสุรา ไม่สูบบุหรี่ และสมาชิกในครอบครัวมีการศึกษาอย่างเหมาะสม ด้านจิตใจมีความคาดหวังสูงที่สุดในระดับมากที่สุด คือ มีความภาคภูมิใจในอาชีพ รองลงมา มีความคาดหวังในระดับมาก คือ มีความพึงพอใจในชีวิต (เช่น มีความสุข สงบ และมีความหวัง) มีความกตัญญูรู้คุณต่อผู้มีพระคุณ มีความซื่อสัตย์สุจริตโอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และมีครอบครัวที่อบอุ่น ด้านสังคมมีความคาดหวังสูงที่สุดในระดับมาก คือ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ทั้งกาย วาจา ใจ เคารพสิทธิของผู้อื่น รู้จักวางตนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงและมีเหตุผลเข้าใจกฎ กติกาของสังคม และด้านวัฒนธรรมมีความคาดหวังสูงที่สุดในระดับมาก คือ มีครอบครัวเข้มแข็ง สมาชิกรู้จักสามัคคีเคารพผู้อาวุโสมีการประดิษฐาน พระบรมฉายาลักษณ์หรือพระบรมสาทิสลักษณ์ภายในบ้านพักและที่ทำงาน และเป็นพลเมืองดี ทำประโยชน์แก่ตนเอง และประเทศชาติ

กล่าวโดยสรุปในบทที่ 2 ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเรื่องหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งประกอบด้วยพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งถกแถลงและเรียบเรียงโดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจ

และสังคมแห่งชาติที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งการประกวดผลงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นอกจากนี้ได้นำเสนอให้เห็นภาพของข้าราชการไทยกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ราชการและการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัวของข้าราชการไทย คุณลักษณะของข้าราชการไทยที่พึงประสงค์ และข้าราชการกับการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต โดยได้ประมวลหลักการทรงงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับผู้ปฏิบัติงานราชการ ตลอดจนข้าราชการกับการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในฐานะที่เป็นกระบวนการหนึ่งของการบริหารจัดการราชการไปปฏิบัติ นอกจากนี้ได้รวบรวมผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องประกอบด้วยการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติ และแนวทางการพัฒนาคนให้มีการดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อนำไปสู่การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้เหมาะสมต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) ซึ่งเป็นกระบวนการในการรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินชีวิตของข้าราชการไทยภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และแนวทางการพัฒนาข้าราชการไทยให้ดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยมุ่งศึกษาจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกันและมีความถูกต้องเชื่อถือได้มากที่สุด ด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูล 3 รอบ โดยที่ไม่ต้องนัดผู้เชี่ยวชาญมาประชุมพบปะกัน ซึ่งทำให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระไม่ตกอยู่ใต้อิทธิพลทางความคิดของผู้อื่นหรือเสียงส่วนใหญ่ โดยผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างประชากรของการวิจัยด้วยวิธีการสุ่มแบบ สมองวัตถุประสงค์ของการวิจัย (Purposive Sampling) โดยเลือกผู้เชี่ยวชาญจำนวน 22 ท่าน ที่มีคุณสมบัติ ดังนี้

- 1) เป็นข้าราชการที่ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งระดับ 9 ขึ้นไป และ/หรือ
- 2) เป็นกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญหรือประสบการณ์การทำงานเกี่ยวกับข้าราชการ/เศรษฐกิจพอเพียง
- 3) ยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัย

ผู้วิจัยและอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมกันรวบรวมผู้ที่มีความรู้ความสามารถตามเกณฑ์ข้างต้นแล้วขอความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 22 คน ในการเก็บรวบรวมข้อมูลรอบที่ 1 รอบที่ 2 และรอบที่ 3 โดยคำตอบที่ได้รับกลับคืนจากผู้เชี่ยวชาญจะต้องไม่ต่ำกว่า 17 ท่านขึ้นไป อัตราความคลาดเคลื่อนจะมีน้อยมาก ดังนั้นผู้วิจัยจึงถือว่าจำนวนผู้เชี่ยวชาญ 22 ท่าน เป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีความเหมาะสมกับการวิจัยครั้งนี้ที่จะทำให้ผลการวิจัยมีความคลาดเคลื่อนน้อยที่สุด (Macimillan 1971: 3-5 อ้างถึงใน พนารัตน์ วิศวกรรมนิมิตร์ 2539: 86) ธานีรินทร์ ศิลป์จารุ 2549: 109)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นเครื่องมือการวิจัยตามเทคนิคเดลฟาย ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกระบวนการดังนี้

แบบสอบถามรอบที่ 1 ผู้วิจัยนำข้อมูลพื้นฐานที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎีและรวบรวมข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา มากำหนดเป็นกรอบในการสร้างคำถามปลายเปิด เพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยให้ตอบคำถามแบบอิสระเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินชีวิตของข้าราชการไทยภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม รวมทั้งแนวทางการพัฒนาข้าราชการไทยให้มีการดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

แบบสอบถามรอบที่ 2 ผู้วิจัยนำคำตอบที่ได้รับจากผู้เชี่ยวชาญในการตอบแบบสอบถามรอบที่ 1 มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยผู้วิจัยนำประโยคที่ได้รับการยืนยัน หรือเพิ่มเติมจากผู้เชี่ยวชาญมาสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยประยุกต์แนวของลิเกิร์ต (Likert) แบ่งระดับการวัดเป็น 5 ระดับ คือ ข้อความนั้นมีความสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมากที่สุด ข้อความนั้นมีความสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาก ข้อความนั้นมีความสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญปานกลาง ข้อความนั้นมีความสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญน้อย และข้อความนั้นมีความสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญน้อยที่สุด ในการสร้างจะเขียนประโยคสมบูรณ์ขึ้นมาแต่ละประโยคกำหนดให้ตอบใน 5 ระดับ ที่กำหนดให้ เมื่อตอบแล้วจะให้คะแนนลดหลั่นกันไป

แบบสอบถามรอบที่ 3 ผู้วิจัยจะนำคำตอบที่ได้จากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในการตอบแบบสอบถามรอบที่ 2 นำมาคำนวณหาค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแต่ละข้อแล้วสร้างเป็นแบบสอบถามฉบับใหม่โดยรูปแบบของข้อคำถามต่าง ๆ จะเหมือนกัน ยกเว้นแบบสอบถามรอบที่ 3 จะมีการแสดงค่าตำแหน่งของมัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ และค่าระดับคะแนนที่ผู้เชี่ยวชาญท่านนั้นได้เคยตอบไว้ในแบบสอบถามรอบที่ 2 จุดประสงค์ของการทำแบบสอบถามรอบที่ 3 เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามได้เห็นความแตกต่างระหว่างคำตอบของตนเองกับคำตอบที่เป็นค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด ในกรณีที่ผู้เชี่ยวชาญท่านใดยืนยันความคิดเห็นเดิมหรือเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นใหม่ที่อยู่นอกเหนือขอบเขตพิสัยระหว่างควอไทล์ จะมีการแสดงเหตุผลสั้น ๆ ตอนท้ายข้อของแต่ละข้อความ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากสาขาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ไปถึงผู้เชี่ยวชาญที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตอบแบบสอบถามการวิจัยเรื่องดังกล่าว

3.2 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่าน โดยมีรูปแบบการดำเนินการดังต่อไปนี้

การส่งแบบสอบถามรอบที่ 1 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามแบบปลายเปิด พร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม และคำชี้แจงประกอบแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางไปรษณีย์ และเมื่อตอบแล้วเสร็จให้ส่งกลับทางไปรษณีย์เช่นเดียวกัน โดยผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 26 ท่าน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งสิ้น 24 ฉบับ โดยรอบนี้ใช้ระยะเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่วันที่ 24 กรกฎาคม พ.ศ. 2551 ถึงวันที่ 31 สิงหาคม พ.ศ. 2551 รวมเป็นระยะเวลาทั้งสิ้น 38 วัน

การส่งแบบสอบถามรอบที่ 2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามจากรอบที่ 1 นำไปวิเคราะห์และสร้างแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ที่สร้างขึ้นจากการแสดงความคิดเห็นตามทัศนะของผู้เชี่ยวชาญรอบที่ 1 ไปให้ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิมตอบอีกครั้งหนึ่ง โดยการส่งทางไปรษณีย์และเมื่อตอบแล้วเสร็จให้ส่งกลับทางไปรษณีย์ รวบรวมแบบสอบถามกลับคืนมาได้ทั้งสิ้น 22 ฉบับ โดยรอบนี้ใช้ระยะเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่วันที่ 3 พฤศจิกายน พ.ศ. 2551 ถึงวันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2551 รวมเป็นระยะเวลาทั้งสิ้น 47 วัน

การส่งแบบสอบถามรอบที่ 3 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่มีคำถามเหมือนแบบสอบถามในรอบที่ 2 แต่จะมีการแสดงค่าตำแหน่งมัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์และค่าระดับคะแนนที่ผู้เชี่ยวชาญนั้นได้เคยตอบไว้ในแบบสอบถามรอบที่ 2 ไปยังผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิมอีกครั้ง และได้รับแบบสอบถามกลับคืนทางไปรษณีย์รวมทั้งสิ้น 22 ฉบับ โดยรอบนี้ใช้ระยะเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่วันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2552 ถึงวันที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2552 รวมเป็นระยะเวลาทั้งสิ้น 41 วัน หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนี้มาวิเคราะห์ทางสถิติและประมวลผล

รวมระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้ง 3 รอบ ประมาณ 4 เดือน โดยในแต่ละรอบของการส่งแบบสอบถาม หากผู้เชี่ยวชาญท่านใดที่ยังไม่ส่งแบบสอบถาม กลับคืนมาภายในเวลาที่กำหนด ผู้วิจัยจะใช้รูปแบบการติดตามผ่านโทรศัพท์และผ่านทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้เชี่ยวชาญได้กรุณาให้ข้อมูลไว้ ทั้งนี้แบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาทั้งสิ้น 22 ฉบับ เป็นไปตามแนวทางการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) ทุกประการ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ โดยใช้แบบสอบถามทั้งหมด 3 รอบ และวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละรอบ ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลในรอบที่ 1 จากแบบสอบถามปลายเปิดที่ให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินชีวิตของข้าราชการไทยภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งแนวทางการพัฒนาข้าราชการไทยให้มีการดำเนินวิถีชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากคำตอบในรอบนี้ และนำผลที่ได้ไปสร้างแบบสอบถามในรอบที่ 2

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลในรอบที่ 2 จากแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของ Likert type ให้นำหนักคะแนนเป็น 5 ระดับ ดังนี้

1 หมายถึง ข้อความนั้นมีความสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญน้อยที่สุด

2 หมายถึง ข้อความนั้นมีความสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญน้อย

3 หมายถึง ข้อความนั้นมีความสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

ปานกลาง

4 หมายถึง ข้อความนั้นมีความสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาก

5 หมายถึง ข้อความนั้นมีความสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมากที่สุด

จากคำตอบของผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2 ผู้วิจัยนำมาคำนวณหาค่าทางสถิติ ได้แก่ ค่ามัธยฐาน (Median) ฐานนิยม (Mode) และพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) เพื่อนำไปแสดงไว้ในแบบสอบถามรอบที่ 3 พร้อมทั้งระบุค่าระดับคะแนนของผู้เชี่ยวชาญท่านนั้น ๆ ที่ได้ตอบในแบบสอบถามรอบที่ 2 ไว้ในแบบสอบถามรอบที่ 3 ด้วย

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลในรอบที่ 3 จากแบบสอบถามซึ่งมีคำถามเหมือนแบบสอบถามรอบที่ 2 ที่มีการแสดงตำแหน่งมัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ และค่าระดับคะแนนที่ผู้เชี่ยวชาญท่านนั้นได้เคยตอบไว้ในแบบสอบถามรอบที่ 2 ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน ฐานนิยม ความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ คือเกณฑ์การแปลผลตามเกณฑ์ของธานินทร์ ศิลป์จารุ (2549: 112) ดังนี้

4.3.1 ค่ามัธยฐาน (Median)

เป็นค่าของข้อมูลที่อยู่ตรงกลางพอดีภายหลังจากที่ได้มีการเรียงข้อมูลจากน้อยไปมากแล้ว แนวทางการแปลผลคำตอบของค่ามัธยฐานที่คำนวณได้ จะมีการแปลผล ดังนี้

4.50 – 5.00 หมายความว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยต่อข้อความนั้นในระดับมากที่สุด

3.50 – 4.49 หมายความว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยต่อข้อความนั้นในระดับมาก

2.50 – 3.49 หมายความว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยต่อข้อความนั้นในระดับปานกลาง

1.50 – 2.49 หมายความว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยต่อข้อความนั้นในระดับน้อย

1.00 – 1.49 หมายความว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยต่อข้อความนั้นในระดับน้อยที่สุด

4.3.2 พิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile range)

ผู้วิจัยคำนวณหาค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ โดยการคำนวณหาค่าความแตกต่างระหว่างควอไทล์ที่ 3 กับควอไทล์ที่ 1 ในกรณีที่ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของข้อความใดมีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.50 แสดงว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อข้อความนั้นสอดคล้องกัน แต่ถ้าผลการคำนวณค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ข้อใดมีค่ามากกว่า 1.50 แสดงว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อข้อความนั้นไม่สอดคล้องกัน

4.3.3 ความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐาน (Median) กับฐานนิยม (Mode)

ผู้วิจัยคำนวณหาค่าฐานนิยมของแต่ละข้อความ แล้วนำมาหาค่าความแตกต่างกันระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยมของแต่ละข้อความ เพื่อเป็นการสนับสนุนความสอดคล้องกันของทรรศนะของผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยกำหนดหลักเกณฑ์ในการตัดสินข้อความที่มีความแตกต่างกันระหว่างมัธยฐานกับฐานนิมน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1 แสดงว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกับข้อความนั้น

4.3.4 การพิจารณาความสอดคล้อง

ข้อความที่นำมาพิจารณาความสอดคล้องกันระหว่างความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจะต้องมีค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป โดยผู้วิจัยนำค่าพิสัยระหว่างควอไทล์และค่าความแตกต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยมมาเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาความสอดคล้องของแต่ละข้อความ กล่าวคือ ข้อความใดมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.50 และผลต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยมน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.00 แสดงว่า ความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้นมีความสอดคล้องกัน และสำหรับข้อความใดที่มีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ และผลต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยมไม่เป็นไปตามเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น แสดงว่า ความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้นไม่สอดคล้องกัน รายละเอียดดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 การพิจารณาความสอดคล้องของความคิดเห็นในแต่ละข้อความของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

ค่าสถิติ กรณี	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์	ค่าความแตกต่างระหว่าง มัธยฐานกับฐานนิยม	ความสอดคล้อง
1	น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.50	น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.00	สอดคล้อง
2	น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.50	มากกว่า 1.00	ไม่สอดคล้อง
3	มากกว่า 1.50	น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.00	ไม่สอดคล้อง
4	มากกว่า 1.50	มากกว่า 1.00	ไม่สอดคล้อง

4.3.5 การสรุปความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

ผู้วิจัยนำข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันทั้งค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ และค่าความแตกต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยม มาสรุปว่าเป็นความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินชีวิตของข้าราชการไทยภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และแนวทางการพัฒนาข้าราชการไทยให้มีการดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

อนึ่ง ในกรณีที่พบว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกัน ผู้วิจัยจะนำมาอภิปรายผลด้วย หากเป็นประเด็นที่สำคัญและมีประโยชน์

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังต่อไปนี้

5.1 ค่ามัธยฐาน (Median)

คำนวณค่ามัธยฐานของแต่ละข้อความจากสูตร ดังนี้ (อัจฉริย์ จันทลักขณา 2541: 36)

$$\text{Mdn} = L + \left\{ \frac{\frac{N}{2} - Cf_a}{f_m} \right\} C$$

เมื่อ	Mdn	แทน	มัธยฐาน
	L	แทน	ขีดจำกัดล่างที่แท้จริงของมัธยฐาน
	N	แทน	จำนวนคะแนนหรือจำนวนข้อมูลทั้งหมด
	Cf_a	แทน	ผลรวมความถี่ของชั้นก่อนถึงชั้นมัธยฐาน
	f_m	แทน	ความถี่ของชั้นมัธยฐาน
	C	แทน	อันตรภาคชั้นคะแนน

5.2 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range)

การหาค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ หาได้จากค่าความแตกต่างระหว่างควอไทล์ที่ 3 กับควอไทล์ที่ 1 โดยใช้สูตร ดังนี้

สูตรการคำนวณหาค่าควอไทล์ที่ 3

$$Q_3 = L + \left\{ \frac{\frac{3}{4}N - fc}{fw} \right\} i$$

เมื่อ	Q_3	แทน	ค่าควอไทล์ที่ 3 (Q_3)
	L	แทน	ขอบเขตคะแนนขั้นต่ำของชั้นคะแนนที่มีควอไทล์ที่ 3 (Q_3) ตกอยู่
	N	แทน	จำนวนข้อมูลทั้งหมด
	fc	แทน	ความถี่สะสมชั้นคะแนนก่อนที่มีควอไทล์ที่ 3 (Q_3) ตกอยู่
	fw	แทน	ความถี่ของชั้นคะแนนที่มีควอไทล์ที่ 3 (Q_3) ตกอยู่
	i	แทน	อันตรภาคชั้นคะแนน

สูตรการคำนวณหาค่าควอไทล์ที่ 1

$$Q_1 = L + \left\{ \frac{\frac{1}{4}N - fc}{fw} \right\} i$$

เมื่อ	Q_1	แทน ค่าควอไทล์ที่ 1 (Q_1)
	L	แทน ขอบเขตคะแนนขั้นต่ำของชั้นคะแนนที่มีควอไทล์ที่ 1
	L	แทน ขอบเขตคะแนนขั้นต่ำของชั้นคะแนนที่มีควอไทล์ที่ 1 (Q_1) ตกอยู่
	N	แทน จำนวนข้อมูลทั้งหมด
	fc	แทน ความถี่สะสมชั้นคะแนนก่อนที่มีควอไทล์ที่ 1 (Q_1) ตกอยู่
	fw	แทน ความถี่ของชั้นคะแนนที่มีควอไทล์ที่ 1 (Q_1) ตกอยู่
	i	แทน อัตรากวาระชั้นคะแนน

5.3 ฐานนิยม (Mode)

การคำนวณหาค่าฐานนิยม ใช้สูตร ดังนี้

$$\text{Mod} = L + \left\{ \frac{\Delta_1}{\Delta_1 + \Delta_2} \right\} i$$

เมื่อ	Mod	แทน ฐานนิยม
	L	แทน ขอบเขตคะแนนขั้นต่ำของชั้นคะแนนที่ฐานนิยมตกอยู่
	Δ_1	แทน ผลต่างของจำนวนความถี่ของชั้นคะแนนก่อนฐานนิยม ตกอยู่กับจำนวนความถี่ของชั้นคะแนนที่ฐานนิยมตกอยู่
	Δ_2	แทน ผลต่างของจำนวนความถี่ของชั้นคะแนนที่ฐานนิยมตกอยู่ กับจำนวนความถี่ของชั้นคะแนนที่อยู่ถัดจากที่มีฐานนิยม ตกอยู่
	i	แทน อัตรากวาระชั้นคะแนน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัย เรื่อง รูปแบบการดำเนินชีวิตของข้าราชการภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยการวิจัยแบบเดลฟาย ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมความคิดเห็น (opinion) ของผู้เชี่ยวชาญ และได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณหาค่ามัธยฐาน ฐานนิยม ผลต่างระหว่างค่ามัธยฐาน และฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ แล้วแปลผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด คือ เพื่อศึกษารูปแบบการดำเนินชีวิตของข้าราชการไทยภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และแนวทางการพัฒนาข้าราชการไทยให้มีการดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้างต้น ผู้วิจัยได้เสนอค่าสถิติในรูปของตารางที่เรียงลำดับหมายเลขข้อความตามค่ามัธยฐานมากไปหาน้อย แล้วเขียนความเรียงอธิบายเสริมภายในกรอบ หลังจากนั้นวิเคราะห์ผลโดยการอ่านตารางตามประเด็น ดังนี้

- ตอนที่ 1 รูปแบบการดำเนินชีวิตของข้าราชการไทยภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- ตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนาข้าราชการไทยให้มีรูปแบบการดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1. รูปแบบการดำเนินชีวิตของข้าราชการไทยภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

รูปแบบการดำเนินชีวิตของข้าราชการไทยภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล 2 ส่วน ได้แก่ แนวทางการปฏิบัติหน้าที่ราชการ และการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัวของข้าราชการภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และผลกระทบทางด้านบวกและด้านลบของการดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่อทางการปฏิบัติหน้าที่ราชการ และการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัวของข้าราชการไทย ดังนี้

1.1 แนวทางการปฏิบัติหน้าที่ราชการ และการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัวของข้าราชการไทยภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

แนวทางการปฏิบัติหน้าที่ราชการ และการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัวของข้าราชการไทยภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามทัศนะของผู้เชี่ยวชาญ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 แนวทางการปฏิบัติหน้าที่ราชการของข้าราชการบนพื้นฐานของความพอประมาณ

แนวทางการปฏิบัติหน้าที่ราชการของข้าราชการบนพื้นฐานของความพอประมาณ	มัธยฐาน	ฐานนิยม	ผลต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน	พิสัยระหว่างควอไทล์	ระดับคะแนน	ความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ
1. บริหารงบประมาณและทรัพยากรของทางราชการอย่างรู้คุณค่า ประหยัดและมีประสิทธิภาพ	4.71	5	0.29	1.11	มากที่สุด	สอดคล้อง
2. ปฏิบัติหน้าที่ตามกรอบของระดับตำแหน่งและภารกิจที่กำหนด (Job description) หรือหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างมีศักดิ์ศรี มีสติ มีความสุข ด้วยความรับผิดชอบ ขยันทุ่มเท และเสียสละ มีความรู้ดี มีระเบียบวินัย และมีคุณธรรม คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม	4.65	5	0.35	1.45	มากที่สุด	สอดคล้อง
3. ให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงาน เนื่องจากเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความเจริญก้าวหน้าขององค์กร ขณะเดียวกัน “คน” จะเป็นปัจจัยกำหนดประสิทธิภาพของราชการ จึงเป็นความสมดุลที่ต้องคำนึงถึงเสมอระหว่างคนกับงาน	4.58	5	0.42	1.04	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

แนวทางการปฏิบัติหน้าที่ราชการของข้าราชการบนพื้นฐานของความพอประมาณ	มัธยฐาน	ฐานนิยม	ผลต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน	พิสัยระหว่างควอไทล์	ระดับคะแนน	ความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ
4. มีจิตสำนึกในการดำรงชีวิตที่สมดุล ใช้ชีวิตให้เหมาะสมกับรายได้และฐานะทางเศรษฐกิจ	4.58	5	0.42	1.18	มากที่สุด	สอดคล้อง
5. ประพฤติปฏิบัติตนเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น	4.58	5	0.42	1.18	มากที่สุด	สอดคล้อง
6. ปฏิบัติตนตามแนวพระราชดำริ	4.58	5	0.42	1.29	มากที่สุด	สอดคล้อง
7. บริหารเวลาอย่างมีประสิทธิภาพ รู้จักใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ ไม่เบียดบังเวลาราชการทำงานอย่างอื่น	4.58	5	0.42	1.29	มากที่สุด	สอดคล้อง
8. มีกลยุทธ์ในการทำงาน เน้นความพอดี ระหว่างกระบวนการและผลลัพธ์ และมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน	4.65	5	0.35	1.68	มากที่สุด	ไม่สอดคล้อง

จากตารางที่ 4.1 ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ราชการของข้าราชการบนพื้นฐานของความพอประมาณในระดับมากที่สุดเกือบทุกข้อรายการ กล่าวคือ แนวทางการปฏิบัติหน้าที่ราชการของข้าราชการบนพื้นฐานของความพอประมาณ ประกอบด้วย บริหารงบประมาณและทรัพยากรของทางราชการอย่างรู้คุณค่า ประหยัดและมีประสิทธิภาพ (Mdn = 4.71) รองลงมาได้แก่ การปฏิบัติหน้าที่ตามกรอบของระดับตำแหน่งและภารกิจที่กำหนด (Job description) หรือหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างมีศักดิ์ศรี มีสติ มีความสุข ด้วยความรับผิดชอบ ขยันทุ่มเท และเสียสละ มีความรู้ดี มีระเบียบวินัย และมีคุณธรรม คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม (Mdn = 4.65) ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงาน (Mdn = 4.58) มีจิตสำนึกในการดำรงชีวิตที่สมดุล ใช้ชีวิตให้เหมาะสมกับรายได้และฐานะทางเศรษฐกิจ (Mdn = 4.58) ประพฤติปฏิบัติตนเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม

สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น (Mdn = 4.58) ปฏิบัติตนตามแนวพระราชดำริ (Mdn = 4.58) และบริหารเวลาอย่างมีประสิทธิภาพ รู้จักใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ ไม่เบียดบังเวลาราชการทำงานอย่างอื่น (Mdn = 4.58) ส่วนการมีกลยุทธ์ในการทำงาน เน้นความพอดีระหว่างกระบวนการและผลลัพธ์ และมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกัน

ตารางที่ 4.2 แนวทางการปฏิบัติหน้าที่ราชการของข้าราชการบนพื้นฐานของควมมีเหตุผล

แนวทางการปฏิบัติหน้าที่ราชการของข้าราชการบนพื้นฐานของควมมีเหตุผล	มัธยฐาน	ฐานนิยม	ผลต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน	พิสัยระหว่างควอไทล์	ระดับคะแนน	ความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ
1. เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงาน ผู้ได้บังคับบัญชา แสดงความคิดเห็นและศักยภาพในการทำงาน	4.77	5	0.23	0.93	มากที่สุด	สอดคล้อง
2. ส่งเสริมสนับสนุนผู้ร่วมงาน ผู้ได้บังคับบัญชา ตามระบบคุณธรรม ความสามารถ ยึดถือผลงานเป็นหลัก	4.77	5	0.23	0.93	มากที่สุด	สอดคล้อง
3. ตัดสินใจดำเนินการหรือปฏิบัติงานในเรื่องต่างๆ อย่างมีเหตุผลตามหลักวิชาการ หลักกฎหมาย หลักศีลธรรม หลักจริยธรรม และวัฒนธรรมที่ดีงาม	4.77	5	0.23	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
4. ปฏิบัติตนตามแนวพระราชดำริ	4.65	5	0.35	1.08	มากที่สุด	สอดคล้อง
5. ศึกษาและเข้าใจในหน้าที่หรือภาระความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายอย่างดีที่สุด รู้ลึก รู้จริงในงานที่ทำ	4.65	5	0.35	1.45	มากที่สุด	สอดคล้อง
6. ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความระมัดระวัง รอบคอบ ถูกต้องตามระเบียบ มีวิจารณญาณที่เหมาะสมเยี่ยงวิญญูชนพึงมี ไม่เผลอตรงตามตัวอักษรจนเกินไป แต่ก็ไม่ได้เล่นหาช่องโหว่ในกฎหมายหรือเล็งกฎหมาย	4.65	5	0.35	1.08	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

แนวทางการปฏิบัติหน้าที่ราชการของข้าราชการบนพื้นฐานของควมมีเหตุผล	มัธยฐาน	ฐานนิยม	ผลต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน	พิสัยระหว่างควอไทล์	ระดับคะแนน	ความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ
7. มีจิตสำนึกต่อหน้าที่ ครอบคลุม วงศ์กร ชุมชน สาธารณะ ประเทศชาติ และ โลก	4.58	5	0.42	1.18	มากที่สุด	สอดคล้อง
8. มีวิสัยทัศน์ มีทัศนคติเชิงสร้างสรรค์ มีความเข้าใจในแนวคิดเชิงระบบแบบองค์รวม (Holistic) รู้จักวิเคราะห์ จัดลำดับความสำคัญ มีเป้าหมายการทำงานที่ชัดเจน และยอมรับการเปลี่ยนแปลง	4.65	5	0.35	1.45	มากที่สุด	สอดคล้อง
9. บันทึกรายงาน ติดตาม ประเมินผล เพื่อหาแนวทางแก้ไขปรับปรุง	4.50	5	0.50	1.29	มากที่สุด	สอดคล้อง
10. พัฒนางานราชการให้เกิดประสิทธิภาพ การทำงานสูงสุด ทลายกำแพงระหว่างส่วนราชการต่างๆ เพิ่มการทำงานในลักษณะบูรณาการ	4.58	5	0.42	1.64	มากที่สุด	ไม่สอดคล้อง

จากตารางที่ 4.2 ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ราชการของข้าราชการบนพื้นฐานของควมมีเหตุผลในระดับมากที่สุดเกือบทุกข้อรายการ กล่าวคือ แนวทางการปฏิบัติหน้าที่ราชการของข้าราชการบนพื้นฐานของควมมีเหตุผล ประกอบด้วย การเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงาน ผู้ได้บังคับบัญชา แสดงความคิดเห็นและศักยภาพในการทำงาน (Mdn = 4.77) และส่งเสริมสนับสนุนผู้ร่วมงาน ผู้ได้บังคับบัญชา ตามระบบคุณธรรม ความสามารถ ยึดถือผลงานเป็นหลัก (Mdn = 4.77) รองลงมาได้แก่ ตัดสินใจดำเนินการหรือปฏิบัติงานในเรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุผลตามหลักวิชาการ หลักกฎหมาย หลักศีลธรรม หลักจริยธรรม และวัฒนธรรมที่ดีงาม (Mdn = 4.77) ปฏิบัติตนตามแนวพระราชดำริ (Mdn = 4.65) ศึกษาและเข้าใจในหน้าที่หรือภาระความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายอย่างดีที่สุด รู้ลึก รู้จริงในงานที่ทำ (Mdn = 4.65) ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความระมัดระวังรอบคอบ ถูกต้องตามระเบียบ มีวิจารณญาณ

ที่เหมาะสมเชิงวิญญูชนพึงมี ไม่ตรงตามตัวอักษรจนเกินไป แต่ก็ไม่เล่นหาช่องโหว่ในกฎหมายหรือเล็งกฎหมาย (Mdn = 4.65) ส่วนการบันทึกรายงาน ติดตาม ประเมินผล เพื่อหาแนวทางแก้ไขปรับปรุง ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในระดับมาก ในขณะที่การพัฒนางานราชการให้เกิดประสิทธิภาพการทำงานสูงสุด ทลายกำแพงระหว่างส่วนราชการต่าง ๆ เพิ่มการทำงานในลักษณะบูรณาการ ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกัน

ตารางที่ 4.3 แนวทางการปฏิบัติหน้าที่ราชการของข้าราชการบนพื้นฐานของการมีและสร้างระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

แนวทางการปฏิบัติหน้าที่ราชการของข้าราชการบนพื้นฐานของการมีและสร้างระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	มัธยฐาน	ฐานนิยม	ผลต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน	พิสัยระหว่างควอไทล์	ระดับคะแนน	ความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ
1. ฝึกตนให้มีหลักคิด ฉลาดคิด คิดล่วงหน้า คิดค้นแก้ปัญหา	4.77	5	0.23	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
2. ศึกษาแสวงหาความรู้ใหม่ไม่หยุดนิ่ง ให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน เพื่อให้เกิดการพัฒนาทางปัญญาอยู่ตลอดเวลา	4.71	5	0.29	0.97	มากที่สุด	สอดคล้อง
3. ไวต่อข่าวสารเหตุการณ์ ทันกาล ทันเวลา และทันใจ	4.71	5	0.29	1.11	มากที่สุด	สอดคล้อง
4. ใช้ระเบียบของทางราชการเป็นเกณฑ์ ในการดำเนินงาน ยึดหลักธรรมาภิบาล และยืนหยัดในความถูกต้องมากกว่าถูกใจ	4.71	5	0.29	1.44	มากที่สุด	สอดคล้อง
5. ใช้หิริโอตตปปะ และฆราวาสธรรม 4 ประการ เป็นเกราะกำบังตน	4.65	5	0.35	1.16	มากที่สุด	สอดคล้อง
6. เดินทางสายกลาง มีความใฝ่ดี มีศีลธรรม ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่น้อราษฎ์บังหลวง เห็นคุณค่าของผู้อื่น	4.65	5	0.35	1.28	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

แนวทางการปฏิบัติหน้าที่ราชการของข้าราชการบนพื้นฐานของการมีและสร้างระบบภูมิคุ้มกันในคนที่ดี	มัธยฐาน	ฐานนิยม	ผลต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน	พิสัยระหว่างควอไทล์	ระดับคะแนน	ความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ
7. มีวิสัยทัศน์ มีการวางแผนอนาคตที่ดี เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย และสัมฤทธิ์ผล	4.58	5	0.42	1.04	มากที่สุด	สอดคล้อง
8. สร้างความรักความเข้าใจ ความเชื่อมั่น ศรัทธา ให้ผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และประชาชน	4.58	5	0.42	1.18	มากที่สุด	สอดคล้อง
9. สร้างระบบการควบคุมภายในที่ดีพอ มีกลไก Check and Balance รู้จักจัดการกับความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต พร้อมทั้งจัดทำแผนฉุกเฉินเพื่อรองรับสถานการณ์ที่คาดไม่ถึง	4.50	5	0.50	1.29	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 4.3 ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ราชการของข้าราชการบนพื้นฐานของการมีและสร้างระบบภูมิคุ้มกันในคนที่ดีในระดับมากที่สุดทุกข้อรายการ กล่าวคือ แนวทางการปฏิบัติหน้าที่ราชการของข้าราชการบนพื้นฐานของการมีและสร้างระบบภูมิคุ้มกันในคนที่ดี ประกอบด้วย การฝึกตนให้มีหลักคิด ฉลาดคิด คิดล่วงหน้า คิดดักแก้ปัญหา (Mdn = 4.77) รองลงมาได้แก่ ศึกษาแสวงหาความรู้ใหม่ไม่หยุดนิ่ง ให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน เพื่อให้เกิดการพัฒนาทางปัญญาอยู่ตลอดเวลา (Mdn = 4.71) ไวต่อข่าวสารเหตุการณ์ ทันกาล ทันเวลา และทันใจ (Mdn = 4.71) ใช้ระเบียบของทางราชการเป็นเกณฑ์ในการดำเนินงาน ยึดหลักธรรมาภิบาล (Mdn = 4.71) และใช้หิริโอตตปปะ และขรรวาศธรรม 4 ประการ เป็นเกราะกำบังตน (Mdn = 4.65) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 แนวทางการปฏิบัติหน้าที่ราชการของข้าราชการบนพื้นฐานของความรู้และการแสวงหาความรู้

แนวทางการปฏิบัติหน้าที่ราชการของข้าราชการบนพื้นฐานของความรู้และการแสวงหาความรู้	มัธยฐาน	ฐานนิยม	ผลต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน	พิสัยระหว่างควอไทล์	ระดับคะแนน	ความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ
ความรู้ที่ข้าราชการควรมี :						
1. ความรู้ในหน้าที่การงานและวิชาชีพ	4.58	5	0.42	1.18	มากที่สุด	สอดคล้อง
2. ความรู้ในการวิเคราะห์ได้อย่างลึกซึ้ง เห็นเหตุเห็นปัจจัยเห็นองค์รวม	4.58	5	0.42	1.44	มากที่สุด	สอดคล้อง
3. ความรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรมที่พึงมี หลักธรรมมาภิบาล จักรวรรดิวัตร 12 ประการ จรรยาบรรณวิชาการหรือวิชาชีพ	4.50	5	0.50	1.11	มากที่สุด	สอดคล้อง
4. ความรู้เกี่ยวกับภารกิจขององค์กร กฎหมาย กฎระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งที่เกี่ยวข้อง	4.50	5	0.50	1.19	มากที่สุด	สอดคล้อง
5. ความรู้ในภาพใหญ่ (macro) เพื่อเข้าใจว่าตนเองเป็นฟันเฟืองในการขับเคลื่อนระบบใหญ่ เข้าใจกระบวนการ และภาพความเชื่อมโยง	4.50	5	0.50	1.19	มากที่สุด	สอดคล้อง
6. ความรู้เกี่ยวกับหลักในการทำงานร่วมกับคนอื่น	4.50	4	0.50	1.19	มากที่สุด	สอดคล้อง
7. ความรู้ทั่วไปทำให้เกิดความสามารถรอบตัว (Versatility) ที่มีผลกระทบต่อการทำงานปฏิบัติหน้าที่	4.38	5	0.62	1.26	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

แนวทางการปฏิบัติหน้าที่ราชการของ ข้าราชการบนพื้นฐานของ ความรู้และการแสวงหาความรู้	มัธย ฐาน	ฐาน นิยม	ผลต่าง ระหว่าง ฐานนิยม กับ มัธยฐาน	พิสัย ระหว่าง กว ไทม์	ระดับ คะแนน	ความ สอดคล้อง ของ ผู้เชี่ยวชาญ
วิธีการแสวงหาความรู้ :						
1. ปรับกระบวนการเรียนรู้ให้รู้จักตนเอง หมั่นตรวจสอบตนเองและศึกษาหาจุด ร่วมขององค์กร โดยเฉพาะเป้าหมายและ อุดมการณ์ขององค์กรที่อยู่ร่วมกัน	4.65	5	0.35	1.16	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
2. พัฒนาทักษะในการเสาะแสวงหา ความรู้ใหม่ ๆ ตลอดเวลาจากการเรียนรู้ใน ห้องเรียนหรือการเรียนรู้ผ่านสื่อรูปแบบ ต่าง ๆ อาทิ เอกสารในการปฏิบัติราชการ ทั้งคู่มือ หรือหนังสือเวียน หนังสือ สื่อสารมวลชน รายการทีวีที่มีประโยชน์ อินเทอร์เน็ต อินทราเน็ต e-learning และ ผู้มีประสบการณ์ตรง	4.38	5	0.62	1.26	มาก	สอดคล้อง
3. พัฒนาทักษะหัวใจนักปราชญ์ (สุ จิ ปุ ลิ) ได้แก่ สุ (สุตตะ – ฟัง) จิ (จิตตะ – คิด ได้ ระลึกได้ ก็คือมีสติ) ปุ (ปุจฉา – ถาม) ลิ (ลิขิต – จดบันทึก)	4.36	5	0.64	1.38	มาก	สอดคล้อง
4. สร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ให้เกิดขึ้น ในหน่วยงาน	4.25	5	0.75	1.33	มาก	สอดคล้อง

จากตารางที่ 4.4 ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติ
หน้าที่ราชการของข้าราชการบนพื้นฐานของความรู้และการแสวงหาความรู้ในระดับมากที่สุด 6
ข้อรายการ กล่าวคือ ความรู้ที่ข้าราชการควรมีในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ ได้แก่ ความรู้ในหน้าที่
การงานและวิชาชีพ (Mdn = 4.58) ความรู้ในการวิเคราะห์ได้อย่างลึกซึ้ง เห็นเหตุ เห็นปัจจัย เห็น

องค์กรรวม (Mdn = 4.58) รองลงมาได้แก่ ความรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรมที่พึงมี ธรรมาภิบาล จักรวรรดิวัตร 12 ประการ จรรยาบรรณวิชาการหรือวิชาชีพ (Mdn = 4.50) ส่วนวิธีการแสวงหาความรู้ คือ ปรับกระบวนการเรียนรู้ให้รู้จักตนเอง หมั่นตรวจสอบตนเองและศึกษาหาจุดร่วมขององค์กร โดยเฉพาะเป้าหมายและอุดมการณ์ขององค์กรที่อยู่ร่วมกัน (Mdn = 4.65) รองลงมาคือ พัฒนาทักษะในการเสาะแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ ตลอดเวลาจากการเรียนรู้ในห้องเรียนหรือการเรียนรู้ผ่านสื่อรูปแบบต่าง ๆ อาทิ เอกสารในการปฏิบัติราชการทั้งคู่มือ หรือหนังสือเวียน หนังสือ สื่อสารมวลชน รายการทีวีที่มีประโยชน์ อินเทอร์เน็ต อินทราเน็ต e-learning และผู้มีประสบการณ์ตรง (Mdn = 4.38) และพัฒนาทักษะหัวหน้านักปราชญ์ (Mdn = 4.36) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 แนวทางการปฏิบัติหน้าที่ราชการของข้าราชการบนพื้นฐานของคุณธรรม

แนวทางการปฏิบัติหน้าที่ราชการของ ข้าราชการบนพื้นฐานของ คุณธรรม	มัธย ฐาน	ฐาน นิยม	ผลต่าง ระหว่าง ฐานนิยม กับ มัธยฐาน	พิสัย ระหว่าง ควอ ไทล์	ระดับ คะแนน	ความ สอดคล้อง ของ ผู้เชี่ยวชาญ
1. อดทน เพียรพยายาม ขยันขันแข็ง เสียสละ อุทิศตนเพื่อส่วนรวมและใช้ สติปัญญาในการแก้ไขปัญหา	4.81	5	0.19	0.76	มากที่สุด	สอดคล้อง
2.จงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์	4.81	5	0.19	0.78	มากที่สุด	สอดคล้อง
3. ความโปร่งใส ความไม่มีข้อขัดแย้งทาง ผลประโยชน์	4.77	5	0.23	0.93	มากที่สุด	สอดคล้อง
4. ความอ่อนน้อมถ่อมตน เป็นมิตรที่ดี ของประชาชน	4.77	5	0.23	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
5. หิริโอตัมปสะ	4.65	5	0.35	1.28	มากที่สุด	สอดคล้อง
6. ไม่เอาเปรียบเพื่อนข้าราชการในการ ทำงาน เคารพในคุณค่าของผู้อื่น ศรัทธาใน ความสามารถของผู้อื่น ละอายใจต่อการ ประจบสอพอผู้มีอำนาจ	4.58	5	0.42	1.29	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

แนวทางการปฏิบัติหน้าที่ราชการของ ข้าราชการบนพื้นฐานของ คุณธรรม	มัธย ฐาน	ฐาน นิยม	ผลต่าง ระหว่าง ฐานนิยม กับ มัธยฐาน	พิสัย ระหว่าง ควอ ไทล์	ระดับ คะแนน	ความ สอดคล้อง ของ ผู้เชี่ยวชาญ
7. ความรับผิดชอบต่อสังคม ประชาชน และ งานของตน ความยึดมั่นในสัจจะ ยึดประโยชน์ ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน และรู้จักสามัคคี	4.50	5	0.50	1.19	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
8. สังคหวัตถุ 4	4.38	5	0.62	1.26	มาก	สอดคล้อง
9. โลกธรรม 8	4.36	5	0.64	1.38	มาก	สอดคล้อง
10. รักษาศีล 5	4.25	5	0.75	1.33	มาก	สอดคล้อง

จากตารางที่ 4.5 ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ราชการของข้าราชการบนพื้นฐานของคุณธรรมในระดับมากที่สุด 7 ข้อรายการ กล่าวคือ แนวทางการปฏิบัติหน้าที่ราชการของข้าราชการบนพื้นฐานของคุณธรรม ได้แก่ อดทน เพียรพยายาม ขยันขันแข็ง เสียสละ อุทิศตนเพื่อส่วนรวมและใช้สติปัญญาในการแก้ไขปัญหา (Mdn = 4.81) จงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ (Mdn = 4.81) รองลงมาได้แก่ ความโปร่งใส ความไม่มีข้อขัดแย้งทางผลประโยชน์ (Mdn = 4.77) ความอ่อนน้อมถ่อมตน เป็นมิตรที่ดีของประชาชน (Mdn = 4.77) หิริโอตตปละ (Mdn = 4.65) และไม่เอาเปรียบเพื่อนข้าราชการในการทำงาน เคารพในคุณค่าของผู้อื่น ศรัทธาในความสามารถของผู้อื่น ละอายใจต่อการประจบสอพอผู้มีอำนาจ (Mdn = 4.58) ตามลำดับ ส่วนคุณธรรมเรื่องสังคหวัตถุ 4 โลกธรรม 8 และการรักษาศีล 5 ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในระดับมาก

ตารางที่ 4.6 แนวทางการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัวของข้าราชการบนพื้นฐานของ
ความพอประมาณ

แนวทางการดำเนินชีวิตส่วนตัวและ ชีวิตครอบครัวของข้าราชการบนพื้นฐาน ของความพอประมาณ	มัธย ฐาน	ฐาน นิยม	ผลต่าง ระหว่าง ฐานนิยม กับ มัธยฐาน	พิสัย ระหว่าง คว ไทล์	ระดับ คะแนน	ความ สอดคล้อง ของ ผู้เชี่ยวชาญ
1. มีวิถีชีวิตและความสุขอยู่ในกรอบที่ตนเอง เป็นอยู่ โดยเริ่มจากคำว่า “พอ” ผลิตและ บริโภคอยู่ในระดับพอประมาณ โดยไม่ ทำให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน	4.71	5	0.29	1.23	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
2. คิดและทำในสิ่งที่ถูกต้องดีงามและมี เหตุผล ต้องมั่นใจในสิ่งที่ตนทำถูกต้อง ดีงาม โดยไม่หวั่นไหวต่อคำนิทา	4.65	5	0.35	1.28	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
3. ปฏิบัติตนตามแนวพระราชดำริ	4.65	5	0.35	1.45	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
4. ประพฤติปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี ยึด มั่นในระบอบประชาธิปไตย เป็นแบบอย่าง ที่ดีแก่ประชาชนในการดำเนินชีวิต	4.58	5	0.42	1.10	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
5. ไม่เล่นการพนัน ไม่เสพอบายมุข	4.58	5	0.42	1.29	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
6. ให้ความสำคัญด้านจิตวิญญาณ ไม่เน้น วัตถุนิยมแต่เพียงอย่างเดียว	4.50	5	0.50	1.19	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
7. เน้นความสัมพันธ์ของการอยู่ร่วมกัน ภายในครอบครัว การแลกเปลี่ยนความ คิดเห็นซึ่งกันให้เข้าใจกัน แนะนำคู่ครอง และบุตรหลานให้ดำเนินตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง	4.50	5	0.50	1.29	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
8. คบหาแต่กัลยาณมิตรเป็นแบบอย่างแก่ สมาชิกในครอบครัว	4.50	5	0.50	1.29	มาก ที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

แนวทางการดำเนินชีวิตส่วนตัวและ ชีวิตครอบครัวของข้าราชการบนพื้นฐาน ของความพอประมาณ	มัช ฐาน	ฐาน นิยม	ผลต่าง ระหว่าง ฐานนิยม กับ มัชฐาน	พิสัย ระหว่าง คว ไทล์	ระดับ คะแนน	ความ สอดคล้อง ของ ผู้เชี่ยวชาญ
9. ตระหนักถึงเป้าหมายของชีวิต ครอบครัวและส่วนตัว และไม่สร้างหนี้ให้ เป็นภาระกับตนเองและครอบครัว	4.36	5	0.64	1.38	มาก	สอดคล้อง
10. รู้จักลงทุนอย่างชาญฉลาด และ แสวงหาความรู้และโอกาสของการขยาย งานอย่างพอเหมาะพอควร	4.30	4	-0.30	1.14	มาก	สอดคล้อง
11. รู้จักคุณค่าของทรัพยากรด้วยการ Recycle หรือ Reuse ทรัพยากรในบ้าน เพื่อความประหยัดและลดมลภาวะต่อ สิ่งแวดล้อม	4.17	4	0.17	1.25	มาก	สอดคล้อง
12. กำหนดแผนการบริหารรายรับ- รายจ่ายแต่ละเดือนอย่างรอบคอบ ระมัดระวัง ทำบัญชีรายรับและรายจ่าย ทุกเดือน	4.13	4	-0.13	1.39	มาก	สอดคล้อง

จากตารางที่ 4.6 ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัวของข้าราชการบนพื้นฐานของความพอประมาณในระดับมากที่สุด 8 ข้อรายการ กล่าวคือ แนวทางการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัวของข้าราชการบนพื้นฐานของความพอประมาณ ประกอบด้วย การมีวิถีชีวิตและความสุขอยู่ในกรอบที่ตนเองเป็นอยู่ โดยเริ่มจากคำว่า “พอ” ผลิตและบริโภคอยู่ในระดับพอประมาณ โดยไม่ทำให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน (Mdn = 4.71) รองลงมาได้แก่ คิดและทำในสิ่งที่ถูกต้องดีงามและมีเหตุผล ต้องมั่นใจในสิ่งที่ตนทำถูกต้อง ดีงาม โดยไม่หวั่นไหวต่อคำนิทา (Mdn = 4.65) ปฏิบัติตนตามแนวพระราชดำริ (Mdn = 4.65) ประพฤติปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี ยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตย เป็นแบบอย่าง ที่ดีแก่ประชาชนในการดำเนินชีวิต (Mdn = 4.58) และไม่เล่นการพนัน ไม่เสพ

อบายมุข (Mdn = 4.58) ตามลำดับ ส่วนความตระหนักถึงเป้าหมายของชีวิตครอบครัวและส่วนตัว และไม่สร้างหนี้ให้เป็นภาระกับตนเองและครอบครัว การรู้จักลงทุนอย่างชาญฉลาด และแสวงหาความรู้และโอกาสของการขยายงานอย่างพอเหมาะพอควร และการรู้จักคุณค่าของทรัพยากรด้วยการ Recycle หรือ Reuse ทรัพยากรในบ้าน เพื่อความประหยัดและลดมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อม ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในระดับมาก

ตารางที่ 4.7 แนวทางการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัวของข้าราชการบนพื้นฐานของ ความมีเหตุผล

แนวทางการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัวของข้าราชการบนพื้นฐานของความมีเหตุผล	มัธยฐาน	ฐานนิยม	ผลต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน	พิสัยระหว่างควอไทล์	ระดับคะแนน	ความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ
1. ดำเนินชีวิตที่ไม่ตั้งอยู่ในความประมาท มีสติสัมปชัญญะ รู้จักกาลเทศะ และวางแผน ดำเนินชีวิตอย่างรอบคอบด้วยข้อมูลที่เพียงพอ	4.71	5	0.29	1.11	มากที่สุด	สอดคล้อง
2. ปฏิบัติตนตามแนวพระราชดำริ	4.65	5	0.35	1.08	มากที่สุด	สอดคล้อง
3. ใช้จ่ายเงินทองอย่างเหมาะสมให้คุ้มค่าตามความจำเป็น ไม่หลงยึดติดกระแสมากเกินไป และใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัด	4.65	5	0.35	1.16	มากที่สุด	สอดคล้อง
4. คิดและตัดสินใจทำอะไรจะต้องมีเหตุผล โดยพิจารณาเหตุปัจจัยหรือความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นด้วยการกระทำนั้นๆ	4.65	5	0.35	1.16	มากที่สุด	สอดคล้อง
5. ปลุกจิตสำนึกให้สมาชิกครอบครัวรู้บทบาทหน้าที่ทั้งต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ	4.58	5	0.42	1.18	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

แนวทางการดำเนินชีวิตส่วนตัวและ ชีวิตครอบครัวของข้าราชการบนพื้นฐาน ของความมีเหตุผล	มัธย ฐาน	ฐาน นิยม	ผลต่าง ระหว่าง ฐานนิยม กับ มัธยฐาน	พิสัย ระหว่าง กวอ ไทล์	ระดับ คะแนน	ความ สอดคล้อง ของ ผู้เชี่ยวชาญ
6. อธิบายได้ว่าทุกการกระทำและการ ดำเนินชีวิตเป็นไปเพื่อให้ตนและคนใน ครอบครัวมีความสุข สงบ แข็งแรง ปลอดภัย โดยไม่เบียดเบียนคนอื่น เมื่อมี มากก็พร้อมแบ่งปันให้คนอื่น	4.50	5	0.50	1.11	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
7. วางแผนชีวิตและครอบครัวที่มี เป้าหมายที่เน้นความสุข ไม่เบียดเบียน ตนเองและผู้อื่น	4.40	5	0.60	1.10	มาก	สอดคล้อง
8. รับฟังและเคารพในความคิดเห็น รับรู้ และ เข้าใจความรู้สึกของสมาชิกในครอบครัว	4.39	4	0.61	1.17	มาก	สอดคล้อง
9. พัฒนาความรู้ ความสามารถของสมาชิก ลูกหลานให้ทันสมัย ทันต่อโลกต่อเหตุการณ์	4.38	5	0.62	1.26	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
10. มีวิถีคิดแบบองค์รวมในเชิงระบบ คิดแบบบูรณาการ	4.38	5	0.62	1.26	มาก	สอดคล้อง
11. บริหารเวลาให้สมดุลและเกิด ประโยชน์ตามสมควร	4.23	4	-0.23	1.08	มาก	สอดคล้อง
12. สนทนารวมกับครอบครัวทั้งทางตรง และทางอ้อม	3.94	4	0.06	1.58	มาก	ไม่ สอดคล้อง

จากตารางที่ 4.7 ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัวของข้าราชการบนพื้นฐานของความมีเหตุผลในระดับมากที่สุด 7 ข้อรายการ กล่าวคือ แนวทางการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัวของข้าราชการบนพื้นฐานของความมีเหตุผล ประกอบด้วย ดำเนินชีวิตที่ไม่ตั้งอยู่ในความประมาท มีสติสัมปชัญญะ รู้จักกาลเทศะ และวางแผนดำเนินชีวิตอย่างรอบคอบด้วยข้อมูลที่เพียงพอ (Mdn = 4.71) รองลงมา

ได้แก่ ปฏิบัติตนตามแนวพระราชดำริ (Mdn = 4.65) ใช้จ่ายเงินทองอย่างเหมาะสมให้คุ้มค่าตามความจำเป็น ไม่หลงยึดติดกระแสมากเกินไป และใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัด (Mdn = 4.65) คิดและตัดสินใจทำอะไรจะต้องมีเหตุผลโดยพิจารณาเหตุปัจจัยหรือความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นด้วจากการกระทำนั้น ๆ (Mdn = 4.65) และปลูกจิตสำนึกให้สมาชิกครอบครัวรับบทบาทหน้าที่ทั้งต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ (Mdn = 4.58) ตามลำดับ ส่วนการวางแผนชีวิตและครอบครัวที่มีเป้าหมายที่เน้นความสุข ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น การรับฟังและเคารพในความคิดเห็น รับรู้ และเข้าใจความรู้สึกของสมาชิกในครอบครัว และมีวิถีคิดแบบองค์รวมในเชิงระบบ คิดแบบบูรณาการ ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในระดับมาก

ตารางที่ 4.8 แนวทางการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัวของข้าราชการบนพื้นฐานของการมีและสร้างระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

แนวทางการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัวของข้าราชการบนพื้นฐานของการมีและสร้างระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	มัธยฐาน	ฐานนิยม	ผลต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน	พิสัยระหว่างควอไทล์	ระดับคะแนน	ความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ
1. ประพฤติปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามทำนองครองธรรม เคารพกฎหมาย มีคุณธรรม จริยธรรม ซื่อสัตย์ สุจริต อดทน มีความเพียร และมีแบบแผนการดำรงชีวิตที่ดี	4.65	5	0.35	1.08	มากที่สุด	สอดคล้อง
2. รักษาความรักความใกล้ชิดกันในครอบครัวไว้ตลอดเวลา	4.58	5	0.42	1.04	มากที่สุด	สอดคล้อง
3. สอนบุตรธิดาให้อยู่ปฏิบัติตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง	4.58	5	0.42	1.04	มากที่สุด	สอดคล้อง
4. กระทำสิ่งใด ๆ โดยมองการณ์ไกล มีการวางแผนการดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสม เตรียมพร้อมในปัจจุบันอย่างไม่ประมาท เพื่อพร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น	4.55	5	0.45	0.99	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

แนวทางการดำเนินชีวิตส่วนตัวและ ชีวิตครอบครัวของข้าราชการบนพื้นฐาน ของการมีและสร้างระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	มัธย ฐาน	ฐาน นิยม	ผลต่าง ระหว่าง ฐานนิยม กับ มัธยฐาน	พิสัย ระหว่าง กวอ ไทล์	ระดับ คะแนน	ความ สอดคล้อง ของ ผู้เชี่ยวชาญ
5. เอาใจเขามาใส่ใจเรา ต้องทนผู้อื่นบ้าง มีความจริงใจในการประพฤติปฏิบัติ ไม่สร้างความอึดอัด หวาดระแวง หรือความหวาดกลัวให้กับผู้อื่น	4.50	5	0.50	1.19	มากที่สุด	สอดคล้อง
6. สร้างความมั่นคงให้กับตนเองและครอบครัวด้วยการออมทรัพย์ การทำประกันชีวิต ประกันภัย เป็นต้น	4.50	5	0.50	1.29	มาก	สอดคล้อง
7. มองโลกในแง่ดีและเป็นมิตรที่ดีต่อบุคคลทั่วไปและช่วยเหลือผู้อื่น	4.41	4	-0.41	1.04	มาก	สอดคล้อง
8. ใฝ่หาความรู้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ด้วยการเปิดโลกทัศน์ การอ่านหนังสือ ศึกษาธรรมะ แสวงหาประสบการณ์ชีวิต เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ และการเข้าร่วมกระบวนการทางสังคม	4.32	4	-0.32	1.07	มาก	สอดคล้อง
9. ออกกำลังกายและบริหารจัดการให้ผ่อนคลาย	4.30	4	-0.30	1.14	มาก	สอดคล้อง
10. ทำบุญชดเชยรับ-รายจ่าย ลด ละ เลิก อบายมุข สิ่งชั่วร้ายมอมเมา	4.07	5	0.93	1.61	มาก	ไม่ สอดคล้อง

จากตารางที่ 4.8 ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัวของข้าราชการบนพื้นฐานของการมีและสร้างระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีในระดับมากที่สุด 5 ข้อรายการ กล่าวคือ แนวทางการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัวของข้าราชการบนพื้นฐานของการมีและสร้างระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ประกอบด้วย การประพฤติปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม เคารพกฎหมาย มีคุณธรรม จริยธรรม

ชื้อศักดิ์ สุจริต อดทน มีความเพียร และมีแบบแผนการดำรงชีวิตที่ดี (Mdn = 4.65) รองลงมา ได้แก่ รักษาความรักความใกล้ชิดกันในครอบครัวไว้ตลอดเวลา (Mdn = 4.58) สอนบุตรธิดาให้ ปฏิบัติตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (Mdn = 4.58) กระทบสิ่งใด ๆ โดยมองการณ์ไกล (Mdn = 4.55) เอาใจเขามาใส่ใจเรา ต้องทนผู้อื่นบ้าง มีความจริงใจในการประพฤติปฏิบัติ ไม่สร้างความ อึดอัด หวาดระแวง หรือความหวาดกลัวให้กับผู้อื่น (Mdn = 4.50) และสร้างความมั่นคงให้กับ ตนเองและครอบครัวด้วยการออมทรัพย์ การทำประกันชีวิต ประกันภัย เป็นต้น (Mdn = 4.50) ส่วนมองโลกในแง่ดีและเป็นมิตร ที่ดีต่อบุคคลทั่วไปและช่วยเหลือผู้อื่น และใฝ่หาความรู้พัฒนา ตนเองอย่างต่อเนื่องด้วยการเปิดโลกทัศน์ การอ่านหนังสือ ศึกษาธรรมชาติ แสวงหาประสบการณ์ ชีวิต เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ และการเข้าร่วมกระบวนการทางสังคม ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้อง กันในระดับมาก ในขณะที่การทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย ลด ละ เลิกอบายมุข สิ่งชั่วร้าย ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกัน

ตารางที่ 4.9 ความรู้ที่ข้าราชการควรมีในการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัว

ความรู้ที่ข้าราชการควรมีในการ ดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัว	มัธย ฐาน	ฐาน นิยม	ผลต่าง ระหว่าง ฐานนิยม กับ มัธยฐาน	พิสัย ระหว่าง กวอ ไทล์	ระดับ คะแนน	ความ สอดคล้อง ของ ผู้เชี่ยวชาญ
1. ความรู้ในการทำมาหากินเพื่อเลี้ยง ครอบครั้ว การบริหารเงินส่วนตัว	4.71	5	0.29	0.97	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
2. ความรู้ในการครองเรือน ครองตน จิตวิทยาครอบครัว การวางแผนครอบครัว	4.65	5	0.35	1.02	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
3. ความรู้ในการดำรงตนอย่างเป็นสุข (ทั้ง สุขภาพกายและสุขภาพจิต) และการทำ ให้สังคมโดยส่วนรวมมีสันติสุข	4.50	5	0.50	1.05	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
4. ความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของ สังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง วิธีแห่งอำนาจ วัฒนธรรม การจัดการ ทรัพยากร สิ่งแวดล้อม การอยู่อาศัย ทั้ง ในและนอกประเทศ ฯลฯ	4.50	5	0.50	1.11	มาก ที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

ความรู้ที่ข้าราชการควรมีในการ ดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัว	มัธย ฐาน	ฐาน นิยม	ผลต่าง ระหว่าง ฐานนิยม กับ มัธยฐาน	พิสัย ระหว่าง ควอ ไทล์	ระดับ คะแนน	ความ สอดคล้อง ของ ผู้เชี่ยวชาญ
5. คุณธรรมของภรรยา การศึกษาใน แก่นแท้ของชีวิต ให้เวลาในการฝึกปฏิบัติ ธรรม รักษาศีล ทำสมาธิ เพื่อพัฒนาให้ก่อ เกิดปัญญา	4.50	5	0.50	1.19	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
6. ความรู้ทุกประเภท สาขา ในเชิง สร้างสรรค์ที่ตัวเองถนัด ขึ้นอยู่กับต้นทุน ทางชีวิต บุคลิก และสติปัญญาของแต่ละ บุคคล	4.30	4	0.30	1.14	มาก	สอดคล้อง
7. ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ สามารถประยุกต์ใช้กับงาน หรือ ชีวิตประจำวัน	4.40	4	-0.40	1.10	มาก	สอดคล้อง
8. ความรู้ที่มาจากการศึกษาจากผู้ที่มี ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตและ อาชีพ	4.27	4	-0.27	0.96	มาก	สอดคล้อง

จากตารางที่ 4.9 ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันเกี่ยวกับความรู้ที่ข้าราชการควรมีในการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัวในระดับมากที่สุด 5 ข้อรายการ กล่าวคือ ความรู้ที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัวของข้าราชการ ประกอบด้วย ความรู้ในการทำมาหากินเพื่อเลี้ยงครอบครัว การบริหารเงินส่วนตัว (Mdn = 4.71) รองลงมาได้แก่ ความรู้ในการครองเรือน ครองตน จิตวิทยาครอบครัว การวางแผนครอบครัว (Mdn = 4.65) ความรู้ในการดำรงตนอย่างมีความสุข (ทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต) และการทำให้สังคมโดยส่วนรวมมีสันติสุข (Mdn = 4.50) และคุณธรรมของภรรยา การศึกษาในแก่นแท้ของชีวิต ให้เวลาในการฝึกปฏิบัติธรรม รักษาศีล ทำสมาธิ เพื่อพัฒนาให้ก่อเกิดปัญญา (Mdn = 4.50) ตามลำดับ ส่วนความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่สามารถประยุกต์ใช้กับงานหรือชีวิตประจำวัน

ความรู้ทุกประเภท ทุกสาขาในเชิงสร้างสรรค์ที่ตัวเองถนัด ขึ้นอยู่กับต้นทุนทางชีวิต บุคลิก และ สติปัญญาของแต่ละบุคคล และความรู้ที่มาจากการศึกษาจากผู้ที่มีประสบการณ์สำเร็จในการดำเนิน ชีวิตและอาชีพผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในระดับมาก

ตารางที่ 4.10 คุณธรรมที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัวของข้าราชการ

คุณธรรมที่จำเป็นในการดำเนินชีวิต ส่วนตัวและชีวิตครอบครัวของข้าราชการ	มัธยฐาน	ฐานนิยม	ผลต่าง ระหว่าง ฐานนิยม กับ มัธยฐาน	พิสัย ระหว่าง กวอไทล์	ระดับ คะแนน	ความ สอดคล้อง ของ ผู้เชี่ยวชาญ
1. ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ตนเอง และธรรมชาติ ที่เราอาศัยอยู่	4.85	5	0.15	0.65	มากที่สุด	สอดคล้อง
2. หิริ โอตตัปปะ	4.81	5	0.19	0.76	มากที่สุด	สอดคล้อง
3. ความไม่ประมาท ความรับผิดชอบ ความยุติธรรม ความรัก ความอบอุ่น และความสามัคคี	4.81	5	0.19	0.76	มากที่สุด	สอดคล้อง
4. อธิธำมท 4	4.81	5	0.19	0.78	มากที่สุด	สอดคล้อง
5. คิดดี พูดดี ทำดี	4.81	5	0.19	0.78	มากที่สุด	สอดคล้อง
6. ความพึงพอใจในฐานะและความเป็นอยู่เท่าที่ความสุจริตสร้างให้ได้	4.77	5	0.23	0.88	มากที่สุด	สอดคล้อง
7. ภูมิใจในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ มีความเข้าใจ เห็นอกเห็นใจกัน ยอมรับ ความต่าง	4.77	5	0.23	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
8. ฆราวาสธรรมหรือธรรมะของผู้ครองเรือน	4.71	5	0.29	1.03	มากที่สุด	สอดคล้อง
9. สังคหวัตถุ 4	4.71	5	0.29	1.03	มากที่สุด	สอดคล้อง
10. โลกธรรม 8	4.71	5	0.29	1.11	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

คุณธรรมที่จำเป็นในการดำเนินชีวิต ส่วนตัวและชีวิตครอบครัวของข้าราชการ	มัธย ฐาน	ฐาน นิยม	ผลต่าง ระหว่าง ฐานนิยม กับ มัธยฐาน	พิสัย ระหว่าง ควอ ไทล์	ระดับ คะแนน	ความ สอดคล้อง ของ ผู้เชี่ยวชาญ
11. พรหมวิหาร 4	4.65	5	0.35	1.08	มากที่สุด	สอดคล้อง
12. คีล 5	4.65	5	0.35	1.16	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 4.10 ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันเกี่ยวกับคุณธรรมที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัวของข้าราชการในระดับมากที่สุดทุกข้อรายการ กล่าวคือคุณธรรมที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัวของข้าราชการ ประกอบด้วย ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ตนเอง และธรรมชาติที่เราอาศัยอยู่ (Mdn = 4.85) รongลงมาได้แก่ หิริโอตตัปปะ (Mdn = 4.81) ความไม่ประมาท ความรับผิดชอบ ความยุติธรรม ความรัก ความอบอุ่น และความสามัคคีภายในครอบครัว (Mdn = 4.81) อิทธิบาท 4 (Mdn = 4.81) และ คิิตดี พุคคิ ทำดี (Mdn = 4.81)

1.2 ผลกระทบทางด้านบวกและด้านลบของการดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่อการปฏิบัติราชการและการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัว

ผลกระทบทางด้านบวกและด้านลบของการดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่อการปฏิบัติราชการและการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัว ตามทัศนะของผู้เชี่ยวชาญ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.11 ผลกระทบทางด้านบวกของการดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่อการปฏิบัติราชการ

ผลกระทบทางด้านบวกของการดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่อการปฏิบัติราชการ	มัธยฐาน	ฐานนิยม	ผลต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน	พิสัยระหว่างควอไทล์	ระดับคะแนน	ความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ
1. มีวิสัยทัศน์ ไม่นิ่งเฉย เมื่อเขาสามารถแก้ปัญหาและมีภูมิคุ้มกันที่จะสามารถฝ่าวิกฤตต่าง ๆ ได้ พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเท่าทัน	4.81	5	0.19	0.74	มากที่สุด	สอดคล้อง
2. ทำให้เป็นข้าราชการที่ดี มีจรรยาบรรณ	4.77	5	0.23	0.84	มากที่สุด	สอดคล้อง
3. ทำให้ผู้ปฏิบัติมีหลักยึดเหนี่ยว ไม่ฟุ้งเฟ้อ จะทำการสิ่งใดก็ระมัดระวังรอบคอบ	4.77	5	0.23	0.88	มากที่สุด	สอดคล้อง
4. การเจริญรอยตามพระราชดำรัสถือเป็นมงคลแก่ชีวิตของผู้ปฏิบัติ	4.71	5	0.29	0.97	มากที่สุด	สอดคล้อง
5. เป็นคนมีความรู้ มีเหตุผล มีคุณธรรม เป็นที่รักใคร่ของทุกคน มีความก้าวหน้าในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ	4.71	5	0.29	1.03	มากที่สุด	สอดคล้อง
6. อยู่เย็นเป็นสุข	4.65	5	0.35	1.08	มากที่สุด	สอดคล้อง
7. มีความสุขใจในการทำงานและผลสำเร็จจากการทำงาน ไม่โลภ ไม่มีกิเลส ตัณหา ในทางที่ไม่สมควร	4.58	5	0.42	0.99	มากที่สุด	สอดคล้อง
8. ได้รับความเชื่อถือ ได้รับความเกียรติ เป็นที่เคารพนับถือของผู้อื่น	4.40	4	0.60	1.10	มาก	สอดคล้อง

จากตารางที่ 4.11 ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันต่อผลกระทบทางด้านบวกของการดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่อการปฏิบัติราชการในระดับมากที่สุด

เกือบทุกข้อรายการ กล่าวคือ การดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงส่งผลกระทบต่อทางด้านบวกต่อการปฏิบัติราชการ ทำให้มีวิสัยทัศน์ ไม่นิ่งเฉย เกื้องซา สามารถแก้ปัญหาและมีภูมิคุ้มกันที่จะสามารถฝ่าวิกฤตต่าง ๆ ได้ พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเท่าทัน (Mdn = 4.81) รองลงมาได้แก่ ทำให้เป็นข้าราชการที่ดี มีจรรยาบรรณ (Mdn = 4.77) ทำให้ผู้ปฏิบัติมีหลักยึดเหนี่ยว ไม่ฟุ้งเฟ้อ จะทำการสิ่งใดก็ระมัดระวัง รอบคอบ (Mdn = 4.77) การเจริญรอยตามพระราชดำรัสถือเป็นมงคลแก่ชีวิตของผู้ปฏิบัติ (Mdn = 4.71) และเป็นคนมีความรู้ มีเหตุผล มีคุณธรรม เป็นที่รักใคร่ของทุกคน มีความก้าวหน้าในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ (Mdn = 4.71) และอยู่เย็น เป็นสุข (Mdn = 4.65) ตามลำดับ ส่วนการได้รับความเชื่อถือ ได้รับเกียรติ เป็นที่เคารพนับถือของผู้อื่น ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในระดับมาก

ตารางที่ 4.12 ผลกระทบทางด้านลบของการดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่อการปฏิบัติราชการ

ผลกระทบทางด้านลบของการดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่อการปฏิบัติราชการ	มัธยฐาน	ฐานนิยม	ผลต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน	พิสัยระหว่างควอไทล์	ระดับคะแนน	ความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ
1. ไม่มี	4.85	5	0.15	0.65	มากที่สุด	สอดคล้อง
2. ต้องมีความเพียร อดทน อย่างสูงทำในสิ่งที่ทวนกระแสสังคม กระแสโลก (ทุนนิยม วัตถุนิยม บริโภคนิยม)	4.81	5	0.19	0.83	มากที่สุด	สอดคล้อง
3. อาจมีประเด็นเรื่อง “ความคิดริเริ่มหรือนวัตกรรม” และเรื่อง “คิดใหญ่ ฝันให้ไกล” หากมีความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่ดีพอ	4.28	5	0.72	1.22	มาก	สอดคล้อง
4. การเกิดผลตามวัตถุประสงค์อาจใช้ระยะเวลาอันยาวนานวิธีการที่ใช้อาจไม่เป็นรูปธรรม	4.00	5	0.00	0.92	มาก	สอดคล้อง
5. หากไม่มีความเข้าใจในหลักปรัชญาฯ ก็จะทำให้เข้าใจว่าความพอเพียง คือ ความพอใจของแต่ละคน ทำให้ความพอเพียงไม่มีที่สิ้นสุด	4.00	4	0.00	1.25	มาก	สอดคล้อง

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

ผลกระทบทางด้านลบของการดำเนินชีวิต ภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่อ การปฏิบัติราชการ	มัธย ฐาน	ฐาน นิยม	ผลต่าง ระหว่าง ฐานนิยม กับ มัธยฐาน	พิสัย ระหว่าง คว ไทล์	ระดับ คะแนน	ความ สอดคล้อง ของ ผู้เชี่ยวชาญ
6. คนที่ไม่เข้าใจอาจมองว่าไม่ทันสมัย ถ้า หันเหก็จะไม่มีความสุขใจ	4.07	5	0.93	1.61	มาก	ไม่ สอดคล้อง
7. หากไม่เข้าใจคำว่าเหตุผลในเชิง รูปธรรม ทำให้บางคนใช้เหตุผลเข้าข้าง ตัวเองก็จะก่อให้เกิดปัญหาต่อสังคม	3.72	4	0.28	1.53	มาก	ไม่ สอดคล้อง
8. หากความพอเพียงเป็นไปในทางลบ หรือต่ำ ทำให้คนขี้เกียจ ไม่กระตือรือร้น	3.50	3	-0.50	1.48	มาก	ไม่ สอดคล้อง

จากตารางที่ 4.12 ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในระดับมากที่สุดว่า การดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่มีผลกระทบทางด้านลบต่อการปฏิบัติราชการ (Mdn = 4.85) แต่อย่างไรก็ตามการปฏิบัติราชการภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อาจทำให้ผู้ปฏิบัติต้องมีความเพียร อดทนอย่างสูง เพื่อทำในสิ่งที่ทวนกระแสสังคม กระแสโลก (ทุนนิยม วัตถุนิยม บริโภคนิยม) (Mdn = 4.81) ส่วนอาจมีประเด็นเรื่อง “ความคิดริเริ่มหรือนวัตกรรม” และเรื่อง “คิดใหญ่ ฝันให้ไกล” หากมีความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่ดีพอ (Mdn = 4.28) และการเกิดผลตามวัตถุประสงค์อาจใช้เวลานานวิธีการที่ใช้อาจไม่เป็นรูปธรรม (Mdn = 4.00) ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในระดับมาก ในขณะที่ คนที่ไม่เข้าใจอาจมองว่าไม่ทันสมัย ถ้าหันเหก็จะไม่มีความสุขใจ หากไม่มีความเข้าใจในหลักปรัชญาฯ ก็จะเข้าใจว่าความพอเพียง คือ ความพอใจของแต่ละคน ทำให้ความพอเพียงไม่มีที่สิ้นสุด หากความพอเพียงเป็นไปในทางลบหรือต่ำ ทำให้คนขี้เกียจ ไม่กระตือรือร้น ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกัน

ตารางที่ 4.13 ผลกระทบทางด้านบวกของการดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่อการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัว

ผลกระทบทางด้านบวกของ การดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงต่อการดำเนินชีวิต ส่วนตัวและชีวิตครอบครัว	มัธย ฐาน	ฐาน นิยม	ผลต่าง ระหว่าง ฐานนิยม กับ มัธยฐาน	พิสัย ระหว่าง กวอ ไทล์	ระดับ คะแนน	ความ สอดคล้อง ของ ผู้เชี่ยวชาญ
1. รู้จักสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้แก่ตนเอง ทำให้ การดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างราบรื่น มี หลักธรรมประจำใจ ไม่ถูกบีบรัดให้ต้อง ปฏิบัติใน สิ่งที่ไม่เหมาะสม มีภูมิคุ้มกันต่อ วิกฤตเศรษฐกิจ รู้เท่าทันโลกที่เปลี่ยนแปลง	4.89	5	0.11	0.61	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
2. นำไปสู่สังคมที่อบอุ่น สงบสุขของ พลเมือง ประเทศชาติมั่นคง	4.89	5	0.11	0.61	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
3. มีความเย็นกาย เย็นใจ (สุขกาย สุขใจ) อยู่ดีมีสุขอย่างยั่งยืน	4.85	5	0.15	0.65	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
4. ปรับกระบวนการความคิดของตนเองและ ครอบครัวให้เป็นผู้ที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ อย่างซื่อสัตย์ สุจริต มีความขยัน อดทน อดออม ด้วยปัญญาความสามารถ	4.85	5	0.15	0.65	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
5. ครอบครัวกระทำความดีไม่เบียดเบียน ผู้อื่น รู้จักการแบ่งปัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	4.85	5	0.15	0.65	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
6. มั่นคงในการดำรงชีวิต พึ่งตนเองได้ มี หลักประกันในอนาคตเป็นครอบครัวที่มีความ อบอุ่นความสุข มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน	4.81	5	0.19	0.76	มาก ที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 4.13 ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันต่อผลกระทบทางด้านบวกของการดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่อการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัวในระดับมากที่สุดทุกข้อรายการ โดยผลกระทบทางด้านบวกคาดว่าจะเกิดขึ้นมากที่สุด ได้แก่ รู้จักสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้แก่ตนเอง ทำให้การดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างราบรื่น มีหลักธรรมประจำใจ

ไม่ถูกบีบรัดให้ต้องปฏิบัติในสิ่งที่ไม่เหมาะสม (Mdn = 4.89) นำไปสู่สังคมที่อบอุ่น สงบสุขของพลเมือง ประเทศชาติมั่นคง (Mdn = 4.89) รองลงมาได้แก่ มีความเป็นกาย เ็นใจ (สุขกาย สุขใจ) อยู่ดีมีสุขอย่างยั่งยืน (Mdn = 4.85) ปรับกระบวนการความคิดของตนเองและครอบครัวให้เป็นผู้ที่สามารถดำรงชีวิตได้อย่างซื่อสัตย์ สุจริต มีความขยัน อดทน อดออม ด้วยปัญญาความสามารถ (Mdn = 4.85) และครอบครัวกระทำความดีไม่เบียดเบียนผู้อื่น รู้จักการแบ่งปัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ (Mdn = 4.85) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.14 ผลกระทบทางด้านลบของการดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่อการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัว

ผลกระทบทางด้านลบของ การดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงต่อการดำเนินชีวิต ส่วนตัวและชีวิตครอบครัว	มัธย ฐาน	ฐาน นิยม	ผลต่าง ระหว่าง ฐานนิยม กับ มัธยฐาน	พิสัย ระหว่าง คว ไทล์	ระดับ คะแนน	ความ สอดคล้อง ของ ผู้เชี่ยวชาญ
1. ไม่มี	4.89	5	0.11	0.61	มากที่สุด	สอดคล้อง
2. ต้องมีความเพียร อดทน อย่างสูงทำใน สิ่งที่ทวนกระแสสังคม กระแสโลก (ทุน นิยม วัตถุนิยม บริโภคนิยม)	4.58	5	0.42	1.29	มากที่สุด	สอดคล้อง
3. ใช้ระยะเวลานานในการปฏิบัติ	3.70	4	0.30	1.33	มาก	สอดคล้อง
4. อาจหวั่นไหว ถ้าไม่มั่นคงในสิ่งที่ ตนเองเชื่อและปฏิบัติ อาจต้องอดทนต่อ เสียงนินทาหรือแม้แต่ก้าวหน้าช้ากว่าผู้อื่น	3.72	4	0.28	1.70	มาก	ไม่ สอดคล้อง
5. อาจถูกมองว่าไม่ทันสมัย และเป็นทุกข์ ถ้าเปรียบเทียบกับผู้คนร่วมสมัยที่มีสถานะ ดีกว่า	3.64	2	0.36	2.03	มาก	ไม่ สอดคล้อง

จากตารางที่ 4.14 ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในระดับมากที่สุดว่า การดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่มีผลกระทบทางด้านลบต่อการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัว (Mdn = 4.89) แต่อย่างไรก็ตามอาจทำให้ผู้ปฏิบัติต้องมีความเพียร

อดทนอย่างสูงทำในสิ่งที่ทวนกระแสสังคม กระแสโลก (ทุนนิยม วัตถุนิยม บริโภคนิยม) (Mdn = 4.58) ส่วนการดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงใช้ระยะเวลานานในการปฏิบัติ ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในระดับมาก (Mdn = 3.70) ในขณะที่ประเด็นการดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอาจเกิดความหวั่นไหว ถ้าไม่มั่นคงในสิ่งที่ตนเองเชื่อและปฏิบัติ อาจต้องอดทนต่อเสียงนินทา หรือแม้แต่ก้าวหน้าช้ากว่าผู้อื่น ใช้ระยะเวลานานในการปฏิบัติ และอาจถูกมองว่าไม่ทันสมัย และเป็นทุกซ์ ถ้าเปรียบเทียบกับผู้คนร่วมสมัยที่มีสถานะดีกว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกันในประเด็นดังกล่าว

2. แนวทางการพัฒนาข้าราชการไทยให้มีรูปแบบการดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

แนวทางการพัฒนาข้าราชการไทยให้มีรูปแบบการดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามทัศนะของผู้เชี่ยวชาญ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.15 แนวทางการพัฒนาข้าราชการไทยให้มีรูปแบบการดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

แนวทางการพัฒนาข้าราชการ ให้มีรูปแบบการดำเนินชีวิต ภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	มัธย ฐาน	ฐาน นิยม	ผลต่าง ระหว่าง ฐานนิยม กับ มัธยฐาน	พิสัย ระหว่าง คว ไทล์	ระดับ คะแนน	ความ สอดคล้อง ของ ผู้เชี่ยวชาญ
ด้านวิธีการพัฒนาข้าราชการ						
1. พัฒนาให้ข้าราชการปฏิบัติตามแนวพระราชดำริ	4.89	5	0.11	0.61	มากที่สุด	สอดคล้อง
2. สร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เรียนรู้กระบวนการทางสายกลาง คิดเป็น ทำเป็น และต้องทำให้ข้าราชการเห็นคุณค่า ศรัทธา และน้อมนำไปปฏิบัติอย่างจริงจัง	4.85	5	0.15	0.65	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 4.15 (ต่อ)

แนวทางการพัฒนาข้าราชการ ให้มีรูปแบบการดำเนินชีวิต ภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	มัธย ฐาน	ฐาน นิยม	ผลต่าง ระหว่าง ฐานนิยม กับ มัธยฐาน	พิสัย ระหว่าง กว ไต้	ระดับ คะแนน	ความ สอดคล้อง ของ ผู้เชี่ยวชาญ
3. ปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์และค่านิยม ในการปฏิบัติงานในหน้าที่และการดำเนิน ชีวิตอยู่บนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนการมีแบบอย่างที่ดีจาก ผู้บังคับบัญชา	4.71	5	0.29	0.92	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
4. จัดโครงการนำร่ององค์กรภาครัฐ แห่งความพอเพียงและขยายผลสำเร็จไปสู่ องค์กรอื่นๆ เพื่อให้ฝึกทำโครงการใน หน่วยงาน เช่น โครงการประหยัด อดออม อาชีพเสริม สหกรณ์ เป็นต้น	4.65	5	0.35	1.08	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
5. จัดศึกษาดูงาน โครงการพระราชดำริ ที่เป็นต้นแบบ หรือตัวอย่างภาคเอกชน ที่ประสบความสำเร็จ	4.65	5	0.35	1.16	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
6. ส่งเสริมการออม และส่งเสริมให้มี ความรู้ ความเข้าใจรูปแบบการออม การ ลงทุนแบบต่างๆ เพื่ออนาคต	4.58	5	0.42	1.10	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
<u>ด้านระบบสนับสนุน</u>						
1. กำหนดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง เป็นนโยบายของรัฐ ที่ข้าราชการ ทุกคนต้องปฏิบัติ	4.92	5	0.08	0.58	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
2. ให้ความสำคัญกับการพัฒนา ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงาน เนื่องจากเป็น ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเจริญก้าวหน้าของ องค์กร ขณะเดียวกัน “คน” จะเป็นปัจจัย กำหนดประสิทธิภาพของราชการ จึงเป็น ความสมดุลที่ต้องคำนึงถึงเสมอระหว่างคน กับงาน	4.85	5	0.15	0.65	มาก ที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 4.15 (ต่อ)

แนวทางการพัฒนาข้าราชการให้มีรูปแบบการดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	มัธยฐาน	ฐานนิยม	ผลต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน	พิสัยระหว่างควอไทล์	ระดับคะแนน	ความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ
3. สนับสนุนองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization)	4.81	5	0.19	0.76	มากที่สุด	สอดคล้อง
4. สร้างสภาพแวดล้อมที่ดี ส่งเสริมสนับสนุนให้คนในบ้านเมืองปฏิบัติพร้อมเพียงกัน อย่างต่อเนื่อง ให้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นตามหลักนี้ให้มาก	4.81	5	0.19	0.74	มากที่สุด	สอดคล้อง
5. ประเมินผลการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และพัฒนาการปฏิบัติตามให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	4.77	5	0.23	0.88	มากที่สุด	สอดคล้อง
6. ปรับโครงสร้างการให้ผลตอบแทนที่เหมาะสมและเป็นธรรมต่อสภาพเศรษฐกิจ เพื่อให้ข้าราชการไม่ต้องดิ้นรนคอร์รัปชั่น	4.71	5	0.29	1.03	มากที่สุด	สอดคล้อง
7. ให้องค์กรส่งเสริมผู้ที่ทำความดี เพื่อเป็นขวัญกำลังใจแก่ผู้ที่ทำความดียกย่องชื่นชม และสร้างค่านิยมให้เกิดเป็นวัฒนธรรมองค์กร และวัฒนธรรมของชาติ	4.65	5	0.35	1.02	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 4.15 ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันต่อแนวทางการพัฒนาข้าราชการให้มีรูปแบบการดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมากที่สุดทุกข้อรายการ โดยระบบสนับสนุนที่ควรดำเนินการมากที่สุดในการพัฒนาข้าราชการฯ ประกอบด้วย กำหนดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นนโยบายของรัฐ ที่ข้าราชการทุกคนต้องปฏิบัติ (Mdn = 4.92) รองลงมาได้แก่ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงาน (Mdn = 4.85) สนับสนุนองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) (Mdn = 4.81)

สร้างสภาพแวดล้อมที่ดี ส่งเสริมสนับสนุนให้คนในบ้านเมืองปฏิบัติพร้อมเพียงกันอย่างต่อเนื่องให้
แลกเปลี่ยนความคิดเห็นตามหลักนี้ให้มาก (Mdn = 4.81) ประเมินผลการปฏิบัติตามหลักปรัชญา
เศรษฐกิจพอเพียง และพัฒนาการปฏิบัติตามให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (Mdn
= 4.77) ปรับโครงสร้างการให้ผลตอบแทนที่เหมาะสมและเป็นธรรมต่อสภาพเศรษฐกิจ เพื่อให้
ข้าราชการไม่ต้องดิ้นรนคอร์รัปชัน (Mdn = 4.71) และให้รางวัลส่งเสริมผู้ที่ทำความดี เพื่อเป็นขวัญ
กำลังใจแก่ผู้ที่กระทำความดียกย่อง ชื่นชม และสร้างค่านิยมให้เกิดเป็นวัฒนธรรมองค์กร และ
วัฒนธรรมของชาติ (Mdn = 4.65) ส่วนวิธีการในการพัฒนาข้าราชการฯ ที่ควรดำเนินการมาก
ที่สุด ประกอบด้วย พัฒนาให้ข้าราชการปฏิบัติตามแนวพระราชดำริ (Mdn = 4.89) สร้าง
ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เรียนรู้กระบวนการทางสายกลาง
คิดเป็น ทำเป็น และต้องทำให้ข้าราชการเห็นคุณค่า ศรัทธา และน้อมนำไปปฏิบัติอย่างจริงจัง
(Mdn = 4.85) ปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศนคติและค่านิยมในการปฏิบัติงานในหน้าที่และการดำเนิน
ชีวิตให้อยู่บนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนการมีแบบอย่างที่ดีจากผู้บังคับบัญชา (Mdn
= 4.71) จัดโครงการนำร่ององค์กรภาครัฐแห่งความพอเพียงและขยายผลสำเร็จไปสู่องค์กรอื่นๆ
เพื่อให้ฝึกทำโครงการในหน่วยงาน เช่น โครงการประหยัด อดออม อาชีพเสริม สหกรณ์ (Mdn
= 4.65) จัดศึกษาดูงานโครงการพระราชดำริที่เป็นต้นแบบ หรือตัวอย่างภาคเอกชนที่ประสบ
ความสำเร็จ (Mdn = 4.65) ส่งเสริมการออม และส่งเสริมให้มีความรู้ ความเข้าใจรูปแบบการ
ออมการลงทุนแบบต่างๆ เพื่ออนาคต (Mdn = 4.58) ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง รูปแบบการดำเนินชีวิตของข้าราชการไทยภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาว่าข้าราชการจะมีแนวทางการดำเนินชีวิต ทั้งในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ และการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัว ภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างไร และแนวทางในการพัฒนาข้าราชการให้มีรูปแบบการดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงควรเป็นอย่างไร กลุ่มตัวอย่างเป็นข้าราชการที่ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งระดับ 9 ขึ้นไป และ/หรือเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญหรือประสบการณ์การทำงานด้านข้าราชการ/เศรษฐกิจพอเพียง และยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัย จำนวน 22 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้เป็นเครื่องมือของการวิจัยตามเทคนิคของเดลฟาย ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยทางไปรษณีย์ โดยใช้แบบสอบถามทั้งหมด 3 รอบ รอบแรกเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิดเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นโดยอิสระเกี่ยวกับแนวทางการทางการดำเนินชีวิต ทั้งในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ และการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัว ภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และแนวทางในการพัฒนาข้าราชการให้มีรูปแบบการดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แล้วทำการวิเคราะห์จัดกลุ่มจากแบบสอบถามรอบที่ 1 สำหรับแบบสอบถามรอบที่ 2 ผู้วิจัยรวบรวมความคิดเห็นที่ได้จากการตอบแบบสอบถามปลายเปิดในรอบแรกจากผู้เชี่ยวชาญ นำมาสร้างเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินชีวิตของข้าราชการไทยภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และแนวทางในการพัฒนาข้าราชการให้มีรูปแบบการดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้แบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) แล้วส่งให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านให้นำนักความคิดเห็นของแต่ละข้อความ ส่วนแบบสอบถามรอบที่ 3 ผู้วิจัยนำคำตอบที่ได้รับจากผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดในรอบที่ 2 มาคำนวณหาค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแต่ละข้อความ แล้วสร้างเป็นแบบสอบถามฉบับใหม่ที่ใช้ข้อความเดิม โดยแสดงตำแหน่งของค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ และตำแหน่งที่ผู้เชี่ยวชาญตอบ แล้วทำการวิเคราะห์และเสนอผลในรูปของข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องและไม่สอดคล้องกัน โดยพิจารณาจากค่าค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ผู้วิจัยนำข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันทั้งในแง่ของค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ มาสรุปเป็นความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินชีวิตของข้าราชการไทยภายใต้

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และแนวทางในการพัฒนาข้าราชการให้มีรูปแบบการดำเนินชีวิต ภายใต้อัตลักษณ์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1. สรุปการวิจัย

จากความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่นำมาวิเคราะห์ด้วยเทคนิคเดลฟาย พบว่า รูปแบบการดำเนินชีวิตของข้าราชการไทยภายใต้อัตลักษณ์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และแนวทางในการพัฒนาข้าราชการให้มีรูปแบบการดำเนินชีวิตภายใต้อัตลักษณ์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ควรมี ลักษณะ ดังต่อไปนี้

1.1 รูปแบบการดำเนินชีวิตของข้าราชการไทยภายใต้อัตลักษณ์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1.1.1 การปฏิบัติหน้าที่ราชการ

1) การปฏิบัติหน้าที่ราชการของข้าราชการบนพื้นฐานของความพอประมาณ ประกอบด้วย (1) บริหารงบประมาณและทรัพยากรของทางราชการอย่างรู้คุณค่า ประหยัดและมีประสิทธิภาพ (2) ปฏิบัติหน้าที่ตามกรอบของระดับตำแหน่งและภารกิจที่กำหนด (Job description) หรือหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างมีศักดิ์ศรี มีสติ มีความสุข ด้วยความรับผิดชอบ ขยันทุ่มเท และเสียสละ มีความรู้ดี มีระเบียบวินัย และมีคุณธรรม คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม (3) ให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงาน (4) มีจิตสำนึกในการดำรงชีวิตที่สมดุล ใช้ชีวิตให้เหมาะสมกับรายได้และฐานะทางเศรษฐกิจ (5) ประพฤติปฏิบัติตนเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น (6) ปฏิบัติตนตามแนวพระราชดำริ และ (7) บริหารเวลาอย่างมีประสิทธิภาพ รู้จักใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ ไม่เบียดบังเวลาราชการ ทำงานอย่างอื่น

2) การปฏิบัติหน้าที่ราชการของข้าราชการบนพื้นฐานของความมีเหตุผล ประกอบด้วย (1) เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงาน ผู้ใต้บังคับบัญชา แสดงความคิดเห็นและศักยภาพในการทำงาน (2) ส่งเสริมสนับสนุนผู้ร่วมงาน ผู้ใต้บังคับบัญชา ตามระบบคุณธรรม ความสามารถ ยึดถือผลงานเป็นหลัก (3) ตัดสินใจดำเนินการหรือปฏิบัติงานในเรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุผลตามหลักวิชาการ หลักกฎหมาย หลักศีลธรรม หลักจริยธรรม และวัฒนธรรมที่ดีงาม (4) ปฏิบัติตนตามแนวพระราชดำริ (5) ศึกษาและเข้าใจในหน้าที่หรือภาระความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมาย อย่างดีที่สุด รู้ลึก รู้จริงในงานที่ทำ (6) ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความระมัดระวังรอบคอบ ถูกต้องตามระเบียบ มีวิจารณญาณที่เหมาะสมเชิงวิญญูชนพึงมี ไม่เผลอตรงตามตัวอักษรจนเกินไป แต่ก็ไม่เล่นหาช่องโหว่ในกฎหมายหรือเล็งกฎหมาย (7) มีจิตสำนึกต่อหน้าที่ ครอบครัวยุคใหม่ ชุมชน

สาธารณะ ประเทศชาติ และโลก (8) มีวิสัยทัศน์ มีทัศนคติเชิงสร้างสรรค์ มีความเข้าใจในแนวคิดเชิงระบบแบบองค์รวม (Holistic) รู้จักวิเคราะห์ จัดลำดับความสำคัญ มีเป้าหมายการทำงานที่ชัดเจน และยอมรับการเปลี่ยนแปลง และ (9) บันทึกรายงาน ติดตามประเมินผล เพื่อหาแนวทางแก้ไขปรับปรุง

3) การปฏิบัติหน้าที่ราชการของข้าราชการบนพื้นฐานของการมีและสร้างระบบภูมิคุ้มกันในตนเองที่ดี ประกอบด้วย (1) ฝึกตนให้มีหลักคิด ฉลาดคิด คิดล่วงหน้า คิดค้นแก้ปัญหา (2) ศึกษาแสวงหาความรู้ใหม่ไม่หยุดนิ่ง ให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน เพื่อให้เกิดการพัฒนาทางปัญญาอยู่ตลอดเวลา (3) ไวต่อข่าวสารเหตุการณ์ ทันกาล ทันเวลา และทันใจ (4) ใช้ระเบียบของทางราชการเป็นเกณฑ์ในการดำเนินงาน ยึดหลักธรรมาภิบาล และยึดหลักในความถูกต้องมากกว่าถูกใจ (5) ใช้หิริโอตตปละ และฆราวาสธรรม 4 ประการ เป็นเกราะกำบังตน (6) เดินทางสายกลาง มีความใฝ่ดี มีศีลธรรม ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่ฉ้อราษฎร์บังหลวง เห็นคุณค่าของผู้อื่น (7) มีวิสัยทัศน์ มีการวางแผนอนาคตที่ดี เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย และสัมฤทธิ์ผล (8) สร้างความรักความเข้าใจ ความเชื่อมั่น ศรัทธา ให้ผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และประชาชน และ (9) สร้างระบบการควบคุมภายในที่ดีพอ มีกลไก Check and Balance รู้จักจัดการกับความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต พร้อมทั้งจัดทำแผนฉุกเฉินเพื่อรองรับสถานการณ์ที่คาดไม่ถึง

4) การปฏิบัติหน้าที่ราชการของข้าราชการบนพื้นฐานของความรู้และการแสวงหาความรู้ ประกอบด้วย (1) ความรู้ในหน้าที่การงานและวิชาชีพ (2) ความรู้ในการวิเคราะห์ได้อย่างลึกซึ้ง เห็นเหตุ เห็นปัจจัย เห็นองค์รวม (3) ความรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรมที่พึงมีหลักธรรมาภิบาล จักรวรรดิวัตร 12 ประการ จรรยาบรรณวิชาการหรือวิชาชีพ (4) ความรู้เกี่ยวกับภารกิจขององค์กร กฎหมาย กฎระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งที่เกี่ยวข้อง (5) ความรู้ในภาพใหญ่ (macro) เพื่อเข้าใจว่าตนเองเป็นฟันเฟืองในการขับเคลื่อนระบบใหญ่ เข้าใจกระบวนการและภาพความเชื่อมโยง (6) ความรู้เกี่ยวกับหลักในการทำงานร่วมกับคนอื่น และ (7) ความรู้ทั่วไปทำให้เกิดความสามารถรอบตัว (Versatility) ที่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่

ส่วนวิธีการแสวงหาความรู้ ประกอบด้วย (1) ปรับกระบวนการเรียนรู้ ให้รู้จักตนเอง หมั่นตรวจสอบตนเองและศึกษาหาจุดร่วมขององค์กร โดยเฉพาะเป้าหมายและอุดมการณ์ขององค์กรที่อยู่ร่วมกัน (2) พัฒนาทักษะในการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ ตลอดเวลา จากการเรียนรู้ในห้องเรียนหรือการเรียนรู้ผ่านสื่อรูปแบบต่าง ๆ อาทิ เอกสารในการปฏิบัติราชการ ทั้งคู่มือ หรือหนังสือเวียน หนังสือ สื่อสารมวลชน รายการทีวีที่มีประโยชน์ อินเทอร์เน็ต อินทราเน็ต e-learning และผู้มีประสบการณ์ตรง (3) พัฒนาทักษะหัวใจนักปราชญ์ (สุ จิ ปุ ลิ) และ (4) สร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในหน่วยงาน

5) การปฏิบัติหน้าที่ราชการของข้าราชการบนพื้นฐานของคุณธรรม ประกอบด้วย (1) อคทน เพียรพยายาม ขยันขันแข็ง เสียสละ อุทิศตนเพื่อส่วนรวมและใช้สติปัญญาในการแก้ไขปัญหา (2) จงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ (3) ความโปร่งใส ความไม่มีข้อขัดแย้งทางผลประโยชน์ (4) ความอ่อนน้อมถ่อมตน เป็นมิตรที่ดีของประชาชน (5) หิริโอตตัปปะ (6) ไม่เอาเปรียบเพื่อนข้าราชการในการทำงาน เคารพในคุณค่าของผู้อื่น ศรัทธาในความสามารถของผู้อื่น ละอายใจต่อการประจบสอพอผู้มีอำนาจ (7) ความรับผิดชอบต่อสังคม ประชาชน และงานของตน ความยึดมั่นในสังกัด ยึดประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน และรู้จักสามัคคี (8) สังกะหัตถ์ 4 (9) โลกธรรม 8 และ (10) รักษาศีล 5

1.1.2 การดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัว

1) การดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัวของข้าราชการบนพื้นฐานของความพอประมาณ ประกอบด้วย (1) มีวิถีชีวิตและความสุขอยู่ในกรอบที่ตนเองเป็นอยู่ โดยเริ่มจาก คำว่า “พอ” ผลิตและบริโภคอยู่ในระดับพอประมาณ โดยไม่ทำให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน (2) คิดและทำในสิ่งที่ถูกต้องดีงามและมีเหตุผล ต้องมั่นใจในสิ่งที่ตนทำถูกต้องดีงามโดยไม่หวั่นไหวต่อคำนิทา (3) ปฏิบัติตนตามแนวพระราชดำริ (4) ประพฤติปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี ยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตย เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ประชาชนในการดำเนินชีวิต (5) ไม่เล่นการพนัน ไม่เสพอบายมุข (6) ให้ความสำคัญด้านจิตวิญญาณ ไม่เน้นวัตถุนิยมแต่เพียงอย่างเดียว (7) เน้นความสัมพันธ์ของการอยู่ร่วมกันภายในครอบครัว การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันให้เข้าใจกัน แนะนำคู่ครองและบุตรหลานให้ดำเนินตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (8) คบหาแต่กัลยาณมิตรเป็นแบบอย่างแก่สมาชิกในครอบครัว (9) ตระหนักถึงเป้าหมายของชีวิตครอบครัวและส่วนตัว และไม่สร้างหนี้ให้เป็นภาระกับตนเองและครอบครัว (10) รู้จักลงทุนอย่างชาญฉลาด และแสวงหาความรู้และโอกาสของการขยายงานอย่างพอเหมาะพอควร และ (11) รู้จักคุณค่าของทรัพยากรด้วยการ Recycle หรือ Reuse ทรัพยากรในบ้านเพื่อความประหยัดและลดมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อม

2) การดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัวของข้าราชการบนพื้นฐานของความมีเหตุผล ประกอบด้วย (1) ดำเนินชีวิตที่ไม่ตั้งอยู่ในความประมาท มีสติสัมปชัญญะ รู้จักกาลเทศะ และวางแผนดำเนินชีวิตอย่างรอบคอบด้วยข้อมูลที่เพียงพอ (2) ปฏิบัติตนตามแนวพระราชดำริ (3) ใช้จ่ายเงินทองอย่างเหมาะสมให้คุ้มค่าตามความจำเป็น ไม่หลงยึดติดกระแสมากเกินไป และใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัด (4) คิดและตัดสินใจทำอะไรจะต้องมีเหตุผล โดยพิจารณาเหตุปัจจัยหรือความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นด้วยการกระทำนั้น ๆ (5) ปลูกจิตสำนึกให้สมาชิกครอบครัวรู้บทบาทหน้าที่ทั้งต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ (6) อธิบาย

ได้ว่าทุกการกระทำและการดำเนินชีวิตเป็นไปเพื่อให้ตนและคนในครอบครัวมีความสุข สงบ แข็งแรง ปลอดภัย โดยไม่เบียดเบียนคนอื่น เมื่อมีมากก็พร้อมแบ่งปันให้คนอื่น (7) วางแผนชีวิต และครอบครัวที่มีเป้าหมายที่เน้นความสุข ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น (8) รับฟังและเคารพในความคิดเห็น รับรู้ และเข้าใจความรู้สึกของสมาชิกในครอบครัว (9) พัฒนาความรู้ ความสามารถ ของสมาชิก ลูกหลานให้ทันสมัย ทันต่อโลกต่อเหตุการณ์ (10) มีวิถีคิดแบบองค์รวมในเชิงระบบ คิดแบบบูรณาการ และ (11) บริหารเวลาให้สมดุลและเกิดประโยชน์ตามสมควร

3) การดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัวของข้าราชการบนพื้นฐานของ การมีและสร้างระบบภูมิคุ้มกันที่ดี ประกอบด้วย (1) ประพฤติปฏิบัติตนให้ถูกต้องตาม ทำนองครองธรรม เคารพกฎหมาย มีคุณธรรม จริยธรรม ซื่อสัตย์ สุจริต อุดมดี มีความเพียร และมีแบบแผนการดำรงชีวิตที่ดี (2) รักษาความรักความใกล้ชิดกันภายในครอบครัวไว้ตลอดเวลา (3) สอนบุตรธิดาให้อยู่ปฏิบัติตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (4) กระทำสิ่งใด ๆ โดยมองการณ์ไกล มีการวางแผนการดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสม เตรียมพร้อมในปัจจุบันอย่างไม่ประมาท เพื่อพร้อม รับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น (5) เอาใจเขามาใส่ใจเรา ต้องทน ผู้อื่นบ้าง มีความจริงใจในการประพฤติปฏิบัติ ไม่สร้าง ความอึดอัด หวาดระแวง หรือความ หวาดกลัวให้กับผู้อื่น (6) สร้างความมั่นคงให้กับตนเองและครอบครัวด้วยการออมทรัพย์ การทำ ประกันชีวิต ประกันภัย เป็นต้น (7) มองโลกในแง่ดีและเป็นมิตรที่ดีต่อบุคคลทั่วไปและช่วยเหลือ ผู้อื่น (8) ใฝ่หาความรู้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องด้วยการเปิดโลกทัศน์ การอ่านหนังสือศึกษา ธรรมะ แสวงหาประสบการณ์ชีวิต เรียนรู้ สิ่งใหม่ ๆ และการเข้าร่วมกระบวนการทางสังคม และ (9) ออกกำลังกายและบริหารจัดการให้ผ่อนคลาย

4) ความรู้ที่ข้าราชการควรมีในการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัว ประกอบด้วย (1) ความรู้ในการทำมาหากินเพื่อเลี้ยงครอบครัว การบริหารเงินส่วนตัว (2) ความรู้ ในการครองเรือน ครองตน จิตวิทยาครอบครัว การวางแผนครอบครัว (3) ความรู้ในการดำรงตน อย่างมีความสุข (ทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต) และการทำให้สังคมโดยส่วนรวมมีสันติสุข (4) ความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง วิถีแห่งอำนาจ วัฒนธรรม การจัดการทรัพยากร สิ่งแวดล้อม การอยู่อาศัย ทั้งในและนอกประเทศ ฯลฯ (5) คุณธรรมของภรรยา การศึกษาในแก่นแท้ของชีวิต ให้เวลาในการฝึกปฏิบัติธรรม รักษาศีล ทำ สมาธิ เพื่อพัฒนาให้ก่อเกิดปัญญา (6) ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่สามารถประยุกต์ใช้ กับงานหรือชีวิตประจำวัน (7) ความรู้ทุกประเภท ทุกสาขา ในเชิงสร้างสรรค์ที่ตัวเองถนัด ขึ้นอยู่ กับต้นทุนทางชีวิต บุคลิก และสติปัญญาของแต่ละบุคคล และ (8) ความรู้ที่มาจากการศึกษาจาก ผู้ที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตและอาชีพ

5) คุณธรรมที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัวของข้าราชการ ประกอบด้วย (1) ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ตนเอง และธรรมชาติที่อาศัยอยู่ (2) หิริโอตตัปปะ (3) ความไม่ประมาท ความรับผิดชอบ ความยุติธรรม ความรัก ความอบอุ่น และความสามัคคีภายในครอบครัว (4) อิทธิบาท 4 (5) กิดดี พุคดี ทำดี (6) ความพึงพอใจในฐานะและความเป็นอยู่เท่าที่ความสุจริตสร้างให้ได้ (7) ภูมิใจในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ มีความเข้าใจเห็นอกเห็นใจกัน ยอมรับความต่าง (8) ฆราวาสธรรมหรือธรรมะของผู้ครองเรือน (9) สังคหวัตถุ 4 (10) โลกธรรม 8 และ (11) พรหมวิหาร 4 และ (12) ศีล 5

1.1.3 ผลกระทบของการดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่อการปฏิบัติราชการ

1) ผลกระทบทางด้านบวก การดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติราชการ กล่าวคือ (1) มีวิสัยทัศน์ ไม่นิ่งเฉย เชื้อยชาสามารถแก้ปัญหาและมีภูมิคุ้มกันที่จะสามารถฝ่าวิกฤตต่าง ๆ ได้ พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเท่าทัน (2) เป็นข้าราชการที่ดี มีจรรยาบรรณ (3) ทำให้ผู้ปฏิบัติมีหลักยึดเหนี่ยว ไม่ฟุ้งเฟ้อจะทำการสิ่งใดก็ระมัดระวัง รอบคอบ (4) การเจริญรอยตามพระราชดำรัสถือเป็นมงคลแก่ชีวิตของผู้ปฏิบัติ (5) เป็นคนมีความรู้ มีเหตุผล มีคุณธรรม เป็นที่รักใคร่ของทุกคนมีความก้าวหน้าในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ (6) อยู่เย็นเป็นสุข (7) มีความสุขใจในการทำงานและผลสำเร็จจากการทำงาน ไม่โลภ ไม่มีกิเลส ตัณหาในทางที่ไม่สมควร และ (8) ได้รับความเชื่อถือ ได้รับความเกียรติเป็นที่เคารพนับถือของผู้อื่น

2) ผลกระทบทางด้านลบ การดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติราชการ แต่อย่างไรก็ตามข้าราชการอาจต้องมีความเพียร อดทนอย่างสูงทำในสิ่งที่ทวนกระแสสังคม กระแสโลก (ทุนนิยม วัตถุนิยม บริโภคนิยม) รวมทั้งอาจมีประเด็นเรื่อง “ความคิดริเริ่มหรือนวัตกรรม” และเรื่อง “คิดใหญ่ ฝันให้ไกล” หากมีความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่ดีพอ ทั้งนี้เนื่องจากการเกิดผลตามวัตถุประสงค์อาจใช้ระยะเวลาานาน และวิธีการที่ใช้อาจไม่เป็นรูปธรรม รวมทั้งหากไม่มีความเข้าใจในหลักปรัชญาฯ ก็จะเข้าใจว่าความพอเพียง คือ ความพอใจของแต่ละคนทำให้ความพอเพียงไม่มีที่สิ้นสุด

1.1.4 ผลกระทบของการดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่อการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัว

1) ผลกระทบทางด้านบวก การดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัว ได้แก่ (1) รู้จัก

สร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้แก่ตนเอง ทำให้การดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างราบรื่น มีหลักธรรมประจำใจไม่ถูกบีบรัดให้ต้องปฏิบัติในสิ่งที่ไม่เหมาะสม มีภูมิคุ้มกันต่อวิกฤตเศรษฐกิจ รู้เท่าทันโลกที่เปลี่ยนแปลง และ (2) นำไปสู่สังคมที่อบอุ่น สงบสุขของพลเมือง ประเทศชาติมั่นคง รongลงมาได้แก่ มีความเย็นกาย เย็นใจ (สุขกาย สุขใจ) อยู่ดีมีสุขอย่างยั่งยืน ปรับกระบวนการความคิดของตนเองและครอบครัวให้เป็นผู้ที่สามารถดำรงชีวิตได้อย่างซื่อสัตย์ สุจริต มีความขยัน อดทน อดออม ด้วยปัญญาความสามารถ (5) ครอบครัวกระทำความคิดไม่เบียดเบียนผู้อื่น รู้จักการแบ่งปันเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และ (6) มั่นคงในการดำรงชีวิต พึ่งตนเองได้ มีหลักประกันในอนาคตเป็นครอบครัวที่มีความอบอุ่น ความสุข มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

2) ผลกระทบทางด้านลบ การดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่มีผลกระทบทางด้านลบต่อการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัว แต่อย่างไรก็ตามข้าราชการอาจต้องมีความเพียร อดทน อย่างสูงทำในสิ่งที่ทวนกระแสสังคม กระแสโลก (ทุนนิยม วัตถุนิยม บริโภคนิยม) และใช้ระยะเวลาในการปฏิบัติ

1.2 แนวทางการพัฒนาข้าราชการไทยให้มีรูปแบบการดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

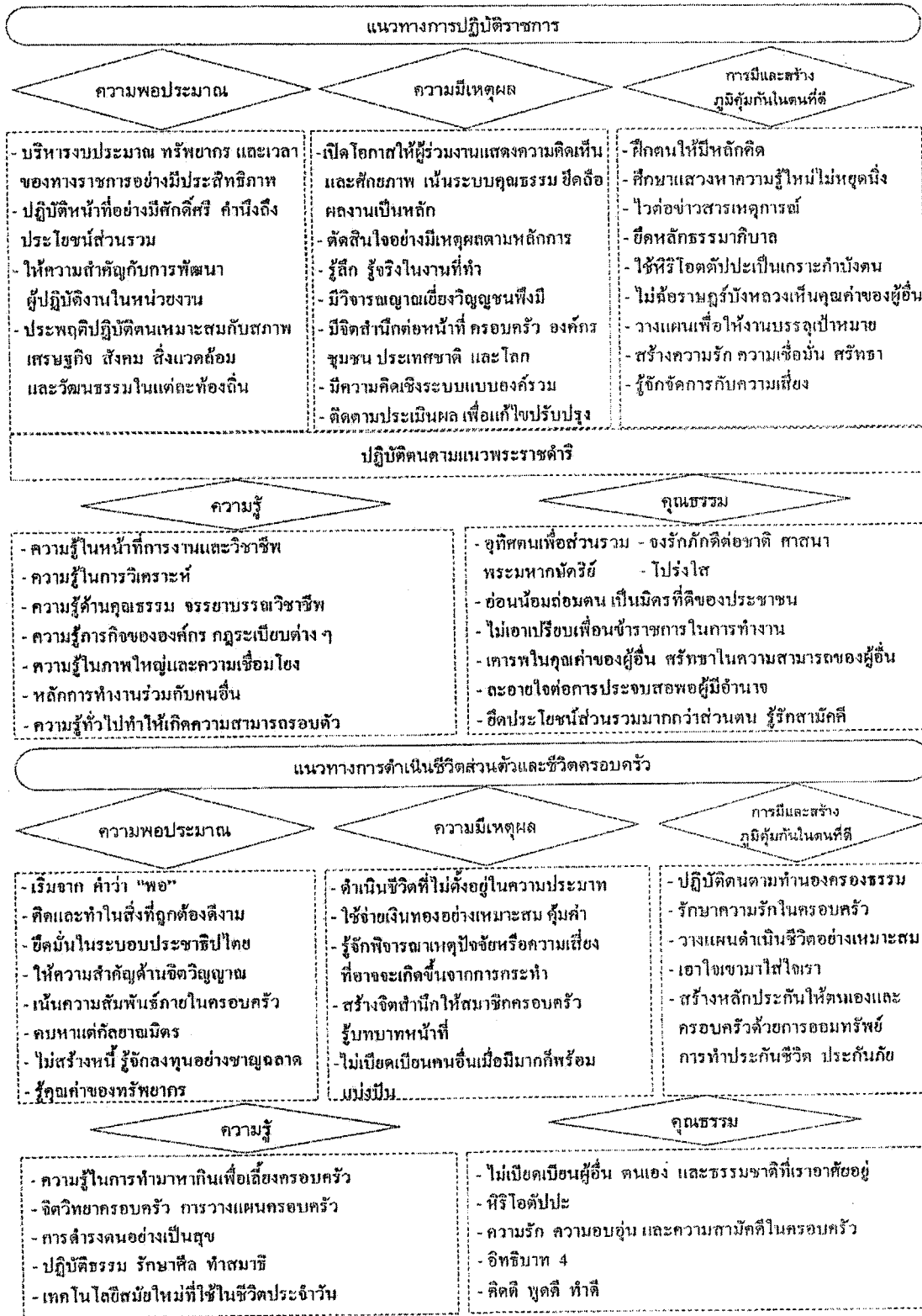
1.2.1 ด้านวิธีการในการพัฒนาข้าราชการ ประกอบด้วย 1) พัฒนาให้ข้าราชการปฏิบัติตามแนวพระราชดำริ 2) สร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เรียนรู้กระบวนการทางสายกลาง คิดเป็น ทำเป็น และต้องทำให้ข้าราชการเห็นคุณค่า ศรัทธา และน้อมนำไปปฏิบัติอย่างจริงจัง 3) ปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศนคติและค่านิยมในการปฏิบัติงานในหน้าที่และการดำเนินชีวิตให้อยู่บนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนการมีแบบอย่างที่ดีจากผู้บังคับบัญชา 4) จัดโครงการนำร่ององค์กรภาครัฐแห่งความพอเพียงและขยายผลสำเร็จไปสู่องค์กรอื่นๆ เพื่อให้ฝึกทำโครงการในหน่วยงาน เช่น โครงการประหยัดคอดออม อาชีพเสริม สหกรณ์ เป็นต้น และ 5) จัดศึกษาดูงานโครงการพระราชดำริที่เป็นต้นแบบ หรือตัวอย่างภาคเอกชนที่ประสบความสำเร็จ และ 6) ส่งเสริมการออมและส่งเสริมให้มีความรู้ ความเข้าใจรูปแบบการออม การลงทุนแบบต่างๆ เพื่ออนาคต

1.2.2 ด้านระบบสนับสนุน ประกอบด้วย 1) กำหนดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นนโยบายของรัฐที่ข้าราชการทุกคนต้องปฏิบัติ 2) ให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงาน เนื่องจากเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความเจริญก้าวหน้าขององค์กร ขณะเดียวกัน “คน” จะเป็นปัจจัยกำหนดประสิทธิภาพของราชการ จึงเป็นความสมคูลที่ต้องคำนึงถึงเสมอระหว่างคนกับงาน 3) สนับสนุนองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) 4) สร้างสภาพแวดล้อมที่ดี ส่งเสริมสนับสนุนให้คนในบ้านเมืองปฏิบัติพร้อมเพียง

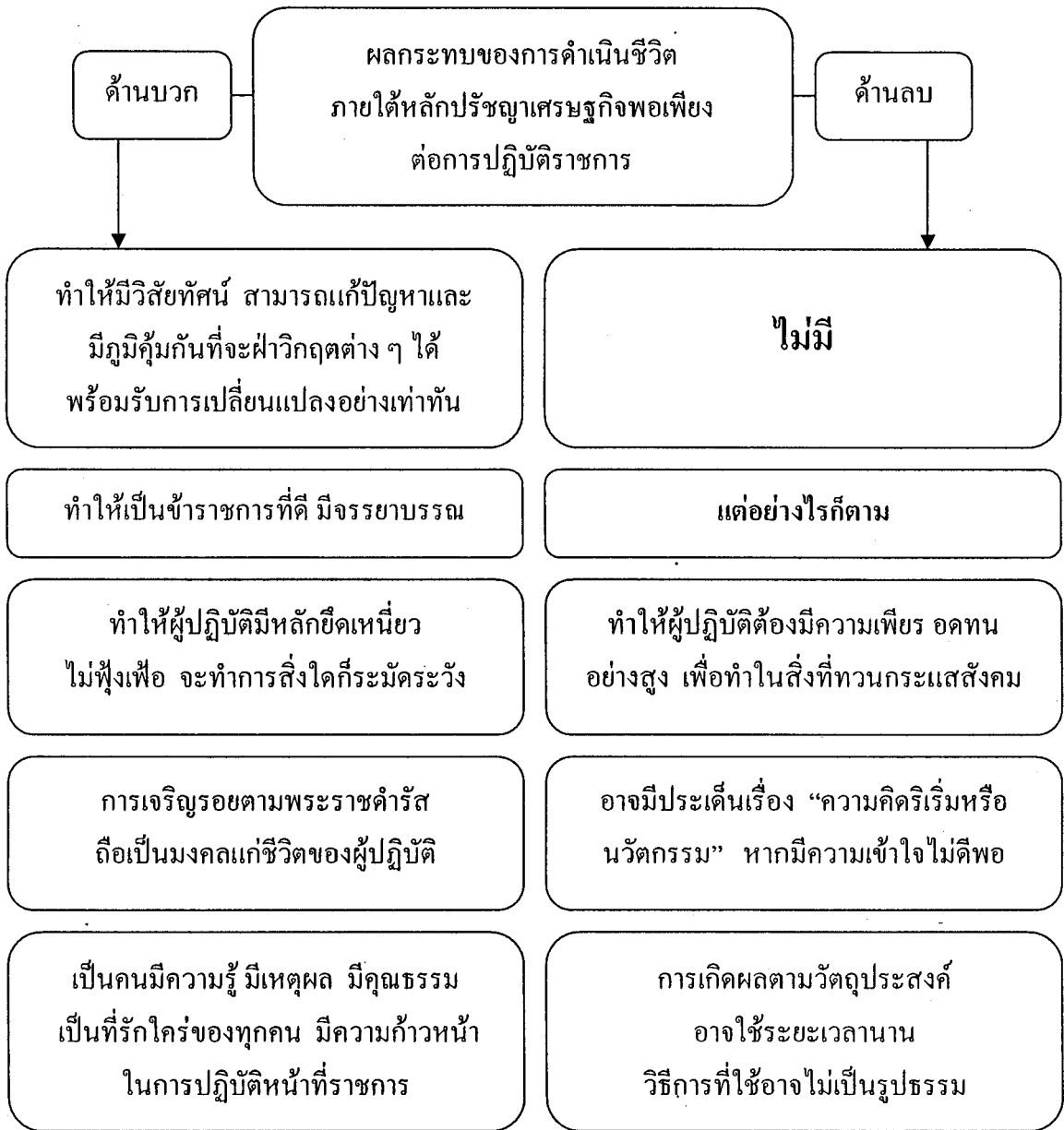
กันอย่างต่อเนื่อง ให้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นตามหลักนี้ให้มาก 5) ประเมินผลการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และพัฒนาการปฏิบัติตามให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 6) ปรับโครงสร้างการให้ผลตอบแทนที่เหมาะสมและเป็นธรรมต่อสภาพเศรษฐกิจเพื่อให้ข้าราชการไม่ต้องค้ำเงินคอร์รัปชัน และ 7) ให้องค์กรส่งเสริมผู้ที่ทำความดี เพื่อเป็นขวัญกำลังใจแก่ผู้ที่กระทำความดียกย่อง ชื่นชม และสร้างค่านิยมให้เกิดเป็นวัฒนธรรมองค์กร และวัฒนธรรมของชาติ

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย เรื่อง รูปแบบการดำเนินชีวิตของข้าราชการไทยภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งด้านการปฏิบัติราชการ และการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัว ตลอดจนผลกระทบของการปฏิบัติราชการ และการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัวของข้าราชการไทยภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่อการปฏิบัติราชการ และแนวทางการพัฒนาข้าราชการไทยให้มีรูปแบบการดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้เกิดความความเข้าใจที่ชัดเจนยิ่งขึ้น ดังปรากฏดังภาพที่ 5.1 – 5.4 ตามลำดับ

รูปแบบการดำเนินชีวิตของข้าราชการไทย
ภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ภาพที่ 5.1 รูปแบบการดำเนินชีวิตของข้าราชการไทยภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ภาพที่ 5.2 ผลกระทบทางด้านบวกและด้านลบของการดำเนินชีวิต
ภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่อการปฏิบัติราชการของ
ข้าราชการไทย

ภาพที่ 5.3 ผลกระทบทางด้านบวกและด้านลบของการดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่อการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัวของข้าราชการไทย

ภาพที่ 5.4 แนวทางการพัฒนาข้าราชการไทยให้มีรูปแบบการดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2. อภิปรายผล

2.1 รูปแบบการดำเนินชีวิตของข้าราชการไทยภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2.1.1 เทคนิคที่ใช้ในการวิจัย การวิจัยครั้งนี้ใช้เทคนิคเดลฟายในการวิจัย ซึ่งกลุ่มผู้เชี่ยวชาญได้มีฉันทามติ (consensus) เกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินชีวิตของข้าราชการไทยภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยได้ให้แนวทางในการประพฤติปฏิบัติตน ทั้งการปฏิบัติหน้าที่ราชการ และการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัวของข้าราชการไทย โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักหรือเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับจอห์นสัน (Johnson. 1993: 982) ที่ได้ให้ความหมายของการวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลฟายว่าเป็นกระบวนการรวบรวมความคิดเห็นหรือการตัดสินใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ โดยการอาศัยฉันทามติ (consensus) ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และมีความถูกต้องน่าเชื่อถือมากที่สุด ข้อเสนอจากฉันทามติของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจะสามารถนำมาใช้ประกอบการตัดสินใจด้านต่าง ๆ ได้ทั้งในเชิงวิชาการและการบริหาร

2.1.2 รูปแบบการดำเนินชีวิตของข้าราชการไทย จากกรอบแนวคิดของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่กล่าวว่า หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตน (Economic life guiding principles) ในทางที่ควรจะเป็น (i.e. secularized normative prescription) สามารถใช้ได้กับคนทุกระดับ อาทิ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ดังนั้น รูปแบบการดำเนินชีวิตของข้าราชการไทยภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในการศึกษาครั้งนี้ จึงแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ ประกอบด้วย รูปแบบการดำเนินชีวิตในการปฏิบัติราชการ และรูปแบบการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัว ดังต่อไปนี้

1) รูปแบบการดำเนินชีวิตในการปฏิบัติราชการภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีแนวทางการประพฤติปฏิบัติตน ดังนี้

(1) **ด้านความพอประมาณ** การอภิปรายผลรูปแบบการดำเนินชีวิตของข้าราชการในการปฏิบัติหน้าที่ราชการบนพื้นฐานของความพอประมาณ ผู้วิจัยจัดกลุ่มเพื่อการอภิปรายผล ดังนี้

ก. ความพอประมาณในการบริหารทรัพยากรของส่วนราชการ ประกอบด้วย การบริหารงบประมาณ ทรัพยากร และเวลา อย่างรู้คุณค่า ประหยัดและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับข้อบังคับ ก.พ. ว่าด้วยจรรยาบรรณของข้าราชการพลเรือน ข้อ 7 ข้าราชการพลเรือนพึงดูแลรักษาและใช้ทรัพย์สินของทางราชการอย่างประหยัด คู้มค่า โดยระมัดระวังมิให้เสียหายหรือสิ้นเปลืองเยี่ยงวิญญูชนจะพึงปฏิบัติต่อทรัพย์สินของตนเอง และข้อ 6

ข้าราชการพลเรือนพึงประพฤติตนเป็นผู้ตรงต่อเวลา และใช้เวลาราชการให้เป็นประโยชน์ต่อทางราชการอย่างเต็มที่

ข. ความพอประมาณในการปฏิบัติตน ประกอบด้วย ปฏิบัติหน้าที่ตามกรอบของระดับตำแหน่งและภารกิจที่กำหนด (Job description) หรือหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างมีศักดิ์ศรี มีสติ มีความสุข ด้วยความรับผิดชอบ ขยันหมั่นเพียร และเสียสละ มีความรู้ดี มีระเบียบวินัย และมีคุณธรรม คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม มีจิตสำนึกในการดำรงชีวิตที่สมดุลใช้ชีวิตให้เหมาะสมกับรายได้และฐานะทางเศรษฐกิจ ประพฤติปฏิบัติตนเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น และปฏิบัติตามแนวพระราชดำริ ซึ่งสอดคล้องกับข้อบังคับ ก.พ. ว่าด้วยจรรยาบรรณของข้าราชการพลเรือน ข้อ 5 ข้าราชการพลเรือนพึงปฏิบัติหน้าที่ราชการอย่างเต็มกำลังความสามารถ รอบคอบ รวดเร็ว ขยันหมั่นเพียร ถูกต้องสมเหตุสมผล โดยคำนึงถึงประโยชน์ของทางราชการและประชาชนเป็นสำคัญ

นอกจากนี้ผลการวิจัยจะช่วยขยายความให้การเป็นข้าราชการที่มี “วัฒนธรรมกระบวนทัศน์แบบพอประมาณ” ของสำนักงาน ก.พ.ร. (2550) ที่กล่าวถึง การเป็นข้าราชการที่มี “วัฒนธรรมกระบวนทัศน์แบบพอประมาณ” คือ วัฒนธรรมที่รู้จักความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป ไม่สุดโต่ง ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น มีความชัดเจน เป็นรูปธรรมเพิ่มขึ้นในทางปฏิบัติ อาทิ “ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป ไม่สุดโต่ง” สามารถดำเนินการได้โดยมีจิตสำนึกในการดำรงชีวิตที่สมดุล ใช้ชีวิตให้เหมาะสมกับรายได้และฐานะทางเศรษฐกิจ และประพฤติปฏิบัติตนเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น ส่วน “การไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น” สามารถดำเนินการได้โดยการบริหารงบประมาณและทรัพยากรของราชการอย่างรู้คุณค่า ประหยัดและมีประสิทธิภาพ บริหารเวลาอย่างมีประสิทธิภาพ รู้จักใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ ไม่เบียดบังเวลาราชการทำงานอย่างอื่น ปฏิบัติหน้าที่ตามกรอบของระดับตำแหน่งและภารกิจที่กำหนด (Job description) หรือหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างมีศักดิ์ศรี เป็นต้น รวมทั้งสอดคล้องกับหลักการทรงงานการคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม ดังที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราชดำริแก่คนไทยไว้ว่า “...การปฏิบัติงานทุกอย่างของข้าราชการ มีผลเกี่ยวเนื่องถึงประโยชน์ส่วนรวมของบ้านเมืองและประชาชนทุกคน เพราะฉะนั้นจึงจำเป็นที่ข้าราชการทุกคนจะต้องทำหน้าที่ทุก ๆ ประการให้บริสุทธิ์ บริบูรณ์ เต็มกำลังสติปัญญา ความรู้ ความสามารถ เพื่อผลการปฏิบัติราชการทุกอย่างจักได้บรรลุความสำเร็จอย่างสูงและบังเกิดประโยชน์อย่างดีที่สุดแก่ตนเอง แก่หน้าที่ และแก่แผ่นดิน”

(2) ด้านความมีเหตุผล การอภิปรายผลรูปแบบการดำเนินชีวิตของข้าราชการในการปฏิบัติหน้าที่ราชการบนพื้นฐานของความมีเหตุผล ผู้วิจัยจัดกลุ่มเพื่อการอภิปรายผล ดังนี้

ก. ความมีเหตุผลต่อผู้ร่วมงาน ประกอบด้วย เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงาน ผู้ได้บังคับบัญชา แสดงความคิดเห็นและศักยภาพในการทำงาน และส่งเสริมสนับสนุนผู้ร่วมงาน ผู้ได้บังคับบัญชา ตามระบบคุณธรรม ความสามารถ ยึดถือผลงานเป็นหลัก เป็นต้น

ข. ความมีเหตุผลต่อหน้าที่ ประกอบด้วย ศึกษาและเข้าใจในหน้าที่หรือภาระความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายอย่างดีที่สุด รู้ลึก รู้จริงในงานที่ทำ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความระมัดระวังรอบคอบ ถูกต้องตามระเบียบ มีวิจารณญาณที่เหมาะสมเที่ยงวิญญูชนพึงมี ตัดสินใจ ดำเนินการหรือปฏิบัติงานในเรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุผลตามหลักวิชาการ หลักกฎหมาย หลักศีลธรรม หลักจริยธรรม และวัฒนธรรมที่ดีงาม

ผลการศึกษาดังกล่าวสามารถขยายความให้การเป็นข้าราชการที่มี “วัฒนธรรมกระบวนทัศน์แห่งความมีเหตุผล” ของสำนักงาน ก.พ.ร. (2550) ให้มีความชัดเจนเป็นรูปธรรมเพิ่มขึ้นในทางปฏิบัติ อาทิ “ความสอดคล้องกับสถานการณ์จริงและบริบททางสังคม” ข้าราชการสามารถดำเนินการได้โดย ศึกษาและเข้าใจในหน้าที่หรือภาระความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายอย่างดีที่สุด รู้ลึก รู้จริงในงานที่ทำ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความระมัดระวังรอบคอบ ถูกต้องตามระเบียบ มีวิจารณญาณที่เหมาะสมเที่ยงวิญญูชนพึงมี ไม่เผลอตรงตามตัวอักษรจนเกินไป แต่ก็ไม่เล่นหาช่องโหว่ในกฎหมายหรือเล็งกฎหมาย รู้จักวิเคราะห์ จัดลำดับความสำคัญ มีเป้าหมายการทำงานที่ชัดเจน และยอมรับการเปลี่ยนแปลง ส่วน “ใช้ความเป็นกลาง เป็นธรรม เทียงตรง ปราศจากอคติ” สามารถดำเนินการได้โดยเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงาน ผู้ได้บังคับบัญชา แสดงความคิดเห็นและศักยภาพในการทำงาน และส่งเสริมสนับสนุนผู้ร่วมงาน ผู้ได้บังคับบัญชา ตามระบบคุณธรรม ความสามารถ ยึดถือผลงานเป็นหลัก เป็นต้น นอกจากนี้ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับค่านิยมสร้างสรรค์ (Core Value) “กล้ายืนหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้อง (Moral Courage)” ซึ่งเป็นคุณธรรมประจำใจที่จัดทำขึ้นให้เจ้าหน้าที่ของรัฐพึงยึดถือ เพื่อสร้างวัฒนธรรมการทำงานใหม่ให้งานภาครัฐบังเกิดผลตามแนวทางของแผนปฏิรูประบบบริหารภาครัฐ และสอดคล้องกับหลักการทรงงาน การส่งเสริมคนดีและคนเก่ง การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง และการเอื้อเฟื้อซึ่งกันและกัน ดังที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราชดำริแก่คนไทยไว้ว่า “...สังคมใดก็ตาม ถ้ามีความเอื้อเฟื้อเกื้อกูลกัน ด้วยความมุ่งมั่นเจริญต่อกัน สังคมนั้นย่อมเต็มไปด้วยไมตรีจิต มิตรภาพ มีความร่มเย็นเป็นสุข น่าอยู่...” และ “...ในบ้านเมืองนั้น มีทั้งคนดีและคนไม่ดี การทำให้บ้านเมืองมีความปรกติสุขเรียบร้อย จึงมิใช่ การทำให้ทุกคนเป็นคนดี ไม่มีใครจะทำให้ทุกคนเป็นคนดีได้ทั้งหมด หากแต่อยู่ที่การส่งเสริมคนดี ให้คนดีได้ปกครองบ้านเมือง และควบคุมคนไม่ดี ไม่ให้มีอำนาจ ไม่ให้ก่อความเดือดร้อนวุ่นวายได้...”

(3) ด้านการมีและสร้างระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ผู้วิจัยจัดกลุ่มเพื่อการอภิปรายผล ดังนี้

ก. การสร้างระบบภูมิคุ้มกัน ประกอบด้วย ฝึกคนให้มีหลักคิด ฉลาดคิด คิดล่วงหน้า คิดค้นแก้ปัญหา ศึกษาแสวงหาความรู้ใหม่ไม่หยุดนิ่ง ให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน เพื่อให้เกิดการพัฒนาทางปัญญาอยู่ตลอดเวลา ไวต่อข่าวสารเหตุการณ์ ทันกาล ทันเวลา และทันใจ มีวิสัยทัศน์ มีการวางแผนอนาคตที่ดี เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย และสัมฤทธิ์ผล และสร้างระบบการควบคุมภายในที่ดีพอ มีกลไก Check and Balance รู้จักจัดการกับความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต พร้อมทั้งจัดทำแผนฉุกเฉินเพื่อรองรับสถานการณ์ที่คาดไม่ถึง ทั้งนี้เพื่อเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ตามคำนิยาม (Working definition) ของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ข. การมีระบบภูมิคุ้มกัน ประกอบด้วย ใช้ระเบียบของทางราชการเป็นเกณฑ์ในการดำเนินงาน ยึดหลักธรรมาภิบาล และยึดหลักในความถูกต้องมากกว่าถูกใจใช้ หิริโอตตปละ และจรรยาบรรณ 4 ประการ เป็นเกราะกำบังตน เดินทางสายกลาง มีความใฝ่ดีมีศีลธรรม ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่นอราชฎ์บังหลวง เห็นคุณค่าของผู้อื่น และสร้างความรักความเข้าใจ ความเชื่อมั่น ศรัทธา ให้ผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และประชาชน ซึ่งการมีระบบภูมิคุ้มกันดังกล่าวทำให้ข้าราชการพลเรือนเป็นผู้มีศีลธรรมอันดี และประพฤติตนให้เหมาะสมกับการเป็นข้าราชการ ซึ่งสอดคล้องกับข้อบังคับ ก.พ. ว่าด้วยจรรยาบรรณของข้าราชการพลเรือน ข้อ 1

(4) ด้านความรู้และการแสวงหาความรู้ ผลการศึกษา พบว่า แนวทางการปฏิบัติหน้าที่ราชการของข้าราชการบนพื้นฐานของความรู้ ตามความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีแนวทางการปฏิบัติฯ รวมทั้งหมด 7 ประการ ซึ่งแนวทางการปฏิบัติฯ ดังกล่าว สอดคล้องกับการพัฒนาวัฒนธรรมและกระบวนทัศน์ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของสำนักงาน ก.พ.ร. (2550) ที่กล่าวถึงการเป็น หน่วยราชการที่มี “วัฒนธรรมที่เน้นการมีความรู้คุณธรรม” โดยต้องส่งเสริมการเรียนรู้หลักวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ซึ่งข้าราชการควรจะมีความรู้ที่สำคัญ อาทิ ความรู้ในหน้าที่การงานและวิชาชีพ ความรู้ในการวิเคราะห์ได้อย่างลึกซึ้ง เห็นเหตุเห็นปัจจัย เห็นองค์รวม ความรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรมที่พึงมี ทศพิธราชธรรม จักรวรรดิวัตร 12 ประการ จรรยาบรรณวิชาการหรือวิชาชีพ ความรู้เกี่ยวกับหลักในการทำงานร่วมกับคนอื่น และความรู้ทั่วไปทำให้เกิดความสามารถรอบตัว (Versatility) ที่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่

(5) ด้านคุณธรรม ผลการศึกษา พบว่า แนวทางการปฏิบัติหน้าที่ราชการของข้าราชการบนพื้นฐานของคุณธรรม ตามความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีแนวทางการปฏิบัติฯ รวมทั้งหมด 10 ประการ ซึ่งแนวทางการปฏิบัติฯ ดังกล่าว สอดคล้องกับการพัฒนาวัฒนธรรม

และกระบวนการทัศน์ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของสำนักงาน ก.พ.ร. (2550) ที่กล่าวถึง การเป็นหน่วยราชการที่มี “วัฒนธรรมที่เน้นการมีความรู้คุณธรรม” โดยต้องส่งเสริมหลักคุณธรรม ซึ่งคุณธรรมที่ควรส่งเสริม ประกอบด้วย ความอดทน เพียรพยายาม ขยันขันแข็ง เสียสละ อุทิศตน เพื่อส่วนรวมและใช้สติปัญญาในการแก้ไขปัญหา ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ความโปร่งใส ความไม่มีข้อขัดแย้งทางผลประโยชน์ ความอ่อนน้อมถ่อมตน เป็นมิตรที่ดีของประชาชน หิริโอตตัปปะ ความไม่เอาเปรียบเพื่อนข้าราชการในการทำงาน เคารพในคุณค่าของผู้อื่น ศรัทธา ในความสามารถของผู้อื่น ละอายใจต่อการประจบสอพอผู้มีอำนาจ ความรับผิดชอบต่อสังคม ประชาชน และงานของตน ความยึดมั่นในสัจจะ ยึดประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน และรู้จักสามัคคี สังคหวัตถุ 4 โลกธรรม 8 และรักษาศีล 5

2) รูปแบบการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัวภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีแนวทางการประพฤติปฏิบัติตน ดังนี้

(1) ด้านความพอประมาณ

จากผลการศึกษาพบว่า สิ่งที่สำคัญของการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัวของข้าราชการด้านความพอประมาณ คือ การมีวิถีชีวิตและความสุขอยู่ในกรอบที่ตนเองเป็นอยู่ โดยเริ่มจากคำว่า “พอ” ผลิตและบริโภคอยู่ในระดับพอประมาณ โดยไม่ทำให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน ตลอดจนไม่สร้างหนี้ให้เป็นภาระกับตนเองและครอบครัว การรู้จักลงทุนอย่างชาญฉลาด และแสวงหาความรู้และโอกาสของการขยายงานอย่างพอเหมาะพอควร และการรู้จักคุณค่าของทรัพยากรด้วยการ Recycle หรือ Reuse ทรัพยากรในบ้าน เพื่อความประหยัดและลดมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อม ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินชีวิตของนายแสนหมั่น อินทรไชยา ผู้ได้รับรางวัลชนะเลิศการจัดประกวดผลงานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประเภทบุคคล ด้านประชาชนทั่วไป ที่กล่าวว่า “การดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ การใช้ชีวิตแบบพอมีพอกิน ไม่สร้างความเดือดร้อนให้คนอื่น มีความสุขกับชีวิตที่เป็นอยู่ มีน้อยใช้น้อย มีมากใช้น้อย และแนวทางการดำเนินชีวิตของนายอรุณ วรชุน ข้าราชการบำนาญ ผู้ได้รับรางวัลรองชนะเลิศ ที่กล่าวถึง แนวทางการดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านความพอประมาณ คือ “การรู้จักกิน รู้จักใช้ และการเหลือเก็บเพื่อไม่ให้ตนเองและครอบครัวเดือดร้อน ไม่ก่อหนี้สิน”

(2) ด้านความมีเหตุผล

จากผลการศึกษาพบว่า สิ่งที่สำคัญของการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัวของข้าราชการด้านความมีเหตุผล คือ วางแผนชีวิตและครอบครัวที่มีเป้าหมายที่เน้นความสุข ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น การรับฟังและเคารพในความคิดเห็น รับรู้ และเข้าใจ

ความรู้สึกร่วมของสมาชิกในครอบครัว ดำเนินชีวิตที่ไม่ตั้งอยู่ในความประมาท มีสติสัมปชัญญะ รู้จักกาลเทศะ และวางแผนดำเนินชีวิตอย่างรอบคอบด้วยข้อมูลที่เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินชีวิตของนายแสนหมั่น อินทรไชยา ที่มีการใช้ชีวิตไม่ประมาท มีเหตุผลมีปัญญาในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ตั้งมั่นในการทำงานที่กำลังทำไม่ว่าจะเกิดอะไรขึ้น และแนวทางการดำเนินชีวิตครอบครัวของนายอรุณ วรชุน กล่าวคือ เมื่อประสบปัญหาใดในครอบครัวจะมีการปรึกษาหารือกันตลอดเวลา ใช้เหตุผลในการพูดคุย โดยไม่มีความขัดแย้งกันแต่อย่างใด

(3) ด้านการมีและสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

จากผลการศึกษาพบว่า สิ่งที่สำคัญของการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัวของข้าราชการด้านการมีและสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี คือ การประพฤติปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม เคารพกฎหมาย มีคุณธรรม จริยธรรม ซื่อสัตย์ สุจริต อดทน มีความเพียร และมีแบบแผนการดำรงชีวิตที่ดี รักษาความรักความใกล้ชิดกันภายในครอบครัวไว้ตลอดเวลา สร้างความมั่นคงให้กับตนเองและครอบครัวด้วยการออมทรัพย์ การทำประกันชีวิต ประกันภัย เป็นต้น และเฝ้าหาความรู้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของสัททยา พลปัดพี (2548) ที่กล่าวถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี คือ การมีระบบป้องกันความเสี่ยงทางเศรษฐกิจ เช่น การมีเงินออม การมีระบบประกัน การกระจายการลงทุนในแหล่งต่างๆ เป็นต้น รวมทั้งสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินชีวิตภายในครอบครัวของนายแสนหมั่น อินทรไชยา กล่าวคือ ต้องสร้างภูมิคุ้มกันให้เกิดขึ้นในครอบครัว โดยเอาใจใส่กันและกัน สร้างความอบอุ่น ไม่ทะเลาะวิวาท ไม่คิดการพนัน และไม่ดื่มเหล้า ส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัวมีการปรึกษาพูดคุยกัน รู้จักการให้อภัยกัน และเข้าวัดทำบุญอย่างสม่ำเสมอ

(4) ด้านความรู้

จากผลการศึกษาพบว่า สิ่งที่สำคัญของการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัวของข้าราชการด้านความรู้ คือ ความรู้ในการทำมาหากินเพื่อเลี้ยงครอบครัว การบริหารเงินส่วนตัว ความรู้ในการครองเรือน ครองตน และการทำให้สังคมโดยส่วนรวมมีสันติสุข ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินชีวิตของนายอรุณ วรชุน ในด้านความใฝ่รู้ กล่าวคือ ต้องเป็นคนที่สนใจศึกษาหาความรู้ต่างๆ โดยยึดหลักว่า “ความรู้คือดวงประทีป” ด้วยการเข้าร่วมประชุม และเข้าอบรมหลักสูตรต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ จนสามารถคิดประดิษฐ์เครื่องมือเครื่องใช้ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม และช่วยเหลือสังคม-ชุมชน รวมทั้งผลการศึกษาของสัททยา พลปัดพี (2548) ที่กล่าวถึงการพัฒนาความรู้ ซึ่งเป็นเงื่อนไขหลักของการพัฒนาคน โดยการมีความรู้ ประกอบด้วย การรู้จักตนเอง หมายถึง การมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องของตนเอง ทั้งในมิติด้าน

กายภาพ และมีทัศนคติด้านจิตใจ การมีความรู้ในเรื่องภายนอก ได้แก่ ความรู้เรื่องชุมชน/สังคม/ประเทศ/โลก ความรู้ด้านการประกอบอาชีพ ความรู้ทางวิชาการ เป็นต้น และสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินชีวิตของนายแสนหมั่น อินทรไชยา ที่มุ่งมั่นในการแสวงหาความรู้โดยได้เข้ารับการศึกษาบรมในทุกเรื่องตามแต่จะมีโอกาส และเมื่อได้รับการฝึกอบรมแล้วกลับมาก็ได้นำความรู้มาปรับใช้และบอกกับชุมชน ด้วยการออกเสียงตามสายในหมู่บ้านทุกเช้าเพื่อเผยแพร่ให้คนอื่น ๆ และชักชวนให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

(5) ด้านคุณธรรม

จากผลการศึกษาพบว่า สิ่งที่สำคัญของการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัวของข้าราชการด้านคุณธรรม คือ การไม่เบียดเบียนผู้อื่น ตนเอง และธรรมชาติที่เรอาอาศัยอยู่ หิริโอตตัปปะ ความไม่ประมาท ความรับผิดชอบ ความยุติธรรม ความรัก ความอบอุ่น และความสามัคคีภายในครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของสัททยา พลปัดพี (2548) ซึ่งกล่าวถึง การมีคุณธรรมว่าประกอบด้วย การมีศรัทธาและตั้งมั่นที่จะทำแต่สิ่งที่ดีถูกต้อง การมีความซื่อสัตย์ สุจริต การมีความเกรงกลัวและละอายต่อการทำชั่ว มีความเอื้อเฟื้อ แบ่งปัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความสามัคคี ประองคอง และสอดคล้องกับหลักคุณธรรม 5 ประการ ได้แก่ มีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง มีความเสียสละเพื่อส่วนรวม มีความรับผิดชอบร่วมกัน มีความเห็นอกเห็นใจกัน และมีความไว้วางใจกันที่นายแสนหมั่น อินทรไชยา ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต

2.2 แนวทางการพัฒนาข้าราชการไทยให้มีรูปแบบการดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

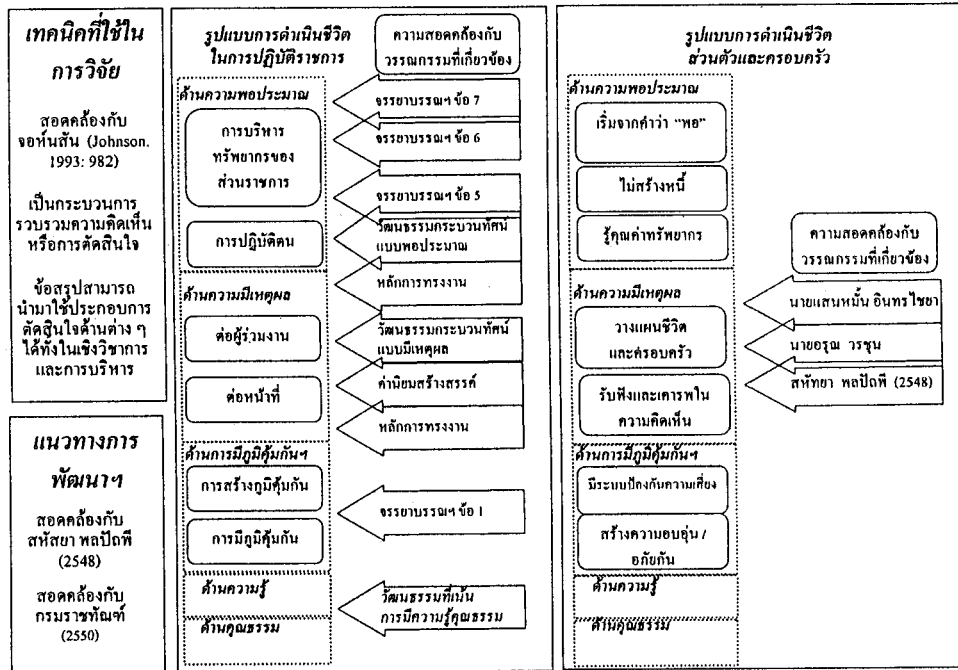
2.2.1 ผลการศึกษา พบว่า แนวทางการพัฒนาข้าราชการไทยให้มีรูปแบบการดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย ระบบสนับสนุนการพัฒนาข้าราชการ และวิธีการพัฒนาข้าราชการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสัททยา พลปัดพี (2548) พบว่า การเรียนรู้ของชุมชนเพื่อพัฒนาคนไปสู่คุณลักษณะตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 2 รูปแบบ คือ การเรียนรู้เพื่อพัฒนาคนโดยตรง และการเรียนรู้เพื่อพัฒนาระบบที่จะช่วยสนับสนุนการเปลี่ยนแปลง

2.2.2 วิธีการพัฒนาข้าราชการไทยให้ดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผลการศึกษา พบว่า 1) พัฒนาให้ข้าราชการปฏิบัติตนตามแนวพระราชดำริ 2) สร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เรียนรู้กระบวนการทางสายกลาง คิดเป็น ทำเป็น และต้องทำให้ข้าราชการเห็นคุณค่า ศรัทธา และน้อมนำไปปฏิบัติอย่างจริงจัง 3) ปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์และค่านิยมในการปฏิบัติงานในหน้าที่และการดำเนินชีวิตให้อยู่บนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนการมีแบบอย่างที่ดีจากผู้บังคับบัญชา 4) จัดโครงการ

นำร่ององค์กรภาครัฐแห่งความพอเพียงและขยายผลสำเร็จไปสู่องค์กรอื่นๆ เพื่อให้ฝึกทำโครงการในหน่วยงาน เช่น โครงการประหยัด อดออม อาชีพเสริม สหกรณ์ เป็นต้น 5) จัดศึกษาดูงาน โครงการพระราชดำริที่เป็นต้นแบบ หรือตัวอย่างภาคเอกชนที่ประสบความสำเร็จ และ 6) ส่งเสริมการออม และส่งเสริมให้มีความรู้ ความเข้าใจรูปแบบการออม การลงทุนแบบต่างๆ เพื่ออนาคต ซึ่งสอดคล้องกับขั้นตอนการสร้างเรือนจำแห่งความพอเพียง กล่าวคือ กรมราชทัณฑ์ ได้จัดฝึกอบรมหลักสูตร “องค์กรแห่งความพอเพียง” ให้ข้าราชการทุกคน พร้อมทั้งสอดแทรกหลักสูตร “องค์กรแห่งความพอเพียง” ในทุกหลักสูตร ตลอดจนจัดทำโครงการต่างๆ อาทิ การจัดทำบัญชีครัวเรือน ธนาคารกัมมิง การประกวดชีวิตผู้คุมแบบพอเพียง โครงการออมทรัพย์ลดค่าใช้จ่าย เป็นต้น ซึ่งภายหลังจากการดำเนินงานทำให้สามารถสรุปเป็น “ทฤษฎีราชทัณฑ์พอเพียง”

2.2.3 ระบบสนับสนุนการพัฒนาข้าราชการไทยจากผลการศึกษาค้นคว้านี้ได้แก่ การกำหนดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นนโยบายของรัฐ ที่ข้าราชการทุกคนต้องปฏิบัติ การให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงาน เนื่องจากเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความเจริญก้าวหน้าขององค์กร ขณะเดียวกัน “คน” จะเป็นปัจจัยกำหนดประสิทธิภาพของราชการ จึงเป็นความสมดุลที่ต้องคำนึงถึงเสมอระหว่างคนกับงาน สนับสนุนองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) สร้างสภาพแวดล้อมที่ดี ส่งเสริมสนับสนุนให้คนในบ้านเมืองปฏิบัติพร้อมเพรียงกันอย่างต่อเนื่อง ให้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นตามหลักนี้ให้มาก ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับแนวทางการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติในองค์กรภาคราชการ ตัวอย่างเช่น “กรมราชทัณฑ์” กล่าวคือ กรมราชทัณฑ์ได้นำ “หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” มาปรับใช้การปฏิบัติหน้าที่ราชการ และการดำเนินชีวิตประจำวันของข้าราชการที่ปฏิบัติงานในเรือนจำ และทัณฑสถานต่างๆ เริ่มต้นจากการกำหนดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นนโยบายของกรมราชทัณฑ์ที่ข้าราชการทุกคนควรต้องปฏิบัติ รวม 8 ยุทธศาสตร์ การให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงาน โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน จัดทำคู่มือจัดการอบรม และนำข้าราชการศึกษาดูงานในสถานที่ต่าง ๆ แล้วลงมือปฏิบัติ พร้อมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์การประเมินผล “องค์กรแห่งความพอเพียง” เพื่อให้การดำเนินงานการเป็นองค์กรแห่งความพอเพียงบรรลุเป้าหมาย ทั้งในมิติการเปลี่ยนวิถีชีวิตข้าราชการให้ใช้ชีวิตแบบพอเพียง และการบริหารองค์กรแบบพอเพียง รวมทั้งการสร้างสภาพแวดล้อมภายในกรมราชทัณฑ์ให้ดำเนินวิถีชีวิตแบบพอเพียงและส่งเสริมสนับสนุนข้าราชการปฏิบัติพร้อมเพรียงกันอย่างต่อเนื่อง เพื่อร่วมกันสร้างวัฒนธรรมองค์กรแห่งความพอเพียงให้เกิดขึ้นภายในองค์กร

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้สรุปการอภิปรายผลในภาพรวมของการวิจัย เรื่อง รูปแบบการดำเนินชีวิตของข้าราชการไทยภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจน ดังภาพที่ 5.5

ภาพที่ 5.5 การอภิปรายผลในภาพรวมของการวิจัย เรื่อง

รูปแบบการดำเนินชีวิตของข้าราชการไทยภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

3.1.1 ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย จากผลการศึกษา พบว่า ระบบสนับสนุนการพัฒนาข้าราชการให้มีรูปแบบการดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่สำคัญ คือ กำหนดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นนโยบายของรัฐที่ข้าราชการทุกคนต้องปฏิบัติ ดังนั้น รัฐบาลจึงควรกำหนดนโยบาย “การบริหารภาครัฐแห่งความพอเพียง” และกำหนดกลยุทธ์ แผนงาน โครงการ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งสร้างสภาพแวดล้อมที่ดี ส่งเสริมสนับสนุนให้ข้าราชการปฏิบัติอย่างพร้อมเพียงกัน เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ประชาชน

ทั่วไป นอกจากนี้ควรมีประเมินผลการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างจริงจัง เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

3.1.2 ข้อเสนอแนะระดับองค์กร ส่วนราชการควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงาน ด้วยการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์และค่านิยมในการปฏิบัติงานในหน้าที่และการดำเนินชีวิตของข้าราชการให้อยู่บนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียง และสนับสนุนองค์กร ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) โดยมีการกำหนดกลยุทธ์ แผนงาน โครงการ ที่ชัดเจน และเป็นรูปธรรม เพื่อให้ข้าราชการมีส่วนร่วมเรียนรู้ แลกเปลี่ยน และทดลองปฏิบัติจริง พร้อมทั้งพัฒนาผู้บังคับบัญชาให้เป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติหน้าที่ราชการและการดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3.1.3 ข้อเสนอแนะระดับบุคคล จากผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งการปฏิบัติหน้าที่ราชการ และการดำเนินชีวิตส่วนตัว และชีวิตครอบครัว มีรายละเอียดที่ชัดเจน และเป็นรูปธรรม สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ดังนั้นข้าราชการทุกคนทุกระดับจึงควรนำไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัวให้มีความสุขและสมดุล อาทิ

1) การดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านความพอประมาณ ได้แก่ มีวิถีชีวิตและความสุขอยู่ในกรอบที่ตนเองเป็นอยู่ โดยเริ่มจากคำว่า “พอ” ผลิตและบริโภคอยู่ในระดับพอประมาณ ใช้ชีวิตให้เหมาะสมกับรายได้และฐานะทางเศรษฐกิจ ไม่สร้างหนี้ให้เป็นภาระกับตนเองและครอบครัว ไม่เล่นการพนัน ไม่เสพอบายมุข ประพฤติปฏิบัติตนเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น และบริหารทรัพยากรอย่างชาญฉลาด

2) การดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านความมีเหตุผล ได้แก่ ดำเนินชีวิตที่ไม่ตั้งอยู่ในความประมาท มีสติสัมปชัญญะ รู้จักกาลเทศะ และวางแผนดำเนินชีวิตอย่างรอบคอบด้วยข้อมูลที่เพียงพอ คิดและตัดสินใจทำอะไรจะต้องมีเหตุผลโดยพิจารณาเหตุปัจจัยหรือความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นด้วยจากการกระทำนั้น คิดแบบองค์รวมในเชิงระบบคิดแบบบูรณาการ รวมทั้งอธิบายได้ว่าทุกการกระทำและการดำเนินชีวิตเป็น ไปเพื่อให้ตนและคนในครอบครัวมีความสุข สงบแข็งแรง ปลอดภัย โดยไม่เบียดเบียนคนอื่น เมื่อมีมากก็พร้อมแบ่งปันให้คนอื่น

3) การดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการมีและสร้างภูมิคุ้มกันในตนที่ดี ได้แก่ ฝึกตนให้มีหลักคิด ฉลาดคิด คิดล่วงหน้า คิดตักแก้ปัญหา ศึกษาแสวงหาความรู้ใหม่ไม่หยุดนิ่ง ให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน เพื่อให้เกิดการพัฒนาทาง

ปัญญาอยู่ตลอดเวลา ประพฤติปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามทำนองครอง รักษาความรักความใกล้ชิดกัน ในครอบครัวไว้ตลอดเวลา และสร้างความมั่นคงให้กับตนเองและครอบครัวด้วยการออมทรัพย์ การทำประกันชีวิต ประกันภัย เป็นต้น

4) **ความรู้ที่ข้าราชการควรมี** ได้แก่ ความรู้ในหน้าที่การงานและวิชาชีพ ความรู้ในการวิเคราะห์ได้อย่างลึกซึ้ง เห็นเหตุ เห็นปัจจัย เห็นองค์รวม ความรู้ในภาพใหญ่(macro) เพื่อเข้าใจว่าตนเองเป็นฟันเฟืองในการขับเคลื่อนระบบใหญ่ เข้าใจกระบวนการและภาพความเชื่อมโยง ความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาครอบครัว การวางแผนครอบครัว ความรู้ในการดำรงตนอย่างมีความสุข (ทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต) และการทำให้สังคมโดยส่วนรวมมีสันติสุข เป็นต้น

5) **คุณธรรมที่ข้าราชการควรมี** ได้แก่ การอุทิศตนเพื่อส่วนรวมและใช้สติปัญญาในการแก้ไขปัญหา ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน การเป็นมิตรที่ดีของประชาชน ความละเอียดต่อการประจบสอพอนผู้มีอำนาจ ความรู้รักสามัคคี หิริโอตตัปปะ จรรยาบรรณหรือธรรมะของผู้ครองเรือน และศีล 5 เป็นต้น

3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อสำรวจการดำเนินชีวิตของข้าราชการไทยภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การปฏิบัติตนตามแนวพระราชดำริของข้าราชการไทย หรือคุณลักษณะข้าราชการยุคใหม่ภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยทำการศึกษาจากข้าราชการและพนักงานของรัฐทุกประเภททั่วประเทศ ซึ่งรวมถึงข้าราชการในกระทรวง กรม ทุกระดับ องค์การอิสระ ราชการส่วนท้องถิ่น และพนักงานรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ

3.2.2 ควรมีการใช้ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ขั้นสูง โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) เพื่อตรวจสอบหรือยืนยันข้อรายการต่าง ๆ ตามความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินชีวิตของข้าราชการไทยภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมราชทัณฑ์ (2550) “คู่มือกรมราชทัณฑ์องค์กรแห่งความพอเพียง” นนทบุรี (อัครสำเนา)
- _____ (2550) “การวิจัยประเมินผลองค์กรแห่งความพอเพียง: ศึกษาเฉพาะกรณีทัณฑสถานหญิง นครราชสีมาและเรือนจำอำเภอสีคิ้ว นนทบุรี” นนทบุรี วิชั่นปริทรรศน์
- กลุ่มพัฒนากรอบแนวคิดทางเศรษฐกิจของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (2547) *กรอบแนวคิดทางทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง* พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- กังสดาล อยู่เย็น (2544) “พลวัตชุมชนบ้านเปรี๊ตในภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาบริหารธุรกิจ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ขนิษฐา วิทยานุมาศ (2530) “การวิจัยแบบเดลฟาย: เทคนิคและปัญหาที่พบในการวิจัยการศึกษา” สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ รวบรวมความเกี่ยวกับการวิจัยการศึกษา กรุงเทพมหานคร รุ่งเรืองศาสน์การพิมพ์
- คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง (2549) *เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร* พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- “คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา” (2551, 30 ธันวาคม) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 125 ตอนพิเศษ 198 ง หน้า 4
- จวน คงแก้ว และคณะ (2551) “ความคาดหวังของข้าราชการกรมราชทัณฑ์ต่อการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง: ศึกษาเฉพาะกรณีเรือนจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน” รายงานวิจัยประกอบการศึกษาอบรมหลักสูตร “นักบริหารระดับกลาง” รุ่นที่ 7 กระทรวงยุติธรรม
- ชัยพร วิชชาวุธ (2548) “ศึกษาวิจัยพัฒนานโยบายกลไกการพัฒนาและการประเมินติดตามผลการพัฒนาเจ้าหน้าที่ของรัฐ” (ออนไลน์) สาระสังเขป ค้นเมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2550 จาก <http://www.sufficiencyeconomy.org>
- เชษฐภูมิ วรรณไพศาล (2550, 12-18 มกราคม) “กลไกการพัฒนาคนสู่สังคมคุณภาพบนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คอถัมภ์กระแสนกระแสโลก” *มติชนสุดสัปดาห์*
- ประเวศ วะสี (2542) *เศรษฐกิจพอเพียงและประชาสังคม แนวทางพลิกฟื้นเศรษฐกิจและสังคม* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน

- ผจงจิตต์ วงศ์ธีรญาณเดชะ (2550) “อิทธิพลของการบริหารภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) ที่มีต่อการบริหารภาครัฐไทยในปัจจุบัน” *วารสารการจัดการสมัยใหม่* 5, 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม): 121-122
- “พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525” พิมพ์ครั้งที่ 6 กรุงเทพมหานคร อักษรเจริญทัศน์ อจท.
- พนารัตน์ วิสวเทพนิมิต (2539) “สมรรถนะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตทางพยาบาลศาสตร์ใน พ.ศ. 2544 ถึง 2549” *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลศึกษาศาสตร์บัณฑิต วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*
- พรสวรรค์ (2550) “พอเพียงด้วยความเพียงพอ” *วารสารกรมคุมประพฤติ* 17, 1 (ตุลาคม 2550 – มกราคม 2551): 39-40
- พระมหาประทีป พรหมสิทธิ์ (2545) “การศึกษาวิเคราะห์เชิงปรัชญาเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง” *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น*
- พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานแก่คณะบุคคลต่าง ๆ ที่เข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคล เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา (2541) ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดาฯ พระราชวังดุสิต กรุงเทพมหานคร อัมรินทร์พรินต์ติ้ง*
- “พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551” (2551, 25 มกราคม) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 125 ตอนที่ 22ก หน้า 2
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ (2549) *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS* พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพมหานคร วี.อินเตอร์ พรินท์
- มูลนิธิชัยพัฒนา สำนักงาน กปร. สำนักงานประมาณ และกรุงเทพมหานคร (2550) ตามรอยเบื้องพระยุคลบาทด้วยทศพิธราชธรรมและหลักการทรงงาน จัดพิมพ์เผยแพร่เพื่อเฉลิมพระเกียรติเนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550
- รัตนา สิงห์กุล (2547) รูปแบบการสอน ค้นเมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2552 จาก <http://sps.lpru.ac.th>
- วรเดช จันทรศร, ศาสตราจารย์ และคณะ (2551) “การศึกษาวิจัยเพื่อขยายผลสู่สาธารณะเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งน้ำ ดิน ป่า และการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” *บทสรุปรายงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร สถานที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ศูนย์บริการวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์*

- ศักดิ์ชัย บาลศิริ (2543) “การเปรียบเทียบผลของการให้ข้อมูลกลับคืนในเทคนิคเคลฟายระหว่างการให้ข้อมูลกลับคืนด้วยค่าสถิติที่แตกต่างกัน” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สถาบันพัฒนานโยบายและการจัดการ (2548) “ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการไทย ยุค ค.ศ. 2000: ข้อมูลระดับประเทศ” คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สมพร เทพสิทธิ์า (2546) *เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คลัง-น่านวิทยา
- สมศรี จินะวงษ์ (2544) “การวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้กิจกรรมทางเศรษฐกิจและการกระจายรายได้ในชุมชนที่ใช้แนวทางการพัฒนาแบบเศรษฐกิจพอเพียง” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สหัสยา พลปัดพี (2548) “การนำเสนอแนวทางการพัฒนาคนให้มีคุณลักษณะตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชา-นโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุพจน์ ทรายแก้ว (2545) *การจัดการภาครัฐแนวใหม่* พิมพ์ครั้งที่ 2 พระนครศรีอยุธยา โรงพิมพ์เทียนวัฒนา
- สุรยุทธ์ จุลานนท์ (2549) *คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี* กรุงเทพมหานคร สำนักนายกรัฐมนตรี
- สุรางค์ลักษณ์ โรจน์พานิช (2545) “การประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับสถานสงเคราะห์กรณีศึกษา: สถานสงเคราะห์เด็กและเยาวชนบ้านเบธานี อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดเลย” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาพัฒนศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย-ธรรมศาสตร์
- เสาวณีย์ ไทยรุ่งโรจน์ และคณะ (2543) *สภาพแวดล้อมทางธุรกิจและทัศนคติของผู้ประกอบการต่อการให้บริการของภาครัฐ ในการสัมมนาวิชาการประจำปี 2543 เรื่องสังคมโปร่งใสไว้ทุจริต* วันที่ 18-19 พฤศจิกายน 2543 โรงแรมแอมบาสซาเดอร์จอมเทียน ชลบุรี สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามและทุจริตแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน และสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

- โสฬส ศิริไสย์ (2541) *วิถีชีวิตไทย ทบพทวนองค์ความรู้ สถานการณ์ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องภายใต้โครงการสืบสานวัฒนธรรมไทยสู่สุขภาพที่ยั่งยืน* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์องค์การ สงเคราะห์ทหารผ่านศึก
- สำนักงาน ก.พ. (2550) *ค่านิยมสร้างสรรค้ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ* จัดโดย ศูนย์ส่งเสริมจริยธรรม สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ. วันที่ 26 - 28 มกราคม 2550 ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2550) “หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในฐานะที่เป็นกระบวนการหนึ่งของการบริหารจัดการราชการ” (ออนไลน์) สาระสังเขป ค้นเมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2550 จาก http://www.goodpracticemodel.com/doc_011.php
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กลุ่มพัฒนากรอบแนวคิดทางทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (2546) “กรอบแนวคิดทางทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” (ออนไลน์) เข้าถึงได้จากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550) *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550-2554* กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สถาบันเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2542) “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและจดหมายจากราชสำนัก” ใน *เอกสารประกอบการสัมมนาวิชาการประจำปี 2542 เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง 18-19 ธันวาคม 2542* โรงแรมแอมบาสเดอร์ ซิตี จอมเทียน ชลบุรี
- สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (2550) *การประกวดผลงานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
- หนังสือพิมพ์โพสต์ทูเดย์ (2552) “เผยผลสำรวจพบข้าราชการกว่า 84% มีหนี้” ค้นเมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2552 จาก <http://www.posttoday.com/breakingnews.php>
- อาวุธ วรรณวงศ์ (2549) “กระบวนการจัดการบริหารภาครัฐ” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการบริหารภาครัฐ* หน่วยที่ 11 หน้า 39 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาวิทยาการจัดการ
- อัจฉรีย์ จันทลักขณา (2541) *หลักสถิติเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป* กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- Ferkiss, Victor C. (1969). "Technological Man" p. 1 อ้างถึงใน กระทบต่องานวิจัย และ
พรรคศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2547) *ข้าราชการไทย : ความสำนึกและอุดมการณ์* พิมพ์ครั้งที่ 2
กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- Jensen, C. (1996). *Delphi in Depth: Power Techniques from the Experts* Berkeley, Singapore
McGraw-Hill.
- Johnson, Perry L. (1993). *ISO 9000 Meeting the New International Standard* Singapore:
McGraw-Hill.
- Nadel, Mark V. and Rourke, Francis. (1975). "Bureaucracy" p. 374 อ้างถึงใน กระทบต่องานวิจัย และพรรคศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2547) *ข้าราชการไทย : ความสำนึกและ
อุดมการณ์* พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- Plummer, J.T. (1971). "The concept and application of lifestyle segmentation. pp. 33-37 อ้างถึง
ใน เกษรา เกิดมงคล (2546) "รูปแบบการดำเนินชีวิต การแสวงหาข้อมูลเพื่อ
การตัดสินใจท่องเที่ยวและพฤติกรรมการท่องเที่ยวของคนวัยทำงาน" วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการโฆษณา ภาควิชาการประชาสัมพันธ์
คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตอบแบบสอบถามการวิจัย

ลำดับที่	ชื่อ – สกุล ผู้เชี่ยวชาญ	ตำแหน่งสำคัญ
1.	ดร.อำพน กิตติอำพน	เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
2.	ดร.ชัยยศ อิ่มสุวรรณ์	ผู้เชี่ยวชาญพิเศษด้านการพัฒนาหลักสูตร สำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน (กสน.)
3.	นายดิเรกฤทธิ์ เจนครองธรรม	ที่ปรึกษาสำนักงานศาลปกครอง
4.	นายเทวัญ วิชิตะกุล	ผู้ตรวจราชการกระทรวงการคลัง
5.	พลตรีธงชัย โอสถงษ์	ผู้อำนวยการสถาบันจิตวิทยาความมั่นคง
6.	นายธรรมรักษ์ การพิศิษฐ์	กรรมการสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.) (ประจำ)
7.	นายธวัช สุวุฒิกุล	อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดชัยภูมิ
8.	นายบุญยงค์ เวชมณีศรี	รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
9.	พลอากาศเอกบุรีรัตน์ รัตนวานิช	รองเสนาธิการทหาร(ทอ.)
10.	ศาสตราจารย์ ดร.พจน์ สะเพียรชัย	ประธานคณะกรรมการอุดมศึกษา ประธาน (สาขาการศึกษา) และกรรมการบริหารสภาวิจัยแห่งชาติ
11.	นายไมตรี อินทุสุต	รองผู้ว่าราชการจังหวัดลพบุรี ผู้อำนวยการศูนย์ต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจนกระทรวงมหาดไทย
12.	นายยอดชาย ทองไทยนันท์	ผู้เชี่ยวชาญด้านการปรับปรุงพันธุ์สัตว์ (นักวิชาการสัตวบาล 9 ชช.)
13.	รศ.ดร.วงจันทร์ วงศ์แก้ว	ภาคีสมาชิกราชบัณฑิตยสถาน
14.	ศาสตราจารย์ ดร.วรเดช จันทรศร	เลขาธิการสมาคมนักวิจัยมหาวิทยาลัยไทย
15.	คุณวิริยา ว่องปรีชา	รองเลขาธิการคณะกรรมการกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ
16.	นายวิสัย พฤกษ์วัน	หัวหน้าผู้ตรวจราชการกระทรวงยุติธรรม

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล ผู้เชี่ยวชาญ	ตำแหน่งสำคัญ
17.	ดร.สนั่น อินทรประเสริฐ	อดีตรับผิดชอบพลศึกษา อดีตสมาชิกสภาข้าราชการกรมพลศึกษา (สสร.)
18.	นายสมพร เทพสิทธิ์	นายกสมาคมส่งเสริมเอกลักษณ์แห่งชาติ
19.	ดร.สุทิน ลีปิยะชาติ	ผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐกิจพอเพียงและธนาคาร สมอง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
20.	นายแพทย์สุริยะ วงศ์คงคาเทพ	ผู้ตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุข (นายแพทย์ ระดับ 10)
21.	นายอาคม ตรีเจริญ	ปลัดเทศบาลเมืองอ้อมน้อย (ระดับ 9)
22.	รศ.ดร. สิริพันธุ์ สุวรรณมรรคา	รองคณบดีฝ่ายกิจการพิเศษ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย

ที่ ศธ 0522.17/บ 1010

สาขาวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

4 พฤศจิกายน 2551

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วย นางผจงจิตต์ วงศ์ธีรญาณเดช นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์
มหาบัณฑิต สาขาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง
“รูปแบบการดำเนินชีวิตของข้าราชการไทยภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ตามโครงการ
วิทยานิพนธ์ที่แนบมานี้

ในการนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยจากท่านซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่
มีความเชี่ยวชาญ จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านในการขออนุญาตให้นักศึกษา
ดำเนินการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ตามรายละเอียดในแบบสอบถามของนักศึกษาแนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษา และขอขอบพระคุณล่วงหน้า
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์นราธิป ศรีราม)

รองประธานกรรมการประจำสาขาวิชาวิทยาการจัดการ
รักษาราชการแทนประธานกรรมการประจำสาขาวิชาวิทยาการจัดการ

โทร. 02-5048182,8184

โทรสาร. 02-5033612

ที่ ศธ 0522.17/บ 1010

สาขาวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

4 พฤศจิกายน 2551

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วย นางผจงจิตต์ วงศ์ธีรญาณเดช นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์
มหาบัณฑิต สาขาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง
“รูปแบบการดำเนินชีวิตของข้าราชการไทยภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ตามโครงการ
วิทยานิพนธ์ที่แนบมานี้

ในการนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยจากท่านซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่
มีความเชี่ยวชาญ จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านในการขออนุญาตให้นักศึกษา
ดำเนินการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ตามรายละเอียดในแบบสอบถามของนักศึกษาแนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษา และขอขอบพระคุณล่วงหน้า
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์นราธิป ศรีราม)

รองประธานกรรมการประจำสาขาวิชาวิทยาการจัดการ
รักษาราชการแทนประธานกรรมการประจำสาขาวิชาวิทยาการจัดการ

โทร. 02-5048182,8184

โทรสาร. 02-5033612

ภาคผนวก ค

แบบสอบถาม

แบบสอบถามรอบที่ 1

รูปแบบการดำเนินชีวิตของข้าราชการไทยภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้ประกอบด้วยคำถาม 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 รูปแบบการดำเนินชีวิตของข้าราชการไทยภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ชื่อ – นามสกุล.....
2. อายุ.....ปี
3. อายุราชการ.....ปี
4. ระดับการศึกษาสูงสุด ปริญญาตรี สาขา.....
 ปริญญาโท สาขา.....
 ปริญญาเอก สาขา.....
 อื่นๆ โปรดระบุ
5. ตำแหน่งปัจจุบัน.....
6. ที่อยู่ บ้านเลขที่.....ถนน.....ตำบล/แขวง.....
อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....
หมายเลขโทรศัพท์.....หมายเลขโทรสาร.....
e-mail address.....

ตอนที่ 2 รูปแบบการดำเนินชีวิตของข้าราชการไทยภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

รูปแบบการดำเนินชีวิต หมายถึง การแสดงออกซึ่งความรู้สึกรักใคร่หรือพฤติกรรมที่ประพฤติปฏิบัติในสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งการดำเนินชีวิตในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย

- 1) ชีวิตการทำงาน มุ่งเน้นเฉพาะ การปฏิบัติหน้าที่ราชการของข้าราชการ
- 2) ชีวิตนอกการทำงาน มุ่งเน้นเฉพาะ การดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัวของข้าราชการ

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นหลักคิดหลักปฏิบัติที่นำมาใช้ในการดำเนินชีวิต ประกอบด้วย หลักความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีและสร้างระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ภายใต้เงื่อนไขความรู้ และคุณธรรม

ข้อ 1. การปฏิบัติหน้าที่ราชการบนพื้นฐานของความพอประมาณ ข้าราชการควรมีแนวทางการประพฤติปฏิบัติตนอย่างไร

.....

.....

ข้อ 2. การปฏิบัติหน้าที่ราชการบนพื้นฐานของความมีเหตุผล ข้าราชการควรมีแนวทางการประพฤติปฏิบัติตนอย่างไร

.....

.....

ข้อ 3. การปฏิบัติหน้าที่ราชการบนพื้นฐานของการมีและสร้างระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ข้าราชการควรมีแนวทางการประพฤติปฏิบัติตนอย่างไร

.....

.....

ข้อ 4. ความรู้ใดที่ข้าราชการควรมีเพื่อใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ และข้าราชการควรมีแนวทางในการแสวงหาความรู้นั้นอย่างไร

.....

.....

ข้อ 5. คุณธรรมที่จำเป็นสำหรับใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ราชการของข้าราชการมีอะไรบ้าง

.....

.....

ข้อ 6. ผลดีของการปฏิบัติหน้าที่ราชการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีอะไรบ้าง

.....
.....

ข้อ 7. ผลเสียของการปฏิบัติหน้าที่ราชการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีอะไรบ้าง

.....
.....

ข้อ 8. การดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัวบนพื้นฐานของความพอประมาณ ข้าราชการควรมีแนวทางการประพฤติปฏิบัติตนอย่างไร

.....
.....

ข้อ 9. การดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัวบนพื้นฐานของความมีเหตุผล ข้าราชการควรมีแนวทางการประพฤติปฏิบัติตนอย่างไร

.....
.....

ข้อ 10. การดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัวบนพื้นฐานของการมีและสร้างระบบภูมิคุ้มกันในคนที่ดี ข้าราชการควรมีแนวทางการประพฤติปฏิบัติตนอย่างไร

.....
.....

ข้อ 11. ความรู้ใดที่ข้าราชการควรมีเพื่อใช้ในการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัว

.....
.....

ข้อ 12. คุณธรรมที่จำเป็นสำหรับใช้ในการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัวของข้าราชการมีอะไรบ้าง

.....
.....

ข้อ 13. ผลดีของการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัวของข้าราชการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีอะไรบ้าง

.....
.....

ข้อ 14. ผลเสียของการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัวของข้าราชการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีอะไรบ้าง

.....
.....

ข้อ 15. แนวทางการพัฒนาข้าราชการให้มีรูปแบบการดำเนินชีวิตในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ และการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัว ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ควรเป็นอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ และขอความกรุณาท่านได้โปรดส่งแบบสอบถามกลับคืนภายใน 15 วันหลังจากที่ได้รับแบบสอบถาม

แบบสอบถามรอบที่ 2

เรื่อง รูปแบบการดำเนินชีวิตของข้าราชการไทยภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
คำชี้แจงเกี่ยวกับแบบสอบถาม :

แบบสอบถามนี้เป็นการสอบถามความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญเป็นครั้งที่ 2 ซึ่งเป็นการนำความคิดเห็นที่ได้จากการสอบถามผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1 ด้วยคำถามปลายเปิด มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประมวลสรุป เพื่อนำกลับมาให้ผู้เชี่ยวชาญให้คะแนนหรือจัดอันดับความสำคัญในประเด็นต่าง ๆ

ดังนั้น จึงขอความกรุณาให้ท่านในฐานะผู้เชี่ยวชาญได้โปรดพิจารณาข้อความแต่ละข้อแล้วแสดงความคิดเห็นของท่าน โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ให้ตรงกับตัวเลขในช่องที่สอดคล้องกับความคิดเห็นของท่าน ซึ่งแบบสอบถามฉบับนี้ เป็นประเภทแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

- ส่วนที่ 1 แนวทางการปฏิบัติหน้าที่ราชการ และการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัวของข้าราชการภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (3 หัวง ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีและสร้างระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และ 2 เงื่อนไข ได้แก่ ความรู้และการแสวงหาความรู้ และคุณธรรม)
- ส่วนที่ 2 ผลดีและผลเสียของการดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- ส่วนที่ 3 แนวทางการพัฒนาข้าราชการให้มีรูปแบบการดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

โดยกำหนดระดับหรือสเกล (scale) เป็นมาตรวัด 5 ระดับ ซึ่งตัวเลขในแต่ละช่องมีความหมายดังนี้

1	หมายถึง	สอดคล้องกับความคิดเห็นของท่านน้อยที่สุด
2	หมายถึง	สอดคล้องกับความคิดเห็นของท่านน้อย
3	หมายถึง	สอดคล้องกับความคิดเห็นของท่านปานกลาง
4	หมายถึง	สอดคล้องกับความคิดเห็นของท่านมาก
5	หมายถึง	สอดคล้องกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ขอความกรุณาท่านโปรดตอบคำถามทุกข้อ เพื่อประโยชน์ในการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ 1 แนวทางการปฏิบัติหน้าที่ราชการ และการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัวของข้าราชการภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีและสร้างระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ความรู้และการแสวงหาความรู้ คุณธรรม)

ข้อ	แนวทางการปฏิบัติ	ระดับความสอดคล้อง กับความคิดเห็นของท่าน				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
การปฏิบัติหน้าที่ราชการของข้าราชการบนพื้นฐานของความพอประมาณ						
1.	ปฏิบัติตามตามแนวพระราชดำริ					
2.	ปฏิบัติหน้าที่ตามกรอบของระดับตำแหน่งและภารกิจที่กำหนด (Job description) หรือหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างมีศักดิ์ศรี มีสติ มีความสุข ด้วยความรับผิดชอบ ขยันทุ่มเท และเสียสละ มีความรู้ดี มีระเบียบวินัยมีคุณธรรม คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม					
3.	บริหารงบประมาณและทรัพยากรของทางราชการอย่างรู้คุณค่า ประหยัดและมีประสิทธิภาพ					
4.	บริหารเวลาอย่างมีประสิทธิภาพ รู้จักใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ ไม่เบียดบังเวลาราชการทำงานอย่างอื่น					
5.	มีกลยุทธ์ในการทำงาน เน้นความพอดีระหว่างกระบวนการและผลลัพธ์ และมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน					
6.	มีจิตสำนึกในการดำรงชีวิตที่สมดุล ใช้ชีวิตให้เหมาะสมกับรายได้และฐานะทางเศรษฐกิจ					
7.	ประพฤติปฏิบัติตนเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น					
8.	ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคน ผู้ปฏิบัติในหน่วยงาน เนื่องจากเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความเจริญก้าวหน้าขององค์กร ขณะเดียวกัน “คน” จะเป็นปัจจัยกำหนดประสิทธิภาพของราชการ จึงเป็นความสมดุลที่ต้องคำนึงถึงเสมอระหว่างคนกับงาน					

ข้อ	แนวทางการปฏิบัติ	ระดับความสอดคล้อง กับความคิดเห็นของท่าน				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
การปฏิบัติหน้าที่ราชการของข้าราชการบนพื้นฐานของ<u>ความมีเหตุผล</u>						
1.	ปฏิบัติตนตามแนวพระราชดำริ					
2.	ศึกษาและเข้าใจในหน้าที่หรือภาระความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายอย่างดีที่สุด รู้ลึก รู้จริงในงานที่ทำ					
3.	มีวิสัยทัศน์ มีทัศนคติเชิงสร้างสรรค์ มีความเข้าใจในแนวคิดเชิงระบบแบบองค์รวม (Holistic) รู้จักวิเคราะห์จัดลำดับความสำคัญ มีเป้าหมายการทำงานที่ชัดเจน และยอมรับการเปลี่ยนแปลง					
4.	ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความระมัดระวังรอบคอบ ถูกต้องตามระเบียบ มีวิจารณญาณที่เหมาะสมเชิงวิญญูชนพึงมี ไม่เถรตรงตามตัวอักษรจนเกินไป แต่ก็ไม่เล่นหาช่องโหว่ในกฎหมายหรือเล็งกฎหมาย					
5.	พัฒนางานราชการให้เกิดประสิทธิภาพการทำงานสูงสุด ทลายกำแพงระหว่างส่วนราชการต่าง ๆ เพิ่มการทำงานในลักษณะบูรณาการ					
6.	ตัดสินใจดำเนินการหรือปฏิบัติงานในเรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุผลตามหลักวิชาการ หลักกฎหมาย หลักศีลธรรม หลักจริยธรรม และวัฒนธรรมที่ดีงาม					
7.	บันทึกรายงาน ติดตาม ประเมินผล เพื่อหาแนวทางแก้ไขปรับปรุง					
8.	เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงาน ผู้ได้บังคับบัญชา แสดงความคิดเห็นและศักยภาพในการทำงาน					
9.	ส่งเสริมสนับสนุนผู้ร่วมงาน ผู้ได้บังคับบัญชา ตามระบบคุณธรรม ความสามารถ ยึดถือผลงานเป็นหลัก					
10.	มีจิตสำนึกต่อหน้าที่ ครอบครัว องค์กร ชุมชน สาธารณะ ประเทศชาติ และโลก					

ข้อ	แนวทางการปฏิบัติ	ระดับความสอดคล้อง กับความคิดเห็นของท่าน				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
การปฏิบัติหน้าที่ราชการของข้าราชการบนพื้นฐานของการมีและสร้างระบบภูมิคุ้มกันในตนที่ดี						
1.	ศึกษาแสวงหาความรู้ใหม่ไม่หยุดนิ่ง ให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน เพื่อให้เกิดการพัฒนาทางปัญญาอยู่ตลอดเวลา					
2.	มีวิสัยทัศน์ มีการวางแผนอนาคตที่ดี เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย และสัมฤทธิ์ผล					
3.	สร้างระบบการควบคุมภายในที่ดีพอ มีกลไก Check and Balance รู้จักจัดการกับความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต พร้อมทั้งจัดทำแผนฉุกเฉินเพื่อรองรับสถานการณ์ที่คาดไม่ถึง					
4.	ใช้ระเบียบของทางราชการเป็นเกณฑ์ในการดำเนินงาน ยึดหลัก ธรรมภิบาล และยึดมั่นในความถูกต้องมากกว่าพอใจ					
5.	เดินทางสายกลาง มีความใฝ่ดี มีศีลธรรม ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่น้อราษฎ์บังหลวง เห็นคุณค่าของผู้อื่น					
6.	สร้างความรักความเข้าใจ ความเชื่อมั่น ศรัทธา ให้ผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และประชาชน					
7.	ฝึกตนให้มีหลักคิด ฉลาดคิด คิดล่วงหน้า คิดตักแก้ปัญหา					
8.	ไวต่อข่าวสารเหตุการณ์ ทันกาล ทันเวลา และทันใจ					
9.	ใช้หิริ โอตต ปะ และฌราวาสธรรม 4 ประการ เป็นเกราะกำบังตน					
การปฏิบัติหน้าที่ราชการของข้าราชการบนพื้นฐานของความรู้และการแสวงหาความรู้						
ความรู้ที่ข้าราชการควรมี :						
1.	ความรู้ในหน้าที่การงานและวิชาชีพ					
2.	ความรู้เกี่ยวกับภารกิจขององค์กร กฎหมาย กฎระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งที่เกี่ยวข้อง					

ข้อ	แนวทางการปฏิบัติ	ระดับความสอดคล้อง กับความคิดเห็นของท่าน				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
3.	ความรู้ในภาพใหญ่ (macro) เพื่อเข้าใจว่าตนเองเป็น ฟันเฟืองในการขับเคลื่อนระบบใหญ่ เข้าใจกระบวนการ และภาพความเชื่อมโยง					
4.	ความรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรมที่พึงมี ทศพิธราชธรรม จักรวรรดิวัตร 12 ประการ จรรยาบรรณวิชาการหรือ วิชาชีพ					
5.	ความรู้ในการวิเคราะห์ได้อย่างลึกซึ้ง เห็นเหตุ เห็นปัจจัย เห็น องค์รวม					
6.	ความรู้ทั่วไปทำให้เกิดความสามารถรอบตัว (Versatility) ที่มีผลกระทบต่อการศึกษาปฏิบัติหน้าที่					
7.	ความรู้เกี่ยวกับหลักในการทำงานร่วมกับคนอื่น <u>วิธีการแสวงหาความรู้ :</u>					
8.	ปรับกระบวนการเรียนรู้ให้รู้จักตนเอง หมั่นตรวจสอบ ตนเองและศึกษาหาจุดร่วมขององค์กร โดยเฉพาะเป้าหมาย และอุดมการณ์ขององค์กรที่อยู่ร่วมกัน					
9.	พัฒนาทักษะหัวใจนักปราชญ์ (สุ จิ ปุ ลิ) ได้แก่ สุ (สุตตะ – ฟัง) จิ (จิตตะ – คิดได้ ระลึกได้ ก็คือมีสติ) ปุ (ปุจฉา – ถาม) ลิ (ลิขิต – จดบันทึก)					
10.	พัฒนาทักษะในการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ ตลอดเวลา จากการเรียนรู้ในห้องเรียนหรือการเรียนรู้ผ่านสื่อรูปแบบ ต่าง ๆ อาทิ เอกสารในการปฏิบัติราชการทั้งคู่มือ หรือ หนังสือเวียน หนังสือ สื่อสารมวลชน รายการทีวีที่มี ประโยชน์ อินเทอร์เน็ต อินทราเน็ต E-Learning และผู้มี ประสบการณ์ตรง					
11.	สร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในหน่วยงาน					

ข้อ	แนวทางการปฏิบัติ	ระดับความสอดคล้อง กับความคิดเห็นของท่าน				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
<u>การปฏิบัติหน้าที่ราชการของข้าราชการบนพื้นฐานของคุณธรรม</u>						
1.	รักษาศีล 5					
2.	hiriโอดัปปะ					
3.	สังคหวัตถุ 4					
4.	จงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์					
5.	ความอ่อนน้อมถ่อมตน เป็นมิตรที่ดีของประชาชน					
6.	ความรับผิดชอบต่อสังคม ประชาชน และงานของตน ความยึดมั่นในสัจจะ ยึดประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วน ตน และรู้จักสามัคคี					
7.	โลกธรรม 8					
8.	ไม่เอาเปรียบเพื่อนข้าราชการในการทำงาน เคารพในคุณค่า ของผู้อื่น ศรัทธาในความสามารถของผู้อื่น ละเอียดต่อการ ประจบสอพอผู้มีอำนาจ					
9.	ความโปร่งใส ความไม่มีข้อขัดแย้งทางผลประโยชน์					
10.	อดทน เพียรพยายาม ขยันขันแข็ง เสียสละ อุทิศตนเพื่อ ส่วนรวมและใช้สติปัญญาในการแก้ไขปัญหา					
<u>แนวทางการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัวของข้าราชการบนพื้นฐานความพอประมาณ</u>						
1.	ปฏิบัติตนตามแนวพระราชดำริ					
2.	มีวิถีชีวิตและความสุขอยู่ในกรอบที่ตนเองเป็นอยู่ โดยเริ่มจาก คำว่า“พอ”ผลิตและบริโภคอยู่ในระดับพอประมาณ โดย ไม่ทำให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน					
3.	กำหนดแผนการบริหารรายรับ-รายจ่ายแต่ละเดือนอย่าง รอบคอบระมัดระวัง ทำบัญชีรายรับและรายจ่ายทุกเดือน					
4.	ตระหนักถึงเป้าหมายของชีวิตครอบครัวและส่วนตัว และ ไม่สร้างหนี้ให้เป็นภาระกับตนเองและครอบครัว					

ข้อ	แนวทางการปฏิบัติ	ระดับความสอดคล้อง กับความคิดเห็นของท่าน				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
5.	รู้จักคุณค่าของทรัพยากรด้วยการ Recycle หรือ Reuse ทรัพยากรในบ้าน เพื่อความประหยัดและลดมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อม					
6.	ให้ความสำคัญด้านจิตวิญญาณ ไม่เน้นวัตถุนิยมแต่เพียงอย่างเดียว					
7.	คิดและทำในสิ่งที่ถูกต้องดีงามและมีเหตุผล ต้องมั่นใจในสิ่งที่ตนทำถูกต้องดีงาม โดยไม่หวั่นไหวต่อคำนิทา					
8.	เน้นความสัมพันธ์ของการอยู่ร่วมกันภายในครอบครัว การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันให้เข้าใจกัน แนะนำคุ้มครองและบุคลากรให้ดำเนินตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
9.	รู้จักลงทุนอย่างชาญฉลาด และแสวงหาความรู้และโอกาสของการขยายงานอย่างพอเหมาะพอควร					
10.	ไม่เล่นการพนัน ไม่เสพอบายมุข					
11.	คบหาแต่กัลยาณมิตร เป็นแบบอย่างแก่สมาชิกในครอบครัว					
12.	ประพฤติปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี ยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตย เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ประชาชนในการดำเนินชีวิต					
	แนวทางการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัวของข้าราชการบนพื้นฐานความมีเหตุผล					
1.	ปฏิบัติตนตามแนวพระราชดำริ					
2.	ปลูกจิตสำนึกให้สมาชิกครอบครัวรู้บทบาทหน้าที่ทั้งต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ					
3.	พัฒนาความรู้ ความสามารถของสมาชิก ถูกหลานให้ทันสมัย ทันต่อโลกต่อเหตุการณ์					
4.	สนทนารวมกับครอบครัว ทั้งทางตรงและทางอ้อม					

ข้อ	แนวทางการปฏิบัติ	ระดับความสอดคล้อง กับความคิดเห็นของท่าน				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
5.	รับฟังและเคารพในความคิดเห็น รับรู้ และเข้าใจความรู้สึกของสมาชิกในครอบครัว					
6.	วางแผนชีวิตและครอบครัวที่มีเป้าหมายที่เน้นความสุข ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น					
7.	ใช้จ่ายเงินทองอย่างเหมาะสมให้คุ้มค่าตามความจำเป็น ไม่หลงยึดติดกระแสมากเกินไป และใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัด					
8.	ดำเนินชีวิตที่ไม่ตั้งอยู่ในความประมาท มีสติสัมปชัญญะ รู้จักกาลเทศะ และวางแผนดำเนินชีวิตอย่างรอบคอบด้วยข้อมูลที่เพียงพอ					
9.	คิดและตัดสินใจทำอะไรจะต้องมีเหตุผลโดยพิจารณาเหตุปัจจัยหรือความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นด้วยจากการกระทำนั้น ๆ					
10.	บริหารเวลาให้สมดุลและเกิดประโยชน์ตามสมควร					
11.	มีวิธีคิดแบบองค์รวมในเชิงระบบ คิดแบบบูรณาการ					
12.	อธิบายได้ว่าทุกการกระทำและการดำเนินชีวิตเป็นไปเพื่อให้ตนและคนในครอบครัวมีความสุข สงบ แข็งแรง ปลอดภัย โดยไม่เบียดเบียนคนอื่น เมื่อมีมากก็พร้อมแบ่งปันให้คนอื่น					
	<u>แนวทางการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัวของข้าราชการบนพื้นฐานการมีและสร้างระบบภูมิคุ้มกัน ในคนที่ดี</u>					
1.	ประพฤติปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม เคารพกฎหมาย มีคุณธรรม จริยธรรม ซื่อสัตย์ สุจริต อดทน มีความเพียร และมีแบบแผนการดำรงชีวิตที่ดี					
2.	มองโลกในแง่ดีและเป็นมิตรที่ดีต่อบุคคลทั่วไปและช่วยเหลือผู้อื่น					
3.	รักษาความรักความใกล้ชิดกันในครอบครัวไว้ตลอดเวลา					

ข้อ	แนวทางการปฏิบัติ	ระดับความสอดคล้อง กับความคิดเห็นของท่าน				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
4.	ไฝ่หาความรู้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องด้วยการเปิดโลกทัศน์ การอ่านหนังสือ ศึกษาธรรมะ แสวงหาประสบการณ์ชีวิต เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ และการเข้าร่วมกระบวนการทางสังคม					
5.	ออกกำลังกายและบริหารจัดการให้ผ่อนคลาย					
6.	ทำบุญชียารับ-รายจ่าย ถด ละ เลิกอบายมุข สิ่งชั่วมนมมา					
7.	สร้างความมั่นคงให้กับตนเองและครอบครัวด้วยการออมทรัพย์ การทำประกันชีวิต ประกันภัย เป็นต้น					
8.	กระทำสิ่งใดๆ โดยมองการณ์ไกล มีการวางแผนการดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสม เตรียมพร้อมในปัจจุบันอย่างไม่ประมาท เพื่อพร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น					
9.	เอาใจเขามาใส่ใจเรา ต้องทนผู้อื่นบ้าง มีความจริงใจในการประพฤติปฏิบัติ ไม่สร้างความอึดอัด หวาดระแวง หรือความหวาดกลัวให้กับผู้อื่น					
10.	สอนบุตรธิดาให้อยู่ปฏิบัติตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง					
	<u>ความรู้ที่ข้าราชการควรมีในการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัว</u>					
1.	ความรู้ในการครองเรือน ครองตน จิตวิทยาครอบครัว การวางแผนครอบครัว					
2.	ความรู้ในการทำมาหากินเพื่อเลี้ยงครอบครัว การบริหารเงินส่วนตัว					
3.	ความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง วิถีแห่งอำนาจ วัฒนธรรม การจัดการทรัพยากร สิ่งแวดล้อม การอยู่อาศัย ทั้งในและนอกประเทศ ฯลฯ					

ข้อ	แนวทางการปฏิบัติ	ระดับความสอดคล้อง กับความคิดเห็นของท่าน				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
4.	ความรู้ทุกประเภท สาขา ในเชิงสร้างสรรค์ที่ตัวเองถนัด ขึ้นอยู่กับต้นทุนทางชีวิต บุคลิก และสติปัญญาของแต่ละบุคคล					
5.	ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่สามารถประยุกต์ใช้ กับงานหรือชีวิตประจำวัน					
6.	ความรู้ที่มาจากการศึกษาจากผู้ที่ประสบความสำเร็จในการ ดำเนินชีวิตและอาชีพ					
7.	ความรู้ในการดำรงตนอย่างเป็นสุข (ทั้งสุขภาพกายและ สุขภาพจิต) และการทำให้สังคมโดยรวมมีสันติสุข					
8.	คุณธรรมของฆราวาส การศึกษาในแก่นแท้ของชีวิต ให้ เวลาในการฝึกปฏิบัติธรรม รักษาศีล ทำสมาธิ เพื่อพัฒนา ให้ก่อเกิดปัญญา					
	คุณธรรมที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัวของข้าราชการ					
1.	ฆราวาสธรรมหรือธรรมะของผู้ครองเรือน					
2.	สังคหวัตถุ 4 (ทาน ปิยวาจา อุตถจริยา สมานัตตตา)					
3.	พรหมวิหาร 4 (เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา)					
4.	อิทธิบาท 4 (ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา)					
5.	หิริโอตตปปะ					
6.	โลกธรรม 8					
7.	ศีล 5					
8.	ความไม่ประมาท ความรับผิดชอบ ความยุติธรรม ความรัก ความอบอุ่น และความสามัคคี					
9.	คิดดี พูดดี ทำดี					
10.	ภูมิใจในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ มีความเข้าใจ เห็นอก เห็นใจกัน ยอมรับความต่าง					
11.	ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ตนเอง และธรรมชาติที่เราอาศัยอยู่					

ข้อ	แนวทางการปฏิบัติ	ระดับความสอดคล้อง กับความคิดเห็นของท่าน				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
		5	4	3	2	1
12.	ความพึงพอใจในฐานะและความเป็นอยู่เท่าที่ความสุจริต สร้างให้ได้					

ส่วนที่ 2 ผลดีและผลเสียของการดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ข้อ	การดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ระดับความสอดคล้อง กับความคิดเห็นของท่าน				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
		5	4	3	2	1

ผลดีต่อการปฏิบัติราชการ

1. การเจริญรอยตามพระราชดำรัสถือเป็นมงคลแก่ชีวิตของ
ผู้ปฏิบัติ
2. ทำให้ผู้ปฏิบัติมีหลักยึดเหนี่ยว ไม่ฟุ้งเฟ้อ จะทำการสิ่งใดก็
ระมัดระวัง รอบคอบ
3. เป็นข้าราชการที่ดี มีจรรยาบรรณ
4. มีความสุขใจในการทำงานและผลสำเร็จจากการทำงาน
ไม่โลภ ไม่มีกิเลส ตัณหา ในทางที่ไม่สมควร
5. มีวิสัยทัศน์ ไม่ฉิ่งเฉย เจื้อยชา สามารถแก้ปัญหาและมี
ภูมิคุ้มกันที่จะสามารถฝ่าวิกฤตต่างๆ ได้ พร้อมรับการ
เปลี่ยนแปลงได้อย่างเท่าทัน
6. ได้รับความเชื่อถือ ได้รับความเกียรติ เป็นที่เคารพนับถือของ
ผู้อื่น
7. เป็นคนมีความรู้ มีเหตุผล มีคุณธรรม เป็นที่รักใคร่ของ
ทุกคน มีความก้าวหน้าในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ
8. อยู่เย็นเป็นสุข

ผลเสียต่อการปฏิบัติราชการ

1. ไม่มี

ข้อ	การดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ระดับความสอดคล้อง กับความคิดเห็นของท่าน				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
2.	อาจมีประเด็นเรื่อง “ความคิดริเริ่มหรือนวัตกรรม” และเรื่อง “คิดใหญ่ ฝันให้ไกล” หากมีความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่เพียงพอ					
3.	การเกิดผลตามวัตถุประสงค์อาจใช้ระยะเวลาอันยาวนานวิธีการที่ใช้ อาจไม่เป็นรูปธรรม					
4.	คนที่ไม่เข้าใจอาจมองว่าไม่ทันสมัย ถ้าวันไหนก็จะไม่มีความสุข					
5.	หากไม่มีความเข้าใจในหลักปรัชญาฯ ก็จะเข้าใจว่าความพอเพียง คือ ความพอใจของแต่ละคน ทำให้ความพอเพียงไม่มีที่สิ้นสุด					
6.	หากความพอเพียงเป็นไปในทางลบหรือต่ำ ทำให้คนขี้เกียจ ไม่กระตือรือร้น					
7.	หากไม่เข้าใจคำว่าเหตุผลในเชิงรูปธรรม ทำให้บางคนใช้เหตุผลเข้าข้างตัวเองก็จะก่อให้เกิดปัญหาต่อสังคม					
8.	ต้องมีความเพียร อดทน อย่างสูงทำในสิ่งที่ทวนกระแสสังคม กระแสโลก (ทุนนิยม วัตถุนิยม บริโภคนิยม)					
	<u>ผลดีต่อการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัว</u>					
1.	มีความเย็นกาย เย็นใจ (สุขกาย สุขใจ) อยู่ดีมีสุขอย่างยั่งยืน					
2.	มั่นคงในการดำรงชีวิต พึ่งตนเองได้ มีหลักประกันในอนาคตเป็นครอบครัวที่มีความอบอุ่น ความสุข มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน					
3.	รู้จักสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้แก่ตนเอง ทำให้การดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างราบรื่น มีหลักธรรมประจำใจ ไม่ถูกบีบบังคับให้ต้องปฏิบัติในสิ่งที่ไม่เหมาะสม มีภูมิคุ้มกันต่อวิกฤตเศรษฐกิจ รู้เท่าทันโลกที่เปลี่ยนแปลง					

ข้อ	การดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ระดับความสอดคล้อง กับความคิดเห็นของท่าน				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
4.	ปรับกระบวนการคิดของตนเองและครอบครัวให้เป็นผู้ที่สามารถดำรงชีวิตอยู่อย่างซื่อสัตย์ สุจริต มีความขยันอดทน อดออม ด้วยปัญญาความสามารถ					
5.	ครอบครัวระทำความคิดไม่เบียดเบียนผู้อื่นรู้จักการแบ่งปันเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่					
6.	นำไปสู่สังคมที่อบอุ่น สงบสุขของพลเมือง ประเทศชาติมั่นคง					
ผลเสียต่อการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัว						
1.	ไม่มี					
2.	ใช้ระยะเวลานานในการปฏิบัติ					
3.	อาจหวั่นไหว ถ้าไม่มั่นคงในสิ่งที่ตนเองเชื่อและปฏิบัติ อาจต้องอดทนต่อเสียงนินทา หรือแม้แต่ก้าวหน้าช้ากว่าผู้อื่น					
4.	อาจดูมองว่าไม่ทันสมัย และเป็นทุกข์ ถ้าเปรียบเทียบกับผู้คนร่วมสมัยที่มีสถานะดีกว่า					
5.	ต้องมีความเพียร อดทน อย่างสูงทำในสิ่งที่ทวนกระแสสังคม กระแสโลก (ทุนนิยม วัตถุนิยม บริโภคนิยม)					

ส่วนที่ 3 แนวทางการพัฒนาข้าราชการให้มีรูปแบบการดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ข้อ	แนวทางการพัฒนาข้าราชการ	ระดับความสอดคล้อง กับความคิดเห็นของท่าน				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
1.	พัฒนาให้ข้าราชการปฏิบัติตามแนวพระราชดำริ					
2.	กำหนดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นนโยบายของรัฐที่ข้าราชการทุกคนต้องปฏิบัติ					

ข้อ	แนวทางการพัฒนาข้าราชการ	ระดับความสอดคล้อง กับความคิดเห็นของท่าน				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
3.	สร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เรียนรู้กระบวนการทางสายกลาง คิดเป็น ทำเป็น และต้องทำให้ข้าราชการเห็นคุณค่า ศรัทธา และน้อมนำไปปฏิบัติอย่างจริงจัง					
4.	จัดศึกษาดูงาน โครงการพระราชดำริที่เป็นต้นแบบ หรือ ตัวอย่างภาคเอกชนที่ผู้ประสบความสำเร็จ					
5.	จัดโครงการนำร่ององค์กรภาครัฐแห่งความพอเพียงและขยายผลสำเร็จไปสู่องค์กรอื่นๆ เพื่อให้ฝึกทำโครงการในหน่วยงาน เช่น โครงการประหยัด อดออม อาชีพเสริม สหกรณ์ เป็นต้น					
6.	ปลูกฝังเปลี่ยนกระบวนทัศน์และค่านิยมในการปฏิบัติงาน ในหน้าที่และการดำเนินชีวิตอยู่บนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนการมีแบบอย่างที่ดีจากผู้บังคับบัญชา					
7.	ให้รางวัลส่งเสริมผู้ที่ทำความดี เพื่อเป็นขวัญกำลังใจแก่ผู้ทำความทำความดียกย่อง ชื่นชม และสร้างค่านิยมให้เกิดเป็นวัฒนธรรมองค์กร และวัฒนธรรมของชาติ					
8.	ส่งเสริมการออม และส่งเสริมให้มีความรู้ ความเข้าใจ รูปแบบการออม การลงทุนแบบต่างๆ เพื่ออนาคต					
9.	ปรับโครงสร้างการให้ผลตอบแทนที่เหมาะสมและเป็นธรรมต่อสภาพเศรษฐกิจ เพื่อให้ข้าราชการไม่ต้องดิ้นรน คอรัรัปชั่น					
10.	ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคน ผู้ปฏิบัติในหน่วยงาน เนื่องจากเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความเจริญก้าวหน้าขององค์กร ขณะเดียวกัน “คน” จะเป็นปัจจัยกำหนดประสิทธิภาพของราชการ จึงเป็นความสมดุลที่ต้องคำนึงถึงเสมอระหว่างคนกับงาน					
11.	สนับสนุนองค์กรให้เป็น Learning Organization					

ข้อ	แนวทางการพัฒนาข้าราชการ	ระดับความสอดคล้อง กับความคิดเห็นของท่าน				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
12.	สร้างสภาพแวดล้อมที่ดี ส่งเสริมสนับสนุนให้คนในบ้านเมืองปฏิบัติพร้อมเพรียงกันอย่างต่อเนื่อง ให้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นตามหลักนี้ให้มาก					
13.	ประเมินผลการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และพัฒนาการปฏิบัติตามให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					

ขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

แบบสอบถามรอบที่ 3

เรื่อง รูปแบบการดำเนินชีวิตของข้าราชการไทยภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

คำชี้แจง :

แบบสอบถามรอบที่ 3 นี้ เป็นการสอบถามความคิดเห็นเป็นครั้งที่ 3 ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญไว้ โดยวิเคราะห์ค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ และตำแหน่งของคำตอบของท่านที่ได้ตอบมาในแบบสอบถามรอบที่ 2 สำหรับแบบสอบถามฉบับนี้จะปรากฏเครื่องหมายสัญลักษณ์ต่าง ๆ ดังนี้

เครื่องหมาย ○ หมายถึง ค่ามัธยฐานที่คำนวณได้จากผู้เชี่ยวชาญทั้งกลุ่ม

เครื่องหมาย □ หมายถึง ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ที่คำนวณได้จากผู้เชี่ยวชาญทั้งกลุ่ม

เครื่องหมาย * หมายถึง ค่าระดับคะแนนของท่านที่ตอบมาในแบบสอบถามรอบที่ 2 สำหรับการแสดงความคิดเห็นของท่านในรอบนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอความกรุณาให้ท่านได้โปรดทบทวนคำตอบของท่านอีกครั้งหนึ่ง ในลักษณะใดลักษณะหนึ่งดังต่อไปนี้

1. ถ้าท่านยืนยันความคิดเห็นเดิม ให้ท่านใส่เครื่องหมาย (√) ลงในช่องคะแนนเดิม ซึ่งมีเครื่องหมาย * สีน้ำเงินแสดงไว้
2. ถ้าท่านต้องการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นใหม่ ให้ท่านใส่เครื่องหมาย (√) ลงในช่องความคิดเห็นใหม่ที่ท่านต้องการ

ถ้าคำตอบข้อใดข้อหนึ่งของท่านในรอบสุดท้ายนี้ อยู่นอกขอบเขตพิสัยระหว่างควอไทล์ ใคร่ขอความกรุณาให้ท่านโปรดแสดงเหตุผลสั้น ๆ ในตอนท้ายของแต่ละข้อด้วย

ตัวอย่างการตอบแบบสอบถามรอบที่ 3

การปฏิบัติหน้าที่ราชการของข้าราชการ บนพื้นฐานของความพอประมาณ	ระดับความคิดเห็น					เหตุผล
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	
1. ปฏิบัติตนตามแนวพระราชดำริ						1. ยืนยันความคิดเห็นเดิม
	คำมัธยฐานที่คำนวณได้จาก ผู้เชี่ยวชาญทั้งกลุ่ม	ค่าระดับคะแนนของท่านที่ตอบมา ในแบบสอบถามรอบที่ 2		ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ที่คำนวณได้ จากผู้เชี่ยวชาญทั้งกลุ่ม		

การปฏิบัติหน้าที่ราชการของข้าราชการ บนพื้นฐานของ <u>ความพอประมาณ</u>	ระดับความคิดเห็น					เหตุผล
	มาก	มาก	ปาน	น้อย	น้อย	
	ที่สุด		กลาง		ที่สุด	
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	
1. ปฏิบัติตนตามแนวพระราชดำริ	<input type="text" value="0*"/>		√			
<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin: 10px auto; width: 80%;"> 2. เปลี่ยนแปลงความคิดเห็นใหม่ให้ท่านใส่เครื่องหมาย (√) ลงในช่องความคิดเห็นใหม่ที่ท่านต้องการ </div>						
<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin: 10px auto; width: 80%;"> 3. ระบุเหตุผลสั้น ๆ ถ้าคำตอบอยู่นอก ขอบเขตพิสัยระหว่างควอไทล์ </div>						

ส่วนที่ 1 แนวทางการปฏิบัติหน้าที่ราชการ และการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัวของข้าราชการภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีและสร้างระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ความรู้และการแสวงหาความรู้ คุณธรรม)

แนวทางการปฏิบัติ	ระดับความคิดเห็น					เหตุผล
	มาก	มาก	ปาน	น้อย	น้อย	
	ที่สุด		กลาง		ที่สุด	
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	
การปฏิบัติหน้าที่ราชการของข้าราชการบนพื้นฐานของ<u>ความพอประมาณ</u>						
1. ปฏิบัติตนตามแนวพระราชดำริ	<input type="text" value="0"/>					
2. ปฏิบัติหน้าที่ตามกรอบของระดับตำแหน่ง และภารกิจที่กำหนด (Job description) หรือหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างมีศักดิ์ศรี มีสติ มีความสุข ด้วยความรับผิดชอบ ขยันทุ่มเท และเสียสละ มีความรู้ดี มีระเบียบวินัย และมีคุณธรรม คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม	<input type="text" value="0"/>					
3. บริหารงบประมาณและทรัพยากรของราชการ	<input type="text" value="0"/>					
อย่างรู้คุณค่า ประหยัดและมีประสิทธิภาพ						

แนวทางการปฏิบัติ	ระดับความคิดเห็น					เหตุผล
	มาก	มาก	ปาน	น้อย	น้อย	
	ที่สุด		กลาง		ที่สุด	
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	
4. บริหารเวลาอย่างมีประสิทธิภาพ รู้จักใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ ไม่เบียดบังเวลาราชการทำงานอย่างอื่น						<input type="text" value="0"/>
5. มีกลยุทธ์ในการทำงาน เน้นความพอดี ระหว่างกระบวนการและผลลัพธ์ และมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน						<input type="text" value="0"/>
6. มีจิตสำนึกในการดำรงชีวิตที่สมดุล ใช้ชีวิตให้เหมาะสมกับรายได้และฐานะทางเศรษฐกิจ						<input type="text" value="0"/>
7. ประพฤติปฏิบัติตนเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น						<input type="text" value="0"/>
8. ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนผู้ปฏิบัติ ในหน่วยงาน เนื่องจากเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความเจริญก้าวหน้าขององค์กร ขณะเดียวกัน “คน” จะเป็นปัจจัยกำหนดประสิทธิภาพของราชการ จึงเป็นความสมดุลที่ต้องคำนึงถึงเสมอระหว่างคนกับงาน						<input type="text" value="0"/>
การปฏิบัติหน้าที่ราชการของข้าราชการบนพื้นฐานของความมีเหตุผล						
1. ปฏิบัติตนตามแนวพระราชดำริ						<input type="text" value="0"/>
2. ศึกษาและเข้าใจในหน้าที่หรือภาระความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายอย่างดีที่สุด รู้ลึก รู้จริงในงานที่ทำ						<input type="text" value="0"/>

แนวทางการปฏิบัติ	ระดับความคิดเห็น					เหตุผล
	มาก	มาก	ปาน	น้อย	น้อย	
	ที่สุด		กลาง		ที่สุด	
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	
3. มีวิสัยทัศน์ มีทัศนคติเชิงสร้างสรรค์ มีความเข้าใจในแนวคิดเชิงระบบแบบองค์รวม (Holistic) รู้จักวิเคราะห์ จัดลำดับความสำคัญ มีเป้าหมายการทำงานที่ชัดเจน และยอมรับการเปลี่ยนแปลง						<input type="text" value="0"/>
4. ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความระมัดระวัง รอบคอบ ถูกต้องตามระเบียบ มีวิจารณญาณที่เหมาะสมเที่ยงวิญญูชนฟังไม่เถรตรงตามตัวอักษรจนเกินไป แต่ก็ไม่เล่นหาช่องโหว่ในกฎหมายหรือเลี่ยงกฎหมาย						<input type="text" value="0"/>
5. พัฒนางานราชการให้เกิดประสิทธิภาพ การทำงานสูงสุด ทลายกำแพงระหว่างส่วนราชการต่างๆ เพิ่มการทำงานในลักษณะบูรณาการ						<input type="text" value="0"/>
6. ตัดสินใจดำเนินการหรือปฏิบัติงานในเรื่องต่างๆ อย่างมีเหตุผลตามหลักวิชาการ หลักกฎหมาย หลักศีลธรรม หลักจริยธรรม และวัฒนธรรมที่ดีงาม						<input type="text" value="0"/>
7. บันทึกรายงาน ติดตาม ประเมินผล เพื่อหาแนวทางแก้ไขปรับปรุง						<input type="text" value="0"/>
8. เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานผู้ได้บังคับบัญชา แสดงความคิดเห็นและศักยภาพในการทำงาน						<input type="text" value="0"/>
9. ส่งเสริมสนับสนุนผู้ร่วมงานผู้ได้บังคับบัญชา ตามระบบคุณธรรมความสามารถ ยึดถือผลงานเป็นหลัก						<input type="text" value="0"/>

แนวทางการปฏิบัติ	ระดับความคิดเห็น					เหตุผล
	มาก	มาก	ปาน	น้อย	น้อย	
	ที่สุด		กลาง		ที่สุด	
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	
10. มีจิตสำนึกต่อหน้าที่ ครอบครัว องค์กร	☐					
ชุมชน สาธารณะ ประเทศชาติ และโลก						
การปฏิบัติหน้าที่ราชการของข้าราชการบนพื้นฐานของการมีและสร้างระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี						
1. ศึกษาแสวงหาความรู้ใหม่ไม่หยุดนิ่ง ให้	☐					
รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน เพื่อให้						
เกิดการพัฒนาทางปัญญาอยู่ตลอดเวลา						
2. มีวิสัยทัศน์ มีการวางแผนอนาคตที่ดี	☐					
เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย และสัมฤทธิ์ผล						
3. สร้างระบบการควบคุมภายในที่ดีพอ มี	☐					
กลไก Check and Balance รู้จักจัดการกับ						
ความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต พร้อม						
ทั้งจัดทำแผนฉุกเฉินเพื่อรองรับ						
สถานการณ์ที่คาดไม่ถึง						
4. ใช้ระเบียบของทางราชการเป็นเกณฑ์	☐					
ในการดำเนินงาน ยึดหลักธรรมาภิบาล						
และยืนหยัดในความถูกต้องมากกว่าถูกใจ						
5. เดินทางสายกลาง มีความใฝ่ดี มี	☐					
ศีลธรรม ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่ฉ้อราษฎร์						
บังหลวง เห็นคุณค่าของผู้อื่น						
6. สร้างความรักความเข้าใจ ความเชื่อมั่น	☐					
ศรัทธาให้ผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และ						
ประชาชน						
7. ฝึกตนให้มีหลักคิด ฉลาดคิด คิด	☐					
ล่วงหน้า คิดตักแก้ปัญหา						
8. ไวต่อข่าวสารเหตุการณ์ ทันกาล	☐					
ทันเวลา และทันใจ						

แนวทางการปฏิบัติ	ระดับความคิดเห็น					เหตุผล
	มาก	มาก	ปาน	น้อย	น้อย	
	ที่สุด		กลาง		ที่สุด	
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	
9. ใช้ทริโอดตัดป๊ะ และนรวาสาธรรม 4	☐					
ประการ เป็นเกราะกำบังตน						
ความรู้ที่ข้าราชการควรมี :						
1. ความรู้ในหน้าที่การงานและวิชาชีพ	☐					
2. ความรู้เกี่ยวกับภารกิจขององค์กร	☐					
กฎหมาย กฎระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่ง						
ที่เกี่ยวข้อง						
3. ความรู้ในภาพใหญ่ (macro) เพื่อเข้าใจ	☐					
ว่าตนเองเป็นฟันเฟืองในการขับเคลื่อน						
ระบบใหญ่ เข้าใจกระบวนการ และภาพ						
ความเชื่อมโยง						
4. ความรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรมที่พึงมี	☐					
ทศพิธราชธรรม จักรวรรดิวัตร 12						
ประการ จรรยาบรรณวิชาการหรือวิชาชีพ						
5. ความรู้ในการวิเคราะห์ได้อย่างลึกซึ้ง เห็น	☐					
เหตุ เห็นปัจจัยเห็นองค์รวม						
6. ความรู้ทั่วไปทำให้เกิดความสามารถ	☐					
รอบตัว (Versatility) ที่มีผลกระทบต่อการ						
ปฏิบัติหน้าที่						
7. ความรู้เกี่ยวกับหลักในการทำงาน	☐					
ร่วมกับคนอื่น						
วิธีการแสวงหาความรู้ :						
8. ปรับกระบวนการเรียนรู้ให้รู้จักตนเอง	☐					
หมั่นตรวจสอบตนเองและศึกษาหาจุดร่วม						
ขององค์กร โดยเฉพาะเป้าหมายและ						
อุดมการณ์ขององค์กรที่อยู่ร่วมกัน						

แนวทางการปฏิบัติ	ระดับความคิดเห็น					เหตุผล
	มาก	มาก	ปาน	น้อย	น้อย	
	ที่สุด		กลาง		ที่สุด	
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	
9. พัฒนาทักษะหัวใจนักปราชญ์ (สุ จิ ปุ ลิ)	<input type="text" value="0"/>					
10. พัฒนาทักษะในการเสาะแสวงหา ความรู้ใหม่ ๆ ตลอดเวลาจากการเรียนรู้ใน ห้องเรียนหรือการเรียนรู้ผ่านสื่อรูปแบบ ต่าง ๆ	<input type="text" value="0"/>					
11. สร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ให้เกิดขึ้น ในหน่วยงาน	<input type="text" value="0"/>					
การปฏิบัติหน้าที่ราชการของข้าราชการบนพื้นฐานของคุณธรรม						
1. รักษาศีล 5	<input type="text" value="0"/>					
2. หิริโอตตัปปะ	<input type="text" value="0"/>					
3. สังคหวัตถุ 4 ได้แก่ ทาน ปิยวาจา อิตถจริยา และสมานัตตตา	<input type="text" value="0"/>					
4. จงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์	<input type="text" value="0"/>					
5. ความอ่อนน้อมถ่อมตน เป็นมิตรที่ดี ของประชาชน	<input type="text" value="0"/>					
6. ความรับผิดชอบต่อสังคม ประชาชน และงานของตน ความยึดมั่นในสัจจะ ยึด ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน และ รู้รักสามัคคี	<input type="text" value="0"/>					
7. โลกธรรม 8	<input type="text" value="0"/>					
8. ไม่เอาเปรียบเพื่อนข้าราชการในการ ทำงาน เคารพในคุณค่าของผู้อื่น ศรัทธาใน ความสามารถของผู้อื่น ละอายใจต่อการ ประจบสอพอผู้มีอำนาจ	<input type="text" value="0"/>					

แนวทางการปฏิบัติ	ระดับความคิดเห็น					เหตุผล
	มาก	มาก	ปาน	น้อย	น้อย	
	ที่สุด		กลาง		ที่สุด	
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	
9. ความโปร่งใส ความไม่มีข้อขัดแย้งทาง ผลประโยชน์						<input type="text" value="0"/>
10. อดทน เพียรพยายาม ขยันขันแข็ง เสียสละ อุทิศตนเพื่อส่วนรวมและใช้ สติปัญญาในการแก้ไขปัญหา						<input type="text" value="0"/>
แนวทางการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัวของข้าราชการบนพื้นฐานความพอประมาณ						
1. ปฏิบัติตนตามแนวพระราชดำริ						<input type="text" value="0"/>
2. มีวิถีชีวิตและความสุขอยู่ในกรอบที่ตนเอง เป็นอยู่ โดยเริ่มจากคำว่า “พอ” ผลิตและ บริโภคอยู่ในระดับพอประมาณ โดยไม่ ทำให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน						<input type="text" value="0"/>
3. กำหนดแผนการบริหารรายรับ-รายจ่าย แต่ละเดือนอย่างรอบคอบระมัดระวัง ทำบัญชีรายรับและรายจ่ายทุกเดือน						<input type="text" value="0"/>
4. ตระหนักถึงเป้าหมายของชีวิต ครอบครัวและส่วนตัว และไม่สร้างหนี้ให้ เป็นภาระกับตนเองและครอบครัว						<input type="text" value="0"/>
5. รู้จักคุณค่าของทรัพยากรด้วยการ Recycle หรือ Reuse ทรัพยากรในบ้าน เพื่อความ ประหยัดและลดมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อม						<input type="text" value="0"/>
6. ให้ความสำคัญด้านจิตวิญญาณ ไม่เน้น วัตถุนิยมแต่เพียงอย่างเดียว						<input type="text" value="0"/>
7. คิดและทำในสิ่งที่ถูกต้องดีงามและมี เหตุผล ต้องมั่นใจในสิ่งที่ตนทำถูกต้อง ดีงาม โดยไม่หวั่นไหวต่อคำนิทา						<input type="text" value="0"/>

แนวทางการปฏิบัติ	ระดับความคิดเห็น					เหตุผล
	มาก	มาก	ปาน	น้อย	น้อย	
	ที่สุด		กลาง		ที่สุด	
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	
8. เน้นความสัมพันธ์ของการอยู่ร่วมกันภายใน ครอบครัว การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกัน ให้เข้าใจกัน แนะนำคุ้มครองและบุตรหลานให้ ดำเนินตามหลักปรัชญา						<input type="text" value="0"/>
9. รู้จักลงทุนอย่างชาญฉลาด แสวงหา ความรู้และโอกาสของการขยายงานอย่าง พอเหมาะพอควร						<input type="text" value="0"/>
10. ไม่เล่นการพนัน ไม่เสพอบายมุข						<input type="text" value="0"/>
11. คบหาแต่กัลยาณมิตรเป็นแบบอย่างแก่ สมาชิกในครอบครัว						<input type="text" value="0"/>
12. ประพฤติปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี ยึด มั่นในระบอบประชาธิปไตย เป็นแบบอย่าง ที่ดีแก่ประชาชนในการดำเนินชีวิต						<input type="text" value="0"/>
แนวทางการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัวของข้าราชการบนพื้นฐานความมีเหตุผล						
1. ปฏิบัติตนตามแนวพระราชดำริ						<input type="text" value="0"/>
2. ปลุกจิตสำนึกให้สมาชิกครอบครัว บทบาทหน้าที่ทั้งต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ						<input type="text" value="0"/>
3. พัฒนาความรู้ ความสามารถของสมาชิก ลูกหลานให้ทันสมัย ทันต่อโลกต่อเหตุการณ์						<input type="text" value="0"/>
4. สนทนารวมกับครอบครัวทั้งทางตรง และทางอ้อม						<input type="text" value="0"/>
5. รับฟังและเคารพในความคิดเห็น รับรู้ และ เข้าใจความรู้สึกของสมาชิกในครอบครัว						<input type="text" value="0"/>
6. วางแผนชีวิตและครอบครัวที่มีเป้าหมายที่ เน้นความสุข ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น						<input type="text" value="0"/>

แนวทางการปฏิบัติ	ระดับความคิดเห็น					เหตุผล
	มาก	มาก	ปาน	น้อย	น้อย	
	ที่สุด		กลาง		ที่สุด	
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	
7. ใช้จ่ายเงินทองอย่างเหมาะสมให้คุ้มค่าตาม <input type="text" value="0"/>						
ความจำเป็น ไม่หลงยึดติดกระแสมากเกินไป และใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัด						
8. ดำเนินชีวิตที่ไม่ตั้งอยู่ในความประมาท มี <input type="text" value="0"/>						
สติสัมปชัญญะ รู้จักกาลเทศะ และวางแผน ดำเนินชีวิตอย่างรอบคอบด้วยข้อมูลที่เพียงพอ						
9. คิดและตัดสินใจทำอะไรจะต้องมี <input type="text" value="0"/>						
เหตุผล โดยพิจารณาเหตุปัจจัยหรือความ เสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นด้วยการกระทำนั้นๆ						
10. บริหารเวลาให้สมดุลและเกิด <input type="text" value="0"/>						
ประโยชน์ตามสมควร						
11. มีวิธีคิดแบบองค์รวมในเชิงระบบ คิด <input type="text" value="0"/>						
แบบบูรณาการ						
12. อธิบายได้ว่าทุกการกระทำและการ <input type="text" value="0"/>						
ดำเนินชีวิตเป็นไปเพื่อให้ตนและคนใน ครอบครัวมีความสุข สงบ แข็งแรง ปลอดภัย โดยไม่เบียดเบียนคนอื่น เมื่อมี มากก็พร้อมแบ่งปันให้คนอื่น						
แนวทางการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัวของข้าราชการบนพื้นฐานการมีและสร้างระบบภูมิคุ้มกันในด้านที่ดี						
1. ประพฤติปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามทำนอง <input type="text" value="0"/>						
ครองธรรม เคารพกฎหมาย มีคุณธรรม จริยธรรม ซื่อสัตย์ สุจริต อุดมดี มีความเพียร และมีแบบแผนการดำรงชีวิตที่ดี						
2. มองโลกในแง่ดีและเป็นมิตรที่ดีต่อ <input type="text" value="0"/>						
บุคคลทั่วไปและช่วยเหลือผู้อื่น						

แนวทางการปฏิบัติ	ระดับความคิดเห็น					เหตุผล
	มาก	มาก	ปาน	น้อย	น้อย	
	ที่สุด		กลาง		ที่สุด	
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	
3. รักษาความรักความใกล้ชิดกันในครอบครัวไว้ตลอดเวลา						0
4. ใฝ่หาความรู้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ด้วยการเปิดโลกทัศน์ การอ่านหนังสือ ศึกษาธรรมะ แสวงหาประสบการณ์ชีวิต เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ และการเข้าร่วมกระบวนการทางสังคม						0
5. ออกกำลังกายและบริหารจัดการให้ผ่อนคลาย						0
6. ทำบุญชื้อรายรับ-รายจ่าย ลด ละ เลิก อบายมุข สิ่งชั่วๆ มอมเมา						0
7. สร้างความมั่นคงให้กับตนเองและครอบครัวด้วยการออมทรัพย์ การทำประกันชีวิต ประกันภัย เป็นต้น						0
8. กระทำสิ่งใดๆ โดยมองการณ์ไกล มีการวางแผนการดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสม เตรียมพร้อมในปัจจุบันอย่างไม่ประมาท เพื่อพร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น						0
9. เอาใจเขามาใส่ใจเรา ต้องทนผู้อื่นบ้าง มีความจริงใจในการประพฤติปฏิบัติ ไม่สร้างความอึดอัด หวาดระแวง หรือความหวาดกลัวให้กับผู้อื่น						0
10. สอนบุตรธิดาให้อยู่ปฏิบัติตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง						0
ความรู้ที่ข้าราชการควรมีในการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัว						
1. ความรู้ในการครองเรือน ครองตน						0
จิตวิทยาครอบครัว การวางแผนครอบครัว						

แนวทางการปฏิบัติ	ระดับความคิดเห็น					เหตุผล
	มาก	มาก	ปาน	น้อย	น้อย	
	ที่สุด		กลาง		ที่สุด	
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	
2. ความรู้ในการทำมาหากินเพื่อเลี้ยง ครอบครัว การบริหารเงินส่วนตัว	<input type="text" value="0"/>					
3. ความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง วิถีแห่ง อำนาจ วัฒนธรรม การจัดการทรัพยากร สิ่งแวดล้อม ทั้งในและนอกประเทศ ฯลฯ	<input type="text" value="0"/>					
4. ความรู้ทุกประเภท สาขา ในเชิงสร้างสรรค์ ที่ตัวเองถนัด ขึ้นอยู่กับต้นทุนทางชีวิต บุคลิก และสติปัญญาของแต่ละบุคคล	<input type="text" value="0"/>					
5. ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่สามารถ ประยุกต์ใช้กับงานหรือชีวิตประจำวัน	<input type="text" value="0"/>					
6. ความรู้ที่มาจากการศึกษาจากผู้ที่เหมาะสม ความสำเร็จในการดำเนินชีวิตและอาชีพ	<input type="text" value="0"/>					
7. ความรู้ในการดำรงตนอย่างมีความสุข (ทั้ง สุขภาพกายและสุขภาพจิต) และการทำ ให้สังคมโดยส่วนรวมมีสันติสุข	<input type="text" value="0"/>					
8. คุณธรรมของบรรพบุรุษ การศึกษาในแก่น แท้ของชีวิต ให้ความสำคัญในการฝึกปฏิบัติธรรม รักษาศีล ทำสมาธิ เพื่อพัฒนาให้ก่อเกิดปัญญา คุณธรรมที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัวของข้าราชการ	<input type="text" value="0"/>					
1. บรรพบุรุษหรือธรรมะของผู้ครองเรือน	<input type="text" value="0"/>					
2. สัจจกถา 4	<input type="text" value="0"/>					
3. พรหมวิหาร	<input type="text" value="0"/>					
4. อธิธัมม 4	<input type="text" value="0"/>					
5. หิริ โอตตัปปะ	<input type="text" value="0"/>					
6. โลกธรรม 8	<input type="text" value="0"/>					

แนวทางการปฏิบัติ	ระดับความคิดเห็น					เหตุผล
	มาก	มาก	ปาน	น้อย	น้อย	
	ที่สุด		กลาง		ที่สุด	
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	
7. ศील 5	๐					
8. ความไม่ประมาท ความรับผิดชอบ ความ ยุติธรรม ความรัก ความอบอุ่น และความ สามัคคี	๐					
9. กิจดี พุทธิ ทำดี	๐					
10. ภูมิใจในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ มี ความเข้าใจเห็นอกเห็นใจกัน ขอมรับความต่าง	๐					
11. ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ตนเอง และ ธรรมชาติที่เราอาศัยอยู่	๐					
12. ความพึงพอใจในฐานะและความ เป็นอยู่เท่าที่ความสุขจิตสร้างให้ได้	๐					

ส่วนที่ 2 ผลดีและผลเสียของการดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง	ระดับความคิดเห็น					เหตุผล
	มาก	มาก	ปาน	น้อย	น้อย	
	ที่สุด		กลาง		ที่สุด	
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	

ผลดีต่อการปฏิบัติราชการ

1. การเจริญรอยตามพระราชดำรัสถือเป็น
มงคลแก่ชีวิตของผู้ปฏิบัติ | ๐ |
2. ทำให้ผู้ปฏิบัติมีหลักยึดเหนี่ยว ไม่ฟุ้งเฟ้อ จะ
ทำการสิ่งใดก็ระมัดระวังรอบคอบ | ๐ |
3. เป็นข้าราชการที่ดี มีจรรยาบรรณ | ๐ |
4. มีความสุขใจในการทำงานและผลสำเร็จ
จากการทำงาน ไม่โลภ ไม่มีกิเลส ตัณหา
ในทางที่ไม่สมควร | ๐ |

การดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง	ระดับความคิดเห็น					เหตุผล
	มาก ที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)	
5. มีวิสัยทัศน์ ไม่นิ่งเฉย เกื้อยหา สามารถ แก้ปัญหาและมีภูมิคุ้มกันที่จะสามารถฝ่า วิกฤตต่างๆ ได้ พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ได้อย่างเท่าทัน	☐					
6. ได้รับความเชื่อถือ ได้รับความเกียรติ เป็นที่ เคารพนับถือของผู้อื่น	☐					
7. เป็นคนมีความรู้ มีเหตุผล มีคุณธรรม เป็นที่รักใคร่ของทุกคน มีความก้าวหน้า ในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ	☐					
8. อยู่เย็นเป็นสุข	☐					
ผลเสียต่อการปฏิบัติราชการ						
1. ไม่มี	☐					
2. อาจมีประเด็นเรื่อง “ความคิดริเริ่มหรือ นวัตกรรม” และเรื่อง “คิดใหญ่ ฝันให้ไกล” หากมีความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงไม่ดีพอ	☐					
3. การเกิดผลตามวัตถุประสงค์อาจใช้ระยะ เวลานานวิธีการที่ใช้อาจไม่เป็นรูปธรรม	☐					
4. คนที่ไม่เข้าใจอาจมองว่าไม่ทันสมัย ถ้า หวั่นไหวก็จะไม่มีความสุขใจ	☐					
5. หากไม่มีความเข้าใจในหลักปรัชญาฯ ก็ จะเข้าใจว่าความพอเพียง คือ ความพอใจของ แต่ละคน ทำให้ความพอเพียงไม่มีที่สิ้นสุด	☐					
6. หากความพอเพียงเป็นไปในทางลบหรือต่ำ ทำให้คนขี้เกียจ ไม่กระตือรือร้น	☐					

การดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง	ระดับความคิดเห็น					เหตุผล
	มาก ที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)	

ผลเสียต่อการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัว

1. ไม่มี
2. ใช้ระยะเวลานานในการปฏิบัติ
3. อาจหวั่นไหว ถ้าไม่มั่นคงในสิ่งที่
ตนเองเชื่อและปฏิบัติ อาจต้องอดทนต่อ
เสียงนินทา หรือแม่แต่ก้าวหน้าช้ากว่าผู้อื่น
4. อาจถูกมองว่าไม่ทันสมัยและเป็นทุกข์ ถ้า
เปรียบเทียบกับผู้คนร่วมสมัยที่มีสถานะดีกว่า
5. ต้องมีความเพียร อดทน อย่างสูงทำใน
สิ่งที่ทวนกระแสสังคม กระแสโลก (ทุน
นิยม วัตถุนิยม บริโภคนิยม)

ส่วนที่ 3 แนวทางการพัฒนาข้าราชการให้มีรูปแบบการดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง	ระดับความคิดเห็น					เหตุผล
	มาก ที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)	

1. พัฒนาให้ข้าราชการปฏิบัติตามแนว
พระราชดำริ
2. กำหนดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียง เป็นนโยบายของรัฐ ที่ข้าราชการ
ทุกคนต้องปฏิบัติ
3. สร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องในหลัก
ปรัชญาฯ เรียนรู้กระบวนการ คิดเป็น ทำเป็น
และต้องทำให้ข้าราชการเห็นคุณค่า ศรัทธา
และน้อมนำไปปฏิบัติอย่างจริงจัง

การดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง	ระดับความคิดเห็น					เหตุผล
	มาก ที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)	
4. จัดศึกษาดูงาน โครงการพระราชดำริที่ เป็นต้นแบบ หรือตัวอย่างภาคเอกชนที่ ผู้ประสบความสำเร็จ	☐					
5. จัดโครงการนำร่ององค์กรภาครัฐแห่งความ พอเพียงและขยายผลสำเร็จไปสู่องค์กรอื่นๆ	☐					
6. ปลุกฝังเปลี่ยนกระบวนทัศน์และค่านิยมในการ ปฏิบัติงานในหน้าที่และการดำเนินชีวิตอยู่บน พื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนการมี แบบอย่างที่ดีจากผู้บังคับบัญชา	☐					
7. ให้รางวัลส่งเสริมผู้ที่ทำความดี เพื่อเป็น ขวัญกำลังใจแก่ผู้ที่กระทำความดียกย่อง ชื่นชม และสร้างค่านิยมให้เกิดเป็น วัฒนธรรมองค์กร และวัฒนธรรมของชาติ	☐					
8. ส่งเสริมการออม และส่งเสริมให้มี ความรู้ ความเข้าใจรูปแบบการออม การ ลงทุนแบบต่างๆ เพื่ออนาคต	☐					
9. ปรับโครงสร้างการให้ผลตอบแทนที่เหมาะสม และเป็นธรรมต่อสภาพเศรษฐกิจ เพื่อให้ ข้าราชการไม่ต้องดิ้นรนคอร์รัปชัน	☐					
10. ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคน ผู้ปฏิบัติในหน่วยงาน เนื่องจากเป็นปัจจัย ที่ส่งผลต่อความเจริญก้าวหน้าขององค์กร ขณะเดียวกัน “คน” จะเป็นปัจจัยกำหนด ประสิทธิภาพของราชการ จึงเป็นความสมดุล ที่ต้องคำนึงถึงเสมอระหว่างคนกับงาน	☐					

การดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง	ระดับความคิดเห็น					เหตุผล
	มาก ที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)	
11. สนับสนุนองค์กรให้เป็น Learning Organization ☐						
12. สร้างสภาพแวดล้อมที่ดี ส่งเสริม สนับสนุนให้คนในบ้านเมืองปฏิบัติพร้อม เพียงกันอย่างต่อเนื่อง ☐						
13. ประเมินผล และพัฒนาการปฏิบัติให้ สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง ☐						

ขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางผจงจิตต์ วงศ์ธีรญาณเดช
วัน เดือน ปีเกิด	29 มิถุนายน 2512
สถานที่เกิด	อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี
ประวัติการศึกษา	พยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี 2534 รัฐศาสตรบัณฑิต (บริหารรัฐกิจ) มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2543 ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สิ่งแวดล้อมศึกษา) มหาวิทยาลัยมหิดล 2538
สถานที่ทำงาน	กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร สำนักนโยบายและแผน สำนักงานศาลปกครอง
ตำแหน่ง	เจ้าหน้าที่ศาลปกครองชำนาญการพิเศษ
เกียรติประวัติที่ได้รับ	ได้รับการคัดเลือกเป็นข้าราชการพลเรือนดีเด่น ประจำปี 2546
ทุนการศึกษาวิจัย	ได้รับทุนอุดหนุนในการทำวิทยานิพนธ์ ประจำปีภาคพิเศษ ปีการศึกษา 2550 จากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช